Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ius canonicum - Cod. Ettenheim-Münster 149

[S.l.], 1644-1654

urn:nbn:de:bsz:31-111564

Visual Library

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

E.M. 149

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

EM
149

Sum Monrij D. Ettonis.

Absoluto Libro 2°. rerum ordo exegisset ut aliquid de Contractib. & ultimis voltib. traderemus —

Verum cum iam de Testamentis alibi satis superque dictum & de contractuum natura deinceps adhuc dicendum sit, nos aliquib. in hoc 3. libro Catulis intermissis ad Vrcum progrediemur.

De Sepulturis & Canonica portione.

Tit. XII.

Ut materia in posterum tractanda clarior quam post methodo tradatur, eam per breves qq. tanquam per partes incisas proponemus.

Quaer. 1°. Quisnam sit locus Sepulturae Ecclesiae?

R. Inprimis est Ecclesia, nam ut 13. q. 2. c. 17. dicit: cum gravia peccata non deprimunt, hoc prodest mortuis, si in Ecclesia sepelianter, quod eorum proximi, quoties ad eadem sacra loca veniunt, suorum quorum sepulchra aspiciunt, recordantur, & pro eis Dno preces fundunt. Bein Cemeterium, quod dictum est quasi dormitorium, in quo fidelium corpora gesunt. Explerunque est locus angustus ac vicinus Ecclesiae consecratae, authoritate Episcopi, ad sepulturam deputatus, quemadmodum supra dictum est, et Eccles. Edif. omnis coemeterium constitui debet aliquantulum remotum ab Ecclesia propter fetorem, praesert. eorum, qui peste moriuntur.

Notat hic Sa. Sepultura, proprie finem cum alijs, mortale peccatum esse, si quis fidelium corpora sepelire negligat

cum nullus alius adest, q id offm Cpet. qa opa charitis ac misericordiae in casu eiusmodi necessitatis obligatoria fuint, Ita Laim. lib. 2. tr. 3. c. 6.

Quaer. 2°. qb. Eulys Jus sepulturae competat?

Rs. coi jure conuenire solum Eulys, q sunt populus, sive parochialib. Ita Abb. cap. Certificari. de sepult. n. 8. At vero privilegio Papae Jus sepeliendi fideles quaesitum est Religiosis in primis ordinis Praedic. et Minorum. Ut colligitur ex Clem. Indu. de sepult. Ne tamen Religiosi vel Clerici ad sua coemeteria saeculares aliquâ avaritiâ ducti alliciant, illis c. 1. de sepult. in 6. severe prohiberi, ne aliquem ad vovendum vel iurandum inducant, ut apud eorum potius Ecclesiam sepulturam eligat, vel iam electam ulterius immutet, idque sub 4plici poena.

1°. ex communicationis ipso Jure incurrendae, et Papae reservatae, iuxta Clem. Cupientes. de poen. in fine. 2°. ut electio talis sepulturae irrita sit, et corpus defuncti in ea Ecclesia sepeliri debeat, ubi in electa sepultura sepeliendum fuisset. 3°. si Religiosi vel Clerici nullo sepelire praesumpserint, ad restitutionem sepultorum corporum, si petantur, et omnium, quae sepulturae occasione obligati aggrauerunt, obligati existant, iuxta c. cum liberum. de sepult. 4°. si dictum restitutionem intra 10. dies facere recusent, tamdiu eorum Ecclesiae et Coemeteria Eccl.co interdicto subiaceant, donec illam adimpleant, Ita Bon. VIII. quam Const.am explicat Rodrig. Tom. 3. qq. reg. q. 58. a. 7.

Quaer. 3°. An et quis sepulturam extra suam Parochiam eligere sibi possit. Rs. omnes pubes

tam masculi q. feminae, q. liberum arbitrium habent, sepultura eligere possunt. iuxta c. 1. cap. licet. de sepult. in 6. Ab hac assertione

Excipe 1.° Impuberes, qui a patre sepultura deligunt, si quod loci permittat, alioqui cum maioribus suis vel in parochiali Ecclesia sepeliendi sunt;

Excipe 2.° Religiosos, qui cum velle et nolle non habent, neque sepulturae sibi deligendae libertate gaudent, praeterquam si a propriis Monasteriis adeo remoti sint, ut ad ea defunctorum corpora portari commode non possint. Ita cap. ult. de sepult. in 6.

Hac tamen exceptione non comprehenduntur ordinum Praelati, si superiorem in ordine vel monasterio non habent, licet subditi sint Papae, ut gentis Praepositus, vel Abbas exemptus; vel Episcopo, ut Abbas non exemptus, nam hi sepulturam eligere possunt, Ita Abb. in c. de uxore. num. 5. de sepult.

Quaeritur 4.° Si quis nulla electa sepultura decedat, ubi sepeliendus sit?

Rs. 1.° Si quis habet sepulturam maiorum, in eo sepeliendus est. iuxta c. 1. de sepult. vide h. Laim. lib. 3. tr. 5. c. 12. q. 4.

Rs. 2.° Si quis non habet sepulturam maiorum, vel in eo commode sepeliri non possit, sepeliendus est in propria parochia, ubi domicilium habuit, et sacramenta percepit; Ita omnes in c. 2. et 3. de sepult. in 6. Eademque ratio est de scholasticis et similibus personis, qui domicilium habent. Teste Abb. in lit. c. 1. n. 4.

Imperatoris 2.°, si ad propriam parochiam deferri non possint, quod tamen loci observandum est, admonet Sylv. Ex. sepultura q. 8. d. 4.

Rs. 3.° Vxor si sepulturam non elegit, cum marito sepelienda est, non alia loci gratia sit, quod si plures maritos habuit successive, cum vltimo cuius domicilium retinet & honorem, tumulanda est, c. Is qui. S. Vlt. de sepult. in 6.

Rs. 4.° Nouitij religionis, si e vita excedat, siue in monasterio s. extra, v.g. in domo parentum, vbi cum licentia Praelati seruato ritu religioso iusta de causa moratus fuit, sed in monasterio sepelisi debet, sub obligatione soluendi portionem Canonicam parocho. gratia cons. Tandem. quia nouitij gaudent iurib. & priuilegijs ordinis sui.

Rs. 5.° famuli domestici religiosorum mendicantium in eorum Ecclesijs vel Cemeterijs vt parocho inuito sepelisi possunt, si inter septa monasterij collegij &c. moriantur —— Ex priuilegio Papae C. Vt videre est apud Rodriq. ~~Ihu~~ Tom. 2. q. 67. art. 7.

Praeter 5.to quib. sepultura sacra concedenda sit?

Rs. Ex cap. Nullus. 13. q. 2. omnes & soli fideles seu baptizati in loco sacro sepeliendi sunt. Ab hac tamen assertione —

— Excluduntur 1.° heretici, etsi eorum heresis fermum post mortem propalata sit, eorumque receptatores & fautores, iuxta cap. 2. de heret. in 6. & cap. Sane. 24. q. 2. 2.° qui se ipsos occidunt, cap. Placuit. 23. q. 5. qui semel in mano proprio sacerdoti confitetur & Eucharistiae sacramentum in Paschate sumere notorie intermisit, absque causa probabilis excusationis. cap. omnis. de poenit. & remiss.

Item vsurarius manifestus. cap. qua. de vsuris. Manifestus raptor & violator Ecclesiae. cap. 2. de raptorib. Praeterea religiosus manifestus proprietarius. cap. Sup. quodam. de statu monachorum. Si tamen hi, quos numeraui

cum morte

ad mortem Ecclesiae reconciliati sunt, vel si eos signum poenitentiae edidisse saltem unius hominis testimonio probari potest, in loco Sacro sepeliri debent. Ita Sylv. q. 9. dict. 7. 3.° q. in torneamentis, idem, hastiludijs, ex quibus probabile mortis periculum impendet, occubuit, tametsi ad mortem poenitentiam et viaticum accepit, Ita cap. 1. Ver. de Torneam. Idemque sentiendum de ijs, qui in duello succumbunt, secundum Trid. Sess. 25. c. 19. de reform.

4.° Excommunicati non tolerati, et sepultura Ecclesiastica privandi. iuxta cap. Sacris. h. tit. Nam quibuscum viventibus non communicamus, nec defunctis communicare debemus. Sed nec interdicti tempore quis ad sepulturam sacram admittendus est, neque is, qui nominatim interdicto mulctatus est. iuxta c. 1. hoc tit. in Clem.

5.° omnis peccator mortalis ac notorius, si cum absque poenitentia decessisse constet, cap. quibus et seqq. 13. q. 2. c. 2. de furtis. Ut si quis in flagranti facinore occidatur, non praesumitur contritus decessisse, quia mutatio animi est quid facti, quod non praesumitur, sed ostendi debet.

In quibusdam locis ex quaestione vel in criminis poenam et aliorum exemplum ad mortem damnati et poenitentes sacra sepultura privandi. Covarruv. 2. resolut. c. 13. n. 11. Porro si aliquos horum quae SS. Canones in loco Sacro sepultus fuerit, licet exhumari debeat, si ossa eius ab aliorum fidelium corporibus discerni possint, iuxta cap. Sacris. de sepulturis, Ecclesia tamen reconciliandam non est, nisi in ea sepultus fuerit excommunicatus, denunciatus, vel infidelis, quo casu et parietes radi debent, c. Ecclesiam. 2. dist. 1. Sylvest. ex sepultura. q. 9. dict. 12. Ex quo

Deducitur Judaeos Ethnicos non posse sepeliri in loco Sacro, iuxta cap. Ecclesiam. cum seqq. de consecr. dist. 1.

quib. annumerantur infantes morientes ante baptismum.

Sitque prolem in ventre matris mortuam esse, certum sit, vnacum ea defuncta sepeliri debet, qua foetus est pars matris, L. 1. §. 1. ex rescripto. ff. de inspiciendo ventre.

Denique attinet ad portionem Canonicam ea duplex est, vna Episcopalis, quae est certa portio debita Episcopo ex legatis & funeralib. oblationib., quae facta sunt Ecclesiis vel aliis piis locis, intra diœcesin eius sitis, licet alioquin exempta sint, cap. officij. 14. cum seq. de testam. quae portio alicubi est 3tia alicubi 4ta alicubi dimidia, huius vsus in desuetudinem abiisse videtur.

Altera est portio Parochialis, quae Ecclesiae parochiali, in qua aliquis de iure sepeliendus fuisset, debetur ex legatis & oblationib. funeris instar falcidiae detrahenda, factis Ecclesiae illi, in qua sepultura electa est, quae quandoque 3tia quinque 4ta quandoque media, pro loci consuetudine cap. cum super. 8. h. t. c. 1. eod. cap. relatum de testam. vide et Trid. sess. 25. c. 13. de reform.

In legatis tamen pro ornamentis, fabrica, luminarib., 3. 7. 30. sive alias ad perpetuum cultum divinum relictis, cessat detractio Canonicae portionis. Ita cap. finali. de testam. Sylv. xb. Canonica portio. vbi de hac materia fusissime agit.

De Delictis.

Tit. XIII.

Delicti nomine non solum venit admissum dolo malo, sed & damnum culpâ licet levissima datum, vt in L. Aquilia. Instit. de L. Aql.

Oriturque delictum ex ipsa re, id est maleficio. L. 4. in princ. ff. de obligat. & actionib. Cogitatione vero solâ conceptum delictum a iure non coercetur. L. cogitationis. 18. ff. de poenis.

& cap. cogitationis et poenit. d. 1.

Delictorum s. criminum quidam Publica sunt, quidam Privata, Publicorum rursus quidam Capitalia sunt, quidam non Capitalia. Verum haec distinctio magis est Juris Civilis, ut videre est in L. 1. & L. 2. ff. de publicis Judiciis. Quod Jus Can.cum non valde pertinet.

Ex sententia vero Juris Can.ci delicta hoc modo commode dicuntur, quae aut praesentem offendunt Divinam Maiestatem, aut Caesarem s. damnum proximo afferunt. 1.mi generis sunt, Simonia, haeresis, schisma, apostasia, blasphemia, sortilegium. 2.di, homicidium, adulterium, stuprum, raptus, incestus, falsum, furtum, rapina, usura, iniuria; damnum dolo, vel culpa datum. De singulis ex ordine breviter videamus.

De Simonia.

Tit. XIV.

Simonia nil aliud est, quam studiosa voluntas emendi vel vendendi pro temporali aliquo spirituale vel spirituali annexum. Appellata est a. a Simone Mago, qui primus huius detestandi sceleris auctor fuit;

Spirituale est Triplex — 1.mo per essentiam, ut gratia gratum faciens, fides, spes, charitas &c. 2.o per causas, s. causaliter, ut sunt sacramenta: 3.o per effectum s. effective, ut verbum Dei praedicare, miracula efficere &c.

Annexum spirituali est Triplex: 1.o quod antecedit; quale est Jus patronatus, praebendi &c. 2.o quod consequitur id, quod est spirituale: ut est, ius decimas exigendi, quae spirituale ministerium. 3.o quod coniunctum id quod est spirituale, cuiusmodi est labor, opera ministrorum

cum sermonibus conferentium, vel sacrificia offerentium.

Per Venditionem & Emptionem illud quis contractus, quo res spiritualis aut pretio aut re pretio aestimabili compensatur, sive sit munus à manu, ut est non tantum pecunia, sed quilibet munus quod manu exhibetur, sive sit munus ab obsequio, ut servitium aliquod, sive munus à lingua, ut est humana laudatio.

Quaeritur 1.° Quotuplex sit Simonia?

Resp. 1.° esse Triplicem. Alia n. est Mentalis, quae nullo signo exteriori exprimitur, sed tantum mente concipitur. Alia est Conventionalis, quae signis quidem exprimitur, sed reipsa nondum est executioni mandata, saltem ab utraque parte, sed ad dando in posterum tractatus intercessit & quaestio; Alia est realis, cum ex parte dantis & accipientis reipsa completur, hoc est, cum datum est & acceptum ex pacto cum spirituale tam temporale commodum & emolumentum, Ita Azor. Tom. 3. Instit. Moral. Lib. 12. c. 2.

Resp. 2.° Simonia alia prohibita est, quae mala est; alia vero mala, quae prohibita est: Sensus divisionis est: quod alia Simonia sit, quae Juri naturali ac divino repugnat; Alia vero solum quae ex rei natura simonia non est, sed ex Ecclesiae prohibitione. hac ratione solo Jure Ecclesiastico prohibitum est, ne pro sacro oleo vel Chrismate aliquid exigatur. cap. Non satis. de Simonia. Quinis aliqua spectata rei natura simonia cum non sit, materiam rei spiritualis pretio secundum se aestimabilem vendere. Vide Laim. Lib. 4. tr. 10. c. ult. §. 6. n. 26.

Quaeritur 2.° Quomodo in parte committitur Simonia? ex parte obiecti? Resp. 1.° Quia actibus virtutum

ad alterum dilgr. ē Tugend.: q. rōe sint æstimabiles, si n.
eat. sint æstimabiles, quat. ad grām & salutem conciliandam
pertinent, oīo erit simonia illos vendere aut emere, Nam vendi
tunc illi ctlgr. id q. spūle ē. Si v.o actus virtutum sint
temporalis æstimabiles pro aliqua utilitate temporalem, quam affe-
runt, ut sunt actus quidam misericordiæ ad corpus pertinentes, v.g. procu-
rare funus, inserviri ægrotis &c: Sunt quidem eā rōe sine simonia
pro pcio conferri, dummodo nil accipiatur pro spūlte, quam habent, sed pro
temporale commodum quod afferunt, aut quat. habent obligationem, aut
alia onera coniuncta, ita n. non pro actu ipso virtutis pcium acci-
pitur, sed pro aliquo onere cum actu virtutis coniuncto, sic in ingres-
su religionis non pro actu virtutis, quo persona in religiosorum ordine
cooptatur, ut Deo serviat, sed pro onere sustentandi personam, aliquid
interdum in Monialium Cœnobijs accipitur, iuxta Aspor. Instit.
Moral. Tom. 3. lib. 12. c. 16. Similiter sacerdos
pro obligatione faciendi sacrum tali loco & tempore, quat. hæc obli-
gatio eum h. & nunc privat aliarum functionum utilitate & com-
modo, potuisset n. interea sua temporalia commoda alibi pro-
curare. Ita Caiet. verb. Simonia. Imo et ——— quilibet
sacerdos pro labore sacræ actionis intrinsecus coniuncto, ut est labor
consecrandi, baptizandi, & alia sermonia admirandi aliquid accipere
hoc sensu: ——— Non tanquam pro re vendibili, cuius pretij mensura
sit pecunia, hoc n. simonia esset, sed quia ipse labor & actio sacra
est quidem sine qua non esset debitum stipendium; & quia posita, est debitum;
sicut ex iustitia mercenario debetur merces opere præstito, ita
ministro rerum spiritualium debetur stipendium, hoc discrimine, quod
ibi detur merces tanquam æquivalens operi, h. autem detur ut æqui-

valens

valeat ad comparandum opus, sed solum subsidium necessarium ad sustentationem habitum, pro opus spirituale, tanquam ob quodlibet necessariam, Less. dub. 8. et Simonia. num. 54.

Ob. Saepe accidit Ministerium Eccl.cum alium habere, unde vivat, puta ex patrimonio vel redditib. Eccl.cis alias sufficientibus, quo casu recipere aliquid, videtur esse pallium Simoniae;

Confirm. Nam cum DD. stipendium, quod licet accipere, communiter appellent stipendium necessitatis, satis illum Simoniacum esse, si quod ad sustentationem non necessariam accipiatur.

Resp.r Titulum licite recipiendi stipendium per se loquendo, non esse paupertatem, sed officium spirituale populo impertitum. Ex quo oritur in populo obligatio gratitudinis ad referendum gratiam per temporale stipendium, At dubium non est, quin sicut Clericus pauper, ita et Clericus dives possit officium spirituale in populum conferre, quo sicut Clericus pauper potest recipere stipendium temporale, ita et dives, Nam quod aliquis alium habeat necessaria ad vitam, per accidens est, quod attinet ad populum, cui officium spirituale conferatur, quo debet is nihilominus gratiam temporalem referre, iuxta illud Apostoli, Nemo militat suis stipendiis. Ad Confirm. Resp.r Quod Autores appellant stipendium Clericorum, stipendium necessitatis, sensum esse, non quod non liceat id petere, quando aliquis suppetunt necessaria, sed quod non liceat id petere ultra id, quod communiter est sufficiens ad vitam honeste sustentandam, si per accidens aliunde quis habeat necessaria ad vitam sive non.

Resp. 2.o Dare vel accipere aliquid pro omissione actus spiritualis, potest Simonia improprie dictam esse potest, non vero proprie dictam,

Ad huius assertionis illud sciendum est, in duplici casu aliquid dari
pro omissione actus, 1.° quando dari pecunia pro omissione actus spiritualis
mali, v.g. ne quis absolvat aut oligat indignum &c: hoc casu neque si-
monia neque peccatum est. Non simonia, quia nil tunc spirituale emitur,
neque dantibus pecuniam aliquid spirituale accedit; Non peccatum, quia
licitum est deterrere alterum a malo, interposita pecunia, quemadmodum
quocumque alio motivo ex se non illicito. 2.° quando aliquid
dari pro omissione actus spiritualis debiti & in se boni; hoc casu peccatum est,
sed non simonia. 1.m patet, Nam fit tunc iniuria alteri, qui habebat
ius ad illum actum, ut si quis daret pecuniam parocho, ne absolveret
aliquem in necessitate. 2.m probatur, quia nuda omissio actus spiritualis
non est quid sacrum & supernaturale, potest tamen dici simonia improprie, quatenus
tunc pluris videtur fieri pecunia, quam actus spiritualis, quandoquidem ut accipiat
pecuniam, permittit actum spiritualem, quem alioquin esset facturus.

Ad 3.° In antecedentibus annexis spiritualibus hoc observandum est.

1.° Ea quae per se pretio aestimabilia sunt, abstrahendo a consecratione
seu ordine, quem habent ad rem spiritualem, possunt emi & vendi, alia non
possunt. Ita communiter. Vendi possunt imagines, ornamenta, & vasa sa-
cra, quae si profanis vendantur, prius sunt confringenda, secus si Eccl.cis
ad usus sacros. Aliqua tamen huius generis ob peculiare ius positivum
vendi non possunt, ut est officium quodlibet administratoris rerum Eccl.carum oeco-
nomi Eccl.ae, Sacristani &c: Item non possunt vendi ius patronatus,
renunciationes & procurationes beneficiorum &c: Ita cap. Consulere. de simon.
cap. si Epus. 1. q. 1.

Ad 4.° pro onere & labore concomitanter an-
nexo rei spirituali potest accipi pretium, si labor sit tantum accidentaliter annexus
ut est Musicus Cantus in officio divino, qui ex quantitate cum re divina
non amittit valorem; Deinde potest quod est accipi pro adiuncto
damno, aut privatione lucri, nisi positivo iure id spiritualiter prohibeat,

quemadmodum Trid.^m s. 21. c. 1. prohibetur est, ne ab Episcopo ordi-
nante aliquid accipiatur, vel pro ordinatione vel pro dimissoriis, vel pro
cera aut membrana. Verum pro onere et labore in-
trinsece annexo, et per se requisito ad sacras actiones, non licet quid accipere,
v.g. pro actu et labore celebrandi, consecrandi, benedicendi, ita cons.
cum S. Th. 4. dist. 25. q. 3. a. 2. Ratio est, quia labor iste ab-
strahendo ab ordine ad rem spiritualem non est pretio aestimabilis, quinimo
non victuram impossibile, et posse quid accipi pro tali labore ut oneroso,
ut sentiunt cum S. Bonav. Cardinalis. et ut h. ij. insinuatur.

Rs. 5.º beneficia vendere absque simonia, jure naturae
prohibetur, pro clariori illa huius doctrinae —

Not.^m Tria posse considerari circa beneficium Eccl.^cum.

1.^m est titulus ipse, quo beneficium habetur, hoc est, dignitas seu officium, quo
Eccl.^ca persona destinatur ad aliquem spiritualem ministerium, cuiusmodi est dig-
nitas presbyteralis, parochialis, episcopalis &c: 2.^m est jus
seu facultas, quam habet pro tali ministerio, ad recipiendos fructus ex
reb. Ecclesiae. 3.^m sunt ipsi fructus, qui recipiuntur, hoc posito —

Tria certa sunt in hoc praecepto. 1.º certum est, ipsum titulum
seu officium spirituale esse ipso jure naturae invendibile, nam per se est quid
spirituale. 2.º certum est fructus ipsos posse vendi, iure naturae et
positivo. 3.º certum est, posse locari jus recipiendi fructus absque vitio
simoniae, sic n. non commutatur pro pretio ipsum spirituale, seu directum re-
cipiendi fructus, manet n. hoc nihilominus apud beneficiarium, sed tantum
vendit 2.^arium quoddam jus, seu utile. Ita Navar. c. 27. n. 149.

Prohibetur tamen locatio in perpetuum, et quae alibi. Hoc Tria inquam
certa sunt, 4.^m est controversa, utr. scil. jus seu facultas re-
cipiendi fructus possit vendi ex natura rei absque simonia, jus inquam
spirituale et fructus nomine beneficii Eccl.^ci significati, ut quidem glos. in
cap. ex parte. de off. deleg. utrio Turrecran: c. 1. de simonia

pertinent omnia beneficia Eccl.ca pro venditione aestimatione rei, tantumque
ad praestitum [illegible] dispositione, atque adeo Papam possit vendere quaeque
beneficia. Ratio est quia ille, qui quamque aliquid abstrahendo a spirituali
sive ab ordine quod est adnexum, valet ad aliquas res temporales
aestimabiles, potest sine [illegible] illam si abstractam vendi pro
natura rei absque Simonia, sed pro recip. fructus ex titulo spirituali
abstrahendo ab ordine quod est ad talem titulum, valet ad mul-
tas res temporales aestimabiles. Verum contra est Simonia.

Neg.na fundamentum eius est quod beneficium debetur propter officium titulum
[illegible] spiritualem [illegible], atque ita est annexum spirituali, quoque videtur dependere,
quoniam officium est spirituale ita [illegible], quod vendi non potest. Confirm. ex
doctrina Cardinalis, c. si quis obiecerit. 1. q. 3. ubi inquit, quod vendere
[illegible] alterum [illegible], quod vendit alterum, non vendit [illegible] relinquit,
quod [illegible]. [illegible] beneficia vendit &c. ~~[illegible]~~

Ad contrarium fundamentum Resp. si ille esset firma, sequitur
non esse simoniam absque simonia posse vendi officia spiritualia. Item ordi-
nes sacros, sacramenta, dignitates &c: quae habent hoc [illegible]
abstrahendo a spirituali, quia valent ad varias commoditates tempo-
rales, et ad [illegible], honorem [illegible] sustentandum &c: Verum illud
quod in Maiore [illegible], minime ad licitam rei venditionem sufficit, [illegible]
[illegible] res potest complete aestimari [illegible] abstrahendo a spirituali
atque ius recip.di fructus cum [illegible] sit [illegible], [illegible]
[illegible] in [illegible] officii, [illegible] perfecte [illegible] aestima-
[illegible] abstrahendo a titulo spirituali, sicut est in aliis, et in calice
[illegible], [illegible] non temporaliter aestimari ac vendi potest.

Resp. [illegible] absque simonia [illegible] spirituali [illegible]
[illegible] si in [illegible] temporale, quod si [illegible]
[illegible] [illegible] punct. 3. [illegible]

monia licet tibi orare, sacrificare &c: pro alio, ut vicissim
pro te oret &c:

Quaer. 3.° Quomodo committatur simonia ex parte
ipsius commutationis?

Resp. 1.° Non quomodocunque accipere temporale pro spirituali
est simonia, vel econtra, nisi quando temporale accipitur ut pretium
spiritualis, vel contra, ut si spirituale commutetur pro temporali, tanquam
pro re aequali, et per modum contractus iustitiae, secundum pravam aestimationem
commutantis. Secus si detur spirituale pro temporali vel eo solum tanquam
ob motivum, quo alter inciteretur aut provocaretur ad dandum temporale
vel spirituale, vel si detur tantum ex gratitudine, seu per modum gratuitae com-
pensationis, tunc non est simonia, saltem in foro conscientiae.

Nec refert, etsi temporale sit principale motivum dandi
spirituale, modo non sit finis ipsius rei spiritualis, ita ut pluris aestimetur
quam res spiritualis, nam dupliciter potest quis conferre spirituale pro temporale principale,

Uno modo ita: ut temporale sit finis tantum ipsius conferentis,
sed voluntas ipsius et applicationis animi ad actum conferendi spirituale,
et sic non est simonia. Altero modo ita: ut temporale sit
apud eum finis, non modo voluntas et applicationis animi, ad actum con-
ferendi spiritualia, sed etiam ipsius rei spiritualis, si nim. illud temporale aesti-
met pluris quam actum conferendi, et tunc spirituale, sed etiam quam ipsum spirituale quod
conferit; et tunc omnino talis committit simoniam, nam eo ipso quod aesti-
met temporale pluris quam spirituale aestimat etiam illud tanti, quanti
spirituale, et consequenter spirituale pro temporali, tanquam pro pretio venditur,
in quo consistit perversitas simoniae. Ita Less. et Val. hinc

Colligitur 1.° Non est simonia, quando sacerdotes
pro missis accipiunt pecuniam, accipiunt non pro ipsis quam

sunt tamen ex gratiae, ex iniuria V.o, quae eadem ex officio obligatione quadam onerosa sunt, non ut iis debeatur pecunia, tanquam aequalem rei quae pro labore actioni sacrae intrinseco, sed pro oneribus et laboribus extrinsecus coniunctis, vel certe ut debitum stipendium temporale, pro officio spirituali, ad modum ipsi explicatum.

Colligitur 2.o Non esse simoniam si quis obsequium aut aliquid aliud temporale Episcopo impendat, spe consequendi ab illo aliquod beneficium spirituale, titulo gratuitum, et sic in aliis.

Resp. 2.o Non esse simoniam pro aliquid temporale redimere vexationem, quae quis inique impeditur a consecutione beneficii aut alterius rei spiritualis, v.g. licet imperbollerico dare pecuniam, quando non pro pecunia vult baptizare, modo id quod dari, non dari ut quid, et nobilis causa subsistit, nim. necessitas vel notabilis utilitas, etsi alter pecuniae accipiendo. Ita communiter.

Inter 4.to quae sint poenae simoniacis constitutae!

Resp. 1.o per simoniam realem et completam in ordine admissam incurritur in primis excommunicatio Papae reservata, tam ab ordinante quam ab ordinato. Ita in extrav. 2. de simon.

Quem ordinans simoniace incurrit suspensionem iuris a collatione omnium ordinum, atque adeo ipsius tonsurae, et ab executione omnium munerum pontificalium; Ita dicitur intelligit illi impressum Eulicae et reservatum Lae censurae Sedi Apl.cae, tametsi simonia occulta sit. Ita Bulla Sixti V. edita quae male promovetur. Ordinatus vero simoniace incurrit suspensionem ab ordinibus, non tamen quos simoniace suscepit, sed ab omnibus simpliciter de extrav. 2. de simon.

Porro

Porro si ignorante eo, qui ordinatus est alius pretium simoniacè obtulit, nulla censura suspensionis incurrit vitio ab eo qui ignoravit, vel culpa caruit. c. de simoniacis. ex. h. t.

Eandem excommunicationem ipso facto incurrit mediator seu procurator pecuniam offerens, vel alter ad ordinem vel beneficium Eccl.cum admittatur, secuta ordinatione vel promotione aut collatione. ita cit. Extrav. &c.

R. V. Simoniam realem completam in beneficijs commissam excommunicationem sedi Apl.cae reservatam incurrit, qui eligendo, presentando, instituendo ad beneficium Eccl.cum simoniam commiserit, deinde omnis simoniacè facta electio, presentatio, confirmatio, collatio, aut quaevis alia dispositio ad officium Eccl.cum aut beneficium ipso jure irrita est, nec promissos fructus suos facit, sed ad eorum omnium restitutionem sub acta sua periculo adstrictus est, ita habetur in cit. c. Extrav. 2. vin. c. Matthaeus. de simon. Item ——— simoniacè electus vel promissus inhabilis fit, quo minus per dispensationem Epi idem beneficium consequi possit, c. nobis fuit. de simonia. c. penult. de elect.

Porro ex citatis juribus &c. cap. sicut tuis. de simon. constat irritam esse electionem, confirmationem, institutionem, quae simoniacè facta fuit quamvis ignorante electo, confirmato. &c.

Sicuti

Limita nisi aliqs in fraudem eligendi aut instituendi ipso ignorante pecuniam elargiaru, (*ut eund. ad bnfm inhabilem reddat, Nam talis fraus hoi malitioso gtra inocentem prodesse n debet. c. nobis fuit. & c. sicut. de simonia. Restant duo dubia —

1.m Utr. bnfm simoniace obtinens privetur et suis bnficijs, antea legitime obtentis?

Rs. Talem causa cognita privandum ac deponendum esse p iudicis sniam, si simonia p culpam eius commissa sit. colligitur ex. c. presbyter. 1. q. 4. cap. sicut simoniaca. c. de hoc. de simonia. Ante latam vero sniam simoniacus pt in consciae foro bnficia an legitime obtenta ac possessa retinere, & fructus percipere, Ita Angolin. de simon.

2.m Utr. simoniacus in bnficio ipso iure inhabilis sit et ad alia bnficia obtinenda?

Rs. pbliorem esse affirm.m pp Bullam Pij. V. q incipit. Cum primum. Vide 5.a in Bullario. Sz Bulla ista quoad oia videtur a paucis recepta, atq hec breviter de simonia.

Dehoret.

De Hæreticis, Schismaticis, & Apostatis.

Tit. XV.

Hæretici sunt qui eligunt, & pertinaciter defendunt doctrinam singularem & alienam à sensu Catholicæ Ecclesiæ ita c. hæresis. 24. q. 3. c. qui in Ecclesia ead.

Notandum dixi (pertinaciter.) Nam qui ignorat, suam opinionem Ecclesiæ adversari, quantumvis crassa sit ignorantia, & à peccato mortali adversus fidem non excuset, proprie tamen hæreticus non est, neque Ecclesiasticis hæreticorum poenis subiectus. Addunt aliqui etiam ignorantiam affectatam ob dispendii tædium, vel similem causam ab hæresi excusare, secus si ideo quis res fidei ab Ecclesia propositas ignorare affectet, quia proponentis Ecclesiæ authorem minoris æstimat, ideoque minus recte ad eam affectus est, ratio prioris est, quia quidni aliquis erga Catholicam Ecclesiam bene affectus est, agnoscens in ea infallibilem authorem, res fidei proponendi, paratus ab ea corrigi, tamdiu non est pertinax Ecclesiæ, quia ex ignorantia crassa, vel etiam affectata propter ingerendi tædium &c: errorem aliquem in fide teneret, cum statim Ecclesiæ, si [illegible] Ecclesiæ

Catholicæ

Catholicae repugnantem esse, talis erga Ecclesiae authem bene affectus est, consequenter non est pertinax neque haereticus. Unde quia sancta Lutheri, Calvini etc: quam professi sunt, recedere volunt, si examinati invincibili vel saltem moraliter non culpabili ignorantia laborasse videantur, id post sufficientem instructionem, editam quoque, si id fieri possit, coram testib. fidei professionem a locorum parochis absolvi possunt, non quod aliquarum Ecclesiarum consilio exigit, ut tales sint maiores haeretici ad eos mittantur, quod absolvendi habent potestatem ab haeresi, vid. Laim. lib. 2. tr. 1. c. 13. n. 2. et 4.

Quaeres hic. Ut. vere et perfecte haereticus sit, quod de articulo aliquo fidei, quem scit ab utili Ecclesia propositum, aut definitum esse, deliberate dubitat?

Rs. Affirmative. Nam ut dicitur in cap. 1. de haeret. dubius in fide infidelis est, et consequenter haereticus, si homo baptizatus sit, et de articulo ab Ecclesia proposito dubitet, ratio est, quoniam fidei aliquem articulum, quem ab Ecclesia receptum et fidelib. propositum scit, incertum esse iudicat, is vere ac perfecte haereticus est, sed quoniam de eiusmodi fidei articulo deliberate dubitat, is seu explicite seu implicite iudicat eum incertum esse, ergo vere et perfecte haereticus est.

Obiic. haeresis est error, adeoque assensus falsus, quod fidem cum pertinacia inactus, dubitans a. nec assensum nec dissensum habet, ergo quod in fide dubitat, haereticus non est.

Rs. Illum vere et proprie dubitantem non mere negative se habere, quia ideo proprio sibi obiecto assensum negat, quod ipsi incertum appareat, ideoque seu expresse seu implicite de eius incertitudine iudicat;

Quod iam Apostatas attinet Scien. dum est, Apostasiam esse Spiritum, iuxta gl. in c. 1. de Apostat.

1.a est à fide. 2.a ab obedientia. 3.a ab ordine sacro vel religione.

Apostasia à religione est criminosa, & mortifera recessio à religiosi ordinis instituto, sub reverendi proposito.

Dicitur (criminosa & mortifera) nam apostata non est, qui cum licentia prelati egreditur, vel ordinis observantia liberatur; vel quia Can. ad Epistolam Vigilantem transfert, iuxta Clem. c. de elect.

Addit (sub reverendi proposito) si non reverendi animum retineat, vagaturus ad tempus, fugitivus censendus est, atque etiam excommunicatus, si habitum penitus abiecerit. c. 2. de Cleric. vel Monach. in 6.

Porro ad apostasiae crimen hoc nihil refert, utrum quis habitum religiosum abiiciat, necne, quare si quis religiosus sub prelati legitima facultate, habitu reverendi proposito in saeculo vagetur, habitum religiosum retinens, verus apostata censetur, ita ut qui eum recipit, occultat vel defendit, excommunicationem latae sententiae incurrat, iuxta privil. ord. regular. de quib. Sanct. lib. 6. Moral. c. 8. q. 3.

Apostasia à sacro ordine est, cum quis à professione, statu clericali, quem in manu Epi edito et obedientiae voto assumpserat, in statum coniugii vel laicae quaestionis dimisso suo habitu propria temeritate se transfert. cap. ult. de vit. & honest. Cler. Talis ipso iure infamis est, Can. beatus. 3. q. 4. & si monitus se non correxerit, deponendus est, Can. praecipimus. 21. q. 4.

Porro qui minoribus sacris ordinibus initiati sunt, libera ad nuptias vel statum laicorum transeundi facultatem habent, dummodo si quis obtinent Eccl.ca beneficia derelinquant, c. Joannes de Cler. coniugat.

Apostasia ab obedientia si latè accipiatur, in omni peccato mortali reperitur, teste Sylv. n. 3. Arictius V. cum quis iustis praeceptis Platonis suorum se opponit, obedire penitus recusans, cuius praecipua species est schisma, ut infra.

Apostasia à Fide, (quae omnium gravissima est.) duplex considerari potest 1.° secundum ordinem à termino A quo, quatenus est discessus à vera fide, et sic differt à haeresi, tanquam maius à minore, extensius à minus extenso. Nam Apostata dicitur, qui Christum et fidem Christianam, quam suscepit, penitus abnegat: haereticus V.° non omnino, sed secundum unum aut aliquos articulos, quamobrem omnes poenae, quae in iure haereticis decretae reperiuntur, et ab Apostatis gerunt, non a. vice versa, sicut docent Canonistae, in c. 1. de Apostat. Sylv. ab Apostasia. n. 2.

2.° considerari potest apostasia secundum ordinem ad quem, quae non spectat ad Iudaismum, vel paganismum, vel Atheismum, quae spe indifferentes infidelitatem sunt, ideoque haud dubie à redeuntib. ad Ecclesiam in formali confessione explicandae.

Poenae Apostatis et haereticis Canonicae iure decretae sunt haec: 1.a est excommunicatio maior; quae habetur in c. ad abolendam, c. excommunicamus 1. de haereti. in 6. Eaque nunc Summo Pont. reservatur in Bulla Coenae Domini.

Not.m hic. 4 Auctor gradiores reperi, ad hanc excommunicationem incurrendam 1.a est, ut aliquis sit verus et formalis haereticus, non materialis sed obtinere tantum, id est, qui propositionem fidei Catholicae adversantem ex invincibili ignorantia defendat, vel ex vincibili, sed non pertinaciter, quippe animo paratus illam deponere, cum primum Catholicae Ecclesiae

cuius infallibilem authorem agnoscit, adversarii [illegible] erit,
talis n. sicuti vere haereticus non est, ita neque excommunicatus.

2.° Regula, ut aliquis haeresin animo conceptam exterius sufficeret, nam haeretici purissimi mentales, id est, qui haeresin nullo extrinseco actu sufficienter sufficiente exprimunt, excommunicati non sunt, quare a quovis exposito professorio absolvi possunt.

3.a est quod, ut actus extrinsecus, quo haeresis intrinseca sufficienter exprimitur, mortalem malam sit, Bec. c. 15. q. 1. n. 8. quapropter excommunicatus non est, qui haeresin animo conceptam alteri manifestat, quod sibi vel instructionis cap. causa [illegible] Azor. q. 5.

4.a est, ut aliquis haeresin suam exterius manifestet, animo eam asserendi vel profitendi, iuxta cit. Azor. Tom. 1. lib. 8. c. 10. q. 7. Ex quo resolvitur quaestio, utrum excommunicationem incurrat, qui Calvini haeresin animo occulte fovens, idcirco a Missae sacrificio vel sacra synaxi abstinet, aut coram SS. venerabili genu non flectit, caput non detrahat &c.

Resp. ex Azor. cit. lib. c. 9. q. ult. si attentis circumstantiis personae, loci, temporis, talis omissio censeri possit virtualis professio sectae haeretic.ae, excommunicationem incurrit. Secus si tales circumstantiae adsint, ut huiusmodi omissio ablivioni, aut alteri iustae excusationi probabiliter adscribi possit, licet reipsa ex animo proficiscatur. Ex quo

haeretico

Deducitur, quod comedere carnes die interdicto per circumstantias loci, temporis, &c. determinari possit ad haereticae sectae professionem. Vide plura in Paulo Laim. lib. 2. Tract. 1. c. 14. n. 4.

2.a poena est irregularitas, sicuti colligitur ex c. salubrium. c. commerciis. 1. q. 7.

3.a est juris infamia, c. 2. §. haeretici. &c. ut commissi. §. privandi. de haeret. in 6. quae poena extenditur ad eorum filios usque ad 2.am generationem, ex linea paterna, et usque ad lineam 1.am in linea materna, c. statutum. eod. in 6. Item ad haereticorum fautores, ita cit. §. haeretici. c. 2.

4.a est confiscatio omnium bonorum a die commissi criminis. c. cum sim. in 6. bona haereticorum ipso jure decernimus confiscata.

5.a haeretici eorumque fautores, si per annum in excommunicatione insordescant, fuerint intestabiles, ut neque testandi liberam facultatem habeant, neque ad haereditatis successionem admittantur, sicuti habetur in c. excommunicamus. §. credentes. de haeret. Opus est tamen hic sententia criminis declaratoria.

6.a est privatio patriae potestatis in liberos, et cum sententiam judicis declaratoria criminis; juxta c. 2. §. vel. de haeret. in 6. quae vero et servi aliique subditi personali obligatione solvuntur, c. vel. de haeret. Sed haec valide huiusmodi poenae locum non habent in imperio in Lutheranis Confessionistis, qui licet ab Ecclesia Rom. recesserint, tamen ob foedus cum illis initum, sanctum Pontifice permittente et tacite consentiente liberos suos in potestate retinent, aliisque juribus et immunitatibus civilibus, non item Ecclesiasticis unacum Catholicis pacifice gaudent.

7.a est privatio Ecclesiasticorum beneficiorum ac dignitatum, item publicorum officiorum, cit. c. ut commissi. §. privandi. h. t. in 6. quae poena privationis ipso jure incurritur, sicut coniuges sententiam.

Civilis a. Poena in haereticos et haeresin abiu-

rare volentes aut relapsos iuste decerni solita, est mortis supplicium, ut videre licet, in Cod. Theodosiano. L. 56. de haeret. qua haeresis est crimen perturbans reipubl. pacem et tranquillitatem non minus quam furtum et homicidium, sicuti fuse ostendit Bec. c. 15. q. 6. et Laim. Tob. 2. tr. 1. c. 15. n. 4. per totum. Haec de apostatis et haereticis — nunc aliquid de schismaticis.

Schismatici vero a schismate, id est a scissura dicuntur, quia ab unitate Ecclesiae Catholicae, quae est in Rom. Pont. tanquam in capite, se praescindunt, c. schisma. 24. q. 1. c. 3. d. 21.

Duplex est modus schismatis, teste S. Th. q. 39. a. 1.

1mus est, cum aliquis se separat ab Ecclesiae capite visibili seu Summo Pont. debitam ei obedientiam ac subiectionem, quae talis est, denegando, ita Azor. Tom. 1. lib. 8. c. 20. q. 4.

2us est, cum quis se separat a religiosis Ecclesiae membris, sive fidelib. in religionis cultu, oratione, scientiis &c: atque seorsum per se vel cum aliis agit, tanquam Ecclesiae membrum non sit;

Iterum dividitur schisma in purum et iunctum cum haeresi. Purum charitati solum atque charitati oppositum in iis est, qui cum credant unam esse sanctam Ecclesiam sub visibili capite Summo Pont. constitutam, tamen ex malitia voluntatis nolunt Summo Pontifici subiecti, vel religiosis Ecclesiae membris uniti esse;

Schisma cum haeresi iunctum est, si aliquis pertinaci animo negat, Summum Pont. totius Ecclesiae caput et pastorem esse, vel Ecclesiae sanctae communionem, atque ob eam causam se segregat

Ex his Deducitur, quod sicuti mente fide ruit et Charitas, non vice versa, ita haeresis secum ducit schisma, non vice versa. Ergo omnis haereticus verus ac fidelis schismaticus est, non item omnis verus schismaticus haereticus est, Ergo tamen in via ac dispositione ad haeresin, quamquam schismatici non diu puri manent, sed non resipiscant, in haeresin cadere solent, Ita S. Antoninus p. 2. tit. 3. c. 11. §. 1. Eiusque rei exempla habemus in Graecis Glossib. aliis.

Poenae schismaticorum sunt excommunicatio Bullaris, quae tamen non extenditur ad eorum fautores, receptatores &c: sicuti ea, quae haereticos decreta est; Item inhabilitas ad Eccl.ca beneficia, quin et post schismatis abiurationem actamque poenitentiam sine dispensatione admitti non potest, colligitur ex cap. qua diligentia. de elect. c. 1. & 2. de schismat.

De Sortilegis, blasphemis, & sacrilegis, Tit. XVI.

§. 1.

De Sortilegis.

Sortilegi dicuntur, qui id, quod occultum est, eventu alicuius rei exspiscantur, veluti et, exempli gratia, qui ad deprehendendum furem, vel ad praecognoscendum id, quod futurum suspicantur, codicem, tabulam, astrolabium, vel aliud quod movent, aut inspiciunt. c. 1. c. 2. de sortilegis. Haec n. cum daemonis conspiratione aut tacita eius imploratione

exercerisoleant, nectè improbarum à SS. Canonibus, iuxta illud Pauli. 1. ad Cor. 10. Nolo a. vos socios fieri dæmoniorum, ~~fa~~ Sciendum a. est, Triplex esse sortium genus, iuxta S. Th. 2. 2. q. 95. a. 8. aliæ n. sortes vocantur Divinatoriæ, quibus futurum [illegible], ut sciant quid sit cuique tribuendum, His futurum in controversijs & litib. dirimendis: In hæreditib. possessib. & futuris contrib. dividendis &c: Hoc genus sortium nec Iure Naturali nec Civili est interdictum, quod planè colligitur ex l. si cum ambo. ff. de Iudicijs. At vero in electib. Eccl.cis ad dignitates, officia beneficia &c: sortes Iure Can.co prohiberi, in c. ~~fa~~ Eccl.ia de sortilegijs in fine. Cum ne in aptis & minus idoneis cæca sorte eligatur. Cum ne sors, (quæ cæca est.) in Eccl.ijs locum hæreditarum; Sed in electib. ad dignitates, & admiraciones Civiles sors non prohiberi, neque in Iudicijs Civilib. neque in litib. de causis Clericorum, ad temporalia pertinentib. est interdicta, ut ait Abb. c. Eccl.ia de sortilegijs. *

Sortes prohiberi Iure Can.co quare?

Aliæ item sortes tenent Consultoriæ, quibus dicta voluntas exquirit, quid sit fundum, vel omittendum, quo sortium genere usi sunt Apostoli Act. 1. cum S. Matthiam elegerunt; Iosue 7. indicio sortium punitum Achan. In his sortib. non semper fictum admittitur, ut statim dicam.

Aliæ sortes Divinatoriæ &c, quibus aliquid futurum, ut sciant futura occulta, quod tabula, tessera, tugilli, Chartæ &c: modo sic, non alii decidant, & hæc Iure Can.co prohiberi

bernū. In sortib. et divisoriis peccatum est, si quis eis utatur, ac si fortunae vel stellarum vi dirigantur; In consultoriis primum lethale est, si per sortes a daemone expectentur eventus, si consilium a daemone per sortes quaeratur; Item in ijsd. 4 triplici peccare quis potest, et quando per sortes Deus ipse consulitur;

1.° si absque ulla prorsus necessitate sortib. utatur, hoc n. est Deum tentare. 2.° si absque debito cultu et honore Dei ad sortes generat, et ideo Apostoli ad eligendum aliquem in locum Judae fratres quocarunt, et preces ad ipsum Deum fuderunt; 3.° si divina oracula ad futiles et vanas res, vel ad terrena negotia adhibeantur. 4.° si in electionib. Eccl.cis quis sortib. eventum committat. haec ex S. Th.

§. V.us

De Blasphemia.

Blasphemia proprie idem est quod maledictio, seu contumeliosa locutio in Deum. Potest a. ista locutio vel esse interior, et sic erit blasphemia cordis, vel exterior ubi expressa aut scriptis, et erit blasphemia oris, — potest item fieri vel alio actu externo, v. g. in caelum expuendo, frendendo &c: et hanc alij vocant blasphemiam operis, sed improprie; est n. blasphemia proprie iniuria verborum, non factorum. Hinc

Collige blasphemiam directe et proprie opponi laudi Dei et consequenter religioni quae Deum habet, quemadmodum n. laus Dei duplex est, una interna et altera externa; ita et blasphemia.

Oritur blasphemia ex 4plici causa, — 1° ex in-
fidelitate, et tunc dicta Christiane, et fidei et religionis virtutis
repugnat, ut cum haereticus, qui sic sentit, dicit, Deum esse auctorem peccati,
quod si non ita quidem sentiret, et tamen contra Deum vel religionem Ca-
tholicam negaret, ultra blasphemiam nihilominus adhuc peccaret,
quia deficit in externa fidei professione, quae est praecepta est. 2°
oritur ex desperatione, nam desperabundi persuadent sibi Deum non velle
aut non posse eorum misereri, ita duplici peccato sese commaculant,
uno desperatio quae spem de bonitate Dei, altero blasphemiae. 3°
oritur ex odio Dei, quia proximus est, utque quis odit, eidem male-
dicat, sed talis simul quoque dictas virtutes, spei et charitatis, et religi-
onis peccare potest. Denique oritur ex tentatione Dei,
ea scilicet quae ex infidelitate seu dubitatione de dicta potentia emergit,
psal. 77. Et male locuti sunt de Deo, dixerunt, Nunquid poterit
Deus parare mensam in deserto:.

Dividitur 1° blasphemia, quae alia sit cum directa in-
tentione inhonorandi Deum, quae est gravissima inter omnia, quae religioni oppo-
nuntur, peccatum, quia factum intendit malum Dei. Alia 2° est,
quae fit cum virtuali seu indirecta intentione, ut si quis serio vel scientem
ex ira vel impatientia in hominem aut aliam creaturam proferat verba
convitiativa Dei aut Sanctorum, non tamen eo convitiandi, huiusmodi
sunt (: Das dich Zottes schünd, Zottes Creutz, Zottes Taufschünd :)
Utrumque et sit gravius peccatum caeteris peccatis religioni oppositis, est tamen
peccatum mortale satis magnum, quia gravissimum cedit honorem divinum,
saepe tamen homines huiusmodi verba blasphemia proferunt inanimaduerterum

ac maiorem tum, ut attendentes quod sequuntur, v.g. ex passione aliqua, et habita indignatione, sive ex prava quaestione linguae quaerente mentem, et tunc excusantur a gravitate peccati mortalis, propter imperfectionem cognitionis et voluntatis, modo interim conentur istam pravam constitutionem deponere, quam sub mortali tenerentur extirpare, et operam dare ne in huiusmodi actus et mortalium culpabiles prorumpant, quia sunt honori divino iniuriosi, quibus adde —— non esse proprie blasphemiam in ira vel rixa cum aliquo enunciare aliquid de Deo explicite vel implicite, quod verum est, v.g. (: bonus Crucis bonus Progetto.) si affectus indignationis non tendat quod Deum, sed tantum quod hominem vel inmentum, cui aliquis irascitur, quod ex ipso modo dandi vel aliis circumstantiis illegitimum est, quo casu erit tantum veniale secundum communiorem, Ita Laim. lib. 4. tr. 10. c. 6. n. 7. et 8.

Dividitur 2° In haereticalem et simplicem;

3° Dividitur ex parte Modi, quod alia sit Enunciativa, alia imprecativa, alia dehonestativa;; Enunciativa est affirmando, vel negando. Idque 3 Ptes. 1° cum Deo aliquid tribuitur, quod eius excellentiae non congruit, ut si dicatur auctor malorum, iniustus, crudelis &c: 2° cum negatur id quod ei competit, ut cum negatur Trinitas personarum, esse ubique &c: 3° cum negatur est praedicta per modum iuramenti ut si dicas, dispereat Deus, Deus non sit iustus, si hoc vel illud non sit verum, ubi non tam adducitur Deus in testem, quam negatur existere iustus esse, nisi quod dicitur, sit verum. Qua in re est maxima iniuria, quod ex tam vili causa homo tam indigne de Deo loquatur, et paratus sit illi tantam contumeliam absolute inferre;

Imprecativa blasphemia est, cum quis optat seu imprecatur Deo malum, talis est blasphemia horum abiectorum;

Dehonest.ua est cum quis membra Christi vel SS. in terre vel inhonestè notat. Caiet. in Sum. Reb. blasphemia.

Dividitur 4.o ex parte termini, & sic alia est immediate in Deum, alia v.o immediate in Sanctos, vel in Creaturam, ut ad Deum pertinet, immediate v.o in Deum — Pro q.

Not.m Maledictionem in SS. duplici modo illegi. 1.o ut ea iactatur in Sanctos, quat. Sancti sunt, sive cum Rectore ad Deum, & ita est pura blasphemia eiusd. speciei cum ea, quae fertur est in Deum; quia eand. malitiae rationem gerunt, videl. dei honoris immunitatem. 2.o ut ea iactatur in eos, quat. hominis quidem in terra fuerunt, ut si quis ex contemptu, v.g. Sancti prophetae Elysaeum nomine Calvum, etsi n. tunc mortale peccatum sit, quia Iuliam & observantiam Sanctorum, quae serio ex ira & indignatione dicuntur, non tamen sunt blasphemiae; quod si ex ioco tantum efferantur, veniale non excedunt, ob materiae parvitatem; Ita Ban. q. 13. n. 2.

Pari modo cum quis maledicit creaturae, non est blasphemia, si id fiat absque respectu ad Deum, Quod non est p.m. si absit iniuria alterius, id est, si maledicta non proferantur, cum filii in ratione nocendi hominis. aut in se aut in suis rebus, sed tantum ex subita ira vindicante. Si v.o id in ordine ad Deum, quat. est res Dei, (quae raro fieri videtur.) sic est blasphemia in Deum, Nam est ipsi Deo praeari malum in suis bonis externis, ut cum quis maledicit reb. sui inimici, inimico quoque malum implorat.

Quaeres hic, quib. poenis Canones vel Leges afficiant eos, qui se blasphemiae scelere contaminant?

Rs. 1.o blasphemi in veteri Lege lapidabantur, Levit. 24. qui blasphemaverit nomen Dni, Morte moriatur, lapidib. obruet eum omnis multitudo &c:

Rs. 2.o In Auth.ca ut non luxurierent hominis. constituit Epus

Imperatores ut blasphemi ultimis suppliciis puniantur, at haec mortis poena iam quotidie sublata esse videtur, teste Julio Claro, lib. 5. sentent. Tho blasph. n. 3. cum communi Juris Civilis intentum opinione.

Ad 3.o Pare V. Can.co grav.mae poenae in blasphemos sunt constitutae c. Statutum, et Malef. Statutum est, ut 7. dieb. Dnus Praeposit. Ecclesiae palam, dum aquarum Missarum solemnia, exstat, et ultimo die Dnus pallium et calceamenta non habet, ligatus corrigia circa collum, et sextis quibusque Feriis intra illud tempus contentus pane et aqua ieiunet, arceaturque ab Ecclesiae ingressu, et tres si poterit alioqui duos pauperes reficiat aut unum illis diebus; quod si adhuc eid. facultates non suppetunt, in aliam poenam committitur. Sed hae poenae in desuetudinem abierunt, ut primo Ord.rio concessum sit, eiusmodi blasphemos arbitraria poena afficere, Vidatur Azor. Tom. 1. Lib. 9. c. 28. q. 6.

§. 3.tius

De Sacrilegis.

Sacrilegium idem est, quod rei sacrae furtum, Dr. n. sacrilegus, quasi sacrum legens. Ita in L. sacrilegii. ff. ad L. Juliam peculatus. Hinc V.o extensa fuit significatio vocis, ut comprehendat omnem violationem seu irreverentiam, id est, Deo dicatae, — Nam ex eo, quod deputatur aliquid ad cultum Dei, efficitur aliquo modo divinum, quamobrem ei reverentia debetur, quae redundat in Deum, adeoque et irreverentia seu indigna tractatio rerum sacrarum ad iniuriam Dei spectat.

Porro 3. sunt sacrilegii species. 1.a quae violatur persona sacra, quae fit — 1.o cum Clericus ad tribunal saeculare iniuriose trahitur et percutitur. 2.o si persona voto Castitatis obstricta polluitur, vel alias turpiter et morose delectatur. 3.o dum a Clericis exiguntur tributa et gabellae contra immunitatem Eccl.cam 4.o

dum persona

Dum persona quilibet votum personale aut iuramentum violat.

2a. species est violatio rei sacrae prout Lugo in persona & loco: Inprimis v. Notandum hic est, rem sacram proprie eam tantum censeri, quae publico ritu aut institutione ad Dei cultum deputata est. Suar. Tom. 1. de relig. tr. 3. lib. 3. de sacrilegijs. c. 2. n. 1. Ubi recte monet, non quolibet privato proposito aut voto rem aut personam effici sacram, sed necesse est, ut publico ex iure, consecrationem vel deputationem ad Dei cultum habeat; Dixi (violatio rei sacrae.) ut scil. 1o. est sacrilegus sacramentorum usus eorumque admiratio, in p. m. 2o. profanatio vasorum Ornamentorum sacrorum. 3o. abusio sacrarum Sanctae ad res obscoenas aut turpes. 4o. violatio imaginum sacrarum. 5o. furtum cuiusque rei sacrae, ut Agni Dei, reliquarum, Calicum: 6o. quis abusus & mala tractatio rerum sacrarum.

3a. species est violatio loci sacri, quae nomine venit, quae publica Eccl.ca auctoritate ad publicum officium Divinum Sacramentorum usum deputatum, licet nondum sit consecratus aut benedictus. Violatio loci sacri variae contingit.

1o. per profanas actiones, quae ex natura sua obstant cultui Divino, ut ludi, nundinationes, Judicia &c. c. decet. de immunit. Eccl.ca in 6.

2o. per actiones quasdam peculiares sacer locus polluitur, v.g. per iniuriosum homicidium, sepulturam excommunicati aut infidelis, cuspidalem effusionem sanguinis aut seminis in templo aut alio consecrato loco factam. 3o. per furtum in loco sacro, non tantum si res sacra, sed etiam si quis alia Ecclesiae usib. deputata, aut eius custodiae velut depositum commissa ex ea auferatur. Ita gl. cum S. Th.

4a. est usurpatio bonorum tam mobilium quam immobilium ad sustentationem Maiorum Ecclesiae deputatorum, quae bona etsi non ita proprie intra res sacras numerentur, earum tamen iniqua usurpatio sacrilegium in iure Can.co appellatur. ut videre est in q. 2. c. nulli liceat. & vi. q. 4. c. 4. Haec tamen [illegible] de bonis Eccl.cis necdum Maiorum

Ecclesiae

Ecclesiae aut pauperum usib. appropriatis, nam posteaquam dictis muris aut pauperib. pro legitima distributione propria facta est, absque sacrilegio in quoslibet usus et profanos, quamvis non licite, adhiberi, aut ab ipsis, quib. appropriata est, iniuriose auferuntur.

Quaeritur an sacrilegi sint ipso iure excommunicati?

Resp. ad, sed non. 1° excommunicati sunt percussores Clericorum c. si quis 17. q. 4. 2° qui effringunt simul ac spoliant Ecclesiam vel alium locum pium c. conquesti de sent. excom. 3° incendiarii, cum haec quaedam violenta effractio sit, ut docet gl. in c. tua nos. 19. de sent. excom. 4° invasores bonorum Eccl.corum Trid. sess. 22. c. 11. de refor. 5° extrahentes reum confugientem ad Ecclesiam, praeterquam in casib. a iure concessis. Greg. 14. in Bulla. cum aliis nonnullis.

6° qui gabellas et collectas et similia onera imperant personis aut reb. Eccl.cae sub Papa consensu. 7° Iudices saeculares, qui ad forum suum Eccl.cas personas trahunt, aut libertatem Eccl.cam turbant, impedimento causae ad Eccl.cum forum pertinentes, ut sunt beneficiales, decimarum, in eod. foro definiendi vel eos ad saeculare forum violenter trahere conentur, aut leges aut statuta condant, quae Eccl.cae libertati repugnent. 8° Dni temporales, qui iurisdictionem quamlibet in reditus seu fructus Eccl.cos ex authoritate usurpant, vel absque legitima causa vel facultate expressa sequestrant; Hactenus enumerati sacrilegi sunt innodati et excommunicatione Papae reservata, cum hoc tamen discrimine, ut ii qui usque ad num. 5.m inclusive comprehenduntur, et a religiosis mendicantib. aut qui eorum privilegiis fruuntur, absolvi possint. Caeteri vero sunt a solo Papa absolvi debeant, qua contraxerunt excommunicationem in Bulla Caenae contenta, cuius absolutio mendicantib. ordinarie non concedatur.

De Homicidio &c: seq. fol

De Homicidio Voluntario & Casuali.

Tit. XVII.

Homicidium aliud fit publicâ authe, aliud privatâ. Quod publicâ authe fit, est à Republ. vel Magistratu, qui habet jus morte puniendi sceleratos, si eorum delicta ita mereantur. Exod. 22. Si malum feceris time &c: Non n. sine causa gladium portat. &c: Dei n. minister est.

Dixi (sceleratos) innocentem n. occidere per se aut directe illicitum est. Probatur ex SS. Exod. 23. Innocentem Christum non occides. Quia vitae suae alias ob causas occidendi facultatem non dedit, quam ob iustam defensionem Criminis punitione, seu innocente occidi non potest.

Quod vero privatâ authe fit, aliud est Defensivum, aliud Aggressivum. Defensivum est, quando invasus actualem aggressorem occidere; vel rem magni momenti rapere volentem, quam non poterat aliter servare aut recuperare, praeverire & occidere est in gloriae foro pro tanto modo moderamine inculpatae tutelae ac defensionis. Probatur ex c. si vero de sent. Excom. Vi est vim vi repellere, omnia jura, omnes leges permittunt, quia sumus ordine charitatis quasi propriam vitam praeferre potest aliena. Porro in quo consistat moderamen inculpatae tutelae (Ein rechtmässiger Nothwehr.) optime ait Abb. in c. Olim. n. 14. de restit. spol. boni viri arbitrio relinquendum esse, si videl. aliquis gladiatis circumstantiis, loci, temporis, personarum &c. quod aggressorem vel insidiatorem modo faciliore, benigniore defendere se non posse rotulum existimat, quam ita ipsi resistendo, praeveniendo.

Dixi (rem magni momenti rapere &c:) Non n. pro quavis re levi licet alterum occidere, censeri n. res magni momenti — 1.° vita. 2.° castitas seu pudicitia, pro hac n. tuenda licet mulieris aut cuivis alteri invasorem eius occidere. 3.° Non

Infama

& fama, q̄ multi vel morte emere n̄ dubitant, ut viri No-
biles & milites, qb. fuga ignominiosa foret. Aliter V. senti-
endū ē. D. hoīb. vilib. sicut ē D. Religiosis vel Clericis, quorū
laus in patria Christiana exstat. 4°. dāq. certam res magni
momenti facultas s. bona temporalia, vel eorū ē notabilis pars
cum n. sint necessaria ad conservationem vitae (. Vt in Jure vocatur
Sanguis 2us.) sicut licet tueri vitam, ita quoq. ad cond. necessaria,
n̄ tm̄ ut vivamus, sz ut queri vt Honeste vivamus.

Aggressiuū aliud fit ex casu aliud ex Volte.

Casuale dr, q. pt operantis intentionem & rarū ita evenit, veluti
dum pulsas campanam, ea dlapsa hoīem conterat, & hoc oī culpa
vacat. c. ex litteris. 2. D. homicidio.

Voltrium V. duplex ē, directe s. expresse aliud, aliud in-
directe s. intrpt.ne Directe Voltrium ē, q. interdū vel
in se vel in sua causa propinqua, qn videl. qs alterū occidit iniuste,
expressa aīo occidendi, vel certe aliqd dando vel fdo, ex quo
moralē videt, secuturā alterius Mortem. Indirecte Volun-
tarium ē, interveniente culpa, sz n̄ dolo, q. duob. modis contingit.

1°. si qs eventū homicidij ex iustitia lege impedire teneatur,
ut nauta naufragium. 2°. si qs cum moī aīem exercent, ex
qua hoīs occisione n̄ raro consequi novit, & ob id aīem intermittere
deberet, vel cautius instituere, homicidium inde proveniens indirecte
voltrium censebit, ideoq. magis veniā dignū, quam si ex proposito factum
esset. iuxta L. 1. §. Diug. ff. ad Leg. Cornel. D. Sicariis.

Huc revocari ē Duellum, qui duorū bellum, q. saepe con-
dici solet, gratia probandae veritatis, vel expurgandi criminis, verum in
illo neq. victor neq. victus culpa caret, ut infra patebit.

Quaeri qb. poenis homicidae in Jure puniantur?

Rs. 1°. Ministri Justitiae, q. publicā auctte hoīem occidunt,

ut 3

Ut est iudex, assessor, accusator, denunciator, testis, tabellio, qui
torquendo exprimit confessionem rei, qui dictat, scribit, signat, publicat
litteras pro vindicta sanguinis destinata, item sanctae executor, eiusque
cooperatores ac satellites, irregularitatem incurrunt, ob perfectae lenitatis
defectum — ita cap. aliquantos. dist. 51. Ad Clariorem huius
resp. illum Observandum est, quod ad irregularitatem ex homicidio vel muti-
lationem contrahendam culpa necessario non requiritur, sed sufficit occidendi, mutilandi
voluntas actualis vel virtualis, dummodo effectus sequatur, et necessitas non
compulerit. Ratio. quia irregularitas non tam poena sit, quam moralis macula,
s. indignitas ad altaris ministerium, ob manifestum defectum c. suscepimus.
de homicid. Ut vero aliquis irregularitatem incurrat,
praesertim ex titulo defectus perfectae lenitatis, necesse est, ut cooperatio ad mortem
seu mutilationem aliquo modo notabilis sit, et non admodum remota aut per actum
Ita gl. in c. de caetero. de homicid. Ex quo
Colligitur opifices irregulares non esse, qui furcas, fures, scalas ve-
ficiunt. sed irregulares fiunt, qui fures ad suspendium deferunt, scalam
applicant, hi n. certam causam propinqua, illi remota.
Quod h. dictum est de ministris iustitiae, idem dici potest de iis,
qui in bello offensivo hominem propriis manib. mutilant vel occidunt,
hi n. irregulares efficiuntur. Ita c. si quis. dist. 51. Aliud vero sta-
tuitur de iis, qui in bello iusto sua propria pugnantib. animum addide-
runt, hi n. licet ad vulneraverint modo non occiderint vel muti-
larint, irregularitatem non incurrunt. Ita ut cap. petitio. de homicid.
Resp. 2o. quod ob necessariam vitae vel corporis sui defensionem
hominem mutilat vel occidit, irregularis non efficitur. Ita Clem. Vric.
de homicid. Imo neque Clericus neque laicus irregularitatem contrahit, si iniustum
reipubl. vel hominis innocentis invasorem mutilet vel occidat, cum
ex lege naturali et divina ad eiusmodi necessariam defensionem obligatus est.

Ratio est.

Ratio 3. quia non est credibile, mentem Ecclesiae esse, ut irregularitas macula hominis inferatur propterea, quod legem naturalem servaverit, quod non id aliud esset, quam avocare homines ab observatione praeceptorum Dei, Jerusalem — quia in bello mere defensivo ad liberandam patriam, Ecclesiam a violatione aggressorum ex obligatione charitatis aut pietatis pugnantes, hostem mere defensionis causa mutilant vel occidunt, irregularitatem effugere videntur, maxime si in aliquo casu inevitabilis necessitas sit, quia aliter Ecclesia vel patria ab iniquis invasoribus liberari nequeat. Abb. c. petitio; de homicid. Sylv. ex bello. 3. q. 2. Qui vero iniquum aggressorem mutilat vel occidit ob defensionem famae aut honoris, item quia ob rerum suarum defensionem furem interficit, irregularitatem gerit. 1a pars Collyr. ex sensu gerio Clem. si furiosus. de homicid. Qui mortem aliter vitare non valens. quia si mortem fugam declinare possit, irregularis efficitur, sicuti notavit gl. ibid. 2a assertionis pars probatur ex c. suscepimus. de homicid. Quoniam expediebat potius post unicam relinquere pallium et rerum sustinere iacturam, quam pro conservandis vilibus et transitoriis rebus tam acriter in alios excandescere.

Ad 3o. ob homicidium mere casuale ac fortuitum non incurrit irregularitas. Summa ex c. Lator. c. ex litteris. 1. et 2. c. significasti. 1. c. exhibita. de homicid. Neque referre videtur, utrum aliquis dederit operam rei licitae an illicitae, cum ex comparatione illicitae operantis homicidium fortuitum esse possit, si de tali eventu vel nunquam in mente venit cogitare, vel etsi cogitaverit, tamen morali certitudine sibi persuasit, procul abesse periculum. Ita Sair. lib. 7. Thesaur. c. 5. n. 13. et alii quos vide apud Laim. lib. 3. tr. 3. c. 10. n. 1.

Unicus tamen casus est, quo clericus irregularis fit secuto homicidio praeter intentionem, et si omnem diligentiam adhibuerit, ne sequeretur, si videlicet opus eo ratione illi illicitum ac prohibitum sit, quod cum homicidii periculo coniunctum esse soleat, quia ratione Monachis et quibuscumque clericis in

Sacro ord=

Sacro ordine constitutis spectat prohibitum est exercitium artis Chirurgicae, per incisionem vel adustionem, iuxta c. sanctam ne Clerici, vel Monachi. c. Tua nos. de homicid. Excipiuntur tamen casus necessitatis, in quo ipsum Jus naturale id exigit, ut si chyrurgus alius praeter Clericum non adsit, qui curationem hominis pielitanti adhibeat.

Rs. 4°. quicunque iniuncti homicidii causa voluntaria existit, plures poenas incurrit. 1°. per Jus Civile capitali poena puniatur, ita §. Item lex Cornel. Instit. de publ. Judiciis. 2°. per Jus Canonicum excommunicatione coercetur per iudicem. c. Itaque. 24. q. 3. c. si quis membrorum. 33. q. 8. 3°. si Clericus sit, ab ordine est quocunque de poenis. c. cum non ab homine. 10. de Judiciis. c. Tuae. 6. de poenis.

4°. fit irregularis, sive directe sive indirecte homicidii causa fuerit, est communis DD. quae collige ex cap. sicut dignum. de homicid. Ut quidem de homicidio directe volito, nulla est dubitatio — De homicidio vero non doloso, sed indirecte tantum voluntario atque culpabili, dubium est, quanta culpa ad irregularitatem requiratur. Multi venialem sufficere putant, inter quos Caiet. Xb. Irregul. gl. in cap. Sufficit. 1. de homicid. Alii a culpa mortalem requirunt. Inter quos est Soto. lib. 5. de Justitia. q. 1. art. 9. quae doctrina probabilis est, et in praxi tuta. Laim. cit. lib. 3. tr. 3. part. 3. c. 10. n. 4.

Rs. dicunque quod duellum concernit, haec poenae statuuntur;

1°. poena excommunicationis latae sententiae. Trid. sess. 25. c. 19. de Reform. ubi hoc habetur. Cum in locorum Dominos, qui sua authoritate duellum illicitum sumunt, tum in ipsos duello concertantes, eorumque patrinos, auxiliatores, spectatores, — Deinde Dominos in terris suis concedentes duellum, privantur jurisdictione terrae illius, in qua concedunt facultatem ad duellum, si eam ab Ecclesia habent. Quod si feudum sit, privantur eo, ita ut redeat feudum ad Dominum directum. 3°. pugnantes et eorum patrini notantur infamia. 4°. Incurrunt privationem

omnium

omnium bonorum, & poenam homicidij, & sic debent puniri, acsi homicidae essent, licet non sit secuta mors. 5° Moriantes in duello privatorum sepultura Eccl.ca ita Trid. loc. cit. & quinis Greg. XIII. motu proprio. Ad tollendum. & Clem. VIII. in Bulla quae incipit: Illius vices, apud Sair. Tom. 1. Lib. 3. Thesin. c. 31. n. 12. has Trid.ni poenas etiam ad privata duella extenderit, & sedi Apl.cae reservaverit, tum germani aliique septentrionales seu ob ignoriam, s. ga constitutionem illa secundum hunc sensum promulgatae & in usum Ducta non sunt, a censura excusari videntur. Ita Laim. Lib. 2. tr. 3. p. 3. c. 5. in fine.

De Adulterijs, Stupro, Raptu, & Incaestu.

Tit. XXVIII.

§.

De Adulterio.

Adulterium est alieni thori violatio, & proprie committitur in nuptam de Jure Civili. — Ex sententia SS. Canonum est in solutam mulierem a coniugato, cum hoc iure ead. in marito, quae in uxore, castimonia regrarum, ita c. Nemo blandiat. 31. q. 4. & c. apud nos. q. 5. & haec sunt gravia peccata. Gravissimum vero est, si fiat utroque vinculis coniugij adstricto, tunc n. in illo acta est duplex iniuria mortifera, nam duorum matrimoniorum Jura violantur, & duob. coniugijs iniuria irrogatur. Unde eo casu in confessione non sufficit accusatio sui de adulterio in genere, sed explicanda est illa circumstantia, ratione cuius iniuria duplicatur. In foro vero externo adulter propter gravissimum criminis plurib. poenis subijcitur. 1° si criminaliter contra eum agatur, ex praescripto Juris Civilis gladio plectitur. L. quinis. 30. in fine.

C. ad L. Jul.

C. ad Leg. Jul. de Adulterijs. & §. Item Lex Julia. de adulterijs. Instit. de publ. Judic. Adultero vero ex bonis affecta in Monasterium detrudere, potest interim Marito relictâ, eam intra biennium repetendi, ita §. si quis. Novel. ut nulli iudicijs. Auth. sed hodie. C. ad Leg. Jul. de adult. Item receptum videtur à Jure Canonico in c. gaudeamus. 19. ext. de conversis coniugatorum. 2° si eiusdem agere, adulter per sententiam Judicis Eccl.ci privari potest cohabitatione cum alto iunge, quia poena dicitur divortium. ita c. sufficit. de Divortijs.

3° separatione facta Dos & donatio propter nuptias innocenti iungi applicatur. §. quia vero plurimos. Novel. 117. ut liceat mulier & Avicen. c. plerumque. extra. de donat. inter vir. &c: quamvis hoc iudicium non plane civile sit, sed mixtum, id est criminaliter & civiliter exercetur. c. 5. de procuratorib. 4° Adulter ob adulterium amittit ius petendi debitum coniugale, ut colligitur ex c. 5. & 19. Matth. Deinde quia frangenti fidem, fides meritò non servatur. hinc Maritus adulterâ uxore Monasterium ingredi potest, cum à Jure solvendi debitum iugale sit solutus. ita c. constitutus. 15. de conversis coniugatorum.

Dixi sup. n. 2. quod propter adulterium inter coniuges quoad cohabitationem divortium fiat, casus tamen aliquis est, quod propter illud separatio non admittitur: 1° si coniux vim passa fuit aut non consentiente, cum hoc non sit adulterium factum. iuxta c. proposito. 32. q. 5. 2° si iuxta bona fide ad alterum accessit, ut quia in nimbilis ignorantia maritus suum esse credidit, quo modo Jacob Liam olim. Gen. 10. aut si uxor maritum defunctum esse probabiliter persuasa ad alias nuptias transivit, c. cum sit bellicam. 34. q. 2. &c. in Lectum. 34. q. 1. 3° si alter est iuxta eiusd. criminis particeps est, ut si in adulterium ipsius expresse vel tacite

vel est ipse

fornicatus

fornicatus sit, divortium deinde instituere haud potest, ut habetur in c. Sufficiat. de divort. atque hoc in laico statuta sunt.

Clerici vero propter adulterium a se admissum et ponuntur a Judice Eccl. nisi parata poenitentia cum ijs dispensat Episcopus, et in Monasterium ad poenitentiam agendam toto vitae tempore detruduntur. c. cum non ab homine. 10. inmt. gl. c. etsi Clericus. §. fin. de Judicijs.

§. II.

De Stupro.

Stuprum aliquando in Jure sumitur late, et comprehendit coitum cum vidua honesta, imo et adulterium. ut colligitur ex L. stuprum. ff. ad L. Juliam. de adulterijs. Hic tamen sumitur stricte, et differt a Gratiano 36. q. 1. c. lex. 2. Illicita virginis defloratio, non praecedente coniugali pactione. Stuprum ita proprie acceptum dicitur in illud, quod per violationem infertur, et in illud quod volenti et consentienti. Quomodocunque accipiatur, est grave peccatum, imo magna dissensio inter Auctores, utrum semper contineat novam speciem peccati a simplici fornicatione — verum probabilis sententia est, stuprum non continere speciem peccati a simplici fornicatione datum, si absit dolus, violentia, aut metus, quamobrem circumstantia virginis violatae in confessione necessario explicanda est non est. Ita Less. lib. 2. c. 10. dub. 1. Probatur. Stuprum non habet intra genus luxuriae aliam deformitatis speciem, quam eam, quae est simplicis fornicationis, neque speciem peccati iniustitiae continet; aut enim iniuria virgini inferretur, aut parentibus eius, sub quorum cura et tempore existit. Non primum quia nulla est iniuria, quae in volentem fit. L. 1. §. usque adeo. ff. de iniurijs. quod. Non secundum. Nam puella libertatem habet in membra et corpus suum, quae vel nunquam uti potest ad carnalem generationem, vel uti modo legitimo nuptiarum et coniugij, vel etiam abuti per modum

illegitimae

illegitimae fornicationis, consequenter stuprator iniuriam parentib. infert, quod particeps est huius voluntatis abusus, s. potius intemperiae criminis. Alia V. ratio est cum eo, qui stuprum virginis alterius puellae per vim, fraudem vel falsas pollicitationes infert, satis n. quod iustitiam expectat, et omne damnum exinde provenit tam ipsi quam parentib. eius in gratiae foro restituere cogitur. Si a puella ob illatum stuprum per vim, fraudem &c: nullum aliud damnum passa fuit, quia haec occultum mansit, et neque honestum virum sortita fuit, probabile est, ad nullam restitutionem obligari stuprator, aut iudicis sententiam. Ita Less. lib. 2. c. 10. dub. 2. Kaly. Nam pro iniuria, secluso damno nulla restitutio fieri debet. Puella a. nullum damnum passa est; Quod n. Obyer, de claustri virginei violatione, damnum istud reparabile non est, neque pecuniam aestimabile. Vide Laim. lib. 3. tr. 3. part. 3. c. 13. per totum.

Poenae, quae ex stupro incurruntur, sunt sequ.

1.° Iuris Canonici praescripto. c. 1. et 2. de adult. qui virginem sedavit et stuprat, eam tenetur dotare et accipere in uxorem, nisi pater virginis nolit eam duci, quae spem dotasse eam sufficit; Sin ipse stuprator nolit eam in uxorem accipere, tunc hic corporaliter castigatus et excommunicatus in monasterium ad agendam poenitentiam detrudatur. cit. cc.

2.° ex Iure Civili in personis honestis est publicatio dimidiae partis bonorum. In humilib. coercitio corporis cum relegatione. Instit. de publ. iudiciis. §. Item lex Iulia. de adulter. Xu. ss. eadem l.

3.° In eos, qui sacris exquib. stuprum intulerunt, haec poena constituta est, a 6 Synodo: Si quis (inquit) Episcopus, presbyter, diaconus aut subdiac. lector &c: cum muliere sanctificata Deo mocharatus fuerit, deponatur: quia sponsam Christi corrupit. Si vero laicus, excommunicetur, c. si quis Episcopus. 27. q. 1. Amplius ex Iustiniani

constitutione

constitutione res et monitio applicanda, aliaque poena hoc scelus coercetur. Nov. 123. §. penult. c. si quis 27. q. 1. Imo Clericus virginem quamcunque deflorans, Jure Can.co Apostolico, ut notat Panorm. in c. Etsi Clerici. de Judiciis, et allegat c. si quis Clericus. d. 81.

§. III.

De Raptu, et eius Poena.

Raptus puellae sive ea soluta sit sive coniugata aut vidua, aut Deo dicata, tunc committitur, si ea de loco in alium locum libidinis causa vel matrimonii gerendi per vim iniustam abducitur. Duplex est species raptus. 1.o si vis iniusta exercetur in ipsam puellam, quae invita et repugnans abducitur. 2.o si vis iniusta committatur erga parentes vel tutores sub quorum cura et potestate puella existit, quamvis ipsa in abductionem consentiat, ut constat ex c. de raptoribus. 36. q. 1.

Verum si tractatus de matrimonio legitime gerendo vel sponsalia antecesserunt, atque idcirco puella consentiens de domo patris vel tutoris, quamvis ipso reclamante, abducta sit, non esse proprie raptum, neque matrimonio impedimentum praebere, tradit Alex. 3. in c. cum causa. de raptoribus. his explicatis

Sciendum est, plures poenas in raptorem statui.

1.o ex legib. poena raptus est, in raptorem et ipsius comites et timum supplicium et bonorum ademptio, quae raptae mulieri ingenuae, aut monitio, si rapta sit monialis, applicanda. L. Unic. C. de raptu virginum. c. si quis rapuerit. 27. q. 1. 2.o Jure Nov.co Trid. sess. 24. c. 6. de reform. matrim. Decretum est, inter raptorem et raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum matrimonium consistere posse; deinde si rapta a raptore separata et in loco tuto constituta, illum in vicum habere consenserit, tunc eam raptor in uxorem ducere potest, nullius

raptor

raptor ipse & omnes illi consilium, auxilium & favorem praebentes ipso jure excommunicati sint, ac perpetuo infames. Clerici vero de proprio gradu decidant; Denique tenetur raptor mulierem raptam sive eam in uxorem duxerit s. non duxerit, decenter arbitrio judicis dotare; quare haec poena non obligat, nisi post judicis sententiam. vide Lain. lib. 5. tr. 10. p. 4. c. 13. Azor. tom. 3. lib. 3 c. 14. & 15. & alios ibid. cit.

§. IV.

De Incestu.

Incestus est congressus cum consanguinea vel affine intra gradus prohibitos, quales sunt omnes gradus consanguinitatis & affinitatis ex matrimonio contracta usque ad 4. gradum. ut communiter DD. tradunt. Ex fornicatione vero usque ad 2.um gradum, ut constat ex Trid. sess. 24. c. 4. de Matrim.

Gradus a. cognationis legalis, quae nascitur ex adoptione, & cognationis spiritualis, quae ex baptismo & confirmatione proprie ad hoc vitium non pertinent, quia sunt vincula magis spiritualia, nec faciunt coniunctionem carnis & sanguinis sicut consanguinitas & affinitas, Negaritur non posse, quin violatio talis cognationis per actum luxuriae habeat speciem deformitatem, cum illa cognatio constituat impedimentum dirimens, unde talis actus est poterit dici incestus, paulo latius extensa voce hac, quia fit cum persona, cui ratione coniunctionis istius spiritualis debeatur reverentia in ista materia, nec est aliud nomen, quod ei melius conveniat, si cognatio sit ex adoptione, si vero sit ex sermone, rectius referetur ad Sacrilegium.

Cametsi omnis incestus gravis sit, gravior tamen multo est incestus cum consanguinea, quam cum affine in eod. gradu v. g. cum sorore sua, quam cum sorore uxoris, quia illud vinculum est multo

est multo arctius, plus n. est, ex coniunctione aliis rationibus sanguinis, quam uxoris, imo densitas specifica est inter consanguinitatem et affinitatem, hoc n. vincula specie differunt, sicuti unio immediata et mediata, naturalis et voluntaria. Confirm. quia multo immanior censetur incestus cum matre, quam cum Noverca, cum sorore, quam cum uxore fratris.

2.° ratione lineae rectae et lateralis. Nam nullo unquam casu fuit licitum concubitum inter consanguineos in linea recta. Et confirm. quia longe alia reverentia est debita matri, alia sorori, et longe foedior illius quam huius violatio. 3.° ratione 1.mi gradus consanguinitatis lineae lateralis et reliquorum, item ratione 1.mi gradus affinitatis lineae rectae et reliquorum praeter lineam transversam, ut colligitur ex 1. Cor. 5. Ratio est, quia illi iure naturae prohibiti et matrimonium dirimunt, hi solum iure positivo.

Quod ad gradus reliquos attinet, quia solo iure positivo prohibiti sunt, atsi probabilis sit sententia Navar. c. 16. n. 3. et multorum aliorum, omnes specie differre, et efficere incestum specie distinctum; tum quia non est probabile, nim. illos gradus in consanguinitate esse eiusdem inter se speciei, similiter in affinitate. Ratio est, quia nullus horum iure naturae matrimonio repugnat, nec repugnantia, quam habent ad illum actum, est solum ex iure illo positivo, quod ob easdem causas eademque motiva eos retinuit, scil. ut propinquos in illis gradib. reverentia debeant, et occasiones libidinis inter propinquos (: quae saepe cohabitare solent :) vitentur; Et quinis hae rationes eo magis appareant, quo gradus propinquior, ut in 2.° plus quam in 3.tio et in 3.tio quam in 4.to hoc tamen non convincit densitatem specificam, sed solum difficultatem secundum magis et minus, intra eandem speciem.

De Poenis Incestuosorum

Nota hic

De Poenis Incestuosorum.

Nota hic. Etsi incestus cum sua consanguinea sit gravior quam affine, consanguinea uxoris, caeteris paribus tamen huic ex Jure Can.co peculiaris poena deberi, nim. quod incestuosus debiti petitione privetur, eo quod cognoscendo consanguineam uxoris, factus sit uxoris affinis, eo gradu, quo ipsa uxori erat sanguine iuncta. Ita c. transmissa c. Tuae fraternitatis. de eo, qui cognovit.

Excipe 1.o si ignoratio a malitia incestus excuset, qua coniux ignorat eam consanguineam vel consanguineum coniugis, ad quam accedit. ita c. 1. eod. 2.o si per violentiam cognoscatur coniux a consanguineo coniugis, iuxta c. directionem. eod. tit. Ratio harum duarum exceptionum est, quia privatio iuris petendi debiti Eccl.co Jure constituta est in poenam incestuosi, quo ubi incestus crimen non est, poena hoc locum non habet. 3.o postquam incestuosus dispensationem super petendo debito impetravit, ius exigendi debiti plene recuperat. Sanch. lib. 9. disp. 6. n. 20. Potest a tale dispensationem Jure ordinario saltem per consuetudinem acquisito conferre Episcopus. Ita Sylv. Ob. Luxur. q. 4. d. 5. Porro alter coniux, qui innocens est ab incestuoso, sicuti prius debitum petere non prohibetur, quia nemo Jure suo sine culpa privari debet. Juxta c. discretionem. &c. Tuae fraternitatis. de eo qui cognovit. Sic haec de Jure Can.co Jus v.o Civile irrogat incestuosis eandem poenam, quam adulteris. ita L. si adulterium cum incestu. 38. ff. ad Leg. Jul. de adult. vide Sonarus. tom. 1. de Matrim. p. 2. c. 6. §. 8. n. 2.

De Crimine Falsi.

Lib. XIX

De crimine Falsi.

Tit. XIX.

Falsum nil aliud est, quàm verè imitatio sive magis immutatio, in crimen v.o & coërcitionem falsum incidit, si dolo malo admittatur, unde qui falsum dicit, qui putat verum, falsi crimine non obstringitur, cum non tam fallat, quam fallatur ipse, c. hoc. cum seqq. rr. q. r. Variis modis crimen falsi incurritur, sicut multis exemplis comprobant Juris utriusque tituli, quae facilioris doctrinae causa ad hoc 4. capita revocari possunt: Aut n. falsum admittitur dicto, aut scripto, aut facto, aut usu.

Dicto, ut in teste qui falsum dicit aut verum supprimit. Uterque rei est, inquit textus c. 1. extr. hoc tit. & qui veritatem occultat, sicut mendacium dicit, qua ville prodesse non vult, & iste nocere desiderat. Ita dicto c. 1. Scripturâ: si quis testamentum vel aliud instrumentum falsum scribat, signet, veniet, celet, subjiciat, §. Item lex Cornelia. de falsis. Instit. de publ. Judiciis. Facto: si quis falsam monetam percutiat, si in aurum quod vitii addat, si argenteos nummos adulterinos conflet, si pondera aut mensuras publicè probatas corrumpat, si signum adulterinum faciat, sulpat, exprimat, l. qui falsam. 19. ff. ad leg. Cornel. de falsis. & tit. C. de falsa moneta. Usu denique: si quis falsis litteris utatur, ut videre est in capite falsariorum 7. de Crimine falsi.

Poena Falsi ex Jure Civili in servos ultimum supplicium est, in liberos deportatio, & omnium bonorum publicatio. Ita text. expressus §. 7. Item lex Cornel. de falsis. Instit. de publ. Judiciis.

Quod a. attinet ad publicationem bonorum videnda est Auth.ca bona Gemmatorum C. de bonis proscriptis.

Verum ex praescripto Juris Can.ci si quis falsum ~~[illegible]~~ circa Apl.cas litteras admiserit, excommunicationem notatur, & Clericus officio & beneficiis Eccl.ci expulsus, tum et degradatur, si hoc crimen exercuerit. Textus est in cap. ad falsariorum 7. h. t. c. penult. eod. Ubi in litteris simplicis Justitiae aliud statuitur, sed Bulla Coenae Dni §. 6. et ad litteras Justitiae & aliorum casus hanc Constitutionem Innocentii III. extendit, ut videre est apud Navar. in Manuali c. 27. n. 62. Extra litteras Apl.cas Clericus si falsum admiserit, ab Eccl.co Judice deponitur, ita c. cum non ab hoc. 10. de Judiciis.

De Furto, Rapina, Iniuria & damno dato.

Tit. XX.

§. I. De Furto.

Observ.m est delicta esse duplicia; Publica & privata.

Dicuntur in hoc, quod per publica Noceantur toti reipubl., per privata tantum personae privatae. Sunt a. privatorum 4.

Furtum, rapina, damnum iniuria datum, & dicitur Iniuria.

Furtum est contrectatio rei fraudulosa, lucrifandi gratia vel ipsius rei, vel et usus eius, possessionisve.

Dicitur (contrectatio.) Ad furtum n. debet factum intervenire, sive amotio rei de loco ad locum, sive ille

non est fur

non est fur, quia Aphersus in aliena domo nihil aliud ad loco amo:
uit. Dicitur V. (Fraud.da) quia ex parte accipientis
debet fraus intuerire, et is cui accipitur debet esse inuitus, quia si
non sit inuitus, non fit furtum, etsi alter fraudulenter acci:
piat, unde in hoc casu voluntas expositum non dicitur maleficia.
Sed nec Deus credi debet, quia non fuerit inuitus, cum n.
furta hodie inter publicorum delictorum sint et capitalia,
poenae non debent eludi.
Dicitur 3° (Lucrifudi causa) in quo dicitur furtum ab aliis ma:
leficiis, debet n. fur lucrum intendere, quia ordinarie [illegible] est.
Rei, eius usus, possessionisue. Saepe V. lucrum est
solius usus expossessionis, veluti si creditor utatur pignore,
depositarius re deposita. Subiunctum est tum possessionis, ut si
debitor rem datam pignori surripiat creditori, quia pignus possi:
det. Furtum duplex est, manifestum et nec manifestum,
Olim furti poena erat quadruplum; nec manifesti, duplum, si manifesti
si cuiuslibet agebatur. Ratio distinctionis, quia haec difficilia videtur descendere
ex L. 12 Tabul. in qua furtum non manifestum industriae adscribebatur.
Deinde res per se illicita, si manifeste fiat, grauius peccatur, quam
si occulte fiat. Verum hodie ista poena non observatur, nec fur persona
sit honesta, et 1m furtum. Sed rei Dominus agere solet aduersus furem con:
dictione furtiua, ad recuperandum non solum rem ipsam, eiusue aesti:
mationem, sed et omne damnum et lucrum cessans. Si V. criminaliter
agatur, poena furti est suspendium, deportatio, relegatio, et fustigatio,
ut videre est in Constit. Carol. In der Halßgerichts Ordnung. tit.
157. cum seqq. de cons. praxi, quae ubique observatur.
Nota tamen, quod 1m furtum est maximum, si non sit qualificatum

ficatum, non potest ultimo supplicio affici, si vero sit qualificatum, capite potest plecti. Videndum igitur est, an furtum habeat malas qualitates, sive (böse Umbständen) sunt a. mala circumstantia, effractio, conscensio, furtum studiosum, vel iteratio. Unde etsi prima furta sint, punita tamen per incorrigibilitatem et ex pravo furto, ultimo supplicio fur affici potest.

§. II.

De Rapina.

Rapina est acceptio rei alienae per vim. Ita lex 1. C. de vi bonorum raptorum etc: Rapina et raptus dicuntur; raptus hominum, rapina est rerum mobilium, iuxta Iurisconsulti. quod raptorem a praedone distinguunt, eo quod praedo est sit immobilium. Dicitur est rapina a furto, quia illa vi fiat sed in definitione insinuatur, quare rapina hanc in se speciem malitiam habet, quod per eam bono videnti, rem suam servare volenti, violentia adeoque specialis iniuria inferatur. vid. Laim. lib. 3. tr. 3. p. 1. c. 2.

Poena Rapinae quadrupli est, quemadmodum furti manifesti, unde quod in poena rapinae et res ipsa insit. Iustit. de vi bonorum raptorum.

§. III.

De Iniuria.

Iniuria ex eo dicta est, quod non iure fiat, omne n. quod non iure fit, iniuria fieri dicitur, hoc quidem: Specialiter a. iniuria dicitur contumelia. Textus est in L. 1. ff. de iniuriis. Haec quandoque re, quandoque verbis, quandoque litteris, interdum gestu infertur.

Re, si manus alicui inferantur. Verbis, si convitium fiat. Litteris, si libellum famosum quis scripserit, vel scribi curaverit, vel repertum non suppresserit. Gestu, si quis ad inui-

diam

diam alicuius veste lugubri utatur, aut squalida. L. si barbam demittat. L. Item apud Labeonem. 15. §. quaeritur. ff. de iniuriis. & quaeritur, quod ad alicuius infamiam fit, iniuria fieri dicitur, quae significatione hoc loco accipitur; Ob illatam iniuriam Civiliter agitur vel criminaliter; Civiliter, ad aestimationem iniuriae: ut si iudex tanti reum condemnet, quanti iniuriam passus aestimaverit, vel minoris, prout iudici visum fuerit, §. in summa. & §. poena. Inst. de iniuriis. Criminaliter, ad poenam extraordinariam officio iudicis reo irrogandam. Ita d. §. in summa. & L. fin. ff. de iniur. hoc ex praescripto iuris Civilis.

De iure Canonico. quibus poenis subiciantur, ex dictis Canonibus elicitur. 1°. quod violentas manus in Clericum iniecerit, excommunicationi ipso facto subditur. c. si quis suadente. 17. q. 4. & c. 5. de Sent. Excom. 2°. quod Cardinalem hostiliter fuerit insecutus, vel percusserit &c: in eum veluti Maiestatis reum animadvertitur, & aliis gravioribus poenis inodatur. textus in c. felicis. 5. de poenis in 6. 3°. quod Episcopum male tractaverit, ipsum fere poenis coercetur. ex Clem. c. 1. de poenis. & cap. unic. eod. in Extrav. Joan. 22. 4°. In auctorem famosi Libelli, aut quod eum inventum non ruperit. hic Canon extat Adriani Papae: qui in alterius famam publice scripturam aut verba contumeliosa confinxerit, & reperta scripta non probaverit, flagelletur; & quod ea prius invenerit, rumpat, si non vult auctoris facti causam incurrere. Ex. est in c. si quis. q. 1. adde & c. 1. eod. q. 1.

§. IV.

De Damno dato.

Damnum culpa est levissima datum, tam in reb. animatis, quam inanimatis resarciri debet ab eo qui intulit. toto tit. ff. de Inst. ad L. Aquileian. cum factum suum cuique nocere debeat, non alteri. Idem est,

si dam:

si damnum ex imperitia datum sit, veluti ab assessore, medico, advocato, artifice, qui iuxta praecepta artis suae diligentiam operis non adhibuit, et idcirco damnum datum sit, siquidem imperitia culpae adnumeratur, ut dicitur c. fin. de iniuriis.

Quod si alterius animal pauperiem, id est damnum dederit, contra damnum eius agitur, cui tamen liberum erit, vel praestare aestimationem damni, vel animal noxae dedere, hoc est vivum tradere. c. fin. ex hu. quod si animal. et c. 3. de iniuriis.

Porro in animalib. feris (quorum numero habentur leo, aper, ursus, canis) etc: hoc amplius est, ut si soluta vel ligata eo in loco quo itur, liberum hominem occiderint, in 200. solidos, sin a. monuerint, quantis aequum et bonum iudici videbitur. Caeterarum vero rerum, quae damni sit, in duplum Deus condemnatur. §. fin. Inst. si quadrupes pauperiem fecerit. Deinde in libero homine vulnerato, aut alio laeso, eo iure utimur, ut expensae in curatione factae et operae amissae, quatenus amissurus est, praestentur. Deformitatis vero nulla ratio habeatur, cum liberum corpus non recipiat aestimationem. c. 1. de iniuriis. et l. liber homo. vs. ad leg. Aql.

De Usuris

Tit. XXI.

Usura Latinis 1° idem est, quod Usus, sicuti cultura idem quod Cultus, sic dicitur lucis et vitae usura. et haec est Latina acceptio.

2° sumitur late, et pro fructu ex rerum usu proveniente. Terra (ait Cicero, lib. de Orat.) nunquam sine usura reddit quod accepit. 3° sumitur usura et dicitur, Lucrum ex mutuo.

Aliàs

Aliàs fœnus dr, dr q̃si foetus, s. genitura pecuniæ, alterius rei mutuo datæ; Nam lucrum vrsim vocatur agnio rei supra sortem pecuniæ æstimabilis, & aliàs ex instra indebitæ.

Quær 1º. Quo vsura dividatur?

Rs. Eam variè dividi, in Realem & Mentalem. Realis est, quando lucrum ex mutuo capiendum deducitur in pactum, quod pactum potest esse vel expressum. C. Vti si dicas, Do tibi iam mutuos 100. Vt post annum restituas 100. & 10. — Vel tacitam vel per quandam insinuationem, v.g. solitus est Titius mutuare cum vsuris, & modo mutuans Caio, ait illi: Scis gratitudinem meam in mutuando.

Mentalis est, quando mutuans lucrum non deducit in pactum, sperat tamen atque intendit lucrum non gratuito & liberaliter offerendum, sed tanquam præcium, vi mutui debitum. Sed hæc vsura mentalis, quia licet mutuatio rei & acceptio lucri sint actiones externæ, tamen manifestant intentionem lucri ex mutuo, quod vsuram constituit.

2º. Dividitur in Apertam & Palliatam. Aperta vsura est, quando in ipso mutui expressi contractu pactum intervenit de lucro vltra sortem capiendo. Palliata est, quando intervenit in mutuo virtuali & alterius contractus nomine & spe q̃si pallio palliatam. quod triplex contingit — Quando nim. Mercator carius rem vendit, quam per se valeat tantum propter dilatam solutionem: & quando Emptor rem vilius emit, tantum propter anticipatam solutionem, nam in his emptionibus & venditionibus virtuale mutuum continetur.

Quær 2º. An vsura prohibita sit?

Rs. Cum Iure positivo, Tum de Iure Naturali. Ita tam Theologi quam Canonistæ, cetique hæresis, dicere, vsuras non esse peccatum, vt dicitur in Clem. Vnic. de vsuris. Porro licet vsura, idem lucrum, non proveniens

illicitum

illiciti [illegible] sit ex capitali creditor accepisset, tamen alii iusti tituli, quibus mutuo adiungi possit, ut aliquid ultra sortem, sine vitio usurae licite accipitur.

Primus titulus est ex parte mutuantis, si ejus vere intersit, non mutuari, id est interesse (liceat nobis hac voce in scholis [illegible] recepta uti) duplex est: unum damni emergentis, alterum lucri cessantis.

Damni emergentis, veluti si creditor ex contracto solutionem alicui [illegible] possit, [illegible] amittit [illegible] ob ablatam pecuniam, quam ea restaurari potuit, vel [illegible] sive aliquas res necessarias carius emere.

Lucri cessantis, ut si creditor pecuniam suam negotiando aut emendo praedia sive reditibus [illegible] destinatam roganti mutuum dederit, [illegible] ultra sortem. [illegible] L. [illegible] ff. de usur. [illegible]

[illegible] hujus lucri cessantis [illegible] creditori damnosum sit suum [illegible] in [illegible] mutuum. Hac [illegible] Deputati Imperii, et videre est in Recessu Spirae celebrato, A°. 1600. [illegible] Rudolpho II. confirmato: [illegible] in [illegible] Recessus: der Kammerotnung halber, dass der Creditor sein geld [illegible] zeit an anlegen [illegible] [illegible] zum wenigsten [illegible] 100 fl. 5 wol [illegible] [illegible] in Tract. Academico [illegible] cap. [illegible] in fine.

Alter iustus titulus ultra sortem accipiendi est, si poena conventionalis adiecta sit, qua is [illegible] ad tempus praescriptum mutuum [illegible] [illegible] vel creditor [illegible] statuta [illegible] L. [illegible] C. de [illegible] stipulatione.

Nota. h. 3plem esse poenam. Una Legalis, quae lege decernitur pro crimine seu culpam; Altera Judicialis, quam in particulari iudex imponit; 3a Conventionalis, quae partium contentum conscriptum statuitur, solvenda ab eo, qui a contractu recesserit, vel in mora culpabili fuerit, restituendi debiti, juxta L. si pacta. C. de pactis. Item quae poenarum genera — Discrimen hoc est, quod strictioris interpretationis sit poena Legalis, quam conventionalis et Judicialis, ita Ab. in L. cum stipulatus. ff. de Verb. oblig.

Tertius titulus aliquid ultra sortem accipiendi est pacti accessorii, si v.g. pecuniam mutuo auream, ut restituatur in Moneta aerea vel minuta; Accedit mutuo contractus Cambii, iuxta cuius taxam consuetam amplius quam datum est, accipere licet, sicuti docet Navar. lib. 3. consil. 2. de emption. edit. 2.

Quaeritur denique quae poenae usurariis statuantur!

Ad. Ab utroque jure varias in eos statutas esse, ut patet. c. in omnibus de usurar. &c. quamvis de usurar. in 6.

1ma est excommunicatio in Laicos, in Clericos est suspensio ab officio et beneficio Eccl.co c. praeterea. 7. de usur. Non quidem ipso iure, sed per sententiam Judicis Eccl.ci 2a usurarii si manifesti sint, ad communem altaris et sepulturam Eccl.cam non admittuntur, nec eorum oblationes recipiuntur, intuitu suspensionis poenae in Clericos, si quis fecerint. c. quia omnibus de usur. 3a neque ad testamenti factionem usurarii manifesti admittuntur, nisi usuras prius restituerint. aut de iis restituendis idoneè caverint, iuxta formam c. 2. de usur. in 6. praescriptam.

Porro manifestus usurarius is dicitur, qui palam foenus exercet, ita quod nullam huius rei excusationem possit obtendere, aut quod hoc crimen confessus est in iudicio, aut de eo est condemnatus,

c. fin. de cohabit. Cler. 4.a Notand. Usurarij
Juris infamia. L. in pbr. 20. ubi gl. C. ex gb. causis infamia
irrogand. 5.a Dnq. q. Eccl.ci non possunt usurarijs exteris elo-
care domos, aut permittere in eis habitare, sed teneantur eos expellere e
terris suis intra 3. menses, alioqn ipso facto incurrunt poenam
suspensionis, si Epi sint — Excommunicationis, si sint Minores Epis; Int-
dicti, si sit Collegium, vel Universitas Eccl.cum Ita c. 1. de usur. in 6.
Clem. c. 1. eod. vide cit. Henricus Canis. in Plect. Academ. de usur.
c. 8.

De Poenis.

Tit. XXII.

Poenae ideo a Jure inventae sunt, ut earum saltem metu homines
in officio contineantur, ut sic publica pacata, et salva persistat. c. ut
famae. 35. de sent. excom. Harum quidem a Jure in delinquentes
certae statutae sunt, ut videre est in superib. tit. ubi de delictis disserimus,
Quaedam arbitrio iudicis relinquuntur, ut in ijs delictis, in qb. nulla
certa poena in delinquentem a Jure constituta est. c. 4. in fine, de offic.
Judic. deleg. Licet Judex a praescripta in Jure poena discedere non debeat,
iuxta c. 1. de sentent. et re iudic. si tamen causa subsit, permissum est illi poena
vel augere vel diminuere, vel etiam prorsus remittere, inspectis circum-
stantijs causae, personae, loci, temporis, qualitatis, eventus &c: L. 3. et 4. C.
ex qb. causis infamia irrogand. c. fin. de transact.b et gl. ibid. ex b. causas.
Eo tamen observato in Judice Eccl.co ut is sanguinis poenam nunquam
inferat, sed si quae sibi ex delegatione Papae vel alio Jure cognitio cri-
minum competit, eam si sanguinis poenam irroget, vel ad ipsum Papam
remittat, vel alicui laico demandet. c. Clericis. 5. et c. penult.

ne Clerici vel monachi. Ut hinc — Notum sit, merum
imperium delegari per Clericos, jurisd.mo temporalem habentes, ut sunt Episcopi,
et quidam Abbates Germaniae nostrae, qui et jura Papae secularium habent,
haud dubie ex concessione Imperatoris, cuius quoad temporalia vasalli sunt.

Cum a. ea, quae meri sunt Imperii, (: utpote cognoscere et coercere
publica crimina, L. solet. 6. ff. de offic. proconsulis. et L. 3. ff. de
jurisdictione omnium judicum :) per se exercere non possint propter metum irregularitatis,
videtur tamen si non expresse Imperator eis indulsisse, ut per Laicos tamquam
delegatos suos merum imperium exercere possint, ne frustra penes eos
sit hoc imperium. Porro delictum quoties repetitum est, toties eius nomine
condemnatio fit, et si ex eod. facto plures delicti species oriantur, toti-
dem poenae infligantur, aut saltem altera imponenda augetur, vid. c. 1.
de poenis. L. 2. ff. de privatis delictis.

Caeterum ex omni delicto triplex judicium nascitur, unum Civile
alterum criminale. Civile, veluti si de possessione mea dicitur
experiar interdicto, unde vi: Criminale, si eiusd. nomine aristi-
tuam accusationem ex leg. Julia. de vi. text. in L. unic. C. quando
civilis ad &c. Vel si re mea furto subtracta agam ad poenam
furti dupli vel 4 dupli. quod et civile judicium est; aut si ad extra-
ordinariam poenam fori per judicem imponendam, quod criminale est, L. fin. ff.
de privatis delictis. Quippe ex delicto tam publico, quam privato,
duplex offensio nascitur! Una parti laesae, altera reipubl.
Ut tamen utrumque judicium non simul intentetur, sed alterum post alterum,
et si utrumque ad vindictam tendat, uno intentato, alterum prorsus
cessat, ne unius delicti nomine plures poenae infligantur. c. 4. §.
fin. de judiciis. Ubi gl.

Inter Poenas jure Can.ca praescriptas praecipua est

Degradatio

Degradatio vel deposit. Ad q. c. 2. Ad poenas in 6.

Est a. Degradatio nil aliud, quam de gradu deiectio hoc est, remotio ab ordine, iurisdictione &c. ob enorme crimen. Haec duplex est, verbalis & actualis. Verbalis Degradatio est, cum ab Episcopo vel ab eius vicario in spiritualibus generali quod Clericum in sacris et Presbyteratus ordinibus constitutum Depositionis fertur sententia, ob aliquod enorme crimen commissum. Trid. sess. 13. c. 4. de Reform.

Degradatio actualis est poena Ecclesiastica quae Clericus ab omni officio et beneficio Ecclesiastico depositus, et Clericorum insuper privilegiis per solemnem sententiam in perpetuum, et sine spe restitutionis exutus actuali et adhibita ceremonia, vestibus et ornamentis Clericalibus, quae spiritualibus militiae insignibus spoliatur.

Differt 1o. actualis a verbali, quod in ista proprium Episcopum assistentibus sibi aliis 6. Episcopis in condemnatione Presbyteri, vel a. in condemnatione diaconi vel subdiaconi, iuxta c. Felix. et seq. 15. q. 7. in criminosum pronunciat. Ex decreto vero Trid. sess. 13. c. 4. de Reform. coram tot infulatis Abbatibus vel si tales commode interesse non possint, coram aliis in Ecclesiastica dignitate constitutis Clericis. Ad actualem vero accedit Episcopus, et sine aliis Episcopis aut Prelatis, ut colligitur ex c. 2. de excessibus Prelatorum.

Differt 2o. verbalis ab actuali, quod ista sit actus ad Episcopi ordinis ex Ecclesiae institutione annexus, quod primum a solo Episcopo consecrato exerceri potest, sicut notavit gl. communiter recepta in c. transmissam. Ex. de talibus. Ad verbalem a. non requiritur ordinis, sed solius iurisdictionis.

Vero Differunt 3o. quod ad verbalem procedere possit Episcopus non consecratus, imo quod ea committi possit, et vicario generali, iuxta Trid. cit. c. 4.

Ad actualem vero solus Episcopus consecratus, et quod eam nulli committi

possit

potest, quia Episcopo consecrato, qui illa ordinis est, non iurisd.

Differunt 4°. quod realis ad gradum fieri debeat praesente Judice saeculari, ut reum tanquam exutum iam Eccl.cis privilegiis in suum forum seu iurisd.m recipiat, cum ad praecaue tum officiari, ut citra mortis periculum saeciam circa eum moderari velit, ne Ecclesia cuiusque hominis necem considerare videatur. c. Nonnumquam ad Ex. sig.

Ex alia a. solummodo coram Episcopo 4° enumeratis fieri debet.

Crimen ob quod Clericus ad gradandum et consequenter Judici saeculari tradendum est, debet esse unum ex gravioribus quorum aliqua iure expressa sunt:

1.m Crimen haeresis manifestum, si in eo rei pertinaciter perseveret, c. ad abolendam. c. quoniam. ad haeret. Si a. se corrigere paratus sit, recipi licet, in perpetuum carcerem tradi potest, sicut gl. in c. 1. ad haeret. in 6.

2.m falsam litterarum Papalium. c. ad falsariorum. ad crimine falsi.

3.m solemnia frequentata, sicut aperte colligitur ex constitutione Pii V. Ex privilegio Clericali. Ita Bulla 7. In qua omnes Clerici saeculares et regulares, cuiuscumque gradus et dignitatis tam divinis nefas exercentes, ut privilegio Clericali, omnique officio, dignitate et beneficio Ecclesiastico eiusdem Canonis mutatione privantur.

4.m Calumnia proprio Episcopo virogata. c. si quis Sacerdotem. 11. q. 1. si incorrigibilitas accedat, gl. in c. cum non ab homine. ad Judicijs. idque cum est omni crimini enormi, atque mortis poena digno in laicis, v. g. homicidio simplici, ut ob tale crimen iterato commissum saeculari magistratui tradi, seu relinqui potest. Si alijs poenis ab Ecclesia infligi solitis corrigi non poterat. Ita cit. c. cum non ab homine. 5. Denique seu ad iure seu ad consuetudinem, ob aliud crimen nimis enorme, atque reipubl. valde pernicioso Clericus ad gradum et saeculari Judici tradi potest docent Abb. in c. ad si Clerici. n. 39. ad Judicijs. Sylv. Ex. ad gradum. q. 2.

Exemplicatio, homicidium non simplex

sed qualificatum, vid. parricidium vel simile, item ob furtum a simplex sed valde qualificatum et sacrilegum, cum n. pro eiusmodi criminib. qualificatis, ac valde enormib. Ecclesia non habeat condignam poenam, merito rei judici saeculari relinquitur, vide hac de re disputante Covarruv. 2. resolut. c. 20. n. 7. Ad ultimum —

Nota quod Magistratus saecularis in causa haeresis vel alterius mere Eccl.ci criminis cognoscere non potest, sed solum exequi sententiam Declaratoriam sententiam a judice Eccl.co mixtae. ut Inquisitionis. 8. prohibemus. Decret. in 6. At vero in crimine non mere Eccl.co potest petere a judice Eccl.co processum, ut eius iustitiam cognoscat, et postea reum sibi traditum suique fori effectum puniat. Abb. in c. 1. n. 12. de off. ord.ii

Singulare est in Episcopis, ut causae criminales contra eos, quae depositione aut privatione dignae sunt, ab ipso tantum Summo Rom. Pontifice cognosci et determinari debeant, nec necessario extra Rom. Curiam committendae causae, quae casu solis Metropolitanis, vel Episcopis committuntur, ita tamen, ut hi non nisi facti intrinsecum sumant, processumque conficiant, servata eid. Summo Pontifici sententia definitiva. Ita Trid. sess. 24. c. 5.

Tit. XXIII.

De Ecclesiasticis Censuris, et Irregularitate.

Pars 1.a De Censuris in Communi.

Cap. 1.m

Quid sit Censura?

Censura Romanis significabat sententiam Censoris mores corrig-

corrigentis, aut pœna decernentis. Hodie est pœna spiritualis per quam homo baptizatus delinquenti, ac contumaci per Eccl.cam partem quorundam spiritualium bonorum usus auferetur, donec a contumacia recedat.

Dicitur (pœna spiritualis) privans usu spiritualium &c: pro cuius illustratione

— Nota 1.o Censura est pœna mere Eccl.cam, quia per se primo ac principaliter versari debet circa rem spiritualem vel potius privationem rei spiritualis; circa res vero temporales, quarum et quat. referuntur ad spiritualia.

Nota 2.o bona spiritualia est quedam propria, quia ut dona gratiæ fides, spes &c: quedam Publica seu communia, ut Ecclesiæ suffragia spiritualis iurisdictio, sacrificium, et sacramenta &c: Priorib. bonis Ecclesia nemine spoliat, spoliat a posterioribus. — quia omnis bene constituta respublica potest subditos suos ob culpam eorum privandi bonis communibus.

Nota. 3.o vib. bonis v.g. spiritualis officio aut beneficio duobus modis aliquem privari potest. 1.o quoad usum tantum, et hoc proprium est censuræ. 2.o quoad ipsam quoque facultatem, quod praestant irregularitas, Apostolo, Aggradatio, cessatio a divinis, quae proprie censuræ non sunt.

Ex quo alia rursus discrimina emergunt, — 1.o Censura est medicinalis, quia tolli debet per absolutionem rei, quod imprimis is emendatus est. quia per eam non intenditur punitio, sed emendatio peccantis.

Irregularitas vero et Apostolo tolli debent per dispensationem, aut relaxationem legis vel sententiæ. 2.o Apostolo, Aggradatio, cum sit pura pœna, ferri debet, ob peccatum mere praeteritum est emendatum, at vero censura, cum sit potius medicina, non decernitur ob peccatum mere praeteritum, sed quod tractum successivum habet, et in quo peccator pertinaciter adhuc persistit. 3.o Apostolo, cessatio, a divinis &c: non incurrunt ad Iudicis sententiam, quia est pœnæ gravissimæ. et non statim auferuntur, tametsi delinquens emendatus sit. Censura vero ipso

intellectu

ut tum jure ipsum ob delictum, quia sunt poenae medicinales, & ferumque occultae, à quibus facilis absolutio post emendationem concedatur.

Caput 5m.

Quotuplex sit Censura?

1o. Censura dividitur in Excommunicationem, Suspensionem & Interdictum. Ita Innoc. III. c. quaerenti. de sig. ex b.

Irregularitas non est censura, quia concessa alicui potestas absolvendi à Censuris non extenditur ad irregularitates, quippe quae non per absolutionem sed per dispensationem tolli debent. Porro unaquaeque ex dictis Censura species sub se habet, quod alia sit à jure, quae lege lata est, alia ab homine, quae per judicis sententiam infligitur. Inter quas hoc discrimen est, quod censura lata per sententiam vim suam amittit post mortem ferentis, ut nemo eam deinceps incurrere possit, quamvis si antè occurrerat, eâ ligatus maneat, donec absolvatur. At 2o. Censura juris perpetua est. Censura quae ab homine est, subdividitur in eam, quae alicui ob contumaciam nominatim infligitur, & in eam quae per generalem sententiam fertur. de qua divisione c. Romana. de sent. Excom. in 6.

2o. Dividitur in eam, quae est latae sententiae, & in eam quae est sententiae ferendae. Caeterum quibus loquendi formulis significari soleat censura sententiae latae, & quibus sententiae ferendae passim apud DD. reperies. Quod si verba ambigua sint, potius iudicari debet censura sententiae ferendae, quam latae, quia in poenis benignior est interpretatio facienda. Juxta Jur. Reg. 49. in 6.

Enimvero dubia verba censurae, Excommunicatus sit, anathema sit &c.

sit &c:

Caput 3m.

Quis Censuram ferre possit?

Rs. 1o. omnis & solus prelatus Eccl.cus in foro externo Jurisd.m obtinens, ordinario iure censuram ferre potest in subditos sibi contumaces. Ratio 3. quia prelatus Eccl.ca fori externi ordinarius ad Christianam disciplinam servandam per leges, praecepta &c: hoc a. prelatus informa foret, nisi contumaces propositis poenis ad obedientiam compellere posset.

Rs. 2o. quod ordinariam prelatum debet, censuras ferendi, eam cuivis Clerico, Clericalib. privilegiis gaudenti committere potest, ex c. praeterea. de offic. deleg. Ab hac responsione —

— Excluditur 1o. Clericus coniugatus, praeterquam si Vnicam, eamque virginem duxit, ab eaque se separavit, edito utrinque castitatis voto. c. sane. de Clerico coniugato. 2o. laicus, quia laici Eccl.ca negotia tractare non debent. 3o. Excluduntur foeminae omnes et Abbatissae. arg. capitis. de Monial.o de sent. Excom.

Inter hic. Ut. mulier iure divino incapax sit huius potestatis, Censuram ferendi! adeoque neque summus Pontifex talem ipsi facultatem committere potest! An vero mulier perinde ac masculus laicus iure Eccl.co (in quo Papa ex plenitudine potestatis dispensare potest.) ab eiusmodi speciali Jurisdictione arceatur!

Rs. probatur, mulierem iure tantum Eccl.co prohiberi, adeoque ex commissione & quoad Jurisd.m Eccl.cae exercitium capacem esse.

Probatur ex S. Th. Mulier nec ordinis nec Jurisd.is clavem debet, committere a. ei aliquis clavium Jhus, hinc ordinis prelatus aut Episcopus, sub cuius obedientia Moniales vivunt, Abbatissae &c. quae alias non tem:

porale

vrale p̄tem h̄t, moniales gubernandi ac p̄ripiendi ea, q̄ ad bonam Mon̄ij gl̄em p̄tinent, tanq̄ p̄ familias, q̄ iusta ac debita h̄t, domesticis p̄ripere p̄t. Ꝫ aliquem vsum Jurisd.ⁱ saltem indirecte committere p̄t, vt si monialib. à p̄lato ordinis p̄ceptum imponat obediendi, abbatissæ p̄ripienti aliqd, in tali cāa ad sp̄tem finem p̄tinente.

Obijcit. Excōicatio et alia Censuræ p̄tinent ad p̄tem Clauium, hæc a. à Chro solis Ap̄lis data est, ijsq̄ q̄ aliq.ª rōe Ap̄lis succedunt, cuiusmodi n̄ p̄t fœminæ.

Rs. Duplicem esse Clauem, ordinis scil. et Jurisd.ⁱ Illius incapax est dic Mulier huius a. capax esse p̄t saltem ex commissione, et quoad exercitium, sicut et mere laicus capax est. c. 4.

Cap. 4.m

In quos Censuræ ferri possint?

Rs. In solum hominem, q̄ seqq. condiciones h̄t. 1.º vt sit baptizatus. 1. Cor. 5. qd n. mi de ijs, q̄ foris h̄t, iudicare? 2.º h̄o viator. iuxta Matth. 16. quodcunq̄ ligaueris &c: Hinc mortuus n̄ p̄t excōicari.

Obijcit. Exan. vlt. 24. q. 2. vbi dr̄, hæreticos et post mortem anathematizari pōt.

Rs. Synodum quintam gen̄lem loq̄ ibi ad excōicatione impropriè dicta, Nam aliqs exigente eius crimine p̄t excōicari, ita vt p̄ripiatur fidelibus, vt abstineant ab Eul.ca eius sepultura, publicis p̄rib. &c: q.ª sancti rōe facultas dari p̄t, vt is, q̄ editis poenitentiæ signis mortuus est, in loco sacro sepeliatur, publicæ p̄res, sacrificia &c: p̄ eo offerantur, licet directe n̄ sint is, qui in excōicatione, tametsi editis poenitentiæ signis mortuus est, directe absoluj.

3.º vt sit

3º Ut is sit rationis & doli capax. hinc infans & furiosus non possunt excommunicari. 4º Ut sit subditus. quia par in parem aut superiorem non habet imperium. Hinc —

— 1º Si Episcopus alienae Praelatus generalem censuram ferat, v.g. si quis tale crimen admiserit, excommunicatus esto. talis censura non extendit se ad advenas & peregrinos breui tempore ibi commorantes. Ratio est. quia nondum sunt subditi statuentis, prius n. requiritur ut aliquis sit subditus, quam ut statuto ligetur.

Obijcitur. talis criminosus v.g. fur, peccat, quo sortitur forum ratione delicti & consequenter fit subditus.

Rs. talem peccare quidem contra legem, quatenus ea communis est, omnium gentium, ipsiusque Naturae, & ratione huius peccati subditum fieri, ideoque citari posse, atque ecclesiasticis censuris compelli, ad satisfaciendum, Non n. peccare contra legem, quatenus est statutum huius diocesis.

2º subditus non incurrit excommunicationem latam per statutum proprie diocesis, si quis illud agat extra diocesim, vel in loco exempto ~~extra~~ exempto intra diocesim existenti, quia extra territorium jus dicti impune non paretur. Sed hic —

Inquiritur de censura lata per sententiam, ut si subditus contra sententiam superioris sub excommunicationis v.g. poena aliquid praecipientis vel prohibentis agat extra diocesim, vel in loco exempto, utrum censuram incurrat?

Rs. quod talis est extra territorium obligari potest. quia ista sententia se habet per modum praecepti & non statuti, inter quae hoc dissimen est. — Statutum n. immediate tendit ad territorium, illique coheret, atque ita neminem ligat extra territorium — Praeceptum vero & sententia immediate tendit ad personas subditas, earumque ossibus coheret, quocumque terrarum dispesserint. Obiicitur 2º superior subdito dispensare aliquid praecipiens sub censura, non fert sententiam extra sed intra

territ.

territorium suum, licet sua commisso crimine incurrant extra territorium.

Caput 5.m

Ob quam Causam Censura ferri possit?

Rs. 1.o Nulla Censura Eccl.ca ferri potest ob peccatum mere internum, quia Ecclesia non iudicat de occultis.

Rs. 2.o Excommunicatio maior et fermè est aliae Censurae ferri non potest, nisi ob p.m. Ratio est, quia poena debet esse commensurata culpae, cap. felicis. de poen. in 6.

Rs. 3.o Non ob quodvis p.m. ferri potest Censura, sed debet esse peccatum inobedientiae et contumaciae, per quam rei Ecclesiae monentis authem spernere censentur. Probatur ex c. 18. Matth. si Ecclesiam non audierit &c: Ex his —

Collig.r 1.o quod ad censuram incurrendam sufficiat inobedientia gradus, et exemplum interpretativum.

2.o Ad censuram incurrendam semper requiritur praeceptum Ecclesiae, et non sufficit Iuri clio contrarium peccatum.

3.o Censura nunquam infligenda est, pro peccatum mere praeteritum est gravissimum. Ratio est, quia censura est medicinalis non mortalis.

4.o censura non est infligenda, nisi praecedente admonitione, quae est Can.ca sit, trina esse debet interposito duorum vel trium dierum intervallo; Potest et unica monitio sufficere, praefixo eo temporis spatio, quod pro trina requiritur. Item n. admonitio requiritur ad censuram ferendam, Dignd.m est — Aut n. censura Iuris incurritur, aut ab homine est ferenda; si censura Iuris incurritur, non requiritur admonitio, quia ipsa lex sub tali comminatione lata continuo admonent; si ab homine fertur, tunc

vel est

vel est pro culpa praeterita vel praesente, in qua reus contumaciter persistit, vel pro culpa futura, v.g. quicunque hoc fecerit &c:

Si posterius, non opus est admonitione; quia praeceptum Judicis continuo monet; Si prius, opus est admonitione, ne forte reus emendatus puniatur.

Sed quid si is ipso facto excommunicationem contraxit, tantum a Judice denunciandus sit; ?

Resp. est istum citandum esse, data illi copia defensionis, quippe quae iure naturali debetur; nisi crimen adeo notorium existat, ut manifesto constet, nullam defensionem aut excusationem reo competere.

Nota h. 1.° quod si quis cum ignorantia non crassa seu supina, agit contra id, quod sub comminatione censurae praeceptum, vel prohibitum est, censuram non incurrat; ratio est. quia ad incurrendum censuram requiritur contumacia, quia Ecclesiae censuras ignorat, non censetur contemptor clavium, ut hoc non solum illegitimum est ad ignorantiam iuris, sed etiam facti, atque adeo ad ignorantiam gravitante, ut inconsideratione sive oblivione legis Eccl.ae non crassa.

Ratio est. quia ignorantia ut ingenuitas ratio aequiparatur: Si dum tametsi aliquis sciat opus prohibitum esse, et Eccl.ca lege, si tamen ignoret antecedentem Eccl.cam censuram, eam haud incurret.

Dixi (: non ignorantia crassa &c:) quia si ignorantia crassa aut supina multo magis affectata sit, censura ligabit, requiritur, ut aliquis susceperit cogitationem impositae censurae.

Nota. 2.° ordinarie quia ex gravi metu mortis, infamiae, &c: transgressa praeceptum Ecclesiae, is non incurrit antecedentem censuram, etsi quandoque a culpa mortali non excusetur. Ratio est. quia ex metu delinquens non censetur contumax.

Dixi (: ordinarie :) quia in capite Sacris. de iis qui vi metusque quod ex metu agens non effugiat excommunicationem, quod pro tunc illegitimum est,

cum non per censuram prohibita ratione talis prohibitionis ac circumstantiae intrinsece mala redditur, tunc eam quamvis ob gravem metum exercens contra Eccl.cam et legem delinquit, et censuram eius incurrit;

Exemplum habes, si sacerdos excommunicatus confessiones audire et absolvere praesumat etc:

Caput 6.m

Quib. Casib. censura iniusta et quib. et invalida sit.

Rs. 1.o quod forma Iudicij in Censura ferenda non observatur, censura est iniusta, non a. invalida, quatenus accidentali defectu laborat, Nam ut Can.ca sit, debet admonitio trina antecedere, sententia proferri coram testibus, ex scripto inserta causa, et exemplum Scripturae reo tradi.

Quod si Iudex talem Iudicij formam in excommunicatione, suspensione vel ferenda temere et sine iusta causa praetermittat, uno mense ab ingressu Ecclesiae et dictis officijs suspensus manet. Sub qua poena non intelligitur Episcopus;

Rs. 2.o sententiam invalidam esse ex 3plici causa. 1.o ob defectum ferentis, si Iurisdictione vel simpliciter careat, vel impeditam habeat per Censuram Eccl.cam, vel dum suspensam per legitimam appellationem, quae interposita fuit ante sententiam absolute a Iudice latam, Nam si sententia Censurae validè in aliquem lata sit, eius effectus per sequentem appellationem non suspenditur, nec appellationem admittit, tunc n. Iurisdictionem in tali casu a delegato suo revocare censetur.

2.o Est invalida ob defectum causae iustae, quae 3b. modis deficere potest, 1.o si a parte rei causa subsistat, sed non in ordine ad iudicium. 2.o si a parte rei causa non subsistat, licet

Iurisdictio

Juridicè q̄ reum demonstrent. 3° si nec reipsa nec sm̄ allegaōis crimen subsit, q° postremo mō lata Censura haud dubiè nulla est. §. — 1° mō lata, etsi Judex crimen occultum privatâ notitiâ perspectum habeat, irrita censeri debet, qa is publicam personam gerens sm̄ publicam Notiam indicare debet. 2° vero mō lata censura innocentem, q sm̄ probata nocens censetur, reipsa vel in gl̄ia foro n̄ privat Ecclia suffragijs, alijsq; spirit. facultib. nullo eiusmodi sua necessitem imponit existimato reo, vt in facie Ecclia abstineat, à Sacramentorum usu, donec vel absolutus sit, vel innocentia ipsius atq; error censurae publicae innotuerit.

Ratio prioris est, qa Ecclia n̄ habet ptem innocentem ligandi.

Ratio posterioris est, qa Judex ex officio suo obligatus est, vt in iudicio sm̄ allegata vel probata sniam ferat, vt reo praecipiat, tametsi privatâ Notiâ eund. innocentem cognoscat.

Not.m h. 1° si Clericus innocens tantum excommunicatus actum sui ordinis exerceat, n̄ q̄ here irregularitatem, poē tm̄ talem, si v.g. celebret, si in iudicio de hac re convincatur, tanq; irregularem à Judice condemnari;

Not.m 2° Assistalis cum scandalo & apparente contemptu Eccl.ae ptis celebrare pergat, & monitus desistere nolit, cum tunc de novo verè excommunicari poē.

3° rationem Censura invalida, si substantialis ordo Judicij pmittatur, puta si reus n̄ citetur, & ad sui defensionem admittatur, in casu q° factum Notorium n̄ est, semp tm̄ antiq; Censura in aliquem feratur reus monitio, n̄ tm̄ semp trina;

Caput 7m

Caput 7.m

De Absolutione à Censura.

Rs. 1.o Censura nullo alio mo pt tolli, q̃ legitimi Judicis absolutione, qa vera p legitimam Judicis sniam inflicta transit in rem iudicatam, ideoq. n finitur morte aut depositione Judicis &c.

Nota, q licet censura, ut valide ferat, necessario requiret antecedentem contumaciam, posteaq̃ tn contracta est, per seipsam n cessat deposita contumacia, sed a Judice per absolutionem tolli &c.

Rs. 2.o A censura lata per sniam particularem, is solum absolvere pt, qui eam tulit, vel eius superior, successor, aut delegatus; ratio est. qa Judicialis causa per rei citationem coram proprio Judice cepta est, qo si alius Judex quaq. (pter superiorem, successorem, vel delegatum) se intromittat, Reum absolvere tentet, manifesto eius Juris dm violat — Verumtn si ligatus excommunicatione seu ab hoie s. à Jure inflicta, satisfacere paratus sit, sed longe distet ab Auctore, cui absolutio reservatur, pt interdum ab inferiore absolvi, prestita cautione, q quamprimum potuerit conspectui Auctoris se praesentare velit.

Rs. 3.o A censura lata ab hoie per sniam generalem, ois ille absolvere pt, cui vel Jure ordinario vel ex privilegio concessum est, absolvere à Censuris iure seu statuto impositis. ratio est. qa cum censura contineat praeceptum, ideo aequiparatur in hac parte censurae Juris, sive statuti.

Rs. 4.o A Censura Juris vel sniae generalis, quam Auctor sibi reservavit, nemo absolvere pt, pter ipsum eiusq. successorem vel delegatum. Porro in delegatione à Censuris absolvendi, dignum est, alia delegatio Particularis fit

Ad termi

determinatae personae vel interdum in ordine ad certam causam;
Alia est Generalis, v.g. ob. Epis, ob. confessarijs &c:
Generalis alia est ad certum tempus, ob publicam causam ut fit in Jubileo; — alia per modum privilegij perpetui, quale est privil.m religiosis mendicantib. concessum, absolu.di a quibuscunque Censuris, ijs exceptis, quae in Bulla Coenae continentur. Cuiusmodi gratia concessione (quali est in Jubileis fieri solet.) comprehenduntur quoque Censurae, quas Epi diocesano statuto vel gratia sua sibi reservant. Interdum delegatio fit, ut valeat in foro Conscientiae tantum, cuiusmodi est privil.m regularium, interdum ut valeat in utroque foro, ut si absolute concedatur facultas absolvendi, in dubio accipi debet de utroque foro, quia gratia Papis lat.me interpretanda est. Interdum vero ex circumstantijs colligitur, non fuisse mentem Pontificis delegare potestatem absolu.di a Censuris, cum praeiudicio fori externi, puta cum in Bullis Jubilei datur potestas confessarijs absolu.di ab ob. petitis de Censuris, illi debet in ordine ad forum conscientiae tantum. quia forum conscientiae, et forum externum valde distinctum est, siquidem in illo praecipue spectatur animae salus et divinae offensae compensatio: In hoc vero ad publicam et vindictam et reipubl. satisfactionem attendi debet.

Quaeritur 1.o quid absolutio a Censura in foro conscientiae data pro foro et externo prodesse possit.

Resp. cum distinctione; vel Censuram fuisse Notoriam vel privatam: si Notoria fuit, absolutus perinde a Sacris Kalijs, reb. quae excommunicato interdicuntur, abstinere debet, ac si absolutus non esset, quamdiu de legitima eius absolutione non constat. Si occulta fuit, tunc non prohibetur, quia ab ea in foro Conscientiae absolutus est, et publice celebrare, nec si postea Censura in foro externo inatescat, tanquam irregularis propter celebrationem puniri potest, praeterea absolutus in foro interno, qui publice erat excommunicatus, ut

irregula=

irregularis puniri, si publicè celebret, non tamen necesse est.

Quaeritur 2°. quibus modis absolutio fiat!

Resp. 1°. potest fieri pure & simpliciter, ut absolvo te ab excommunicatione quam incurristi. 2°. sub conditione: 3°. ad cautelam, ut absolvo te &c: si indiges, & hic modus frequens est.

4°. datur absolutio ad reincidentiam, idque duobus modis; 1°. ad certum effectum, ut spiritualis testari possit &c: 2°. datur absolutio ad reincidentiam, cum certa conditione, quam nisi absolutus intra praefixum tempus adimpleat, v.g. parti Caesae satisfaciat, in eand. rel. potius similem censuram denuo incidat. Dixi (similem) quia censura non est eadem, cum regerat novam pertinaciam, & consequenter novam judicis sententiam.

Pars 7da

De Censura Excommunicationis.

Cap. 1m

Quid & quotuplex sit Excommunicatio!

Excommunicatio est censura, per quam aliquis ab Ecclesiae communione separatur; Dividitur in Maiorem & Minorem — Maior est, quae a communione fidelium simpliciter separat; Minor, quae a communione fidelium separat secundum quid. videl. secundum usum passivum sacramentorum. Derivatur Maior excommunicatio a Christo, fundamentum n. habet in verbis eius, si Ecclesiam non audierit &c: & 1. Paul. ad Tim. 1. Consistit — essentia eius in separatione & eiectione extra communionem

onem Eccl.ae. Ubi — Not.m 3plem esse fidelium communionem, 1.o purè internam — quae consistit in fide, et charitate, per quam fideles inter se et cum Christo mysticè copulantur. 2.o purè externam, consistentem in fidelium convictu, collogio &c: 3.o mediam seu mixtam, quae in exterioribus actibus vel ceremoniis existens, interiorem ac spiritualem fructum ex propria institutione continent, jam per certum est — 1.o quod Eccl.ia non potest privare aliquem communione bonorum, merè internâ, quae est per fidem &c: quippe quod nemo invitus spoliatur.

2.o quod Eccl.ia excommunicatus non privet fructu orationum, satisfactionum, quas alii fideles proprio nomine et privatâ intentione ipsi applicant.

Ratio est, quia hujusmodi opera pia cuiusque operantis propria sunt, ideo ad ipsius liberam applicationem et non ad Eccl.iae dispensationem spectant, hinc — Collig.r, posse aliquem per excommunicatis privatâ intentione Deo offerre, donem sacrificandi, vel Horas Can.cas recitandi, quat. est opus proprium operantis, non a. quat. publicè sunt, imò posse orare in Memento et offerre sacrificium tanquam persona privata — Jam igitur —

Ad 1.o quod Eccl.ia contumacem per excommunicationis Censuram privare possit omnibus suffragiis &c: Item interdicere usu tam activo quam passivo, sermonum et sacrificii, quat. ea materia publica sunt et Eccl.iae dispensationi à Christo demandata.

Ad 2.o quod Eccl.ia interdicere et possit externam societatem fidelium. Ratio est, quia respubl. quaevis potestatem habet subditum rebellem à reliquorum concivium consortio excludendi, tum ne alios morbi contagione inficiat, tum ut ipsi tanto magis pudefacti citius resipiscant. Hinc Collig.r 1.o excommunicationem esse poenam, quae nulla maior in Eccl.ia est. Unde non nisi praemissis monitionibus inferenda est.

Collegio 4.° Collegium sive quodvis aliud corpus politicum simul ac collective excommunicari non potest, ne incrementes puniantur;
Et tamen sententia excommunicationis, si tota communitas contumax sit, in omnes sigillatim ac determinate proferri.

Caput 5.ni

De Effectib. Excomunicationis.

Duodecim in hoc cap. enumerantur, 1.mus est, excommunicato interdictam susceptio sive usus passivus sacramentorum. Excusat tamen gravis necessitas ob evitandum periculum mortis, infamiae &c: quia lex Eccl.ca non obligat cum tanta severitate.

Not.m h. quod etsi aliquis sine necessitate illicite sacramenta suscipiat, sciens se excommunicatum esse, nihilominus valide ea suscipit, quia natura & virtus sacramentorum ex Christi institutione dependens iure Eccl.co impediri non potest.

Excipiuntur tamen sacramentum Poenitentiae, quod saltem indirecte invalidum redditur, propter indispositionem poenitentis, nisi excommunicatus bona fide peccatorum confessionem instituat, tunc nihil obstat, quo minus vere de sacramentali absolvatur a peccatis, remanente censura. 2.us est, excommunicatus privatur communi Ecclesiae suffragiis, quae ex publicis ministrorum officiis fidelib. provenire solent, item fructu indulgentiarum. Ratio est, quia Ecclesia est dispensatrix horum bonorum, ut proprium ea indignis contumacib. denegare possit, ad maius bonum tum publicum tum privatum ipsius excommunicati.

Praeter 1.° Ut excommunicatus, si in procuranda absolutione negligens sit, peccet etiam contra Eccl.cam praeceptum de audienda Missa, annua confessione & Paschali communione.

Ad 1.° Non peccare contra praeceptum audiendae Missae, quia praeceptum de audienda Missa nimis remote obligat, ut aliquis

se ad illud implendum disponat.

Ad 2.um Excommunicatus vel Interdictus in excommunicatione persistentem peccare quod praeceptum suscipiendi sacramenta poenitentiae et Eucharistiae. Ratio est, quia illa praecepta per se obligant ad mundandam animam.

Quaeritur 2.o Utrum excommunicatus cum primum a contumacia recessit, et per contritionem vel confessionem justificatus est, communium suffragiorum et satisfactionum particeps fiat, praesertim si per ipsum non stat, quo minus per iudicis sententiam absolvatur.

Ad 2.um Negative. Ratio est 1.o quia Summus Pont. c. Sacris. de sent. excom. Tradit pro excommunicato, qui ante absolutionem mortuus est, tametsi manifesta poenitentiae signa dederit, neque eleemosynas neque oblationes recipiendas esse, neque publicas orationes instituendas esse. Quo

Ratio est 2.o Quod censura excommunicationis non sit culpa, sed poena, quae ablata est culpa, permanet, donec a Judice remittatur. 3.us est excommunicato prohibitum est, ut actum sacramentorum. Ita c. Ult. de Cleric. excom.

Ratio est, quia ministratio sacramentorum cum sit ministerium publicum et Ecclesiae commissa, Ecclesia eam indignis ac contumacibus Jure interdicere potest.

Excipitur casus necessitatis, qualis censura Eccl.ca unaquaque comprehenditur.

Sed quid si excommunicatus extra casum necessitatis sacramenta administret, ?

Resp.n excommunicatum valide sacramenta administrare, excepto sacramento poenitentiae; Ratio est, quia ad eius administrationem non tantum potestas ordinis regitur, sed et Jurisdictio, quae per sententiam excommunicationis auferatur. Sine absolutio irrita est, quae fit ab excommunicato non tolerato, nec publicus error facti cum titulo praesumpto intueriat. Unde regula est: Quotiescunque excommunicatus non toleratus exercet actum provenientem aut dependentem a potestate Jurisdictionis irritus censendus est, ut approbatio Confessariorum data facultas matrimonio assistendi &c: 4.us est, excommunicato prohibitum est, diu offa celebrare ipsum interesse, ut est missae sacrificium,

Horae Can.cae praescr. Ita cap. sufficiunt. Ad sent. excom.

Porro privatim orare vel conciorem audire dum nulla nullum officium divinum celebratur, excommunicatis prohibitum non est, quare si alias ratione ordinis aut beneficii obligationem officii Can.ci recitandi aliquis habuit, eam per excommunicationem haud liberari, in quo tamen non debet dare, Bus vobisc. 5.us est, excommunicatus inhabilis est ad quodvis beneficium Eccl.cum c. postulastis. &c. ult. de Cleric. excom. Idque verum est, tametsi excommunicatus ad tolerantiam suam excommunicationem ignoret, & hoc verum est. 1.o in omni dignitate Eccl.ca per Papalem. Ratio est, quia cum excommunicato communicare non debemus.

2.o in pensione mere spirituali, non a temporali seu laica & mixta: quae licet ab spirituali ministerium non conferatur, tamen statum Clericalem requirit. Ita Declarat. Cardinal. Sess. 41. c. 7. 6.tus est, rescriptum sedis Apostolicae ab excommunicato impetratum ipso jure irritum est, sita c. 1. de Rescriptis in 6. Aliorum vero in Exiorum praelatorum gratiae non sunt ipso jure nullae, quia de his gratiis nullus textus extat. 7.us excommunicatus privatur omni usu suae exercitio jurisd.is spiritualis, ut proinde omnia eius acta invalida sint, ut videre est in c. Audivimus. 24. q. 1. & c. si is cui. de offic. delegati. in 6. Plures citationes vide apud Laim. lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 2.

Nota h. quodque circa hunc effectum dici potest, solum illi debeant de excommunicatis non toleratis, nam acta excommunicati tolerati quales hodie sunt omnes non nominatim denunciati, neque notorii Clerici percussores, puta excommunicatio, & quae judicialis sententia &c. valida sunt, non opposita exceptione repellantur. Quin imo si actus proprius personae Eccl.cae jurisd.is non sit, uti est Matrimonium assistere, aliquem ad religionis professionem admittere, irrita censeri non debet, ubi fiant ab excommunicato, aut suspenso non tolerato. 8.us excommunicatio privat communione forensi, id est non potest esse Judex, tabellio

advocatus

Advocatus &c: ita c. decernimus. Ad sent. excom. in 6. c. ad probandum. Ad sent. & re iudicata. Si excommunicatus non sit toleratus, si sit toleratus, potest quidem repelli; si excommunicatio nota sit, non tamen ad hoc Iudex obligatur, hinc acta excommunicati non tolerati irrita censeri;

Ratio est — quia Iustitia Iudicij vitiatur, si defectus sit in Iurisdictione, non tamen obstat, quo minus excommunicatus in causa tum Civili tum Criminali tanquam rei conveniri possit, nec ex propria Malitia commodum reportet.

9.mus est, excommunicato prohibita est omnis Civilis seu politica communicatio fidelium, quae fit per verba nutus, litteras, munera &c: vel quoque per quomodo amicitiae signum, vel osculum, salutationem &c. c. 2. et exceptis. Et hoc obligatio non communicandi est reciproca, ut non tantum excommunicatum afficiat, sed et ipsos fideles. Excusat tamen probabilis ignorantia tam Iuris quam facti, item causa pietatis, necessitatis, vel utilitatis, quae hoc ipsum comprehendunt —

— Utile, lex humilis, resignorata, necesse.

10.mus est, si excommunicatus toto anno contumaciter in excommunicatione sordescat, contra ipsum tanquam ab haeresi suspectum procedi potest: Trid. sess. 25. c. 3.

11.mus si excommunicatus ante absolutionem moriatur, privandus est Eccl.ca sepultura, sicut et funebri, Eccl.co officio, quia haec censetur quaedam cum mortuo communicatio, c. Sacris de sepulturis.

Porro quod cum contemptu Clavium Ecclesiae defunctorum corpora interdicti tempore vel excommunicatos vel usurarios manifestos in loco sacro sepelire praesumunt, ipso facto excommunicationem incurrunt;

12.mus est, quod quicumque excommunicato non tolerato extra casus iure expressos communicavit, ipse quoque censuram minoris et interdum maioris excommunicationis incurrat. Ad quae cap. seq.

Cap. 3.um de Excom. Minore.

Istud folium

seu Facies

Vacat

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Caput III.m

De Excommunicatione Minori.

Imprimis Supponendum est, Excommunicationem cum excommunicato esse esse triplicem. Alia est in Crimine, alia est in Divinis, alia est Civilis s. Politica. Communicans in crimine contumaciae criminosi, sortitur Maiorem excommunicationem incurrit. cap. si Concubinae. de sent. excom. si scienter id fiat. At quia excommunicatione absolvere pertinet ad eum, ad quem de Jure pertinet, absolvere ab excommunicatione propriali; Communicans in Divinis est in beneficiis Eccl.cis conferendis peccat mortaliter, nisi materiae parvitas a culpa gravitate excuset, puta, si aliquis cum excommunicato non tolerato assistat Missae usque ad Evangelium. Communicans in communicatione mere Civili peccat tantum venialiter, quia talis communicatio valde vulgaris est, quia ergo iam cum excommunicato tum in sacris tum in politicis negotiis iusta causa non excusatur, adeoque non sine culpa mortali aut veniali communicat, excommunicationem Minorem incurrit, c. statuimus. de sent. excom. in 6. Minor a. excommunicatio est censura per se solum privans usu passivo et susceptione sacramentorum. c. peccet. de sent. excom.

Quae censura 3. effectus habet, unum primarium et duos secundarios

primarius est, quod mortaliter peccet, qui tali censura ligatus absque iusta necessitate sacramentum aliquod suscipit, ita cap. ult. de Cleric. excom.

Indirectorum s. remotorum 1us est, quod minore excommunicatione irretitus peccet saltem venialiter, si sine necessitate ratione sacramenta miniret per quandam irreverentiam. 2us est — quod ea ligatus ad beneficium Eccl.cum digni non debeat, sed eleemosynae infirmanda sit, nisi dictus ignoraverit suam excommunicationem, quo casu admittenda est, quia in c. ult. de Cleric. excommunicato (dicitur scienter) quod vocula

superflua

supplicaret, hoc excommunicatio non tantum incurritur per culpabile
ignorantiam, cum excommunicato non tolerato, sed et ab hoc decerni
potest, ut in reg. S. P. N. Benedicti freyner legitur.

Quoque a Minori Excommunicatione in externo foro quis ordinarius
Eccl.cus Judex absolvere potest, in foro a. interno non tantum Episcopus, sed et
parochus vel quis proprius Sacerdos. Ita c. nuper. eod.

Caput 4.m

Qui Excommunicati sint vitandi.

Cum Principium Excommunicationis effectus sit, Exclusio à Communione,
necesse est explicare, quoniam se prohibitio ista extendat, in quem finem.

Notandum. Antiquo Jure omnes excommunicatos vitandos fuisse,
eo tamen discrimine, ut si excommunicatio publicè Nota fuisset, publicè et
vitarentur ab ijs, qui eam cognitam haberent, c. cum non ab homine. de
sent. excom. In Concilio Divi Constantiensi hoc constitutum Ci-
mitata est, ubi ad evitandum animarum pericula statuit, ut nemo
deinceps, quamquam vere Clericus sententiae aut Censurae Eccl.cae à Jure vel
ab homine generaliter promulgatae in Scrutinium admonitionis receptione
aut alijs quibuscumque reb. dis vel externis vitare, aut interdictum
observare tereatur, nisi sententia vel Censura quae certam personam, Collegium,
Ecclesiam &c: — specialiter à Judice publicata vel denunciata
fuerit, eo excepto, qui ob sacrilegam manuum iniectionem in Cle-
ricum excommunicationem Canonis Notoriè incurrit; pro huius Constitu-
tionis illum —

Nota 1.o Non sufficere aliquem esse nominatim excommunicatum
ut evitari debeat, sed insuper requiri, ut à Judice sive publicè denun-
ciatus sit. Ita collegi ex rebus Extrav. Nota 2.o

Nota. 2º. cum sit triplex Notorium — Juris scil. vel facti, sciendum est — Ut Clerici percussor dicatur Notorius, vel ad denunciationem vitandus, hodie non sufficere Notorium Juris, sed requiri Notorium facti, quod debet esse publicum, quare Notitia trium aut 4. non facit publicum, ut colligitur ex Rubr. Extrau.

Quaeritur h. si sciam vitium in una Civitate publice denunciatum vel Notorium Clerici percussorem fuisse, Utrum debeam eum vitare, et in alia Civitate, ubi eius excommunicatio ignoratur!

Rs. Talem in publico vitandum non esse, sed in occulto; Rad. S. quia a lege antiqua recedendum non est, nisi quat. in lege Nova exprimitur, sed in Concilio Constant.si nihil decretum est, curia modum vitandi, hoc est, sive publice s. occulte, ~~Utrum denunciati sint~~ sed solum circa ultimum excommunicatorum, Utrum denunciati sint necne! Ideo standum est Jure antiquo. c. cum non ab hom. Dispens. excom. Ut excommunicati (illegitime denunciatos.) publice vitentur, quorum excommunicatio publice nota est, occulte vero si publice ignota sit.

Not. 3º. Reliquos excommunicatos toleratos non esse, nisi quis velit esse vitandos, sed cum illis fideles tam in Sacris quam Profanis actib. communicare possunt, non a. debere.

Not. 4º. Cametsi fideles communicando cum excommunicatis toleratis nunquam peccent, contra legem Eccl.cam, tamen interdum peccare possunt contra legem Charitatis, ut si illegam excommunicatum ob meam communicationem in sua contumacia confirmatur vis, vel in suo peccato contumaciter persistentem, non nisi sacrilege sumpta administraturus, quod cum non possum illa ab eo petere, vel ipsi me offerre sine causa necessitatis, vel utilitatis. Imaginis est probabile sit, nullam esse culpam petere sumpta ab eiusmodi excommunicatis toleratis, quia Concilium

fidelib. absolutè concessit facultatem vocandi tam in sacris
quam politicis, quemadmodum ipsos excommunicatos precise ob censuram peccare,
si rogati sententiam ministrent, modo se non ingerant.

Not. 5.º Clametsi ipsis excommunicatis tolerati in d. extrav.
nulla gratia directè facta sit, ideoque peccent
ei fidelium communioni, seu in sacris seu politicis extra casus concessos se
ingerant, indirectè tamen est ipsi commodum ex Constant.si decreto re-
portant. 1.º ne gratia fidelib. concessa sit inutilis, necesse est
ipsi excommunicato ad communionem legitimè provocato permitti com-
municationem: ut si prochiani à parocho, cives à Judice &c: admonitionem
sententiae vel justitiae exigant, imo hoc casu necesse est dicere, illos ad
hoc obligari. 2.º Cum jus indulgeat subditis, ut à
Judice excommunicato tolerato, iustitiam à pastore ordinario absolutionem
à potestate &c: petere possint, ne frustranea sit fateri debemus,
eiusmodi toleratis exercitium jurisd.is suae nequaquam adempta
est. Hinc omnes actus jurisd.is directivae validè exerceri
possunt ab excommunicato tolerato, ut est praesentatio, collatio, dispensatio,
in voto vel iuramento, non per oppositam prius exceptionem in-
firmentur; Non a. validi sunt actus jurisd.is coactivae,
ut est excommunicatio, suspensio, &c. Ratio est quia nullus favor
datus est ipsis, nec quoad in gratiam reliquorum fidelium cedit,
sed actus jurisd.is coactivae exercendi in invitos.

Quaeres 1.º Utrum licitum sit hodie pro excommunicatis
toleratis, v.g. haereticis publicè orare & sacrificare?

Ad hunc probationem affirmative. Ratio est
quia Concilium Constant.se obtinuit, quod deinceps nullum

excommunicatum

excommunicatum, per denunciatos, & Notorios Clerici percussores in quibuscunque ad dis. reb. vitare debeamus publice n. pro aliquo orare &c: est quidam communicatio in dis. q.

Quaer. 2.o Utr. excommunicatis quoque ext. haereticis, Notoriis, sed nondum denunciatis concedi possit, sacra sepultura?

Rs. quod tales excommunicatos ad haereticos in loco sacro sepeliunt, non incurrunt excommunicationem, Clem. 1. de sepultur. latam adversus eum, qui excommunicatum pariter sepelit. Neque incurrunt c. quoque. de haeret. in 6. latam quoque eos, qui haereticos eorumque fautores in loco sacro sepeliunt — Denique neque locus sacer sepultura excommunicati nondum denunciati violatur.

Ratio est. Nam eo ipso, quod tales vitandi non sunt, nulla ex ipsorum communicatione a fidelib. aut sacris locis censura censura incurrit sit.

Caput 5.m

De Excommunicationib. & speciatim De Percussione Clerici.

Excommunicationes Juris aliae sunt auctori reservatae, aliae non reservatae, a quib. sunt parochus aut quis alius expositus sacerdos ex tacita commissione absolvere sit. Ita c. nup. de sentent. excom.

Reservatae potissimum sunt eae, quae in Bulla Coenae Dni continentur, circa quas Not.m 1.o Excommunicationes Bullares habent se per modum sunt latae ab homine, & consequenter mortuo Pontifice vis earum expiraret, nisi speciali caveretur, ut robur suum sede vacante

obtineret

obtineret. Not.m 2.o A casib. Bullae Cenae, vtrumque ex-
communicatione, nemo quamuis Epus aut maiori dignitate Eccl.ca
praeditus absoluere potest, praeter summum Pontificem. Vter a.
hac Bullae reservatione Drogorum privilegio in Trid. sess. 24. c. 6.
Epis concesso, vt in foro conscientiae absoluere possint subditos suos
a quibuscunque casib. occultis, etsi sedi Apl.cae reservati sint, Ne-
gant alij, Alij affirmant. In partem Neg.uam
saltem quoad Epos Romae remotiores inclinat hic et Laiman,
cuius sententiae et nos subscribimus.

Not.m 3.o quamquam absque probabili excusatione a censura
Bullae quempiam absoluere praesumpserit, excommunicationis sententiam, in tam
Papae reservatam ipsemet incurret.

Not.m 4.o In privilegio absoluendi ab omnib. censuris
in censuris comprehensae excommunicationes Bullares sic exprimantur.
Deinde licet generatim concedatur potestas absoluendi a Censuris
Bullae, non censetur comprehensa absolutio ab haeresi, nisi specialiter
explicetur. Ratio est, quia haec speciem reservationem habere
solent, et in generali concessione non veniunt ea, quae quis in specie non esset
concessurus. Reg. 81. in 6. Intermissis aliis excommunicationib.
hoc loco solum tractabitur excommunicatio Canonis 17. q. 4. si quis sua-
derit diabolo, in clericum vel monachum manus violentas inie-
cerit, anathematis vinculo subiaceat, et nullus Episcoporum praesumat
illum absoluere, nisi mortis vigente periculo, donec Apl.co
conspectui praesentetur, et eius mandatum suscipiat.

Dico 1.o (in Clericum) quod non veniunt omnes,
qui 1.am tonsuram ab Epo acceperunt, c. cum contingat;

Dictate.

de aetate & habitu ordinandorum.

Excipe 1.° bigamos in inferioribus ordinibus constitutos. c. unico. de bigamis. 2.° Clericos coniugatos, qui tonsuram & habitum Clericalem non gestantes, alicui Ecclesiae ministrant, Trid. sess. 23. c. 6. 3.° nullus in minoribus ordinibus constitutus gaudet privilegio Canonis, nisi vel Ecclesiam beneficium habeat, aut tonsuram ~~aut~~ & Clericalem habitum deferre solitus alicui Ecclesiae de mandato Episcopi deserviat, aut in aliqua schola cum licentia Episcopi quasi in via ad maiores ordines exsistat. Trid. cit. 4.° Clericos etiam in maioribus constitutos, qui dimisso habitu & tonsura negotiis secularibus se immiscent, si tertio ab Episcopo suo moniti emendare se contempserint, amittunt privilegium Canonis, non a. fori. c. contingit. de sent. excom.

5.° Clerici exercentes publice officium lanionis aut Camponis, si coniugati sint, Clem. de vita & honest. Cler. 6.° Clericus qui per annum exercet artem ignominiosam, ludionis, Mimi &c. ipso facto perdit omnia privilegia Clericalia, quin etiam annum, si post trinam Episcopi admonitionem non resipiscat, c. unic. de vit. & honest. Cler. in 6.

Ad 7.° (: monachi :) sub quo nomine comprehenduntur ~~omnes~~ utriusque sexus religiosi, Conversi, Conversae, atque Monitis, imo et Tertiariae, si sub habitu & voto aliquo expresso vivant, non a. si in propriis domibus habitant. c. de Monialib. c. religioso. de sent. excom. §

Quaestio est de Eremitis non Religiosis;

Ad. si edito voto paupertatis vel aliam suscepta obligatione apud Praelatum Ecclesiae ordinis vel Ecclesiae alicui

specia-

speciatim additi sint, eos privilegio gaudere, non vero alios, qui nullam talem obligationem professi sunt; Rodrig. Tom. 2. Regul. 99. q. 63. a. 4.

Dub. 3.° (suadente diabolo.) Ubi duo regnant ad Excommunicationem Canonis ferendam. 1.° Ut ac affectus laedendi sit mortalis. 2.° Ut externa iniusta violentia sit gravis, vel in corporis vel saltem honoris laesione. Ratio est, quia Eccl.co Canone punitur externum mortale peccatum, gravis a violentae invasionis Clerici, tale a. non est, nisi internum peccatum mortale, vel exterior violentia, aut laesio gravis existat.

Dub. 4.° (manus violentas iniecerit.) quib. verbis significatur sola iniuriosa exterior actio Clerico illata sive volenti, sive invito. c. nup. de sent. excom. Ubi comprehenduntur et mandantes et consulentes, imo et suo nomine factam, ratam, percussionem habentes, cap. cum qs. de sent. excom. in 6. — Vel eam non impedientes, qui secuto postea effectu omnes excommunicationis sententiam incurrunt.

Quaeritur — si mandans vel consulens alicui Clerici percussionem ante opus patratum, mandatum vel consilium suum revocet, utrum nihilominus excommunicationem incurrat, si alter vim Clerico inferat?

Rs. 1.° De mandante non esse difficultatem, si revocatio ad mandatarium pervenerit, quia mandatum nomine mandantis fit, quo si mandatarius post cognitam mandati revocationem mandatum exequatur, suo nomine id exequitur, et non nomine mandantis.

Rs. 2.° qui alteri propositis rationib. homicidium iniustum persuasit, si eas postea serio, et quat. potest, efficaciter re-

tractavit

tractavit, secuto nullius homicidio (quod unicuique non in-
currit. Sed talem ab irregulari & damni compensandi obligare
immunem non esse, probatum est. Ab hac quidem —

Excusat 1° ignorantia, ut si Clericum percutiens arbitratus
est, esse laicum, c. 2. de sent. excom. 2° imperfectio
actus non pertingentis ad culpam mortalem. 3° Excusat
quod ob defensionem sui, vel alterius corporis, famae, pudicitiae, Cle-
ricum percutit, c. si vero &c. ex tenore. de sent. excom. 4° quod
in Clericum cum uxore, matre, sorore vel propria filia turpiter in-
ventum manus violentas in continenti iniecit. 5° Praelatus,
Praeceptor, pater, si disciplinae sive correctionis causa Clericum per-
cutiat, c. 1. c. ex tenore. de sent. excom.

Porro in c. Universitatis. de sent. excom. determinatur, ut
abbas per seipsum monachum percutiat, nisi necessitas per Clericum vel
Monachum id fieri iubeat. Tum quaestione partim, partim privilegii
obtentum est, ut praelati ordinum regulares suos per alium religio-
sum et non Clericum, sed conversum corrigant. Imo si aeta-
te minores Kösri pueri sint, praesert. Novitii, ii possunt ex com-
missione praelati ordinis et a saeculari laico v. g. ludimagistro,
disciplinae causa verberari.

Dicit Lay. C. ut nullus Episcoporum ipsum absolvere praesumat,
pariter illum — Notm. quod percussio sit duplex — Levis, enormis, sive
modica & gravis. Jam ergo Ad. 1° ab excommunicatione Canonis contracta
ob Clerici percussionem levem, Episcopo absolvere permissum est, c. pervenit.
eod. Excipe 1° si ostiarius praeceptum officii sui Clericum

percussit c. si v.o eod.

Rs. 2.o A percussione enormi solus summus Pont. absolvere potest.

Excipe 1.o — Excipe 2.o si Clerici in communi societate viventes se mutuo percutiant, tales ab Epo suo absolvi possunt, nisi facti atrocitas aliud exigat, c. quoniam de vita et honest. Cler.

Excipe 3.o Regularis regularem eiusdem Claustri percutiens, non enormiter a Prelato suo absolvi potest, imo Molin. testatur, quod ferme ordinum Praelati hodie suos absolvere possunt, etsi percussio enormis sit, ob privilegia a Sum. Pont. obtenta.

Caput 6.m

De Absolutione ab Excommunicatione.

Quaeritur 1.o quae ab excommunicatione absolvere possunt!

Rs. 1.o Ab excommunicatione Juris non reservata non tantum Epus sed etiam quis parochus absolvere potest. Ita communis et praxis confirmat.

Discrimen tamen est inter Epum et Parochum cum Epus tale potestatem absolvendi qui ordinariam habeat, eo quod absolutio ab excommunicatione ad forum externum proprie pertineat, quamobrem eam delegare potest; parochi vero qui in foro externo nullam Jurisdictionem obtinent, habent absolvendi potestatem, tamen ex commissione, quat. talis potestas saepe necessaria est ad sacramentalem absolutionem conferendam, vel parochus non potest directe sed tantum indirecte conferre hanc potestatem absolvendi, cum non delegat v.g. suo cooperatori confessiones audiendi ex ipso efficit, ut a Jure eiusd. committatur ista potestas ab excommunicatione non reservatis absolvendi.

Rs. 2°. Ab excommunicatione Juris, quam auctor sibi reservavit, Item ab ea, quae alicui nominatim sive per particulam iudicis sententiam inflicta est, nullus inferior absolvere potest. Ita communis — Excepto montis articulo. Quod verum est, etsi talis a peccatis a peccatis scientiae non absolvatur, quo casu omnes sacerdotes est excommunicatus (. non a. quis Clericus aut laicus.) absolvere potest excommunicatum. Trid. sess. 14. c. 7. Quod 1°. attinet ad Censuras Papae reservatas, ea reservatio non tam stricta est, quin ad Epistolam Juris dicendum conclusionem, quod videre est, cap. de caetero. c. ea noscitur. de sent. excom. 1ª causa est aetatis infirmitas, ut in impuberibus. 2ª est sexus infirmitas, ut in mulieribus, c. mulieres. c. quamvis. eod. 3ª est quoniam canonicum impedimentum, ad Sedem Apostolicam accedendi, quae ratione excusantur pauperes, senes, cit. cap. ea noscitur. Verum circa huiusmodi impedimenta —

— Dubitandum est, Ut. perpetua sit, an temporaria. Si perpetua: Epus absolute et sine onere se praesentandi Apostolicae Sedi, absolvere potest; sin vero impedimentum sit temporale (. excipiendo puerilis aetas.) tunc iurare debet absolvendus, quo cessante impedimento, Apostolico conspectui se praesentare velit, non ut iterum absolvatur, sed ut mandatum accipiat de satisfactione praestanda, Ecclesiae et parti laesae. Si a. absolutus intra tempus a Judice praefixum se praesentare intermiserit, in eand. excommunicationem reincidit;

Quaer. 2°. quae forma utendum sit in absolutione, ab excommunicatione? Rs. 1°. Ad essentiam absolutionis requiritur, ut illa aliquo signo externo manifesteretur. Rs. 2°. Ad essentiam absolutionis non requiruntur verba, multo minus certa formula verborum. Consuetudo tamen est, ut absolutio quae praesentibus confertur talibus verbis fiat:

Absolvo te à vinculo excommunicationis quam incurristi propter crimen n.

Rs. 3o. Ante absolutionem dandam ob crimen enorme exigendum est iuramentum à reo, de satisfaciendo Ecclesiae &c:

Rs. 4o. Absolutionem neque in foro externo, neque interno conferendam esse, nisi parti laesae prius satisfactum sit, ita c. 2. de sent. excom. Quodsi absolvendus realem satisfactionem exhibere statim non possit, tunc cautionem praestare pignoratitiam vel fideiussoriam cogitur. Sin vero nihil horum efficere poterit, sufficit iuratoria. Ita Abb. cap. quae fronte. n. 17. de Appellat.

Nota h. duo: 1mo est si quis post praestitam cautionem seu iuramentum de satisfaciendo postea satisfacere negligat, non reincidit in excommunicationem, cum id iure expressum non sit. 2do tametsi illicita, valida tamen est absolutio, quae antequam parti laesae satisfactum sit, confertur, ab habente ordinariam absolvendi potestatem vel delegatam, etsi in delegatione dicatur (committimus facultatem absolvendi satisfacta prius parte aut praestito iuramento.) Ratio est, quia in commissione expressio rei, quae iure communi inest, non inducit novam obligationem, sive praeceptum sed quae non, sed solum admonetur delegatus, quod eum fore oporteat.

Rs. 5to. Absolutio ab excommunicatione vel alia censura non requirit praesentiam eius, qui absolvitur, sed etiam absenti conferri potest per litteras, nuncium, vel etiam sub his, per sola verba, aut factum, quae exprimatur intentio absolvendi; idem de dispensatione super praeterito dici potest;

Ratio. quia excommunicatio est poena Ecclesiastica, quae sicut absenti et ignoranti infligi potest, ita etiam remitti.

Not.m h. si confessarius facultate absolvendi praeditus sit oblitus aliquem à censura absolvere, vel si aliquem absolvit à censura, à qua non poterat, quia erat superiori reservata, postea impetrata

facultate

facultate pōe absolutionem et absentis conferre, cum ad se accersere
eum non sit. seu et absolutione a pcto reservato tantum est, cum
ea sententialis sit.

Ad. 6.tum Absolutio a censuris et invito et mondum emen-
dato conferri potest validè et subiectum licitè. Ita Abb. c. ab excommunicato.
n. 20. et rescript. Ratio est, quia censura est poena, quae invito
inferri ~~aut~~ atque auferri potest.

Ad. 7.mum In absolutione tamen requiritur libera intentio sive
voluntas absolvendi. hinc absolutio ficta nulla est. c. Unic. de ijs. qui vi
met. &c: in 6:

Not.da sed duo: 1.um est, quod aliquis possit pluribus
excommunicationibus ligari, sive ob diversas culpas sive ob eand. Ita gl.
c. ult. de Judaeis. 2.um est, si aliquis facultate praeditus
v.g. confessarius a Papa privilegiatus indefinitè ac generatim absolvat
poenitentem suum a vinculo excommunicationis, aliisque censuris, tunc
credendum est, absolutionem vere et efficaciter conferri ab omnibus excom-
municationibus et censuris, a quibus confessarius pro eo tempore vere et con-
venienter absolvere potest, tametsi forte poenitens per oblivionem
non crassam omittat confiteri peccata, quibus censurae annexae sunt;
vel etsi confitearur, nesciat tamen vel ipse vel et confessarius huiusmodi
peccatis censuram adiunctam, ex quo sequitur, si postea poenitens recordetur
peccati summo Pontifici reservati, quod apud confessarium dicta parte
praeditum bona fide confiteri intermisit, posse illud deinde cuivis
expresso sacerdoti confiteri, quippe cum Papalis reservatio censurae
ablata fuerit. Navar. in Man. c. 26.

Pars 3tia
De Suspensione.
Cap. 1m
Quid sit Suspensio?

Suspensio est censura, per quam Persona Eccl.ca impedire aliqua parte vel jurisdictione Eccl.ca utitur. Itaque.

Dixi (censura) ut illegas, quia ipsi confessarii vel Abbatissae interdixerunt, ne celebret, non sit suspensus, sed prohibitus, quia ipsi Censuram ferre non possunt.

Dixi 2o (persona Eccl.ca) ut illegas censuram hunc non in laicis, sed solis Clericis locum habere;

Dixi 3o (impedire utitur parte) ut illegas, per Censuram suspensionis non auferri ipsum officium seu partem ordinis vel Jurisdictionis aut ius beneficii Eccl.ci sed suspendi eius usum sive exercitium.

Duplex est Suspensio: Totalis et partialis.

Totalis vel simpliciter talis est, ut cum quis ab officio simul et beneficio suspenditur, exemplum habes in c. tuarum. de privil. — vel secundum quid, ut cum quis tantum ab officio vel tantum a beneficio impeditur.

Totalis simpliciter duobus modis ferri solet; 1o cum expressione, ut sit suspensus tam ab officio quam beneficio. 2o si absolute et sine limitatione suspensio imponatur, neque ex adiunctis limitatio aliqua colligi potest, censenda est simpliciter totalis. Nam ex sermonis usu proposito indefinita ob suam difficultatem aequalet universali.

Suspensio totalis ab officio dicitur, per quam aliquis ab omnibus officio

tum ordinis tum Jurisd.is & Eccl.ae admiratoris impeditur, quinis interim talis suspensus sacris officijs interesse potest, cum alijs orare, sacrificanti Ministrare &c: Suspensio totalis a beneficio est, per quam aliquis ab omni Eccl.co beneficio, quod attinet ad eius admirationem, & fructuum perceptionem ad tempus suspendatur. Suspensio partialis est, vel ab ordine tantum vel ab aliquo actu ordinis; v.g. celebratione Missarum, vel actu ordinandi: vel a Jurisdictione tantum, aut certo actu Jurisd.is aut quasi Jurisd.is v.g. collatione beneficij, voce suffragij, vel duplex a certo beneficio aut parte beneficij, ut a lucrandis distributionib. vel ad tempus — Not.m 1.o suspensus ab officio non ideo est a beneficio suspensus est, & econtra. Ratio est. quia duplex sunt poenae suspensio ab officio, & suspensio a beneficio, potest n. una executioni mandari sine altera.

Not.m 2.o suspensus ab ordine exercere potest actus Jurisd.is quod ordinis actualem Jurisd.m non requirunt, & ergo suspensus a Jurisdictione exercere potest omnes eos ordines, quae Jurisd.m non requirunt; huiusmodi est sacrificare, officium custodis, Admiratoris Eccl.ci exercere &c: Ad v.o eos actus ordinis, ad quorum substantiam requiritur Jurisdictio ordinis, ut est absolutio a peccatis, ne valide quidem exercere potest. vide. gl. in c. transmissam. de Elect.

Not.m duplex: duo superesse, et quaestio est potest. 1.m est, quod suspensus actus Eccl.cos in omni loco exercere prohibeatur, cum Censura immediate personam afficiat; 2.m est, ex vi Censurae suspensionis non tenerum fideles vitare suspensum, et denunciatum, cum id nullo jure cautum sit.

Cap. 2.m quod potest ferre Censura, sed in quos!

Cap. 2m.

Quis possit ferre Censuram? & in quos?

Rs. 1o. quinque excommunicationis censuram ferre potest, idem & suspensionis, ac vice versa. Sylv. xb. suspensio. punct. 2.

Rs. 2o. omnes & soli Clerici praeter Papam suspensionis censuram incurrere possunt. Rs. 3o. non solum persona singularis, sed et tota clericorum communitas suspensionis (sicut interdicti) censuram incurrere potest. ita c. quia saepe. de elect. in 6. Duplici a. censura in communitatem ferri potest, 1o. collective, ut ipsum v. g. corpus Capituli obtinere jus aliquod jurisd.is, admirationis &c. suspendatur. 2o. distributive, ut singuli e Capitulo, dummodo noxii sint, eand. poena incurrunt, verum suspensio lata in capitulum, si nihil aliud exprimatur, extendi non debet ad personas partes, quia vox Capituli collectionem significat, non personas.

Caput 3m.

Ob quam causam suspensio ferri possit?

Rs. 1o. Ad incurrendam suspensionis censuram, qualis in SS. Canonib. decreta est & communiter, et ab homine imponi solet, requiritur culpa mortalis, & quidem propria non aliena: ratio prioris est, quia poena debet esse commensurata culpae. Posterioris ratio est, quia suspensio est proprie dicta poena, poena a. requirit culpam in eo, qui punitur. arg. cap. 2. de Cens. quia quamvis propter levem s. venialem culpam et levis suspensio imponi potest, puta ab uno elector

actu

actu, à missa celebranda ad breve tempus &c: Caiet. xb. susp.

Rs. 2°. suspensio interdum fertur ob culpam mere pteri-tam, & quidem variis modis — 1° in perpetuum & sine spe re-clamationis. 2° ad certum tempus v.g. ad triennium. 3° do-nec reus satisfecerit, restituerit &c: 4° ad beneplacitum Sup.is & hæc non sunt proprie dictæ censuræ, sed mere spirituales poenæ, sicut Abb. annotavit in c. sæpe contingit. n. 16. de Appell. Alia igitur proprie dicta censura suspensionis est, quam Judicis Can.cam monitionem & rei contumaciam requirit, ideoque absolute indiget, postquam contumacia deposita est. Porro quod in Casib. Jure com. suspensio lata sit, videri potest S. Antoninus. 3. part. tit. 27. Sylv. q. 6.

Caput 4.m

Quib. modis Suspensio tollatur?

Suspensio 3b. modis tolli potest. 1° si ob delictum pteritum imposita est ad certum tempus v.g. ad 3.nium vel sub gdione, donec restituerit, elapso tempore vel impleta gdione per seipsam cessat, sed alia Sup.is declaratione. ita gl. recept. in Clem. 1. tit. xb. donec de decimis. 2° per absolutionem tollitur ea suspensio quam per contumaciam iure inflicta est, & non eam absolutio danda est, quam à contumacia recedatur. Atque à tali suspensione Juris solus Epus vel alius Epli Juris dictione præditus absolvere potest, si Sedi Apl.cæ speciali reservata non sit. arg. c. Nup. de Cent. excom.

Porro Parochi aliique expositi confessarii non possunt ab-solvere à talib. suspensionib. & iure com. non reservatis, nisi speciale privil.m vel delegatam potestatem acceperint, ab eo, ad quem

Jure

pure ordinariae talis absolutio spectat; 3° tollitur
suspensio per tolerantiam seu dispensationem, si videl. lata sit pro
futuro commissum seu praeteritum, tanquam pura poena. quod nobis modis
fieri potest — Uno — ad certum tempus v.g. quod id fecerit, per 3.um
ab officio suspensus sit, ante cuius terminum, si poena relaxanda
sit, per dispensationem id fieri debet ab auctore Canonis et non inferiore
quia sicut legem Supr. ita antequam ei poenam inferior solvere
non potest: gl. in c. cupientes. §. caeterum ex b. suspensos de Elect.
in 6. — Altero — suspensio ferri potest in perpetuum sub
spe relaxationis ordinariae et in hac nec inferior dispensare potest.
abb. in c. 2. de solut. n. 5.

Observandum 3h. si suspensio ob delictum commissum
lata sit absolute sub temporis determinatione, tunc probabile est, si
Papa talem suspensionem sibi non reservavit, ab Episcopo aut alio simili
jurisdictionem habente post praefatam poenam tolli posse. Ratio est —
quia cum indefinite fertur suspensio pro commissum delictum, ordinarie
benignior intentio haberi debet non esse impositam, ut mere vin-
dicativam, sed potius medicinalem, et cum ordine ad duraturam
contumaciam, quae cessante tolli potest, ita gl. in Clem. 1. de
haeret. § praeterea. ex b. quoniam.

Observandum 2° Episcopus iuxta Trid. sess. 24.
c. 9. de reform. absolvere posse ab omni suspensione et Papae
reservata, quamvis ut pura poena seu in perpetuum seu ad certum tempus
decreta sit, dummodo proveniat ex delicto occulto, non deducto
ad forum contentiosum

Observandum. dicitur, an absolutionem a Censura suspen-
sionis

sionis, si opus sit, exigendam satisfactionem vel cautionem satisfaciendi parti laesae.

Caput Vltimum.

De Depositione.

Depositio latè sumpta, est remotio alicuius personae à munere aut dignitate ob scrinium, crimen &c:

Depositio strictè sumpta, est Eccl.ca pena, per quam persona Eccl.ca ob enorme crimen removetur ab ordine, jurisdictione &c: in perpetuum, sed spe remissionis. Ipsa depositio poena, licet cum suspensione magnam similitudinem gerat, quia utraque ab Eccl.co, ab ordine, officio, aut beneficio, tamen inter se —

— Differunt — 1.o quod depositio sit perpetua & irremissibilis, remotio ab ordine, officio &c. non item suspensio, ut colligitur ex c. etsi Clericus. de judiciis. non tamquam pura poena.

2.o Suspensio à beneficio positivè perpetua, differt à depositione, quia depositio auferet ipsum titulum, s. ius beneficii, ac reddit personam inhabilem ad idem beneficium vel ad aliud beneficium consequendum. Suspensio a. tum illegitimi

3.o Suspensio ab officio facta non includit nec secum trahit depositionem à beneficio, nec vice versa. At poenae depositionis quae in iure Can.co ipso facto latae reperiuntur, fermè semper continent utramque privationem, ab officio, inquam, & ab annexo beneficio.

Circa crimina quae depositione digna sunt, tametsi AA. numerent furtum, homicidium, periurium &c: nihilominus placet mihi

resolut=

resolutio Abb. in c. etsi Clerici de Judic. n. 33. & seqq. debere esse unum ex maximis, quale ac hoc sit, non ex antiquis Canonib. agnosci potest (. quia cum olim, cum severior disciplina vigeret, facilius imponebatur depositio. c. presbyter & seq. d. 8.) sed iudicis arbitrio relinqui, quod enormitatem ex obiecto vel circumstantiis aut adiunctis qualitatis. de depositione simplici & absoluta, cuius hoc proprium est, si per iudicem alicuius inferatur, quod per eam depositus non amittat privilegia Clericalia fori & Canonis, quod etiam causa est, cur ita depositus, sicuti & ab officio suspensus, talia alere teneatur, ne cum opprobrio Cleri mendicare coyatur. ita Abb. c. pastoralis. §. verum. n. 16. de appellat.

Hic etiam aliquid de degradatione dici potest, quia vero ipsius Naam in superib. ff. fuse exposuimus, illa omissa ad alia progrediamur.

Pars 4a.

De Interdicto.

Cap. 1m.

Quid & quotuplex sit Interdictum?

Interdictum est Eccl.ca Censura, per quam participatio centorum Sanctorum omnium divinorum officiorum & Eccl.ae sepulturae prohibetur. Ita sumitur ex c. non est volis. de sponsalib. per eius illum —

Notandum licet interdictum cum aliis Censuris maxime nonnulli conveniat, quia omnes Censurae spiritualibus quibusdam bonis privant, fideles tamen distinguitur, Nam excommunicatio privat his officiis, sermonibus &c: quatenus continent Sacram communicationem cum fidelibus, suspensio privat

nat. spirit. bonis quat. pervenit ex parte Clericali, quae per Censuram impedita est; ut vero interdictum privat dictis spiritualibus quat. tunc rationem dispensationis, ac participationis, quam ecclesia iustis et causis per interdictum subtrahere intendit.

Duplex est Interdictum, Locale et personale. Locale, immediate locum afficit, prohibendo ne in eo sacra illa functiones fiant. Personale est, quod immediate afficit personas, prohibendo eis participationem illarum sacrarum functionum. Differunt inter se, quod interdicto locali est prohibenda tum indigenis quam alienigenis, tum nocentibus quam innocentibus participatio sacrorum officiorum &c: Interdicto a personali certis personis aut toti communitati prohibenda illa participatio absolute, atque in omni loco, potest tamen duo ista interdicta subiungi;

Locale Subdividitur in Generale, ut si regnum, civitas &c. interdicitur c. cum in partib. et Ex. sig. et Particulare, ut si interdicitur unus certus locus sacer, ut parochia, capella &c:

Personale est Subdividitur in Generale, ut si civitas interdicta, ut est corpus Politicum, cuius nomen interdictum comprehendit est innocentes, et Particulare, quod fertur in personam particularem, vel in omnes criminis reos. Gravius est interdictum locale quam personale. quia in interdicto locali includitur virtualiter est personale, non vice versa. Interdictum aliud est Totale, aliud Partiale. Totale omnes effectus interdicti habet; Partiale vero non omnes. Et in hoc differunt suspensio et interdictum ab excommunicatione proprie dicta, quod huius effectus separari non possunt, in suspensione vero et interdicto effectus necessario connexi esse non debent, ut videre est in cap. sacro. de sent. excom. et c. 1. eod. in 6. Caput. 2m.

Caput. 8um

De Effectib. Interdicti.

Tres sunt effectus interdicti. 1mus est usus activus et passivus sacramentorum prohibitus, c. si sententia. et c. ult. de sent. excom. in 6. Excipe 1o sacramentum baptismi, quod cum omnib. et solennitatib. conferri potest, ita c. quoniam. eod. in 6. In reliquis sacramentis conferendis Sequendum est — vel personae in speciali interdicto sunt, directe seu virtute, quia videl. vel culpa sua interdicto loci causam praebuerunt, vel non sunt in speciali interdicto. Priores neque ad susceptionem sacramentorum confirmationis, poenitentiae, Eucharistiae, Extremae Unctionis et ordinum admittendi sunt — Priusquam Eucharistiae satisfecerint. Neque item Eucharistiae Ministri, si in speciali interdicto sunt, ullius sacramenti admissionem extra necessitatis casum usurpare debent, ita c. alma Mater. de sent. excom. in 6. quia non minus sacramentorum admissio, quam divinorum officiorum celebratio est prohibita interdicti. Si non sunt in speciali interdicto, non prohibentur, neque ab usu neque ab admissione sacramentorum confirmationis, poenitentiae, imo et Sacrae Eucharistiae, si in mortis articulo exhibentur;

Prohibentur a. 1o ab admissione et usu Extr. Unctionis, non adsit casus necessitatis, si videl. infirmus aliud sacramentum recipere non potest. nisi c. quod in te. de poenit. et remiss. 2o prohibentur a collatione ordinum tam activa quam passiva. Ratio est. quia c. si sententia. de sent. excommunic. dicitur, in interdicto non esse licitum percipere sacramenta, nisi in casib. iure exceptis. Sacra a. ordinatio nullibi excipitur.

Probabilius est dicitur eo tempore interdicti sacramentum nuptiarum benedictione Matrum licite celebrari posse. Ratio est. quia per inter-

dictum

dictum solum prohibet participare sacramentorum, quae sunt ex Ecclesiae dispensatione, tale a. non est matrimonium sacramentum, cuius ministri sunt ipsi contrahentes.

2.us effectus est, quod celebratio et auditio divinorum officiorum prohibentur, quo nomine venit omnis publica et solemnis oratio, quae ab Ecclesia instituta est, c. si sententia c. ult. de sent. excom. in 6.

Haec tamen prohibitio postea limitata fuit in c. Alma. eod. in 6. ut tempore interdicti singulis diebus in Ecclesiis ac Monasteriis missae celebrentur, et alia officia divina fiant, sicuti prius, submissa tamen voce ianuis clausis excommunicato et interdictis exclusis et campanis et non pulsatis. Item in 4. Principis Festivitatibus campanae pulsentur, et ianuis apertis alta voce divina officia solemniter celebrentur, excommunicatis prorsus exclusis, sed interdictis admissis; sic tamen, ut illi, pro quorum culpam interdicti huiusmodi est prolatum, altari nullatenus appropinquent, illuc, vel oblationis accipiendae vel sacrae Eucharistiae sumendae causa;

3.us effectus est, privatio Ecclesiasticae sepulturae sacrae, c. quod in te. et poenit. et remiss. quo nomine et veniunt corpora infantium, amentium etc: Excipe corpora personarum Ecclesiasticarum quae spectantur interdicta non sunt, illa enim in locis sacris et interdictis sepeliri possunt sine campanarum pulsu in silentio. Ita cit. c. quod in te.

Haec autem illuda sunt et interdicto locali, quod vero sentiendum sit et interdicto personali, habetur arg. cap. sane. 24. q. 2. quod tum Clericis tum Laicis, non obstante Censura interdicti personalis, in Ecclesia non interdicta sepeliri possunt, si denunciati non sint.

Vade.

ratio est, quia quibus vivis communicamus, et mortuis communicare possumus.

Caput 3m.

De violatione Interdicti & decretis Poenis.

Ad. 1o. Clerici, qui interdictum personale vel locale quibus Juris Principum violant, peccant mortaliter. Ratio, quia materia interdicti gravis est, quae obligat sub culpa mortali.

Violatur a. interdictum personale — 1o. si Clerici ~~solem~~ ~~[illegible]~~ actum sui ordinis exercent, quo casu irregulares fiunt. 2o. si personaliter interdicti sacris interfuit, vel sacramenta sibi prohibita accipiant; 3o. si aliquem personaliter interdictum post interdicti denunciationem dicis interesse, vel celebrare permittant divina.

personaliter interdicti

Violatur locale, si Clerici celebrent divina officia non observata moderatione cap. Alma. puta cum pulsu, voce alta, ut a laicis foris exaudiri possint.

Ad. 2o. et laici peccant mortaliter, si interdictum personale gravem violent, est communis. propterea quod tale interdictum eos directe afficiat. De locali est dubium, an idem tandem sit. sed probabiliter — Ad. si laicus personaliter non interdictus sine vi, fraude, scandalo, divinis officiis solum interfuit, videtur peccare saltem venialiter. Ratio est, quia lex interdicti saltem ratione fertur, ne laici ad divina officia accedant, quo sicut ille peccat, qui cum excommunicato communicat, licet ratione ipsi sit prohibitum,

ita

ita est, q. Ecclesiae interdictum violat. Poenae, quae ob interdicti violationem ipso jure incurrunt, sunt hae.

1.a Clerici non servantes interdictum, privantur privilegio, quod alioquin haberent, ut in loco sacro sepeliri possint. Ita c. 1. cum ... de sent. excom. in 6. 2.a Clericus personale aut locale interdictum violans exercendo actum sacri ordinis, fit ineligibilis tam activè quam passivè. ita c. 1. de postulat. 3.a Clericus incurrit suspensionem ab officio, et gregum à juris doctore. c. ult. de excessib. praelatorum. 4.a Religiosi et exempti excommunicationem ipso facto incurrunt, si advertentes ecclesiam cathedralem Matricem interdictum servare, ipsi non observent. Clem. 1. de sent. excom. Imo interdicta localia ab ordinariis locorum promulgata à regularib. in eorum ecclesiis publicanda et servanda esse, docet Trid. sess. 25. c. 11. de regular. 5.a Qui excommunicatum vel interdictum denunciatum in loco sacro sepeliri scienter praesumpserit, excommunicationis suam ipso jure incurrit. Clem. 1. de sepult. 6.a Dominus temporalis, qui compellit Clericum, in loco interdicto solemniter publicè celebrare, vel pulsu campanae ~~publi~~ faciens populum convocare ad audienda sacra, vel impediens, ne excommunicati vel interdicti ab ecclesia exeant, dum in ea missarum solemnia celebrantur, posteaquam à celebrantib. moniti fuerint, et ipsi excommunicati et interdicti si iussi exire, remanere praesumpserint, excommunicationem Papae reservatam incurrunt. Clem. 2. de sent. excom.

Cap. 4.m

Cap. 4m.

Quis possit interdictum ferre? in quos? & ob quam causam?

Rs. 1o. q excommunicare, suspendere ordinario iure possunt, quidem est interdictum personale aut locale in personas vel locum suae iurisdictioni subiectum ferre possunt. Rs. 2o. si Ecclesiae pastor interdictum personale ferat in contentum, cuius caput est ipsemet, interdicto non ligatur. Ligatur a. locali per accidens, ratio discriminis est, quia nemo a seipso per se ac directe vinculo censurae, quippe quod poenale est, obligari potest. Personale a. interdictum per se ac directe afficit personas; Locale a. ipsum locum, ex quo per accidens redundat in personas.

Rs. 3o. si sententia interdicti proferatur in Clerum, non censetur comprehensus populus Reg. Ita colligitur ex cap. in sententia. de sent. excom. in 6. Ratio est. quia in sententia poenali mitior sensus proferri debet, neque si Clericus interdicitur, interdicuntur Religiosi. Ratio est. quia licet nomine Clericorum in materia favorabili comprehenduntur Tam & Religiosi utriusque sexus, eorumque Novitii, non tamen in materia odiosa.

Rs. 4o. Ut interdictum totale in certam personam delinquentem ferri possit, requiritur culpa mortalis, quia poena tam gravis culpam gravem requirit. Loquor 1o. de interdicto totali, nam partiale, videl. ab ingressu Ecclesiae, vel a sacra Communione ad tempus breve, cum sit poena levior ob culpam leviorem, seu venialem, imponi nihil prohibet. 2o. de interdicto quod ob propria culpam alicui imponitur. Nam si ob culpam alieram

sum

sed oes requr, ut mortalis sit. quapropter ut interdictum locale
vel generale in communem feratur, requr peccatum valde grave, imo
gravius, quam ad excommunicationem, idque contumaciter admissum seu a capite
seu a plurib. seu principiis membris, alicuius communitatis. qua haud dubie
gravissima causa adesse debet, ut multi et innocentes per subtractionem
rerum spiritualium affligantur.

Cap. 5.m

Quib. modis Interdictum tollatur!

Notandum 3, quod interdictum s. suspensio duob. modis fertur, vel
ut pura pena propter delictum mere preteritum, vel ut proprie dicta censura
propter presentem contumaciam; quapropter interdictum, quod per modum pene fertur,
et propter peccatum mere preteritum, per se cessat elapso tempore vel conditione, sub
qua latum est. Interdictum vero quod ut proprie dicta censura propter presentem
contumaciam fertur, absolutione indiget ab eo, qui potestatem habet; habet
autem potestatem 1.o summus Pontifex in interdictis particulariter et generaliter personalibus.
Locale interdictum in iure nullum reperitur, quod Papa sibi
reservaverit. 2.o habet hanc potestatem Episcopus vel alius Iurisdictionem super
communitatem habens, in interdictis localibus et personalibus, quae iure communi imposita
et non reservata sunt. arg. c. nup. de sent. excom. 3.o re-
gulares, aliique quibus privilegium concessum est absolvendi a censuris iuris
in foro conscientiae, ab omni interdicto iuris personali ac speciali absolve-
re possunt. Non vero absolvere possunt ab interdicto locali, aut perso-
nali communitatis, cum locus et communitas pertinentia foro non subiciantur,
ut per se notum est. 4.o Ab interdicto iuris perso-
nali particulari, si absolute et sine reservatione latum sit, a quovis
Confessario post satisfactionem vel satisfaciendi cautionem tolli

potest

pt. Rad. 3. qa interdictum personale spectat non minus quam excommunicatio prohibet a perceptione Sacramentorum quo sunt excommunicationem, si reservata non sit, aut absolutionem a peccatis quis expositus confessarius tollere potest, ita et interdictum hoc personale. 5.o quod casib. interdictum ab Episcopo tolli vel relaxari, ipsi et ad tempus suspendi potest, v.g. interdictum contractis per incidentem festivitatem, propriis adventum &c: Tali a. tempore vel actu transacto redit ius interdicti. Ita Avila. part. 5. disp. 6. dub. 1. Ita eoque differt interdictum a Censura excommunicationis, quod hoc suspendi non potest. arg. c. cum desideres. de sent. excom. 6.o interdictum tollitur dissolutione contractis, locale a. interdictum non extinguitur, etsi locus, civitas, Ecclesia diruatur. Ita Suar. disp. 38. sect. 1.

Cap. 6.m

De Cessatione à Divinis.

Quaeritur quid sit cessatio? Rs. Cessatio à divinis (quae et suspensio organorum dicitur) est Eccl.ca prohibitio, ob quam Clerici cessare debent à divinis officiis et Sacramentorum admiratione, ut quat. eam Neutras postulat. Discrimina inter interdictum et cessationem à divinis sunt plura, 1.m quamvis cum interdicto loci simultanea gerat, reipsa tamen differt, qa cessatio haec non est Censura, imo nec proprie dicta poena, sed simplex prohibitio divinorum, in signum grav.mi moeroris, ab Ecclesia concepti propter grav.mam iniuriam sibi, aut honori divino illatam. Ita Clem. 1. de sent. excom. 2.m Interdictum semper aliquam personam, quae culpa sua causam praebuit, spectat afficit, non vero cessatio à divinis. 3.m Clericus violans interdictum per ex ordinis sui exercitium

irreg:

vorgesetzt efficitur, Non item agens ꝯ positam cessationem à divinis, licet graviter peccet. 4.mo Tum specialia, tum et generalia concessa circa interdictum, v.g. ut Clerici quotidie Divina officia celebrare possunt, cum moderatione cap. Alma. et Sext. Ephem. in 6. ut habetur locum in cessatione. Ratio est. quia hoc à diversis ad diversa non fit dilatio. hoc et rigore Juris. Si a. Aegyptum & Ecclesiam authem respicere velimus, dicendum est

1.o In 4. illis precipuis Anni festivitatibus & octava Corporis Christi Divina officia solemniter celebrari possunt, non obstante quamvis generali prohibitione. Ratio est. quia talis facultas. c. Alma. absolute concessa videtur ob reverentiam festivitatum. 2.o Publice dici potest, sermonibus ipsis casibus. sicut tempore generalis interdicti omnibus quibus speciali interdicti non sit, tempore cessationis ministrari possunt. 3.o Nullo iure ostendi potest, quod sacra sepultura tempore cessationis pure illis seu Clericis seu laicis interdicta sit, modo sine funebri officio fiant.

Quaer. 1.o quis possit cessationem ponere?

Resp. quamvis interdictum ponere potest, ita et cessationem à divinis, videl. quod Episcopus aut sanctum Episcopi in foro Nostro Jurisdictionis obtinet, & sede vacante, Capitulum. ita gl. in c. si Canonici. Ex su. cessare. et off. ord. in 6.

Quaer. 2.o propter quam causam cessatio indici possit?

Resp. Debere esse delictum gravem. publicum & contumaciter perseverans, adversus communem Ecclesiae, v.g. immunitatem eius.

Quaer. 3.o quae forma regrat?

Resp. forma & conditiones quae in cessatione ponenda servari debent, prescribuntur cap. si Canonici, & cap. Juvenis, et offic. ordin. in 6. inuent. gl. ibid.

Pars 5a
De Irregularitate.
Cap. 1m
Quid & quotuplex sit Irrgltas?

Irrgltas est impedimentum Canonicum facto vel defectu contractum per se primo impediens susceptionem Eccl. ordinum, 2ario vero eorundem usum, unde Dnus a Censoris, nunc a suspensione, quod sit suspensio 1ario prohibeat usum ordinis suscepti in Clericis, Irrgltas vero 1ario caeteris in laicos reddit eos inhabiles ad Eccl. ordinem suscipiendum, in Clericis a. cum 1ario effectum suum non consequatur, ut eos iterum laicos efficiat, operatur saltem effectum 2ario, ut eos inhabiles reddat ad exercitium ordinis suscepti, nec non ordinis sucessionis susceptionem. Ex his

Colligitur 1o quoniam sacramenta & ministeria Eccl. laico competere possunt, ut sunt sacramenta suscipere (excepto ordinis) ea est Clericus irrgtis licite obire potest, ut cantare, ministrare sacrificanti &c: 2o Irrgltas non privat Clericum jurisdictione, quare omnes actus validè & licitè exercet, exceptis iis, qui actum ordinis requirunt, ut est absolutio a peccatis, quos non licitè exercet, ita Coninck. disp. 18. d. 1. n. 7.

3o Irrgltas ipso iure non privat Clericum beneficii fructib. & admiratione, dummodo officium saltem per vicarium administret, ita DD. communiter in c. cum vestris. et concess. praebendae. Debet tamen beneficio privari, iuxta cap. ex litteris. et excessib. praelatorum.

Irregul=

Irregularitas Dividitur 1°. In eam quae ob culpam propriam, et in eam quae propter alium defectum vel maculam gerit. Ex quo

Colligitur 1°. propter culpam tantum venialem non incurrit irregularitas, quia cum gravamen incommodum sit, non nisi ob gravem defectum impori debet. Ita communiter.

2°. Irregularitatem non esse censuris annumerandam, et eam, quae ex delicto gerit. Ratio est, quia illa praecipue non instituta est, ad punitionem delinquentis, sed ob honorem sacri ministerii. Ita Sotus in 4. dist. 22. q. 3. a. 1.

3°. Irregularitatem non ab homine per sententiam sed solo iure vel Pontificum imponi posse, numero ex c. is qui. de sent. excom. in 6. Ratio est, quia irregularitas praecipue non imponitur per modum poenae, sed ob decentiam sacrae altaris ministerio debitam, decens igitur est, ut sicut altaris minimum et reverentia eius vel sua Eucharistia communis est, et impedita communia sint.

His adde, quod defectus, ob quem irregularitas imponitur, debet esse specifice nominatus in iure, quinimo ex DD. authentice introduci irregularitatem negari non potest, quia consensus DD. et Eucharistiarum gestando optima est sacrorum Canonum interpres. Et quod de irregularitate dicitur, idem sentiendum de quibusdam censuris v. g. de suspensione per susceptionem ordinis per saltum, quae suspensio nullo iure satis expressa censetur, sed per consuetudinem stabilita, et Trid. sess. 23. c. 14. obiter approbat.

Dividitur 2°. In totalem et partialem; Totalis est, quae omni ordine suscipiendo et suscepti exercitio privat, ut homicidii, bigamiae &c. Partialis vero quae Clericum ordinatum non omni ordinis minimo privat, sed aliquo tantum, vel solum assensu ad ordinem superiorem, v. g. diaconus, cui sinister oculus eruptus est, inhabilis fit ad sacerdotium, licet in suo ordine manere, non prohibeatur. Ita c. ult. dist. 55.

Caput 2um.

Caput 2m

De Irregularitatib. quae incurruntur occasione Baptismatis.

Rs. 1o. q alterum rebaptizat, et q ita baptizanti ministrat, irregularis efficitur, et collegit ex c. 2. de post. ss Duo.

Notanda. Sed h. unum est, q irregularitas a ministrante non incurrit, nisi delictum ejus publicum sit et Notorium, ita cit. c. 2. Alterum est, q ad hanc irregularitatem, sicut et ad alias, non ex delicto omnino, requiritur dolus et culpa lata, ideoque ignorantia quamque, si crassa non sit, excusat.

Rs. 2o. q se ita absolute rebaptizari sinit, irregularis simpliciter efficitur, si baptizati dolus vel culpa crassa intervenit, alias probabilius non. c. q in qualibet. 1. q. 7.

Rs. 3o. q ab haeretico se baptizari sinit, irregularis efficitur, c. Afros. d. 98. Rs. 4o. q in aegritudine pro montis periculum baptizatus est, presbyter ordinari non debet. Ratio est, qa suspicio est, q fides ab ipso non tam voluntarie quam ex necessitate suscepta sit, postea ipsius studium et fides probabilis reddatur. cap. Unic. d. 57. Idem de Neophyto dictum esse plures Canones docent, quos vide cit. apud Laim. lib. 1. tract. 5. part. 5. c. 2. n. 5.

Cap. 3m

De Irregularitatib. ex Ordinis Abusu.

Rs. 1o. q furtive ordinatur, se per dolum ordinandis ingerens, irregularis efficitur, saltem quominus ad superiorem ordinem promoveatur, potest tamen Episcopus cum talem ordinato dispensare, iuxta c. 1. de eo q furtive.

Rs. 2o. Clericus Ministrans in ordine quem non habet, irregularis efficitur, si v. g. diaconus Missam celebret, aquam vel nuptias solem-

niter:

niter iudicat, ita c. 1. &c. de Cler. non ordinato ministrante.
Sed ad hanc poenam Requiritur 1.° ut quis mortaliter peccet; 2.° ut
solenniter utrumque ex officio exerceat actum ordinis, quare non fit irregularis,
qui non diaconus in officio solenni Epistolam vel Evangelium canit, et Dalma-
tica induitur, modo manipulum vel stolam non deferat, quia proprium insigne
subdiaconi, est manipulus, diaconi vero stola. ita communiter.

Quaeritur, utrum id est licite fieri possit, videl. ut Clerici in Mino-
rib. constituti tanquam Cantores adhibeantur superpelliceo vel dalmatica induti
ad cantandam Epistolam vel Evangelium, aut Passionem Christi!

Resp. id ex consuetudine petendum esse, nam in aliqb. Ecclesiis Cathedralib.
vel Collegiatis id non permittitur, quibusdam vero Ecclesiis Sanct. Regularium
consuetum est id fieri in defectum subdiaconi vel diaconi. Ita S. Antonin.
part. 3. tit. 28. c. 1. §. 1. Et haec Concilio illegitima est de
Clerico dixit, non vero de laico, quia iura loquuntur solummodo de Clerico,
et in re odiosa. Unde si laicus solenniter baptizaret, Epistolam vel Evan-
gelium caneret, irregularis non efficeretur. Cur a. in iure Cle-
rico usurpanti alieni ordinis ministerium, irregularitas decreta sit,
non item laico, causa ea esse potest, quia talis usurpatio frequentior esse solet
in Clericis quam laicis.

Resp. 3.° Clericus violans Censuram, maioris Excom-
municationis, suspensionis ab ordine, interdicti personalis aut localis
exercendo actum proprium ordinis, irregularitatem contrahit. c. 1. de sent.
Ex re iudic. in 6. Requiritur a. ad hanc irregularitatem ut ex hac
1.° ut Clericus exercendo actum proprium ordinis mortaliter peccet,
quamobrem ignorantia sit non crassa sit, illum liberat. c. Apl.ca de
Cler. excom. minister. 2.° requiritur, ut minorum, quod Cle-
ricus in Censura exercet, sit proprium ordinis, seu ab alio, qui talem
ordinem non sit, exerceri non possit. Ex quo

Infertur 1.° Clericos in minorib. vix posse ex hac causa

irregularitatem

irregularitatem contrahere, quam quidem ferme obtinuit, et eorum minutia a laicis etiam solebant obeantur. S. Antonin. cit. c. 1.

Infert 2°. Clericos excommunicatos sive suspensos non fieri irregulares, si praestent ea, quae illicite, quae solius Jurisdictionis non ordinis officia sunt.

Infert 3°. Non fieri irregularem Clericum, si censura ligatus in Ecclesia Lectiones et responsoria canat, dummodo Officiatorem non agat, dando Collectam, praemisso, Dominus vobisc.

Sed quid si Clericus suspensus a suo ordine ad superiorem ordinem ascendat! aliqui illum irregularem volunt, — 1°. quia ascensus ad ordinem superiorem, est exercitium ordinis inferioris, a quo Clericus suspensus est; 2°. si diaconus ab ordine suspensus presbyteratum suscipiat, exercet minutius Presbyteri sacrificando cum Episcopo quo. Verum —

Rs. publicus talem non incurrere irregularitatem, eo quod haec irregularitas nec jure expressa est, nec rationes pro ea allatae convincant.

Ad 1am enim Rs. susceptionem ordinis superioris non nisi improprie vel abusive dici posse exercitium ordinis inferioris, quemadmodum irregularitas ad eam extendenda non est, cum poenae extendendae non sint, sed restringendae. Ad 2am Rs. Quod sacrificium non aestimari actum concelebrationis, cum neque certum sit, utrum reipsa consecret, an solus Episcopus. Ita Sair. lib. 4. c. 16. n. 22.

Caput 4m.

De Irregularitate ex Infamia.

Infamia est bonae famae privatio: Fama seu bona aestimatio est dignitatis illaesae status, legib. ac morib. comprobatus. L. cognitionem ff. de variis et extraord. cognit. Ignare infamia aliud non est, quam diminutio eiusmodi status.

Duplex est Infamia. alia Juris, alia Facti. Infamia Juris iterum duplex est, — vel n. oritur ex delicto proprio vel alieno. Si ex delicto proprio, tunc id duob. modis fit — 1°. Est aliqua atrocia crimina, quae si notorie committantur, ad judicis sententiam infamiam vero inferunt, quorum undecim enumerantur, inter quae pot. ana est, crimen lenocinii, crimen sponsaliorum vel matrimonii cum duabus, crimen publici usurarii

rarij, crimen laesae M.tis, cui assimilatur hostilis persecutio Cardinalium vel ad eam praestitum auxilium, crimen iurij, haeresis et sodomiae voluntariae et dicitur iuxta Trid. sess. 24. c. 6. de refor. matr. raptus Mulieris.

2°. Est alia de qb. reg. per iudicij sententiam infamiam incurrit, ut de crimen homicidij, adulterij, proditionis &c: Nota crimina publica, ad infamiam ex hoc capite incurrendam — Requirit 1°. processus ordinarij personam accusationis vel saltem vocato et audito reo ad sui defensionem. Requirit 2°. sententia iudicij, et non solum confessio criminis, quae adhuc effectum non sufficit.

Si infamia oritur ex delicto parentum, quod crimen laesae M.tis vel perduellionis admittunt c. felicis. de poenit. in 6. Item ex vili conditione personae, quae non infames ipso iure censentur histriones. c. aliquantos. d. 51. Item carnificum et quorundam lictorum filij in Germania, et haec infamia a iure Civili constitutae a iure Can.co receptae sunt. iuxta c. ord. 6. q. 1. Omnes infames esse dicimus, quos leges saeculi infames appellant. Verum cum Pontifex omnes personas tal.cas infamia notatas pristinae famae restituere potest; et haec de infamia iuris — Nunc de infamia facti, quae est —

Publica notitia vel opinio commissi criminis, per quam aestimatio hominis apud viros prudentes gravem laedit. c. ult. de temp. ordinat. Est tamen hic aliqua

Adverte 1°. non tantum publica commissi criminis evidentia, sed etiam communiter vulgata opinione infamiam contrahi, cum infamia aliud non sit, quam publicae aestimationis diminutio. 2°. Ut quis de crimine infamatus dicatur, non sufficit ut homines tantum levibus et ut prudentibus rumorem criminis perfectum esse, sed necesse est, homines prudentes talem de homine aestimationem habere. 3°. crimen debet esse tale, quod attento statu personae hominem merito vilis aestimationis reddit.

Venio nunc ad effectus seu impedimenta, quae ex iuris tum Civilis tum Can.ci dispensatione per infamiam inducuntur, quorum V.mus est, quod infames ad dignitates admitti non possunt iuxta reg. 87. in 6. Infamib. portae dignitatum non pateant. Est tamen discrimen inter infamiam

Iuris

Juris & infamiam facti, q prior n tm repellit a dignitib. & beneficijs agendis, sed privat et quaesitis. At infamia facti repellit qlem ipso Jure a dignitib. & beneficijs agendis, n tm privat quaesitis, cum nullo iure expressum sit. L. Unic. Cod. de infamib. lib. 10. Ex his solvitur illa qstio, Utr. collatio beneficij facta infami ipso Jure irrita sit?

Rs. Affirmne. & ratio est, qa ois irregularitas praedens collationem beneficij reddit ipsam subsequentem irritam; At vero ois infamia n solum Juris sed et facti irregularitatem inducit. g.

2us effectus est, q infamia tam Juris q facti repellat hominem ab actib. legitimis & publicis muneribus. c. licet. c. testimonium. q. 7.

3us effectus est, q utraq irregularitatem inducat. Ita cons. ex c. infames. 6. q. 1. qa puros & immaculatos in sortem Dni adoptari convenit. Restant duae quaestiones —

1a. Utr. infamia Juris, & q inde nascitur, irregularitas contrahatur ob solam criminis admissionem, tametsi occulta manet?

Rs. Negne. gl. in c. inquisitionis. de accusatib. ratio est, qa infamia tm radicaliter contrahitur, n fertur, qa talis infamia n nititur diminutione famae. g.

2a. qstio est, Utrum criminis infamia, & q inde nascitur irregularitas tollatur per poenitentiam?

Rs. 1o. si crimen, q ut infame a Jure damnatum est, occultum fuit, criminosus post actam poenitentiam sacros ordines suscipere n prohibetur. Ita Gar. z. part. 7. c. 8. n. 29.

Rs. 2o. Infamia ipso Jure vel per Judicis sententiam contracta ob crimen notorium, n tollitur per poenitentiam, sed per dispensationem Principis, cuius auctoritate infamia decreta est, c.

est. c. Euphemium. n. q. 8. qa eius est solvere cuius est ligare. Rs. 3°. infamia Facti, licet orta sit ex crimine enormi & digno depositione, penitus tollitur per factum contrarium, id est, per constantem vitae emendationem, iuxta S. Chrysost. d. 17. ad meliora conversum nequaquam prior vita commaculat. Hinc

Collige 1°. ex infamia Facti non oriri proprie dictam irregularitatem, nam irregularitas est perpetua inhabilitas ad ordines suscipiendos. 2°. Sacerdotem publicum concubinarium vel adulterum post peractam poenitentiam interposito aliquo temporis spatio sine dispensatione celebrare posse.

3°. collige, quod dicendum sit de haereticis & Apostatis, utrum post poenitentiam ad suos ordines admitti possint. Ad quod —

Rs. 1°. si haeresis vel Apostasia occulta fuit, nil obstat, quo minus conversi ordinari possint. ita cons.

Rs. 2°. si haeresis vel Apostasia notoria sit, impedit a susceptione ordinum, et post poenitentiam, & absolutionem. c. Phyteros. d. 53.

Pro fine Notandum est, haereticorum liberos non esse irregulares iis regionibus, in quibus nulla ipsis ob cri=

ob crimen paternum infamia aspersa est, ut in Regio-
nib. Septentrionalibus, in qb. Episcopi ordinare solent
ex haeresi ad fidem Catholicam conversos & absolutos; eo
quod tales neq. in Civili foro a publicis dignitatib.
& officijs repellantur.

Cap. 5m.

De Irregularitate ex Natalium Defectu.

Illegitimi filij omnes tum naturales tum spurij irregulares sunt, Can. ci. Juris
Constitutum. c. 1. & 2. de filijs Presbyt. q. introductum est in detestationem
scelerisprimi.

Dubitatur 1.o An si occulte quis illegitimus sit, sacros
ordines sine dispensatione accipere possit?

Rs. 1.o si ex una parte gravis causa urgeat, ut sacros ordines
suscipiat, ex alia vero parte, si dispensationem peteret, gravem se infa-
maret, tunc sine dispensatione ordinari potest.

Rs. 2.o si nulla necessitas urgeat, sacrum ordinem suscipere,
tunc ~~illo~~ illegitimus occultus abstinere cogitur, qa iura absolute sufficiant,
illegitimos irregulares esse sunt dicendo inter occultum & notorium.

Dubitatur 2.o Ver. Episcopus irregulare ex occulto
natalium defectu dispensare possit, ad ordines sacros, & ad cu-
ratum beneficium? Rs. probabilius Neg.ne qa non ex occulto crimine,
sed potius ex morali macula nascitur. Excipe, si bona
fide (vel et mala) aliquis ordinatus fuerit, quo casu haud
dubie

dubie est Epus dispensare pt.

Dubitatur 3°. De expositis quid faciendum sit?

Rs. 1°. Expositi, quorum parentes ignorantur, ad ordines sunt dispensare promoveri non solent, nec facile debent, cum vehemens sufficio sit, eos ex illegitimo thoro natos esse.

Rs. 2°. Epus tamen cum expositis dispensare pt, ut ad ordines et sacros et beneficia curata promoveantur. Ita Avila. part. 7. disp. 13. dub. 9.

Rs. 3°. si expositus ad sacros ordines sunt dispensatione admissus fuit, saltem in susceptis mutare pt.

Dubitatur 4°, quid juris sit, cum susceptis ex vero coniugio, sed parentib. illegitime coeuntibus, vid. post editum Castitatis votum.

Rs. Tali modo susceptos pro legitimis habendos esse, exceptis filiis Presbyterorum. De qb. c. litteras. De fil. Presbyt.

Caput 6m

De Irregularitate ex Bigamia.

Irregularitas hoc est ex defectu Sacramenti, nam matrimonium consumatum in lege Nova significat coniunctionem Christi cum Ecclesia per carnis assumptionem, teste Apostolo ad Eph. 5. Tres affirmantur species Bigamiae, irregularitatem inducentis, vera et proprie dicta, interpretativa et aliquando similitudinaria.

Vera bigamia est, si vir cum duab. legitimis uxorib. matrimonium consumavit, ob quam causam irregularis fit iuxta Apostolum 1. ad Tim. 3. oportet Epum esse unius uxoris virum &c: et diaconus fuit unius uxoris. Ad hoc autem debet matrimonium esse consumatum

mixta c. Abitur. Abigamis. qa coniugium illud, qd est
coniunctione corporum consumatum, pertinet ad illud coniugium Assig-
nandum, qd int. Christum & Ecclesiam per carnis mysterium est contractum;

Interpretativa bigamia est, qd sine iuris fictione
bigamia censetur, ab ordinib. et repellens. Eius 3. modi sunt,
quorum duo priores extra controversiam sunt — 1.o qd viduam vel ab
alto corrupta duxit, censetur bigamus, & irregularis, sicuti habet
can. apl.co 17. alias 18. qd incipit, si qs viduam. &c. Abitur.
& vlt. de bigamis. & hoc verum est, etsi mulier invita ab alio
corrupta sit. Item si vir spiritualis est viduam vel alter corrup-
tam sive ignorarit. Ita cons. qa hec irregularitas non oritur
ex culpa, sed ex defectu sanctitatis. Aliud dicas, qd vir
ante matrimonium cum una saepius fornicatus fuit, aut plures concubinas
habuit; 2.us si qs accessit ad uxorem propriam,
posteaque ab alto tempore matrimonii cognita fuit, c. si cuius uxorem.
c. si laici. d. 30. Ratio est. Affectus est sanctitatis. qa talis maritalis
coniunctio desinit habere perfecta sanctitatem Christi cum Ecclesia.

3.us est, a Doctoribus magis, qs iure introductus. si qs
post unam legitimam uxorem carnaliter cognitam aliam priore
vivente, aut mortua maritali affectu cognoscat, tunc qua
invalide per impedimentum nuptias contraxerat. & hec sententia in praxi
secunda est. In aliis v.o casib. qd int. DD. dubii & controversi
sunt, irregularitas in praxi non est timenda.

Sententia bigamia est, si qs post professionem in religione matrimonium
ghat & consumet cum aegine. Collige ex c. quotquot. 27. q. 1.
Ratio est. qa is priorem fidem Christo datam veritatem fecit, quam
ipsi bigamus irregularis censetur.

Sed qd

Sed quid de Clericis in Sacris constitutis?

Ad 1.um si viduam vel si ante Clericatum gregatus fuerat, quamcunque alteram in Clericatu ducat, tanquam bigamus irregularitatem contrahit. Ita c. nup. c. ult. de bigamis.

Ad 2.um Clericus in Sacris, qui ante uxorem non habuerat, contrahat matrimonium cum virgine, irregularitatem contrahit ab Episcopo post aliquem tempus dispensabilem, licet non bigamiae subterraneae. Ita c. 1. de Clericis vel foventes. c. sane sacerdotes. de Cler. Coniugatis.

Ad quod dicendum est, bigamum, etsi postea baptismum suscipiat, ordinari non posse. Ratio est, quia de Sacramento agitur, non de peccato, in baptismo culpa dimitti potest, sed abolere non potest. c. acutius. d. 26.

Porro ex eadem ratione colligitur baptismum infamiam civilem et non aboleri, quare si Judaeus v.g. ob furti crimen condemnatus Christus caesus baptismum suscipiat, Clericus ordinari non potest, nec a Principe prius famae restituatur. Eadem est ratio de Natalium defectu.

Tollitur vero infamia facti, quia per baptismum non solum tollitur peccatum, sed et morales maculae, quae praecise ex peccato contractae sunt. hinc peccatum commissum a Judaeo v.g. caedes dicitur in Dei iniuriam, post baptismum non potest puniri, v.g. Judaeus hostiam cultro sacrilege corcidit, ex inde mox sanguis prosiluit, post fidem susceptam non est poena afficiendus. ita praeter Innoc. c. gaudemus. Verum si ex delicto ante baptismum contracto persona vel communitas laesa fuit, obligatio satisfaciendi per baptismum non extinguitur. Ita Ostiens. h.

Cap. 7.mo De irregularitate ex corporis vitio.

Cap. 7m
De Irregularitate ex Corporis vitio.

Omnis defectus corporis, qui vel congruum exercitium ordinis impedit, vel notabilem deformitatem vel horrorem adfert, irregularitatem inducit, ita toto tit. de corpore vitiatis. Ex priori capite congrui exercitij impediti irregularitas, cui bracchium, vel manus, vel pollex, vel index &c: deest. Ita cap. Exponisti. c. ult. de corp. vit.

Ex posteriori vero capite notabilis scil. deformitatis irregularitas est, cui aures, nares, oculus, &c: desunt. Ex utroque capite irregulares sunt, leprosi, paralitici, phreretici, amentes, arreptitij, morbo caduco laborantes, & hi ordinarij non solent, etsi convalescere videantur; ratio est. quia nunquam tales perfecte sani creduntur, ut constat ex ultimo capite. 15. q. 1. & cap. maritum. ac totâ dist. 33.

In irregularitate ex notabili corporis vitio solius summi Pontificis est dispensare, quinimo aequum sit, ut Episcopus cum lunaticis aut daemoniacis in sacro ordine aliquo constitutis, si plerumque convalescere videantur, dispenset, ut ad altiorem ordinem ascendere possint. Quod idem

Dicendum de Religiosis, etsi nullos adhuc ordines acceperint, cum quibus dispensari quoque potest, vocante privilegij dispensandi in omnibus irregularitatibus, excepto homicidio voluntario, bigamia &c: ad extremum

Adl.m Inclubio non corporis aliquis defectus notabilis sit, ut irregularitatem inducat, ad ordinem Praelatum pertinet arbitrari, arg. c. 2. de corpore vitiatis. Quod si is sit Praelatus

ordinis

ordinis ab Epo exemptus, q dimissorias dare pt, ipse hoc arbitrium ferre licebit. Epus tn ordines conferens pt tale arbitrium vel admittere vel rejicere; Superest, ut iam diceretur aliqd de Irregularitate, q sequitur ex homicidio, et mutilatione, qa vero ipsi de hac egimus, illa intermissa ad cap. 8m pedem moveamus.

Cap. 8m

De Irregularitate ex obligatione servili.

Servus cum sui juris non sit, sed in Dni pte constitutus, in clericum ordinari non pt, sed expresso vel tacito consensu Dni sui, ut habetur Can. Apl.co 81. et tota dist. 54. et lib. 1. Decretal. de servis non ordinandis. At de his multum agere supervacaneum esse videtur, cum genus hoc servorum pridem desierit, quapropter pauca dicemus de originariis vel adscriptitiis, q servis assimulantur, primo

Not.m S, horum duplex esse genus, alii Dnis suis personaliter obligati sunt, alii obligati sunt rone possessionum;

Priores non pro pro solutio vel gratis a Dno manumissi sunt, discedere non pnt: quales sunt dio Tributarius. Posteriores vero q coloni dicuntur, et rone possessionis vel administrationis suae, Dnis obligati sunt, ante ordinari debent, quam eiusmodi obligationibus liberi sunt, atque admonitionis suae rationem reddiderint; cap. Admittuntur. c. gratis. d. 54.

Dixi (: nec Admonitionis suae rationem reddiderint :) vel
Collegiorum illos prohiberi ab ordinib. (quia ratione officij sui publi-
ci obligati sunt, c. 1. et obligatis ad rationem. Ut sunt procu-
ratores, actores, Curatores, Tutores pupillorum, nec sint con-
stituti causa pietatis, vel causa miserabilium personarum, quae ad
ordinationem, nec deposito officio, nec admittuntur. Neque est de-
posito tali munere ordinari debent, nec redditis rationib. ab
eo eiusmodi curis se expediverint. Sin vero post redditas
rationes debito pecuniario obstricti sint, nec videntur ab ordinib.
excludendi praestita cautione. Ob eand. causam ne videl.
Clerici saecularib. negotijs dediti spiritualium officiorum admonitione
impedianti, praecipue in c. sunt. Ne Clerici vel Monachi, ut quae
in sacris ordinib. constituti sunt, per subtractionem beneficiorum com-
pellantur officium Tabellionatus relinquere, quod idem de Clericis beneficiatis
censendum est. — Haec tamen publice attenda sunt in Consi-
storio saeculari, nec vero Eccl.co quia tabellionis officium in Eccl.cis
causis non dedecet absolute Eccl.cas personas. Sylv. xb. Ta-
bellio. q. 3. et alij. Neque item prohibitum reperitur,
sed potius per Ecclesiae consuetudinem concessum, ut personae Eccl.cae in Princi-
pum et saecularium curijs fungi possint officio Consi-
liarij, Cancellarij, imo et Judicis, in causis Civilib.
non a. Criminalib. Abb. in d. c. clis. n. 10. ne cli.
vel Monachi. Vim c. non est. n. 4. de voto.

Cap. Vltimum
De Dispensatione super Irregularitatibus.

Resp. 1a. est, solus Papa in Irregularit. Jure ordinario dispensare potest; ratio est, quia irregularitates Jure ~~[illegible]~~ vel Canonico constitutae sunt, in quo nemo inferior Summo Pontifice dispensat; quinimo a. is absolute possit dispensare in omnibus, tum in quibusdam id raro fieri solet.

1o. in Irregularitate Bigamiae, praesertim Vrae, cum illa ex Apostolica traditione descendat. 2o. in irregularitate ex homicidio Voluntario et illicito, cum crimen occultum sit, mixta c. 6. sess. 24. 3o. in irregularitate ex corporis defectu, si nimis magna deformitas appareat, ut in populo scandalum generare possit, si talis ad altaris Ministerium accedat; Vtr. a. magna vel parva sit deformitas, ad Episcopum vel Platum pertinet indicare. Certum a. est, quod maior deformitas requirat, ob quam aliquis, postquam ordinatus est, a Ministerio repelli debeat, quam ad ordinationem non admitti.

Dixi (: Jure ordinario :) solus Papa :) quia 1o. ex commissione illa Trid.ni sess. 24. c. 6. Episcopi et Plati Ecclesiam Jurisdictionem habentes, mixta Lamberinum. Tom. 2. disp. 27. quaest. 8. n. 3. facultatem habent super omni Irregularitate provenienti ex delicto occulto, excepto homicidio Voluntario, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum. hinc dispensare possunt

1o. In illicita mutilatione, si occulta sit; ratio est, quia Concilium tantum excipit homicidium, quod haec exceptio firmat regulam. 2o. In homici-

dio

dio occulto cāa adversionis facto, sed excedendo moderamen inculpatae tutelae, quae non censetur simpliciter voluntarium.

3.° Dispensare potest cum homicida occulto, qui tamen hominis necem directe non intenderat, sed solum indirecte & in cāa, ut si quis tegulam imprudenter a tecto deiciens hominem occidat; si quis alterum iniquè exhortare mandavit, per libertatem ne occideretur, mandaturus vero fines mandati excedens eum occidat &c: quia eiusmodi homicidia cum non sint ex proposito directo ac facti, non sunt simpliciter voluntaria.

4.° Cum eo, qui ex commissionis affectu infirmum extitit, ut liberet eum angustiis mortis, potius mortem accelerat; quia per homicidium voluntarium indispensabile, illegi videtur, quod eum crudeli vel inimico fit.

5.° In homicidio casuali mixto, sive indirecte voluntario, quinis notorium sit, dispensare potest Episcopus saltem ad ordines minores, & beneficium simplex non curatum.

Resp. 2.a est, Episcopi vi facultatis concessae à Trid. sess. 24. c. 6. non potest dispensare cum milite, iudice, accusatore, & similibus irregularitatibus absque delicto contractis, ob levitatis defectum. Ita communis & ratio est, quia tales irregulares non proveniunt ex delicto.

Resp. 3.a Prelati ordinum Mendicantium ex privilegiis suis praeterea habent dispensandi cum suis super omnibus irregularitatibus exceptâ eâ, quae ex voluntario homicidio aut bigamia vera vel interpretativa provenit, imo ex privilegio Martini V. potest dispensare cum suis super irregularitate ex homicidio non notorio.

Ita Rodr.

Ita Rodrig. Tom. 1. qq. Regul. q. 24. art. 12.

Atq; q hunc privil.^m dispensandi sup. oc. irregulate excepto homicidio, bigamia &c: ij dispensare sunt in irregularib. provenientib. ex homicidio indirecte voluntario, in casuali, &c: Item in irregulate proveniente ex homicidio iniusto ob defectum perfectae Lenitatis in Milite, Judice, accusatore, advocato, Teste &c: sicut docet Caiet. in Sum. Rb. Irregul. Rodrig. Tom. 1. qq. Regul. q. 24. art. 8. Ratio. qa nomine homicidij dispensabilis, id est, sup. cuius irregulate dispensationem Papa in orb. privilegijs sibi reservare solet, illud solum homicidium iniustum, ut tradit Navar. lib. 5. consil. 39. de homicidio. Edito 2.do Atq; hoc de Censura Eccl.ca cui omnia hact. ex hoc loco dicta, cum debita reverentia submittimus. Ad maiorem Dei, B.mae Virg. Mariae, atq; omnis. Glorias. 10. Febr. 1645.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

De Rebus Sacris, Sanctis & Religiosis. 14. April. 1644.

Scriptorum brevem explicato tractatu, transeamus iam ad res sacras, sanctas, quales sunt Ecclesiae, altaria, Sanctorum reliquiae in his conditae, vasa, vestes, & similia ad Dominum cultum Ecclesiae comparata. Paulo nunc de religiosis dicturi, ut sunt religiosae domus, hospitalia. &c:

De Ecclesijs aedificandis & reparandis.

Tit. XXII.

§. 1.

Ecclesiae nomen à Graecis, Εκκλησεία, quo significatur Congregatio. coetus in Jure Canonico & Civili Ecclesiae accipi solet,

Uno modo, pro multitudine credentium in Christum, & sic accepta triplex est: Triumphans, militans, purgans. gl. ad cap. fin. ex. praefatam Ecclesiam. ext. de ne praelati vices suas.

Altero modo accipitur pro aede sacra, in qua res divina fit, & sacramenta administrantur, ita Cod. de SS. Eccl. Nam extra Ecclesiam Missae sacrificium peragendum non est; sicut n. non alij, quam sacrati Domino sacerdotes debent Missas cantare, nec sacrificia super altare offerre, sic nec in alijs quam Domino sacratis locis, i. in tabernaculis divinis praecib. à PP. delibutis Missas cantare aut sacrificia offerre licet, nisi summa coegerit necessitas. Satis quod est Missas non cantare, aut non audire, quam in illis locis, ubi fieri non oportet, nisi

pro

pro summa contingat necessitate. text. expressis. in c. sicut. 11. de consec. dist. 1.

Tria vero requirunt, ut aedes aliqua sit Ecclesia.

1.m ut Episcopi authoritate fundetur, alioquin locus religiosus & sacer non potest. Unde Oratoria, quae in privatorum hominum aedib. erigunt, non sunt loca sacra, sed profana, quamvis pia, & reduci possunt ad priores profanos usus. At vero si Oratoria Episcopi authoritate fundentur, ad usus profanos reverti non possunt; ita Abb. c. Ecclesiae. n. 7. de Immun.

2.m ut fundata sit ad rem divinam fidelem & sacramenta conferenda.

3.m ut sit consecrata, alioquin non Ecclesia, sed Basilica dici potest, i. domus regia. gl. in c. 1. de relig. dom. & dedicanda. Vel potest dici Oratorium, quod authoritate privata potest exstrui; c. unicuique. 33. de consecr. d. 1. sed in eo sine authoritate Episcopi res divina fieri non potest, alioquin Clericus divina celebrans ab officio deijcitur. ita cit. c. unicuique & cap. Nullus presbyt. 15. de consecr. d. 1. Ex quo

Deducitur, quod statuto, quo poena irrogatur committentib. delictum in Ecclesia, non comprehendantur, qui delictum admiserint in aede, citra Episcopi authorem fundata. gl. & Panor. in c. ult. de consecr. Eccl. & alt.

Quaeritur 1.o Cuius authoritate Ecclesia fundari possit? Rs. Dicendum. In loco quod exemptus non est, nequit fundari absque Episcopi authoritate. c. nemo. 11. de consecr. dist. 1. si vero locus exemptus sit, remo potest Ecclesiam vel Ora:

torium fundare sub gsensu Rom. Pont. Ita text. exp.
in c. authe. de privil. in 6.

Quaer. 2°. Quis debeat primarium lapidem
in fundare Ecclesiae ponere? gl. in c. nemo. de consecr.
d. 1. ait, Epum esse parium lapidem ponere, ita et Authent.
de Eccl. tit. §. si qs. collat. g. & auth. de monachis.
vers. illud igitur coll. 1. & quamvis in his locis expressa men-
tio non fiat de pario lapide ponendo ab Epo, coerent tamen
DD. in praetaxatum huiusmodi Constitutionem eo sensu, ut necesse
sit Epum parium lapidem in fundare Ecclesiae ponere.

Quaer. 3°. sub qua forma sint Ecclesiae construendae?
Clem. lib. 2. Const. Apostol. c. 57. scribit Apostolos instituisse, ut
Ecclesia extrueretur oblonga & in modum Navis. & Anacleto.
epist. 1. in hoc n. mundo, tanquam in Mari exsamur, & varijs
ac multis malorum procellis iactati in Ecclesia tanquam in Navi tutem
servamur.

Quaer. 4°. Quae Ecclesiae construi possint?

Rs. 1°. Cum adeo multitudo fidelium excrevit, ut ad illorum
curam una non sufficiat, ita 16. q. 1. c. praecipimus 53.

2°. Cum parochianorum pars adeo distet a Veteri Ecclesia,
ut certis temporibus non sine magna difficultate & periculo illam
adire possint: ita c. ad audientiam 1. de Eccl. aedif. Quo
quidem casu si ministro commode prosuperari provideri possit,
nova quidem erit Ecclesia construenda, sed a filiali Matrici
Ecclesiae pro facultate loci competens honor exhibendus erit.
Ita cit. c. ad audient. eod.

3°. Visitatis intuitu nova Ecclesia aedificari permittitur,
veluti cum plures simul leprosi sub eodem vita congregati fuerint,

ijs n. q. Eccl.ia cum coemetrio, & q. proprio gaudere valeant
privilegio, permittendum erit. in cap. Sacris. de Sepult.
4.o Ego quoque in sua parochia novam Ecclesiam aedificare permittere.
ita c. bonae. 74. q. 2. Vic: pastoralis 11. de his q. fiunt a Platis. C.
Et quaestio obtinet tunc, quando nunciatur novum opus. Plerumque n. fit,
nunciatio novi operis illi, qui aedificat ad aemulationem. Ita Gail. obs. 69.
l. 2. aut qui aedificat, aut aedificij formam addendo vel detrahendo mutat
in alterius praejudicium. Ita cap. Significantib. h. t. qui antiquum aedificium reficit,
novum opus non facit. l. 1. §. si quis aedificium ff. de nov. op. nunc.
Fit novi operis nunciatio 36. ex causis, gratia Juris proprij conservandi,
v. g. quando non legitimum spatium in aedificando observatur, vel damni depellendi,
ne v. g. luminib. aedium officiatur, & publici Juris tuendi. Ita
l. 1. §. nunciatio. ff. h. t.

Triplex a. nunciandi forma est. 1.a verbalis.
2.a per actum lapidis. 3.a per praetorem. ita l. de pupillo. §.
meminisse hoc tit. Haec tamen nunciatio ut valeat, debet cli-
quas conditiones habere. 1.a est, quod fieri debeat in re praesenti, id est
eo loci, ubi novum opus fit, ei, qui in praesenti fuerit, ut fabris & opi-
ficib. qui istic operantur; nec refert quis sit is, qui in praesenti fuerit,
cuique conditionis. Nam etsi muliere vel puero vel puellae vel
famulo fit, teneat nunciatio; alibi a. facta nunciatio, nul-
lius est momenti, etsi Domino fiat. d. l. pupillo. §. si quis forte.
2.a quod nunciatio operis novi fiat per ijs operib. tantum, quae solo
iuncta sunt, quorum aedificatio vel demolitio videtur opus novum
constituere. ita l. 1. §. hoc autem. ff. hoc tit.
3.a quod haec nunciatio debeat fieri adversus futura opera,
non adversus praeterita, hoc est adversus ea, quae nondum facta sunt,
ne fiant. cit. l. §. 1. 4.a Rot. debet esse

nunciaverit, quot sunt loca, in quibus aedificarunt, nec sufficit una nunciatio pro pluribus locis. d. l. de pupillo. §. si in pluribus.

5.a quod opus novum nunciat, iurare debet non calumniae causa opus novum nunciare, d. l. de pupillo. §. qui. 14. Si iuramentum a parte vel Judice exigatur, aliàs omitti potest, ut gloss. ibid.

Fieri a. potest nunciatio 1.o quomodo dici; 2.o nostro & alieno nomine, modo plenum mandatum habeamus. 3.o adversus absentes et invitos & ignorantes. ita d. l. 1. ff. hoc tit.

4.o fit nunciatio à Clerico quoque laicum, & eg. sed coram Judice Eccl.co cap. significantibus. & ibi Antonio in 2. not. extra. hoc tit.

5.o etsi fiant Ecclesiae vel loca religiosa, quae non sunt in alterius praejudicium aedificata. licet n. religionis favor sumus sit, is tamen ad justitiae normam revocandus est.

Triplex Edictum. Dari in nunciatione novi operis. Prohibitorium, Demolitorium & permissorium, ne scil. quis prohibeat volentes aedificare, qui satisdedit. Prius me explico circa prohibitorium.

1.o quod aedificatum est post nunciationem, debet demoliri expensis ipsius aedificantis, s. iure s. iniuria aedificatum sit. l. praetor. §. 1. ff. hoc tit. quod licet durum satis videatur, tamen non caret ratione; Nunciatio n. novi operis extraiudicialis quaedam appellatio est, unde pendente appellatione nihil attentandum. Praeterea postea quam nunciatum est novum opus, is cui facta est nunciatio, iuris, non facti fiat, tueri se, hoc est, iudicem adire & remissionem operis petere potest; id nisi fecerit, ob contemptam praetoris M.tem opus postea factum demoliri debet. Gail. observ. 16. lib. 1.

7.º Si in optione denuncianti novum opus, antequam intra 3. menses in iudicio doceat, an recepta cautione de opere demoliendo statim aedificare permittat; cap. ex parte tua, de cap. fin. hoc tit. post lapsum trium mensium procedit in causa, ac si in aedificio data cautione de opere restituendo sive demoliendo. leg. de eo. 5. l. vnic. C. hoc tit. 8.º Interdictum prohibitorium est perpetuum, durat ultra 30. annos. quia causam continuam habet. l. Praetor ait. ff. hoc tit.

Interdictum Restitutorium sive demolitorium, licet proprium sit speciale ex parte nunciantis, est perpetuum. d. l. Praetor ait.

Interdictum permissorium, ne quis prohibeat aedificare volentem, qui satisdedit, de quibus ita male de iure Civili; quod de proprio, tum de iure Canonico remedia propria, potius tamen hodie specialia, tum sunt perpetua. cap. Sicut ait. de restit. spoliat. videatur Innoc. Joan. Andreae.

§. 12.

De Consecratione Ecclesiae.

Not. 1.º basilicam legitime consecratam non esse iterum consecrandam, nisi per incendium, quod minus consecrationi convenit. in sola cap. consecrand. de.

Quod ne quis sine cultu consecrationem neque potest, citius conficiendum erit. cap. fin. de consecr. Eccl. vel alt.

Nota 2.º Ecclesias non esse consecrari, ni nulla dos sit constituta. ad quod is, qui fundat vel construit Ecclesiam, in re aliqua ad dotem assignandam. Ita cap. cum sicut. de consecr. Eccl.

Quaero 3.º a quo debeat Ecclesia consecrari?

Rs. ab Epo loci, nam Epus extra suam diœcesin Ecclias consecrare non potest, absque consensu Epi. cap. tua fraternitas. 2. de consecr. Eccl. Dubitatur h. an Epus possit simplici presbytero delegare jus consecrandi Ecclias? Rs. Non potest. quia potestas consecrandi Ecclias est ordinis Eplis, non juris. dis. cap. aqua hoc tit.

Quaeritur 2o. quamdonam Ecclia egeat consecrare?

Rs. in 3b. casibus. 1o. est, quando nescitur vel ambigitur an Ecclia sit consecrata necne. nec apparet aliquid ex Sa. libris vel aliis signis. Ita Can. Ecclia de consecr. Eccl. 2o. quando Ecclia fuit igne exusta, ita ut fuerint parietes combusti, vel abrasi, ex toto vel maiori parte; Consecratio n. consistit in parte exteriori parietum, quae Chrismate liniuntur, et in qb. crucis signum apponitur. Porro si tectum Ecclie solummodo fuerit igne exustum, non est iterum consecranda Ecclia. caput. Lignesis. de consecr.

3o. casus est. si Ecclie parietes ex toto vel maiori parte corruerint, ita ut oportuerit eos denuo reparari, et ex eiusd. Ecclie lapidibus, cap. de fabrica. de consecr. dist. 1.

Dubitatur hic, an si parietes Ecclie paulatim per partes decidant, et paulatim reparentur, sit Ecclia denuo consecranda?

Rs. probabiliter, non esse iterum non esse consecrandam. Ita Gloss. de Ostiens. in c. prosecuti. h. t. quam communem esse testatur, Sylv. verb. Consecratio. 2. q. 5. Rsu. 3tius est. Ratio est. quia non solum secundum Can. et leges, sed et secundum rei veritatem navis quae paulatim per partes dissipatur ac solvitur, et per partes reparatur, est ead. quae antea, et limitis est ead. quae antea, licet aliae nascantur et morianur. l. proponebatur. ff. de Judiciis.

& flumen manet semper idem, quamvis aqua superveniat & cursu abeat, sic ead. ripsa est ead. semper Ecclesia, quamvis paulatim decidat per partes & reparetur. Ratio est, quia partes adiunctae fiunt una & ead. res cum partib. quib. adiunctae, Item in his, quae fiunt unum accessione vel additione partium, dignius trahit ad se, quam est minus dignum, ut si oleo vel aquae sacratae oleum & aquam profanam, s. non sacram addideris.

Secus est, si modicae parti parietis Ecclesiae consecratae addatur magna pars, quia pars maior non trahitur ad formam partis minoris, sed egrio. Sylv. in v. aqua benedicta. q. 3.

Quot modis Ecclesia dicitur polluti, ipsa pollutum Coemeterium. Praeterea feciatim polluitur, polluta Ecclesia, si est illi Coemeterium coniunctum. can. 1. de consecr. in 6. Sic quoque interdicta Ecclesia, est Coemeterium coniunctum est interdictum. c. si Civitas. de sent. excom. in 6. Non tamen polluitur Ecclesia coemeterio polluto, quamvis illi contigua. cap. 1. de consecr. Eccles.

At si coemeterium non sit Ecclesiae coniunctum, non polluitur, quamvis violentur Ecclesia, illud n. ut pro polluto habeatur, necesse est, ut scorpium per se violentur. ita d. c. de consecr. Eccles.

Quaeritur 3°. An Ecclesia debeat iterum consecrari, si altare motum fuerit, aut lapis suppositus, qui sigillum continet, confractus enormiter, aut diminutus sit.

Res. Negative sed ipsum solum altare denuo consecrandum. text. expressus. cap. 1. h. tit.

Cum mentio hic facta sit de altari. Sciendum est altare esse triplex. Unum scil. stabile & aliud portabile. ut in c. quoniam. de privil. in 6. quod, iuxta Abb. in c. 1. de consecr. Ecc. est parvus lapis, continens in se foramen

cum gheccrare, signo supposito.

Quaeritur 4.° Quomodo instituantur altare!

Rs. 1.° altare stabile, iuxta Abb. cit. cap. fit sive consecrantur 36. modis. vel fit unum foramen parvum, vel in superiore parte in mensa lapidea altaris, vel ante altare vel in latere dextro altaris, et post gheccrationem claudentur lapide parvo quadrato, vel rotundo, quod vocatur sigillum. et in ipso foramine ponuntur reliquae, et nomen ipsius consecrantis, et nomen sancti, in cuius honore gheccrantur.

Rs. 2.° altare portatile est fit, s. consecrantur 36. modis; aliquando n. fit ex ligno et lapide, ita quod lapis est ~~sepulchrum~~ sigillum et sepulchrum est in ligno: aliquando v.° ex lapide solum, ita quod in ipso lapide est sepulchrum; aliquando ex ligno et lapide, ita tamen, quod in lapide est sepulchrum, et sigillum, et lignum ponitur pro augenda latitudine: aliquando a. fit in lapide solo, sine sepulchro et reliquiis. sed iste 4.tus modus non est tutus. vide Abb. h. c. 1. eod. tit.

Quaeritur 5.° quomodo possunt instituere altare.

Rs. 1.° quidem ad gheccrationem, solus Episcopus instituit, id est, consecrat: tam stabile quam viaticum. cap. nullus. de consecr. dist. 1.

Rs. 2.° quidem ad erectionem eius, portatile quidem instituere potest quilibet lapicida, stabile v.° licitum est presbyteris erigere, vel instituere in ecclesia non gheccrata; in gheccrata v.° non nisi de licentia Episcopi. c. nullus presbyter. de consecr. dist. 1. et eod. modo in ecclesia gheccrata sine consensu Episcopi non sunt altaria destruenda. arg. cap. placuit. de consecr. dist. 1.

Quaeritur 6.° quando exercetur altare, ut sit re-
consecrandum. Rs. 1.° quod stabile violetur 4 tuor modis,

1.° si mensa penitus vel enormiter frangatur, ita ut appareat
deformitas, quod secundum Ost. arbitrio Episcopi determinabitur.

2.° si mota fuit iunctura, quae mensa stipiti adhaeret,
et hoc s. sepulchrum sit in latere altaris, s. et multo magis,
si sub ipsa mensa, nam in illa iunctione praecipue illud est con-
secratio altaris, secundum Abb. c. proposuisti h. t.

3.° si quod de lapidibus stipitis tangens ipsam mensam,
moveatur, ut in c. adhaec. 1. et in c. quod in dubiis 3. h. t.

4.° si moveatur et frangatur et minuatur sigillum sepulchri,
can. si motum. de consecr. dist. 1. et hoc ubicumque sit sigillum,
et in latere, secundum archidiac.

Rs. 2.° altare portatile exercetur multis modis:
quorum 3. potiores enumerat Sylvester. &c. altare. q. 8.
versu. portatile.

1.° fit per remotionem lapidis a ligno, quando sepulchrum
est in ligno secundum mentem Joan. Andreae. in c. ligneis. eod. tit.

2.° quando moveatur sigillum sepulchri existentis in lapide,
s. lapis sit in ligno s. non; ita etc.

3.° si lapis ipse notabiliter frangatur, ut in d. c. ligneis.
et hoc solum modo violari potest, quod non habet religas. vide plura
apud Sylv. ex. altare. cit.

Ex his Deducitur, quod Eucharistia vel altare semel
Deo consecratis non debeat iterum consecratio adhiberi, quia velut
infans a Sacerdote rite baptizatus, non debet iterum bapti-
zari. can. sicut. dist. 68. et can. Eucharistiae. de consecr. d. 1.

ita nec locus semel Deo dicatus iterum consecrari non debet.

Quot modis Ecclesia consecrata polluatur.

§. 3.

Ad. Pollui seu violari 6. modis.

1.mus est per homicidium in ea perpetratum ab aliquo voluntarie, etsi nullus sanguis ibi effundatur. v.g. fit homicidium per suspendium. c. tuam. de privil. &c. unic. de consecr. Ecc. in 6.

2.us est effusio humani sanguinis voluntarie & cultum sacrum loco debitum facta. c. promisti h. t.

3.us est effusio humani seminis voluntarie intra Ecclesiam facta. c. significasti de adulter. &c. Eulys. de consecr. d. 1.

4.us quando in ea excommunicatus sepelitur. c. consuluisti de consecr. Ecc. Reius corpus est extra Ecclesiam proiciendum, si ab aliis discerni queat. can. Ecclesiam de consecr. d. 1.

5.us si in ea sepeliatur paganus, vel is, qui baptizatus non sit, cit. can. Ecclesiam. Sed quid Dicendum si mulier Christiana gestans in utero foetum, moriatur, vim Ecclesiae sepeliatur! an tunc violetur Ecclesia! Ad. Minime. quinis foetus vnacum matre mortuus in Ecclesia sepultus sit, quia sepultus est tanquam pars ventris, dum separatus a matre. cap. si qua. de consecr. d. 4. & Sylv. Ob. consecr. 2. q. 5.

6.tus est, quando consecratur aut benedicitur, ut dicunt, ab Episcopo Notorie excommunicato; vnde, antequam reconciliatur, dicta in eo celebrari iure non potest, aut aliquis sepeliri; ita Ostiens. Abb. in cap. Consuluisti. de consecr. Eccl. Contra iam dicta

Obijcies — Ecclesia non potest pollui, iuxta cap. vestra. de cohab. mul. & iller. &c. Ad. verum esse,

q. Eccl.ia, q. n. p.t peccare, n. p.t et pollui a p.tis hoiz, s. ista reconciliatio fit ad terrorem, ut hoies inde intelligant, q. ex facto atroci, et sancta polluantur, ita ut inducantur ad cogitandum, quantum sit laborandum p. expiatione proprij p.ti;

Vn, Infertur 1.o p. DD. q. ubi ista fierent occulte, n. sit opus reconciliatione, qa ut Joan. Andreas ait, Eccl.ia n. indicat de occultis. 2.o q. eod. mo violet Eccl.ia n. gherata, q. consecrata, cap. fin. de Consecr. Eccl.

Reconciliatur a. Eccl.ia gherata, eo mo, q. dicitur in Pastorali. et similiter Cremeterium. Eccl.ia v.o n. gherata aqua exorcizata lavatur, in ista cap. fin. de Consecr. Eccl. Certum a. d., q. reconciliatio fieri debeat aspersione aquae, p. Epm sacratae, cum sale, vino, et cinere. et fieri debet ab Epo vel alio Antistite eiusd. gsensu. Pt et Eccl.ia reconciliari p. simplicem sacerdotem mandato tn Romani Pont. n. v.o Epi. et aspersione aquae, ab Epo sacratae. Si v.o Eccl.ia n. sit consecrata, s. tm benedicta, uti dici solet, ab Epo pt reconciliari p. simplicem sacerdotem. gl. in c. ult. de Consecr. Eccl. et aspersione aquae a simplice presbytero benedictae. Nam in eod. cap. solum dicitur eam ea p.tinus lavandam aqua exorcizata, q. n. oportet vel Epm expectare, vel ab eo aquam sacratam deferri.

§. ult.

De Reparatione et Dedicatione Eccl.iae.

Inter 1.o gsnam fure Eccl.iam reparare cognum!

Ad-lum syl. ex. Eccl.ia, 2. q. 4. reparari debere sumptib. ipsius Eccl.iae, si portionem hat deputatam ad usus. Inodsi

haec portio ad id non sufficiat, rector et alij, qui in ea beneficia habent, conferre et contribuere debent, vel standum erit ordinationi Episcopi, vel maioris partis Capituli. Item ubicunque est consuetudo recepta, ut laici suis expensis Ecclesiam reparent, id debent fieri, quia ibi Sacramenta percipiunt, et rem divinam audiunt, immo ad eam consuetudinem servandam compelli possunt; ubi vero talis consuetudo non extat, quod percipiunt 4.am partem proventuum, quae olim per Canones fabricae erat deputata, eam solvere debent, ut reparetur Ecclesia, quâ reparatâ, ad eosd. ea 4.a proventuum portio redibit. Unde Abb. c. 1. de Eccl. aedif. ait, Praelatum debere 4.am partem proventuum tribuere ad reparandam Ecclesiam, quando ad id nullos redditus habet Ecclesia. Et consuetudo non transtulit ad populum onus fabricae. Quod si 4.a illa portio ad reparationem Ecclesiae non sufficiat, conferre compellendi sunt, qui ea beneficia possident, adhibitâ tamen moderatione Concil. Trid.ni sess. 21. c. 7.

Quaeritur 2.o An possint Ecclesiae destrui et ad usus profanos quaeri? R. Ecclesiae, Oratoria, Monasteria conventi non possunt ad usus profanos. Ita cap. quondam. 19. q. 3. et Quaesti. 16. q. 1.

Immo si destruantur, ligna et lapides quaeri nequeunt ad privatos laicorum usus. Quamvis, ut ait gl. c. quae semel. 19. q. 3. ex huiusmodi lapidib. lignis, construi possunt dormitorium, vel capitulum religiosorum, vel possunt huiusmodi ligna in Cogna Monachorum comburi. Ita c. ligna. de consecr. d. 1.

Notandum 1.o quinis Ecclesiae aedificium sit omnino divinum, tum loci solum sacrum remanet. gl. in c. quae semel. 19. q. 3.

Notm 2o. q monachi quenti non possunt in Ecclesiam saeculares, gl. in 8. q. 1. c. si monachi. 24. q. 4. nec enormiter vivant, q casu removeri possunt monachi, & institui Canonici saeculares, cum authe tamen Papae. Vel nec ita sit, q non mutentur aliq de ordine illo, p quos locus possit reformari vel nec alter locus ille non possit reformari, quia p Canonicos. Ita c. Inter. de relig. dom. Eg vo. videtur q Epus sua authe sola fretus de Ecclia saeculari possit fre regularem 16. q. 7. c. si qs vult.

Quaer 3o. An divinta Ecclia omnia eius privilegia sublata censeantur?

Rs. Cum Innoc. & Abb. c. de non. op. nunc.

Dicendum. Si Ecclia destruitur authe Supis ob delictum Clericorum, s. ab alia iusta causa, Clerici ibi instituti non possunt amplius vocari Clerici, & Canonici illius Ecclie, nec aliqd ex quentib. illius Ecclie deputatis percipere possunt. Idem Juris est de incolis alicuius Civitatis aug. l. si usufructus. ff. qb. mod. usufr. am. Si vo. Ecclia diruatur vel ab hostib. vel a tyranno, vel ut reparetur, tunc retinet omnia sua privilegia: Item si authe Supis. ad alium locum transferatur, vel alteri Ecclie uniatur s. coniugatur, Ita Sylv. ob. Civitas. q. 2. Ex his

Dedicatur 1o. q Ecclia vo. non destructa, & reparata, retineat Pontificium privilm q visitantib. illam Ecclia certis qbusd. dieb. gaudent Indulgentie.

Dedicatur 2o. q si imperata aliqa Ecclia sit altare hns Pontificium privilm. Ut q in eo Missae Pontificium

p defunctis fecerit, liberet vna aiam ab igne purgatorij. Et destruere et reficiare, vel auctoritate sup.ris ad alium Ecclesiae eiusd. locum transferare, retineat privil.m antiquum: qa videtur esse concessum in bonum illius Ecclesiae, in qua est rectum altare. Et id probat ratio supradicta de Ecclesia.

Desinunt tamen Indulgentiae praedictae, si Ecclesia vel altare destruatur, donec reaedificetur. Azor. Instit. Moral. p. 2. lib. 9. c. 3.

Quaeritur dum an solemniter Dedicationes Ecclesiarum sint celebrandae.

Ad. affirm.ne Idque per singulos annos. c. solemnit. de consecr. d. 1. ipso Omnino exemplum dante, qui dum ad festum dedicationis templi celebrandum cum reliquis populis accessit, omnibus idem fundi formam tribuit, Nam cuius operatio iuxta S. Greg. vera est instructio.

De Religiosis Domib.

Tit. XXIII.

Religiosae domus, dicuntur Monasteria et hospitalia, quae pietati exercendae ex professo dedicatae sunt, et plerumque Ecclesiis coherent. ita toto tit. extra. et in 6. de relig. dom. Horum Monasteriorum aliqua est subiecta Episcopis, in quorum dioecesib. sita est. c. quidam. c. Monasteria, 18. q. 2. Aliqua vero exempta est privilegio, vel praescriptione 40. an. c. cum personae. de priv. in 6. Ut a. clarius illustrari, quid sit, Ecclesiam aliquam exemptam esse, necesse est aliquas qq. de natura exemptionis dilucidare — Ad q.

Praesciendum est 1.o Exemptionem esse quandam liberationem a parte ordinarij inferioris Papae, stante subiectione immediate ad Rom. Pont. — Exemptum a. esse eum, qui exemptionem petitur, s. q. non subest

Jurisdictioni ordinarij. Ut patet in c. personae. de priu. in 6.
Unde solus Papa vel legatus de latere potest cognoscere de causis quae exemptum, ut notat in c. post translationem. de off. leg.

Praesidendum est 2°. Cametsi privilegium largissime interpretandum sit, quoniam se in quantum scil. praeiudicat praecedenti, tamen restringendum est in quantum praeiudicat tertio vel iuri communi, in quo non habet locum iura dicentia. Quoniam Papae latissime interpretandum esse. Abb. in c. olim. n. 7. d. V.S. — his praemissis

Quaeritur 1°. Quotuplex sit exemptio?

Resp. esse duplicem. quaedam est Personalis, quae eximit personam. Ut a nullo scil. et legato Apostolicae Sedis vel Judice delegato excommunicati, interdici vel suspendi possit. Quaedam vero Localis, quae fit loco, i. Ecclesiae vel monasterio, et iste subdividuntur in — Vertem, quae scil. Ecclesia vel persona cum veritate Juris spectat ad Papam, ita ut Metropolitanus aut Dioecesanus nihil Juris habeat in exempta. & Partem, quae quod eximitur in parte, in certis casibus v.g. si fortè aliqua Ecclesia, quantum ad hoc est exempta, ut nullus Episcopus vel Archiepiscopus possit in ea divina suspendere, sicut in sua Dioecesi, et alias ei exhibeat reverentiam et honorem. Insuper quaedam exemptio, quantum ad monasteria et Superiorem non recognoscens praeter Papam, quaedam vero recognoscit quidem Superiorem, non Dioecesanum vel Metropolitanum, sed praelatum eiusdem ordinis. gl. in Clem. attendentes. de statu Monach.

Quaeritur 2°. Quae illegitimae exempta, exempto loco vel personâ?

Resp. 1° quae exemptâ Ecclesiâ vel monasterio, illegitimi exempti ipsius Monachi, vel Canonici Clerici, et et Conversi perpetuoque oblati; Non a. eiusdem Ecclesiae Presbyter, quae parochianorum

curam, quoad pertinentia ad curam illam, nec ipsi Parochiani. Ut in c. per exemptionem. de prin. in 6.

2°. Eximitur et exempto Monasterio secundum gl. in d. cap. Ecclesia. Et ipsius coemeterium, Ecclesiam et theatrum cum pomariis et hortis, iuxta Ecclesiam positis. c. nevria. et c. nulla. 12. q. 1. 18. q. 4. Videm dic de Dormitorio et Domib. Clericorum. quae sunt iuxta Ecclesiam cum eorum hortis. arg. d. c. nevria. et cap. diffinivit. Si a. Canonici alicuius Ecclesiae eximantur, ipsi soli sunt exempti, non a. Ecclesia vel eius Clerici; sed si eximantur Clerici cuiusque Ecclesiae, tunc tam Canonici quam alii Clerici sunt exempti: non a. Ecclesia, nisi aliud exprimatur. Ut in d. cap. per exemptionem. Nec et Conversi vel oblati. Ut ibi dicit gl.

Quaer. 3°. quae sit differentia inter exemptionem datam, ratione loci et ratione personae? Respondet Pan. in cap. tuarum. de privil. quod quando exemptio datur ratione loci, puta Ecclesiae et Monasterii, in istis locum habet cap. 1. de privil. in 6. Quod ratione delicti commissi extra locum exemptum vel ratione gratiae alibi initi, vel ratione rei alibi sitae, primum coram ordinario convenirii, et ab eo puniri. Quando vero datur exemptio ratione personae, non loci, ut in privil. concesso. capellanis et familiaribus. Papae. de talib. non habet locum cap. 1. quia nec et ratione delicti puniri possunt ab ordinariis. Alter eorum privilegium esset inutile, quod esse non debet, ut in c. si Papa. de prin. in 6. Ex quibus omnibus

Conclude, quod exemptus ratione loci vel rei, non censetur exemptus ratione alterius rei vel loci; Unde privilegium concessum personis, ipsum certi loci non extendunt ultra locum, quare tale privilegium censetur potius reale quam personale. Ut notat Abb. in c. cum Capellanis. de privil. secus in exemptione ratione personae.

Quaer. 4°. quibus rebus probetur Exemptio?

Rs. multiplicib. ut probat in c. si papa. de princ. in 6. puta, si papa dicat in privilegio exemptorum, vel faciendo sup. exemptione, Ecclesiam Sancti Petri exipere, sive ad Jus & proprietatem Ecclesiae Rom. pertinere, vel ad Rom. Ecclesiam spectare, aut sub medio aut spectare pertinere: vel si dicat, quod Ecclesia sit libera: seu potiatur Rom. Ecclesiae libertate; sive, quod Episcopus ibi non audeat Cathedram collocare, seu aliquod Imperium exercere, vel praesentem: Aut quod eam exiuat a parte Episcopi. Item si recipiantur in proprios subditos, per quod & similia cognoscitur exemptio, ut ibi patet. cit. cap. si papa.

Secus si reciperentur sub defensione, ut in c. ex parte, vel 2o. de privil. vel in proprios filios. quia non erunt exempti, ut ibi dicitur.

Dubium 5o. Uter. si regulares ab ordinariis, tereantur ondere sua privilegia, quae dicunt se exemptos?

Rs. quod sic: Et tradere transcripta authorum, quod gb. fuerit quaestio. Et si ad exemptionem allegent solam praescriptionem, de hoc debent fieri fidem. Et si allegent utraque, tunc si privilegium ad plenum non sufficit, sed tamen causam praebeat praescribendi, Tenentur praescriptionem probare, & probatione non pendente, non turbentur, & si non allegent, nec exhibeant, saltem tale privilegium quod causam praebeat praescribendi, dioecesani utiposterunt Jure suo, cap. cum personae. de princ. in 6.

Ostendere a. & ad legendum integratum exhibere debent, in loco congruo & sequaro intra terminum competentem ordinariorum, vel delegatorum ipsorum arbitrio moderandum

cit. cap. & tit. Ubi gl. dicit, quod si ord.rius dicat, esse suam Jurisd.m & subditus hoc neget, bene cognoscat ord.rius an sua Jurisdictio de rescriptis super litteris, an v.o ad omnem suspicionem tollendam melius videtur expedienda per delegatum. Ita de foro compet. c. si quis.

Quaeres hic 1.o Utrum pendente lite super validitate privilegii, seu an fuerit concessum, debeat quis primarii usu possessionis vel quasi, etsi possessio sit ejus?

Rs. Abb. in c. 1. ut lite pendente. quod non. textus est in c. cum personae. de priv. in 6. B. quod si tales. cum seqq. Ubi dicit Joan. Monachus, quod pendente lite non sit turbandus in possessione sua, etsi possideat ejus jus coram, dummodo ex aliqua probatione, licet non sufficienti ad finale intentum, ipse justificet possessionem.

Quaeres 2.o Utrum exemptus citatus ab ord.rio teneatur comparere? Rs. Cum distinctione. Vel est notorie exemptus, & iam diu toleratus privilegio exemptionis, tunc non tenetur, nec valebit ~~[illegible]~~ sententia super papali, quia est a non judice suo, neque tanquam ejus contumacem. text. in Clem. pastoralis, B. Cisana. Si v.o non constat ita notorie, tunc teneatur comparere & allegare privil.m — & in loco congruo & securo intra terminum competentem ord.rio offendere. Ita cap. cum personae. de priv. in 6.

Quaeres 3.o Utrum exempti gaudeant coram ord.rio tot loci, si alibi extra locum suum delinquant, aut contrahant, vel res consistat?

Rs. Affirm.ne quacumque ea gaudeant libertate. c. vo:

lectes de priu. in 6. hanc doctrinam

Limita 1.a nō exempti ēt in hoc sint privil.ti ut ēt alibi nō possint gueriri rōe delicti (contractus) vel rei litigiosae. Limita 2.a si delictum contractus aut res litigiosa sint in loco exempto.

Lim. 3.a si predicta sint alibi, & ipsi sint in loco sui domicilij, qa nō possunt gueriri, ubi hnt domicilium: ita in d. c. volentes. ss. in eos. in fine.

Inter 6.tum Pone, qd Papa concesserit privil.m monrum monialium, ut nō tereanū ad procurationem legatorum, etsi in litteris eorum dicatur, ut tam nō exempti q̄z exempti tereanū, nō de indulto concesso monrum fiat mentio de verbo ad verbum, q̄ voluit in istis litteris habere pro expressis. Inter hanc p has litteras huic privilegio derogetur! Rs. Affirm.ne qa per verba generalia plen.ma renovantur omnia privilegia, statuta & consuetudines, ut ē textus in Clem. dudum. de sepult. Deinde si diceremus contrarium, indirecte minueretur potestas Papae, qa cum privilegia in facto consistant, & Papa nō hat omnium memoriam, impossibile foret, qd de hmōi oib. privilegijs fret mentione de verbo ad verbum. Unde satis ē qd appareat de ipsius intentione, volente renovare talia privilegia.

Conclude 2.o qd tam in hac q̄z alia mā de beatum temp. consuetudine privilegij tenore, & sc̄m eorum vim iudicare, vel pro privilegio vel pro renovatione.

Inter 7.mum Resolt.mo qd possunt vel nō possunt exempti. Rs. Multa.

1.° exempti non possunt construere oratoria vel capellas in locis non exemptis sine licentia Dioecesanorum, nec etiam in constructis celebrare, vel celebrari fere tempore interdicti, in casib. non expressis: alias per ordinarios compescantur. Et si per hoc Conservatores ferrent sententias contra ordinarios, illae non valerent. Ad privil. c. auctoritate in 6. Quod intelligitur de oratoriis publicis, quia in privatis possunt, iuxta gl. ibi.

2.° Non possunt etiam praedicta fere in locis exemptis sine licentia vel privilegio sedis Apl.cae speciali, ut in d. c. authentica. B. inhibemus.

3.° non possunt etiam assumere lites suorum hominum, vel censualium. Ita gl. in cit. cap.

4.° In eos religiosos, qui privil.m habent, ne a quoque possint excommunicari, suspendi vel interdici, pro ulla causa, vel in ullo loco ordinarii, quatenus ad istam Jurisd.m suam exercere non possunt, ubicunque fuerint, nisi illi monachi mitterentur ad Prioratus subditos ordinariis, quia tunc licet utrobique sint Monachi, ordinarii quoad praedicta, et illos iudicant, quandiu ibi manent. ita c. volentes. De priv. in 6. et Trid. s. 7. c. 14. de reform.

Ab initio huius tituli dicimus inter religiosas domus numerari hospitalia ab hospitib. piae excip.dis et tractandis sic dicta, quia pro hospitum varietate varia quoque nomina sortiuntur; alia non sunt Xenodochia, quib. peregrini, Alia Orphanotrophia, quib. orphani, Alia Nosocomia, quib. aegri excipiuntur. Haec et alia similia Episcopo loci subdita sunt, dummodo eius authoritate sint extructa, Ita c. 3. 4. de relig. dom. De quorum

admonere vide Trid. sess. 7. c. 15. sess. 22. c. 8. & sess. 25. c. 5. de reform.

De Immunitate Eccl.ca

Tit. XXIV.

Immunitas Eccl.ca est jus, quo loca, res aut personae Eccl.cae à cond. onerib., aut officijs Civilib. liberae sunt, et Triplex.

1.a localis, quae Ecclesijs, & alijs locis Eccl.cis competit.

2.a est realis, quae reb. seu bonis Eccl.cis tribuitur.

3.a personalis, quae Eccl.cis personis debetur. Haec vero iterum duplex est. Una quoad privil.m fori, quae Eccl.cis personis gaudet, ne ad saeculare forum trahi, aut in eo iudicari aut puniri possint. Altera quoad privil.m Canonis, quae ijsd. personis gaudet, ne citra gravem sacrilegium, à quoque caedi, vulnerari aut violentae manus in eas injici valeant, de quo ordine.

§. 1.

De Immunitate Locali.

Judex sit quid sit Immunitas Eccl.ca Localis!

Resp. est exemptio, quae Ecclesijs alijsque locis sacris tribuitur, ut ab onerib. & operib. eorund. liberae & repugnantib. immunes existant. Quae in his potissimum consistit, ne in ipsis negotiationes mundinarum vel saecularium iudiciorum strepitus exerceantur, iuxta c. decet. 2. de Immunit. Eccl. in 6. Videlicet, ne rei criminis ad talia loca confugiens per vim extrahi possit, circa quem Immunitatis localis defectum

Vel sanctitate

Quaer. 2.° qb. locis Sacris competat Immunitas, ita ut delinquentes per vim inde extrahi non possint!

Ad. oib. Ecclesiis et Sacellis quibuscunque, Epi. authe consecratis, aut et solum odo benedictis, vel alio nomine, v.g. erectione Crucis, aut Lapidis primi positione ad cultum Divinum destinatis. Amplia. 1.° hoc privilegio gaudent omnes Ecclesiae et oratoria Epi. authe constructa, licet necdum consecrata aut benedicta sint. Ampl. 2.° hoc privil.m extenditur et ad Ecclesias pollutas, interdictas et violatas, quia pollutio non tollit Immunitatem Ecclesiae, cum non plus operetur, quam ab Ecclesia prescribitur.

Amplia. 3.° extenditur et ad coemeterium Ecclesiae, nam papale trahit suum accessorium. Ampl. 4.° extenditur insuper ad domos Clericorum saecularium instar Religiosorum in communi viventium, item Seminaria puerorum etc:

Ampl. dum, apprehendens manu Ecclesiae portam, quamvis clausam, aut vectem, non est avellendus sum Sa. sicut neque apprehendens presbyterum deferentem SS. Eucharistiam, aut iuxta Ambellam ipsius incedens, ita Navar. c. 25. n. 18. Clarus q. 98. et quod dictum est de Ecclesiis, idem Jure statuitur de Monasteriis, Collegiis Religiosorum, cum toto ambitu Claustrali et viridario, quia totus ille locus est Sacer. Item hospitale Epi. authe fundato.

Quaer. 3.° Quinam gaudeant Immunitate Ecclesiae!

Ad. gaudent hac Immunitate omnes et soli Christiani, quotcumque excommunicati, interdicti, suspensi, omnes item banniti, proscripti, transfugae etc: Item omnes percussores vel occisores Clerici, dummodo non proditorie vel assassinii, Item adulteri etc:

Limita hanc Doctr. 1.° haeretici non gaudent hoc privilegio, si ipsi crimen haeresis ad Ecclesiam confugiant, non vero si ipsi alia crimina (iuxta probatiorem) asilum quaerunt. Ratio est. quia ex eo non debet quis fructum consequi, quod nisus extitit impugnare, iuxta reg. 38. in 6. atque haeretici impugnant Ecclesiam.

Lim. 2.° pagani, Judaei, Turcae aliique infideles non baptizati, carent hoc privilegio, in l. 1. C. de his qui ad Eccl. confug. Abb. in c. inter alia. num. 6. de Immunit. Eccl.

Lim. 3.° Ab hac regula excluduntur et publici latrones et grassatores viarum. Ita textus expressus in cit. c. inter alia.

Lim. 4.° excluduntur hinc et populatores agrorum; nomine a populatoris agrorum illique ille —— qui diripit alienos agros, idem segetes, vineas &c. Lim. 5.° Immunitate hac privantur committentes homicidia, seu mutilationes in ipsis Ecclesiis, aut earum coemeteriis. Ita c. fin. de Immun. Ratio est. quia aequum non est, ut immunitate Ecclesiae fruatur, qui in Ecclesiam delinquit, iuxta cit. c. fin.

Nec refert 1.° quod is qui occidit vel mutilat, sit extra Ecclesiam, et iaculo traijciat existentem in illa, talis non vere dicitur homicidium in Ecclesia committere. Nec refert 2.° quod vulneratus moriatur extra Ecclesiam, dummodo vulnus lethale accepit in Ecclesia, quia delictum homicidij censetur cum aestimatione in Ecclesia commissum. Secus si extra Ecclesiam ab homine itidem extra existente vulneratus se recepisset in Ecclesiam, in eaque mortuus fuisset, quia ad privationem Immunitatis non tam attendendum ad locum, quam ad eum, in quo mortis necessaria causa applicatur.

Limita 6.° Non gaudet Immunitate qui per industriam ~~seu~~ ex insidijs seu proditorie occiderit proximum suum. Ita c. 1.

a homicidio; Ille vero proditoriè occidere dicitur, qui alium non tantum ex industria seu ex proposito enecat, sed qui amicitiam simulabat, cum eo quem occidit, seu qui hominem dolosè seducit, ut eum occidat, vel interficit nihil tale praevidentem, ~~tale~~ Ex quo fit, ut ille dicatur proditor, qui alterum veneno enecat.

Porro hic non comprehenditur mutilatio tantum aut vulneratio, cum verba Bullae a Greg. XIV. editae Anno 1591, pro hoc casu non meminerint. Secus in casu superiori, ubi ad privationem immunitatis sufficit mutilatio in templo facta, et non secuta morte.

Lim. 7.mo Ab hac immunitate excludunt Assassini, id est, qui pecuniâ, aut alio praecio accepto, vel promisso producti praevio mandato occidunt homines incautos, nihil tale ab eis praecogitantes. Ita communiter DD.

Lim. Ultimo Non gaudent immunitate Eccl.ca rei criminis laesae M.tis in persona Papae, ut patet ex Constit. Greg. 14ti

Not.m 1.o Hic implicari et Mandantes.

Nota. 2.o non quaelibet crimen laesae M.tis inducere privationem immunitatis, sed quod committitur in ipsa persona Papae. Hinc si quis Papae consiliarium aut praefectum occidat, non incideret in casum.

Quaer. 4.to Qui sunt effectus immunitatis verum ad Ecclesias confugientium? Rs. Aignot. 1.o quod reus in loco sacro, nec capi nec in vinculis constringi potest. Ita communiter.

2.o quod dum est in loco immuni, saeva mortis aut alia poena corporalis, v.g. mutilationis, exilii, aut tricemium, cum corporalibus duriores vel saltem pares arsenum, in ipsum statui non potest.

Pecuniaria tamen poena affici potest Collegio ex c. inter alia. de immun. 3.o prohibere non potest, quo minus victus aut vestitus

ad eum deferant. Ita l. presenti. C. de his. q. ad Eccles. con-
ducunt. 4°. q. reus per vim seu invitus à loco sacro extrahi
non potest, & si ita fuisset extractus, iterum Ecclesiae restitui deberet,
sicuti est, si dolo à Judice eductus, captus fuisset.

Judex 5.to q. sit poena extrahentium delinquentes
è loco sacro? Rs. Eos 1° grav. sacrilegij scelus committere, & poe
Clericos Ecclesiae Judici resistere, ac vim vi repellere, claudendo
foras Ecclesiae &c: 2° poe ac debere Judicem arcere ab
iniqua violentia per Censuras Eccl.cas mixta can. miror. 17. q. 4.

3° Judex illegitime reum ab Ecclesia abstrahens vel ulte-
rius q. eum procedens ex iustitia obligari ad compensationem damnorum
reo fundam. Ita cor. 4°. demum totus processus Judicij
post eiusmodi iniustam & violentam extractionem instituti ipso facto
est irritus, utpote factus sine iurisdictione. Ita Suar. c. 19. n. 14.

Hinc non potest Judex eiusmodi delinquentem torquere, Juridice in-
terrogare &c: Judex Laq. Ver. & quomodo delinquens, qui
se ad locum immunem recepit, tradendus sit Curiae saeculari?

Rs. 1° Plati locorum gaudentium Immunitate tenerum
delinquentes consignare Curiae saeculari eos requirenti, si cog-
noverint ab eis aliquid delictum commissum, propter quod Immunitatem amisi-
runt. Rs. 2° Aliquis delinquens ab asilo abstrahatur, ob-
tinenda est ab Epo vel eius Officiali expressa facultas extra-
hendi delinquentem. Rs. 3° necnon in Ecclesiae debet persona Eccl.ca
facultatem huius ab Epo, vel ab ipsius vicario, dum aliquis è loco
sacro extrahitur.

Rs. 4° delinquens non statim atque eductus

& captus est, tradendus est laicae potestati, sed in carcerem noie Epi gijciendus, ac detinendus, donec ab Epo vel eius deputato cognitum fuerit, an rey sit delicti, cui privatio immunitatis imposita est. Rs. 5.o Epus non potest stare processui facto à laica parte, tanquam suspecto, sed ipsemet debet novum instituere, probaver recipere &c: Ita Bulla cit. & haec de immunitate Locali.

§. 2.

De Immunitate Eccl.ca Reali.

Immunitas Eccl.ca realis est privil.m quo Clericorum aliarumque Eccl.arum personarum bona à vectigalib. tributis, alijsque civilib. oneribus saecularib. Principib. solvendis sunt immunia & exempta.

Concl. 1.a omnes Clerici in sacris constituti, omnes item beneficiati, etsi in sacris non sint, omnesque Religiosi & Religiosae in approbata Religione professi, eorumque Novitij, ac laici quaesi gaudent hac immunitate in bonis suis, immo et Clerici, minorum ordinum & p.ae tonsurae, si non sint gingati, gaudent hoc privilegio exemptionis, dummodo habeant conditiones requisitas à Trid. sess. 23. c. 6. de reform. Non tamen Clerici gingati sunt exempti à vectigalibus, neque jure Conciliorum, neque consuetudinis;

Bona Eccl.ca à saecularis Magistratus exactione, libera in Triplici est genere. Ad 1.m genus spectant ipsae maiores Ecclesiae & adiuncta Coemeteria, vasa, item & vestes, aliaque ad divinum cultum spectantia. Ratio horum est. Quod ea, ut sic, nullam temporalem utilitatem habent, quae in aestimationem venire possit. Ad 2.m genus pertinent bona Ecclesiarum tam mobilia quam immobilia; Ad 3.m genus

referuntur, quae ad singulas personas Eccl.cas dominii capaces proprie spectant, eaque duplicis generis sunt; Quaedam ex titulo speciali acquisita sunt, ut beneficiorum redditus, missarum stipendia &c:

Quaedam ex titulo temporali, v.g. haereditate, arte, manuum labore &c: ideoque illa Clericalia, haec Patrimonialia vocantur;

Concl. 2.a Bona Cleric.lia & patrim.lia, ab omni saeculari exactione libera sunt; Ratio prioris est, quia illa bona, sine titulo aliquo nostris eorum spectes, cum sacer & expedit sit, s. ipsas personas gliderer, utpote & ipsas sacras, saeculari potestati subiecta esse non possunt. Ratio post.is est, quia solvere tributum cum id signum subiectionis, at personae Eccl.cae immunes sunt a iurisdictione saecularium, quod est a tributis.

Con. 3.a In quibusdam casib. Clerici a praestatione tributorum non sunt exempti. 1.o si negotiationem exerceant, tunc n. licite ex eo, quod emunt, vendunt &c: negotiatio causa, potest ventigalia exigi, iuxta limitationem cap. Quanquam. de Censib. in 6. 2.o si possessio, antequam ad ius Ecclesiae vel Eccl.ci veniret, habebat onus perpetuum, & invariabile annexum v.g. aliquem censum vel servitutem Rapi debitam &c: tunc n. res cum suo onere transit. c. cum non sit. 33. & c. pastoralis. 25. de Decimis. 3.o quando contributio fundata aeque prio cedit in utilitatem laicorum ac Clericorum, v.g. pro reparatione aggerum, ne flumen vicinos agros, tam Clericorum quam laicorum invadat, item ne hostes irrumpant &c: 4.o quando laicorum facultates non sufficiunt ad succurrendum publicae necessitati. Sed

hoc casu regum consensu Papae, iuxta Bull. Coen. Dom.

5.o si Magistri Laici à Clericis accipiant moderatè pecunias ex pacto constitutas cum speciali onere protectionis;

6.to denique non sunt exempti à vigiliis tempore necessitatis, à legitima tutela, cura pupillorum, orphanorum et viduarum; ita c. c. h. t. c. fin. d. 86.

Con. Ult.ma Saeculares Magistri, qui à Clericis aut ex eorum bonis ad negotiorum delatis exigunt vel imponunt pedagia, gabellas, portoria, collectas &c: ipso facto sunt excommunicati per c. quanquam. de Censib. in 6. Et ista excommunicatio est Papae reservata in Bull. Coen. excommunicatione 18.a

§. 3.

Quid sit Immunitas Personalis quoad privil.m fori. et in quib. ea consistat.

Immunitas personalis quoad forum, est privil.m quo à SS. Can.b suffragantib. et Iuris Civilis Const.b personae Eccl.cae ab oneribus Iudicij Civilis eximuntur, quousque a. ea se extendat, seqq. Con. aperiunt.

Con. 1.a Personae Eccl.cae, de qb. §. 1. in Causis tam Criminalib. quam Civilib. coram Iudice saeculari, nec gueniri, nec Iudicari, aut puniri ullo modo possunt; ita cap. Cum sit. de for. compet.

Con. 2.a Iudex saecularis nullos actus iudiciales exercere potest in Clericum. Ita passim in Iure Can.co

Ratio est. quia nullam Iurisd.m in Clericum habet. g.

verum de his furius infra tract. de Judiciis.

§. 4.

Quid sit Immunitas Personalis quoad privil.m Canonis.

Immunitas Personalis quoad privil.m Canonis, est, quo Clerici vel Monachi, de qb. sp. sub anathematis poena de facto incurrenda, et summo Pont. reservata, nec caedi, vulnerari, nec violentae manus in ipsos injici possunt. Ita ex Can. Sigis suadente. 17. q. 4. ubi habetur: Sigis suadente diabolo in Clericum vel Monachum manus violentas injecerit, anathematis vinculo subiaceat, et nullus Episcoporum presumat illum absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec Apl.co conspectus presentetur, et eius mandatum suscipiat.

Con. 1.a Ad excommunicationem Canonis incurrendam, duo requirunt. scil. ut ac affectus et intentio laedendi pro tempore ~~[illegible]~~ mortale sit, et ut externa iniuria seu violentia gravis sit, vel in corporis vel saltem honoris laesione. Hinc si intentio laedendi mortalis quidem sit, sed laesio exigua, non incurritur excommunicatio. et vice versa; Ita intuitu per text. Can. sp. cit. cum dicitur, Sigis suadente diabolo etc. Quae verba significant ad Censuram incurrendam requiri iniuriam gravem, quae sit pro tempore mortale. Amplia 1.o Ita doctrina extenderet mandantes, et consulentes, Ita cap. Mulieres. 8. ult. de sent. excom.

Ratio. quia quod facit per alium, est per inde, ac si faciat per seipsum. Juxta reg. Juris in 6.

Ampl. 2a. Comprehenduntur hic assertiones et non impedientes, quae ex officio impedire debent, effectu postea secuto. Ita cap. 47. de sent. excom. 2ao. 3. quia facientes et consentientes in pari poena plectendos, catholica condemnat auctoritas, ut in tex. h. Ius a. interpretatur, eos delinquentib. favere, qui cum possint, manifesto facinori non obviant, &c.

Ampl. 3o. Detinens Clericum solummodo in custodia vel vinculis sine laesione, est excommunicatus. Ita c. nup. de sent. excom. quia ex quo talis Clericus non potest libere abiere, eius personae violentia infertur. L. 3. de libertate. hom. exhib. Unde in effectu manus iniecta est in eum; sicut ——— Can. si quis suad. 17. q. 4. ponderat potius effectum violentiae, quam ipsum modum inferendi violentiam, ideo detinens &c. excommunicatus censendus est.

Amplia 4o. Qui Clericum in sui percussionem consentiret, privilegio tum fori quam Canonis expresse renunciaret, nullius percussores essent excommunicati. Ita c. si diligenti. de for. compet.

Con. 2a. Causae excusantes a censura sunt aliquae: 1a. est iusta ignorantia, ut si quis percutiens putet esse laicum, quia habitum et tonsuram non portavit, et non est. Ita cap. si vero in 2do de sent. excom. 2ao. 3. quia non voluntarie percussit Clericum, ignorantia non tollit voluntarium.

2a. est imperfectio actus non pertingentis ad culpam mortalem, puta ob subitam passionem irae, vel ob circumstantias personarum, minuentes culpam. Unde Sot. in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. Si pueri Clerici rixantes et in Lucia se pugno percusserint mutuo, ut sanguinem e naribus vel e capite in parva copia

emittant, nulla in eadem censura. Quod verum puto, si attenta vel ipsa vel circumstantiis iniuria percussionis ad p. m. non ascenderit.

3.a causa est, quando quis ob defensionem sui vel alteri corporis, famae, bonorum, pudicitiae, Clericum aggressorem detinet, vel percutit aut etiam occidit, excommunicationem non incurrit, dummodo modus defensionis notabiliter non excedat, et in gestiendi aggressionem subsequatur. Ita cap. si vero il. 1. &c. ex tenore. 10. de sent. excom.

4.a est, quando Clericum cum uxore, matre, sorore, vel propria filia turpiter inventum, manu violenta in gestiendi iniecerit, licet peccet, Canonis tamen excommunicationem non incurrit, Ita cit. cap. si vero 3.m Quia iustum talem dolorem confessere difficillimum est.

Porro ista doctrina locum non habet in aliis consanguineis, quae pertinent in prima consanguinitatis linea non gestiunt, Ita cit. c. si vero 3. caeterum. iuncta gl. verb. matre.

5.a Praelatus, praeceptor, pro, si disciplinae sive correctionis causa Clericum percutiat, a censura Canonis immunis est; De praelato Cal.co et Magistro habetur id expresse in c. 1. primo &c. ex tenore 20. de sent. excom. Quae posteriori textu insinuatur, quod tantum praelatus sed et Magistri ius habeant castigandi Clericos et in maioribus ordinibus constitutos. ex c. cum voluntate eod. tit. iuncta gl. verb. praelationis. et verb. Magisterii. vide Nauar. c. 27. n. 81.

De pre maiy dubium est, nam Aff. inter se dissentiunt. Vnde Laim. lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 5. n. 8. inclinat magis in parte Neg.^{ram} Tamen ipsius est. Cum Canon. Jus cōe prohibens Clerici percussionem, favorabile sit, Eccl.^{co} ordini, restringi non debet, nec expressam in Jure exceptionem reperiamus.

Con. Ult.^{ma} Ab hac excommunicatione absolvit solus Papa. Ita c. cit. can. Suad. Excip. 1.º arbitrium montis, in quo quilibet expositus (et non expositus sacerdos) absolvere potest, si nullus Epus adsit. Ita Laim. lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 6. n. 5. 2.º si percussor Clerici ad sedem Apl.^{cam} accedere legitime impeditus sit, ab Epo absolvendus est. ita c. de cetero. &c. Ea noscitur. de sent. excom.

3.º Regularis regularem non enormiter percutiens, a Prelato suo absolvi potest. Si vero Abbatis discretio ad delinquentis correctionem non sufficiat, adhibendus est Epus. Ita cap. Monachi. 2. &c. cum illorum. 2. c. canonica 50. de sent. excom. Enormis a percussio cōi Jure semper Apl.^{ce} sedi reservatur. Dico (cōi Jure) quia multi Regularium Prelati ex privilegio mendicantium Papali beneficio obtinuerunt, ut etsi excessus enormis contingit, suos absolvere possint.

4.º tamen mulieres, seres, infirmi, vel mutilati, possunt per Epum absolvi. Ita per c. mulieres 6. &c. ea noscitur. de sent. excom. Atque hec breviter de Jure unit. Eccl.^{ca} De sensib. Exact.^{b} & procuratorib. Tit. 25.

De Censibus, Exactionibus Procurationibus Tit. XXV.

Census appellatio generalis est, summumque pro omni persone quae Prelatis de Eccl.ciis proventib. singulis annis in signum subiectionis vel alterius iuris penditur. Speciali tamen nomine Census, quod Episcopo ab Ecclesiis in argumentum subiectionis tribuitur, Cathedraticum appellatur, eo quod ob honorem cathedrae persolvatur. Praelati Eccl.ci, quib. census solvi consueverunt, de Episcopis, c. constitutus. de Relig. Dom. Intelligendum vero summum Pontifex. c. recepimus. de privil. Intelligendum alii Clerici, c. querelam de elect. &c. cum Canonicis. de Censib. Quandoque de ipse Patrony Ecclesiae. his premissis

Quaeritur 1.o quid Episcopus ab Ecclesiis suae diaecesis debeant?

Resp. multa. 1.o debentur ipsis duo solidi, nomine Cathedratici, s. synodatici, sic dicti, quod in sinodo solvi consueverunt. c. conquerente. 16. de off. Iud. ord.

2.o debentur ipsis Census ab initio fundationis vel consecrationis Ecclesiae impositus. ita c. Eleutherius. 18. q. 2.

Novi tamen Census ab Episcopis, Abbatib. relatis Prelatis imponi Ecclesiis non possunt, nec veteres augeri. Reniquae partem redditum suis usib. appropriare omnino prohibentur,

tex. expr. in c. prohibemus. 7. de cens. usque ad lo, ~~et~~ et
etiam fideiuss.ria vel iuratoria cautio de novo censu sol-
vendo aut de veteri augendo intercesserit, Non n. ideo
magis debebit census, sed iuramentum omnino remittendum est,
c. gravis. c. significavit de censib.

Limita istam doctrinam, quando Episcopus suam Ecclesiam
suae diocesis exemptae donat, tunc n. permissa est ipsi
novi census impositio. text. expr. in c. constitutus de
relig. dom. Nota tamen h. quod Episcopus, quicumque quantum à
se Ecclesiam eximat, saltem octo retinet, à quib. eam exi-
mere non potest. 1.m est coercitio, 2.m visitatio. 3.m pen-
sio, vel visitationis, de qua infra. 4.m Cathedraticum in quibus
est recognitio superioritatis et obedientiae. 5.m est reverentia debi-
ta ab Ecclesia inferiori. 6.m Charitativum subsidium,
7.m Pastitium auctoritatis, quoad curam populi.
8.m quod est ordinis Episcopalis, quia subditus eximere non potest,
quamvis tenerum ab eo recipere, quod est ordinis Episcopalis,
vide sylv. ex gabella. 2.do q. 5. n. 13.

3.o quando manifesta et rationabilis causa adest, debet
Episcopus Charitativum subsidium à Clericis solvendum, ita c.
cum Apostolus. 8. prohibemus. de censib.

Dubitatur 1.o quare dicatur (debetur,) non
dub.di est. quia dicitur subsidium Charitativum. Ergo ex Chari-
tate non ex iustitia debetur.

R. cum Innoc. Ostiens. et Abb. in

cit. c. Aplus. Si subsit manifesta & rationabilis causa, Episcopus subditos Clericos compellere, et sunt quosdam per excommunicationem ad huiusmodi subsidium solvendum;

Nec obstat, subsidium esse charitatis, quia officio Iudicis sunt divites compelli ad quandam eleemosynam egentibus tempore magnae famis & necessitatis. vide Azor. Instit. Moral. lib. 9. c. 14. q. 3.

Dubitatur 2°. Iuxta certam causam manifesta & rationabilis exigendi huiusmodi subsidium charitatis?

Rs. 1°. certam solutio debitorum, quae contraxit Episcopus pro suae Ecclesiae iure tuendo, videl. quia multa & magna sunt debita, & alium ex bonis Ecclesiae commode solvi nequeunt;

2°. si Episcopus magnas fecerit impensas in negotiis totius Dioecesis. Innoc. c. 1. de statu Monach. 3°. si Episcopus rem aliquam magni momenti emerit, necessariam ad suam Ecclesiam conservandam; 4°. si Episcopus interfuerit ad generale Concilium;

5°. si Episcopus ad Papam, Imperatorem aut Regem, & ob suae Ecclesiae vel Dioecesis commune bonum profecturus sit. plures vide apud Azor. cit. lib. c. q. 4.

Dubitatur 3°. quam possunt exigere huiusmodi subsidium charitatis? Rs. ex cap. Conquerente. de offic. ord. &c. cum Aplus. 8. prohibemus. 1°. Episcopus, ac primo omnes Archiepiscopi Primates & Patriarchae in Dioecesibus suis. Et de Summo Pont. dubitari non potest, quin possit exigere ab omnibus Clericis & Ecclesiis, quia liberam sit admirationem eius beneficiorum. c. 2. de praebend. in 6.

2.° captum sede vacante. 3.° admirator Gurtis à Papa vacanti Ecclesiae Cathedrali datus. 4.° Prelati, Episcopi inferiores, non solum quotidie vel privilegio, sed et Jure videntur posse exigere, maxime si habent Ecclesias pleno Jure sibi subditas;

Nam 2.° quia exactio subsidii Charitativi est Jurisdictionis, quam et habent Praelati non Episcopi. 3.° Certe Abbas S. Galli vi Concordatorum cum Episcopo Const. initorum, potest subsidia huiusmodi ex causa à Jure permissa recipere. Ita num. 4. in fine.

Dubitatur 4.° Quinam Jure debeant solvere subsidium Charitatis? Rs. Clericos, et Ecclesias Civitatis et Dioecesis. c. conquerente. De off. ord. Verum 1.° Episcopus à laicis non potest exigere illud, ex c. quia cognovimus. 10. q. 3. 2.° neque à Monachis. Innoc. c. 1. De stat. Mon. 3.° Neque ab Ecclesiis suae Dioecesis exemptis. Anchoranus in Clem. frequens. De excessib. Plat.

4.° Insuper Clerici nullum beneficium Ecclesiasticum habentes nullo Jure cogunt Episcopo subsidium praestare, quamvis habent amplum patrimonium, quia patrimonialia bona Clericorum, non censentur Ecclesiastica. Denique nec Clerici pauperes ad tale subsidium solvendum tenentur, quia nimium gravarentur. Ex dictis

Colligitur, Non posse subditos praescribere, ita ut subsidium praestare non debeant, quia tale subsidium quaedam naturali aequitate, et lege charitatis debetur, sed quia haec praescriptio non currit. Abb. in c. cum Apostolus. De censib. vide Alfor. loco spicit.

Quaeritur 2.° An aliis quibus Episcopus debeant census ab Ecclesiis solvendus?

Rs. Jura permittere 1.° ut Episcopus patrono Ecclesiae

fundationis tempore moderatos redditus nomine pensionis constituat,
Ita c. Cum venerabilis. ubi gl. & c. 3. de Censib.

2.° Vel Clerici Ecclesias, quibus praesunt, obligare possunt ad aliquem Censum solvendum. ita c. Conquerente 8. extra. hoc tit.

Caeterum Episcopi alios subditos [illegible] exactionibus gravare non prohibentur, Immo Archidiaconi vel Decani, nec in Presbyteros vel Clericos exactiones aliquas exercere possunt, [illegible] in c. cum Apostolus. 8. prohibemus. de Censib. Adde c. Conquerente. in fine. de off. ord.

Facta absolutione Censuum, restat ut quaedam breviter dicam de Procurationibus. Itaque

Sciendum est, quod Praelati Ecclesiastici dioecesis, & Ecclesias suas Clericos & populos jure communi visitare tenentur, non tamen suis impensis visitandis. (quia nemo militat suis stipendiis.) Unde Canonico jure constitutum est, ut ij, ad quos curandos & visitandos accedunt, moderatas impensas faciant, quas Canones & jura procurationes appellant. Unde

Quaeritur, quinam procurationes solvere tenentur?

R. 1.° ij illi, qui visitantur. ita gl. in c. 1. v. visitatis. de Censib. 2.° et monachi, nisi fuerint privilegiis exempta. c. 1. v. ult. de Cens. in 6. 3.° non tantum Clerici, sed et laicos, eo quod ipsi et visitentur, et specialia beneficia recipiant, sic gl. ult. in c. placuit. 10. q. 1. Imola in c. 2. de Cens. in 6. Visitati Praelatis visitantibus subministrare possunt vel victualia, vel certam pecuniam taxatam. Ita Trid. s. 24. c. 3. de reform. circa finem. Quod si quaeras

aliqd amplius, quam pro temporis necessitate ~~aliq~~ accipere presumpserit, is preter dupli restitutionem intra mensem faciendam, alijs etiam poenis in c. exigit. de censib. in 6. statutis mulcterum. Juxta Trid. loco cit. in fine.

Quaer. 41. Quot & qb. modis aliqui liberentur ab onere procurationum?

Rs. Liberari 1. privilegio à Sum. Pont. accepto.

2. pacto jus procurationis remitti potest, non quidem ex toto, nam sicut ipsa visitatio, cui annexa est procuratio, remitti in totum non potest, sic nec ipsa procuratio; quia est jus publicum, gl. in Clem. 1. Pro. legitima. de censib. & Trid. sess. 24. c. 3. de reform.

3. exemptione, quando scil. Ecclesia immunis & exempta est, ab omni jurisdictione sive jure Episcopi, eo ipso n. censetur exempta à visitatione & procuratione Episcopi, ita AA. in Clem. 1. de cens.

Sed quid de prescriptione dicendum. Si procuratio nunquam petita fuerit à prelato visitante, cum eo ipso tam remisisse videatur?

Rs. Cum Abb. in c. cum ex officij. de prescript. libertatem à procuratione solvenda nunquam prescribi. Ratio est. si quis immunitatem talem prescriberet, visitatio à Praelatis negligerentur, quia illi nollent cum tanto verum suarum dispendio visitationis onus subire. Ex his

Constat, procurationem, quae jure communi debetur, prescriptione aut pacto privatorum hominum tolli non posse, cum sit jus publicum; At vero procuratio, quae debetur vel prescriptione vel gestione vel institutione vel privilegio, vel aliquo speciali iure, facilius tolli potest, quia non est jus publicum; ita Jmol. & Zabarella. c. 1. de censib.

vide Azor. Instit. Moral. p. 2. lib. 3. c. 42. per totum.

De Decimis.

Tit. XXVI.

Decima dicitur, quia pars 10ma est fructuum. Ita l. 2. ff. de policitat.o Si plerumque numero plurali 10mas nuncupamus, quia plures partes decimae in solutionem veniunt. Definiuntur —

— Justum stipendium, Ecclesiae Matris obsequia officia persolvendum.

Harum aliae sunt Praediales, Personales, et Mixtae.

Praediales sunt, quae ex bonis immobilib., puta, agris, vineis, &c: pendunt; Personales, quae ex lucro personali industriae vel negotiatione, artificio &c: solvuntur; Mixtae dicuntur partim Praediales partim Personales sunt, quae ex fructib. pecorum generante personali industria solvi debent.

Discrimen est inter has 10mas quod praediales ac mixtae integrae solvi debent, non deductis expensis, persione census, tributi &c: quia 10mae ante has expensas debentur. Personales a. non nisi deductis expensis solvuntur, quae iam raro in usu sunt. Praediales sunt non ubique. Porro Praedialium aliae dicuntur Maiores aliae Minores; Maiores sunt quae ex vino, frumento, et aliis similib. pendentur. Minores a. quae ex hortis, pomariis, et aliis minutionib. praestantur.

Quoque 10arum aliae dicuntur Profanae aliae Ecclesiae. Profanae genus quoddam tributi sunt, quod alim temporales Dni bonis subditorum imponere solebant; Ecclesiae sunt Duplicis generis, — Aliae quae Ecclesiae Matris ob spirituales functiones praestantur; Aliae quae ex concessione Ecclesiae ob iustam causam laicis personis obvenerunt.

In dubio, Utr. sint Eccl.ae vel laicales, & Utr. ius deci-
mandi ad Eccl.cos an v.o ad laicos pertineat, pro Ecclia presumendum est,
qua aliae Nationes tales sunt Ecclie odiose, ideoque ostendi presumi
debent.

Quaer. 1.o Quo Jure decimae Ecclie muris solvendae
sint? Rs. 1.o Decimae materiae & spem substantiam spectatae,
quat. sunt necessarium stipendium murorum Ecclie, a Jure Naturali ac Di-
vino descendunt. Rad. 3. qua lex Naturalis Justitiae dictat, & Deus iubet, ut laborantib. in divinis obsequiis necessaria vitae
sustentatio praebeat. iuxta 10. Matth. Dignus operarius mercede sua.

Rs. 2.o Decimae sermo determinationem ex Jure positivo Divino
tempore legis Mosaicae sacerdotib. debebant, sed ea iam abolita
est. Prior pars patet ex c. 22. Exod. Decimas tuas &c.
non tardabis reddere. Posterior probatur. qua hoc praeceptum per
se p.o ac directe ex Judicialib. fuit, licet indirecte ac remote
cum ceremonialib. generire videatur. Nam Judicialia praecepta
erant, quae ad debitum ordinem ac aequitatem in populo Judaico servan-
dam pertinebant, tale a. fuit praeceptum decimarum Levitis tribuen-
darum, sed hodie per mortem Christi sublata est.

Rs. 3.o Hodie est Juris Eccl.ci, Probatur. qua nec
Jure Divino neque Naturali, neque ex lege Evangelica debentur, ergo
Probatur 1.o qua Jus vetus antiquum abrogatum est ut sup. Probatur
2.o quoad legem Evangelicam. qua Christus sup. leges Naturae alias non praescrip-
sit, nisi quae sunt fidei & circa substantiam ritus sacrificii & sa-
cramentorum, ergo Eccl.ca solum lege decimae debentur, eaque anti-
quissima & Apl.ca adhuc usque tempora, cum Christiani populi ap-
probatione derivata.

Rs. 4.o Postquam lex Eccl.ca de decimis iusta ratione

lata est, quod iustitiam peccat, & quodammodo erga Deum sacrilegus est, qui decimas defraudat. Ita Trid. sess. 25. c. 12.

Ratio est. quia decimae tanquam iustum stipendium, Eccl.ae Praepto Clericis deputatae sunt, ratione spiritualium officiorum, quare decimarum solutio non solum iustitiae actus est, sed etiam ad Dei cultum pertinet.

Quaeritur 2°. quaenam personae ad decimas solvendas obligentur?

Praenotandum personam duobus modis ad decimas praestandas obligari, 1° per se, ut obligatio in subiectione personae consistat, & exinde in rem derivetur; 2° per accidens tantum; quia persona alioquin non obligata possidet rem frugiferam, cui onus decimarum incumbit. Prior obligatio onus personale est: posterior, reale. Jam igitur

Resp. 1° omnes & solae illae personae, quae in spiritualibus subditae e manu Sacerdotis Sacramenta suscipere debent, ad decimarum solutionem personali onere obligantur. Ratio est. quia 10.mae danturae tanquam stipendium pro spirituali cura, quae fidelibus exhibetur, sed hodie istae decimae in desuetudinem abierunt.

Resp. 2°. Ad decimas praestandas ex debito reali omnes omnino cuiuscunque ordinis religionis, status, dignitatis, personae, etiam ipse Summus Pontifex, Episcopi &c: obligantur, nisi vel praescripta consuetudine vel privilegio eximantur. Ratio est. quia postquam dioeceses in parochias divisae fuerunt, praedia parochianorum intra quamlibet parochiam sita obligationem acquirunt, decimae partis fructuum solvendae, eamque obligationem secum ad quemlibet possessorem deferunt.

Limita hanc assertionem, quod ii, qui gravi paupertate premuntur, ita ut solutis decimis necessaria non habeant ad se suosque alendos, interim a decimarum praestatione immunes esse debeant, secus, qui tolerabili paupertate laborat; Ratio est. quia cum Ecclesia

sit pia mater, credibile est non velle, ut cum tanto rigore à fidelib. decimae exiganur, cum et ipsos Clericos ad subveniendum talib. pro hoc casu obliget.

Quaer. 3.° qb. decimae pendendae sint?

Rs. 1.° decimae praedialis (personalium v.° aut vix amplius, aut certè rarius usus) spectato jure com., persolu.dae sunt Ecclesiae Parochiali, intra cuius terminos praedia sita sunt, qa in divisione parochiarum singulis terminis assignati sunt, — Ex qb. pro parochi et cooperatorum sustentatione certi decimarum redditus provenirent. Ita Trid. s. 14. c. 9.

Rs. 2.° Decimae mixtae, ubi eae in usu sunt, debentur parochiae, intra cuius terminos pecora pascuntur, Ita ut si diversis temporib. anni in diversis parochijs alantur, decimae inter parochias suum temporis proportione dividendae sunt.

Rs. 3.° spectato com. jure, 4.ta pars decimarum parochialium solvi debet Epo ord.rio. Ita habetur in c. conquerente. de off. ord. c. cum olim. de Censib. Verum posteaquam ob fidelium multitudinem in dioecesib. parochiae divisae sunt, tunc decimae praediorum singulis parochijs iure proprio assignatae sunt, reservata Epo 4.ta portione, qua ad ipsius decentem ~~necessariam~~ sustentationem necessaria videbatur. Sed haec in multis locis est in desuetudinem venit, qa Epi alium habent sufficientem sustentationem.

Quaer. 4.° qa, et ubi pendendae sint?

Rs. Ad 1.m decimae praediales debentur statim, ut fructus à solo separati sunt, qa reali obligatione ex juris dispositione obligati censentur. Neque opus est, ut à parocho exiganur, qa tempus solutionis pro creditore interpellat,

Sed in his, loci gstdo obseruda est.

Rs. Ad 2m spectato Jure coi, n obligar plij Dnj, decimas ad horreu parochi dferre, ss tm monere, ut a solo separatas decimas afferat; q mod si ex negligia parochi, deinde decimae damnu patiantur, parochi culpae imputabitur; Sed hic gstdo loci attendda est.

Obseruandum est, n posse parochu a colono decimas iniuste detinente per vim extorquere, aut Eccliae aditu vel Scrmtis sn Epi authe prohibere, qa n licet creditori propria authe bona debitoris invadere; Dico (. sn Epi authe.) qa Epus illos cogere debet, ds post trinam Can.cam admonitionem et excoicare, iuxta Trid. sess. 25. c. 12. de refor. Nisi iudicet, magis expedire, eas ad tempus remittere.

Quaer 5o qb. modis agrar Jus accipdi decimas!

Rs. Praeter collationem parochialis beneficij, tituli agrendi Jus decimarum sunt plures. Vid. Transao, compromissum, permutao, liberalis concessio, privil.m, gstdo, et prescriptio.

1o igr Transaoe Aquirunr, q est dxat int personas Eccl.cas, ut si vnu vel plura pdia, de qb. litigar, in compositionem veniunt, ubi tn —

Nota, duo — 1o ut in tali transaoe nullu pdiu inter veniat. 2o si talis gposio int clericos fiat, interveniente gsensu plati, censtri debet perpetua. Si vo privata authe fiat, rata erit tm int pacisentes, ds successores n obligabit. 2o sup Jure decimarum compromitti pt in vnu vel plures arbitros, Eccl.cos tn, qa sicut

laicis et spiritib. indicare non debet, ita neque arbitrari.

Ubi est Nota — In compromisso necessarium est superioris consensum, aliasque solenniter, quod ad alienationem Eccl.corum Jurium requiritur, quia prohibita alienatione tacite est prohibere censetur omnis actus voluntarius, per quem ad alienationem perveniri potest, per compromissum a. indirecte pervenitur ad alienationem.

3.° Jus decimarum unius Ecclesiae cum iure decimarum alterius Ecclesiae permutari potest, modo Episcopi consensus intercesserit, quia permutatio alienationis species est; sed hic

Quaer. An jus decimarum vendi vel locari possit personae laicae, aut etiam permutari cum re temporali?

Rs. 1.° Si jus decimarum praeter sumatur, quat. fundatum est in spiritu officio, seu obligatione numerandi spiritualia sub simoniae vitio vendi aut permutari non potest, Ratio est. quia laicis spiritualia fidelib. numerare non possunt, quo incapaces sunt Juris decimarum, quod ratione officii debitum est.

Rs. 2.° Jus decimarum, si mantur spectare, pro sola utilitate fructuum percipiendorum praecisa a spiritu Jure, vendi, locari, etc. potest, quia jus percipiendi redditus hac praecisa consideratione temporale est. Hinc Summus Pont. ex instantia subinde redditus decimarum laicis concedit; Quin omnes beneficiati jus habent propria authoritate temporales decimarum proventus cuicunque vendere.

4.° liberali concessione olim quisque praelatus poterat proventus decimarum concedere in feudum perpetuum, haec a. potestas ipsis iam adempta est, in Concilio Lateranensi. A.° 1180. Unde 10.mae postea laicis concessae, in feudum perpetuum

absq; gsensu Pontificis est nulla. Sed ex his

Quaestio oritur, utr. adhuc hodie Ecclesiae Prelati in aliquo casu possint laico quaesitum 10.arum gcedere?

Rs. 1.o Adhibita solemnitate Juris Ecclesiae Prelatus alicui laico decimas ad vitam suam gcedere potest, v.g. ob remunerationem ~~de~~ meritorum, vel ratione stipendij. Ratio est, olim erat hoc licitum, et non est revocatum. g.

Rs. 2.o Valde problemate sciam, nihil obstare, quo minus adhuc hodie laicus, qui 10.mas ab Ecclesia in feudum ante Later. Concil.m gcessas iuste possidet, alteri cum eiusd. Ecclesiae gsensu in feudum ~~Eccl.~~ gcedere possit. Ratio est. quia Concil. Later.se solum prohibet, ne decimae laicis in feudum perpetuum gcedantur, adeoque alienentur, Haec a. non est nova gcessio s. alienatio, sed alienationis antea legitime factae continuatio.

Rs. 3.o Decimas feudales, quae mortuo feudatario sub successore ad Ecclesiam reversae sunt, antequam eid. incorporentur, posse Prelatum ex iusta causa alteri laico in feudum concedere, gl. in Clem. unic. de excessib. Prelatorum. §. quidam. vers. ad mensam.

5.o Jus decimandi aequa praescriptione, sed Dignum est, Num sint Clerici vel laici? Si sunt Clerici aut religiosi, potest quis proprium parochum, cui spectato communi Jure debeant, cum titulo 40. ann. spatio, sub titulo tempore immemorabili praescribere. Prior pars probatur ex c. ad aures de praescript.

Quod a. debeant habere titulum coloratum, Ratio est. quia ius communi vel praesumptio est quod praescribentem, atque Jus non

tum presumit 10.mas ad Ecclesiam parochialem spectare, sed et severe prohibet, eas ab alijs personis Eccl.cis percipi, cum sint institutae, ut solvantur a plebe in alimenta Clericorum. Posterior pars probatur. quia possessio imm.lis cum bona fide facit presumptionem tituli, si sit capacitas in possidente. Porro si Ecclesia vel laicus legitimo tempore prescripsit, jus percip.di decimas ex alienae parochiae praedijs, non ideo et censendus est comparasse jus percip.di decimas ex novalibus. Ratio est. quia prescriptio extenditur a casu ad casum, et non plus prescribitur quam possidetur. Si sunt laici, non possunt prescriptione acquirere 10.mas et imm.lis temporis possessione, nisi ea fundata sit in presumptione alicuius legitimae et concessionis aut privilegij, saltem per famam et communem opinionem, quia cum laici ~~[illegible]~~ decimas civiles possidere non possint, eas nullam valent prescribere ratione. Obijcitur. Jus percip.di fructus potest separari a jure spirituali, quo possunt possidere illud;

Resp. praeceptio 10.arum cum ex primaeva institutione annexa sit titulo spirituali, per se nullam rationem separari potest, absque legitima praelati Eccl.ci authoritate et concessione. Unde si laicus decimas possidere valet, necessario suam intentionem fundare debet in titulo alicuius concessionis legitimae. Confirm. quia nemo plus prescribit, quam jus permittit, a quo beneficium prescriptionis provenit, sed jura tali prescriptioni simpliciter resistunt; Alij tamen laicum possidentem decimas, tempore imm.li eo ipso sine alio titulo tutum esse affirmant, propterea quod ipsa imm.lis possessio tribuat titulum, cum sit instar privilegij. Quae opinio hodie multum

practicar. Quaer. Ut Immunitas a solvendis 10.nis
et praedialib. tam a laicis quam Clericis ~~tam~~ cum bona fide Thucapi
possint? Ante quam respond. Nota — quod q. haec duplex
consideratio possit. 1.o et praescriptione, quae fit a particulari personis, vel respectu
particularium praediorum. 2.o et consuetudine, quae a tota civitate aliqua
adversus legem 10.arum introducitur. Jam igitur —

Ad 1.m Rs. Quod jus 10.arum tam a laicis quam Clericis cum b. f.
Thucapi possint, cum tit. an. 40. sine tit. tempore im.li Ratio
quia si praescriptio tendat quod jus Ecclesiae assistente Ecclesiae jure communi,
opus est tempore im.li nisi titulus praesumptus adsit, tunc n. suffi-
ciunt anni 40. — talis a. est Immunitas. Non tamen huiusmodi
praescriptione lex 10.arum simpliciter abrogatur, quia lex est communis praeceptum verbum
obligans, licet interdum aliquae personae particulares ob speciem rationem ob-
ligationis eius eximantur.

Ad 2.m Rs. Cum distinctione. Ut id fiat sciente Summo
Pont. an vero ignorante. In priori casu lex non abrogatur proprie per
gratiam consuetudinem legitime praescriptam, sed potius per tacitam revocationem
legislatoris accedente et tacito vel expresso consensu aliorum, quo-
rum interest; In — posteriore vero casu lex decimarum abrogatur
per gratiam consuetudinem legitime praescriptam, dummodo ea 40. annis
cum b. f. continuetur, Ex quo — Collig., licet possessio
Immunitatis seu libertatis v. g. 10.arum per 40. an. cum b. f. suffi-
ciat ad praescribendum, reipsa tamen multo longius tempus requiri,
quo lex in communitate servata non fuerit, quia populus ageris quod legis
observationem ab initio non potest esse in bona fide, donec posteri ex
longa non observatione legis judicent maiores habuisse iustam
causam, illam non observandi vel propter speciem privilegium vel revocationem.

vide Laim. lib. 4. Tract. 6. c. 1. & seqq.

De Praebendis.

Tit. XXVII. cum seqq.b

Cum iam sequentes tituli usque ad 32m. eand. maam, scil. beneficiariam respiciant, eos non divisim & separatim sed sub uno complexu & coniunctim per aliqua capita breviter tractabimus. Itaque sit

Cap. Im

De Notione & Definitione beneficij.

Beneficium est quod gratuita gressio s. gratia Papae, eaque est Eccl.ca praebenda nomen beneficij sortita est; Quia licet ab Ecclesiae Praelatis ex officio conferenda sit, nemini tamen in parte stricto Justitiae jure debetur, sed est mera gratia. Definitio. NB.

Esta. beneficium Eccl.cum Jus perpetuum recipiendi redditus ex bonis Ecclesiae, ratione spiritualis officij Ecclesiae auctoritate constitutum.

Dicitur 1o. (Jus.) quia beneficium numeratur inter res non corporales, imo & spirituales. Dicitur 2o. (perpetuum.) vel quia beneficium legitime collatum auferri non potest, nisi gravi causa postulante, vel quia dicatur perpetuum, secundum aptitudinem, quia durat, donec auferatur seu revocetur; Dicitur 3o. (ratione spiritualis officij.) quia omne beneficium datur pro officio. Ubi Nota. In beneficio Eccl.co duo jura considerari 1m est per se spirituale, videl. potestas exercendi muneris spiritualis,

Vm. Jus sm̄ se Ꝑcise spectatum temporale est, rerum quat. hoc Jus antequam est spiritu, cat. spiritum quandam per actus participat. Hoc duo Jura ab se mutuo separari pnt: Ut aliqs hat Jus spirale, v.g. Canoniam alicuius Ecclie, & nullos Ꝑbendae redditus accipiat. Aliq, Jus temporale tm; Ut cum alicui laico redditus Eccl.ci per modum pensionis assignantur, puta ad litterarum studia, ad bellum ꝗ infideles, &c:

Rdr. Quoq (legitima auctte constitutum) cui consonat reg. 1. in 6. Bnfcm &c: sm̄ institutione Can.ca obtineri non pt.

Can.ca institutio dr, q ab Ecclie Ꝑlato sit sm̄ formam & modum à SS. Canonib. Ꝑscriptum.

Per hanc partem Excludunt à Bnficiis definitione Capellaniae non collativae.

Obiicit. Reges, aliique Ꝑpes laici quidam Bnficia conferunt, vel idoneum eligunt Ꝑsentandum, sed hoc non est sm̄ Can.cas Institutionis, ergo.

Rs. Illos id fce non dure ordinario ac proprio, sed ex speciali privilegio, & ipsi delegatione Papae.

Cap. 2m.

De Origine & Institutione Eccl.corum Beneficiorum.

In primitiva Ecclia fideles Ꝑdia sua vendebant, & Ꝑcium eorum Ꝑstis afferebant, non quod tales bonorum communicationem lege aliqua adstringerentur, sed id faciebant ex libero voluntatis pie Ꝑpto, Nonnunquam et ex voto, Ut colligere licet ex facto

Ananiae & Saphirae. Postea 2do visum fuit expedire
ut ipsa Eccl.ia bona & immobilia possideret. Clerici, quidem Can.ci
sive regulares, ita dicti, q. in coi. viventes ad certam vivendi
normam ac regulam adstringebantur, olim sub titulo sustentationis ex
redditib. Eccl.iae, cui certus titulus praefixus erat, non ordinabantur,
nec patrimonia bona sufficientia possedissent. Cessante deinde
Clericorum coi. vita redditus Eccl.ci in 4. partes dividi coeperunt;
quarum 1.a pro mensa Epi. relicta erat, 2.a ad Eccl.iae
fabricam deputata. 3.a eleemosynis in pauperes & peregrinos
destinata. 4.a mensae Capituli relicta, ut ea inter Can.cos pro sin-
gulorum meritis dispensaretur. Atque haec est origo Eccl.corum
beneficiorum; & hinc jus tributum Epo., aliisque Clericis pro officio & obli-
gationem suam percipiendi certam portionem redditum, ex Eccl.iae praedijs.

Cap. 3.m

De Peculio Clericorum.

Ubi praeparatum Jnaer., Ver. beneficiati sint veri & absoluti Dni
Eccl.corum redditum?

Supponendum 1.o Clericos esse patrimonium bonorum
absolutos Dnos. Suppon.dum 2.o illos esse Dnos eorum, q. a fi-
delib. offerunt, non Eccl.iae, sed partim ipsis Muris, tanquam Laboris
& vitae stipendium, ob quotidianas Missas, funera, &c: quae est
quasi patrim.lia vocantur. Ratio est, quia Eccl.ci Muri cum
rationis spiritualis officij & laboris stipendium suscipiunt, non debent esse de-
teriores praedictis, quam alij officiales v.g. index, Tabellio &c:
sed eiusmodi officiales fiunt Dni dati sibi stipendij.

Alia denique sunt bona Clericorum, q. dicuntur Proventus

Eccl.ci q. ex bonis Eccl.ae proveniunt, quales est sed anni redditus ex fundis Eccl.cis — Item decimae; & hi redditus ipsi Clerici — Duplex spectantur. 1.o ut sunt necessarii. 2.o ut sunt superflui.

De iis, qui sunt Clericis necessarii —

Resp.r Eos, quat. prudentis viri arbitrio necessarii sunt ad honestam & decentem vitae sustentationem, pleno jure ad ipsum Clericum spectare, adeo, ut si aliquid propriâ parsimoniâ sibi detrahat, de eo disponere suo arbitratu possit, licet beneficiatus propria patrimonia habeat; ratio ex Apostolo 1. Cor. 9. Quis militat suis stipendiis unquam? Ut qui altari deservit, de altari participat, sic Clericus beneficiatus licet patrimonium habeat, operarius tamen est, & Ecclesiae deservit.

Nomine stipendii necessarii ad honestam vitae sustentationem illorum eam sunt, quae requirunt ad exercitium hospitalitatis erga consanguineos & peregrinos, item ad donationes fundas, tum remuneratorias tum liberales, non vero prodigas.

De superfluis duplex quaestio formari potest.

1.a Utr. beneficiati superfluorum fiant Dni? 2.a Utr. ex instituto lege eos ad pium aliquem usum erogare teneantur, adeoque ad restitutionem teneantur is, qui in profanum usum quod insumpserit.

Nota quod saepe fiat, ut aliquis dominium alicuius rei agrat, non omnino liberum sed restrictum, adiectione pacti, oneris, quod non impleat, quod instantiam pecet, & ad restitutionem obligetur, ut in fideicommisso, legato, donato sub modo, &c: Jam

Ad 1.am quaestionem Resp. Beneficiatos omnium est superfluorum redditum dominium comparare. Ratio S. quia si non agnoscerent dominium, tunc illud vel esset, quia non sunt capaces dominii, vel quia Ecclesia vult, ut non fiant Dni superfluorum. Neutrum dici potest.

Non 1.m qa illi paupertatem professi non sunt. Non 2.m qa nutus legum, Canones ipsis superfluorum dominium auferre, imo Trid. sess. 22. c. 2. sess. 24. c. 12. de Reform. asserit, Clericos, si praesentes sint, & offerri praestent, a dominium redditum comparare.

Ad 2.m Rs. Clericos ex iustitiae lege obligatos esse, ut superflua suorum redditum in pium aliquem usum erogent. Probatur ex c. Epi. c. manifesta & seqq. 12. q. 1. Probatur ratione. qa talis obligatio non oritur ex lege charitatis & misericordiae quo ex lege iustitiae. Probatur antecedens. qa duo sunt capita, secundum D. Th. 2. 2. q. 32. a. 5. ex quibus obligatio dandae eleemosynae secundum charitatis legem provenit, una ex parte dantis, si habeat bona superflua, atque saepe accidit, ut laici bona plura superflua habeant, quam Clerici: altera ex parte patientis, si necessitas eius gravis sit. Bonamus a. hanc abesse, nullosque gravi inopia premi, nihilominus beneficiati tenebuntur, & quidem sub culpa mortali; redditus suos superfluos in quemcunque pium usum erogare. Accedit Trid. sess. 25. c. 1. ubi Clericis prohibet, ne ex redditib. Ecclesiae Sanguineos augere studeant. Quoque nemo prohibetur de bonis, quae iure absoluto ad ipsum spectant, testari, Clerici a. de bonis Ecclesiasticis testari sunt ad pias causas prohibentur, c. 1. c. qa nos. c. relatum. 2. de Testam.

Ex his

Quaer. 1.o Utr. gratitudo testandi ad causas profanas honesta sit? Rs. Negative. ratio est. qa gratitudo, quae legi naturae et Dei repugnat, corruptela dicenda est. qualis est ista, in qua nec Summus Pont. dispensare potest, ut id licite fiat sub causa, qa ab eo constitutus est, ad dispensandum non ad dissipandum.

Quaer. 2.o Utr. haeredes ac legatarii quoque iustitiam

peccent, & restituere debeant, si aliquid ex superfluis redditib. acci-
piant? Resp. affirm.ne Ratio est. quia si redditus superflui
ex naturali iustitiae lege ad pium aliquem usum erogari debent, sequitur
accipientem titulo legati &c: hereditatis, fideicommissi &c: tutum
in conscientia non esse, nisi restituat. Ramen propter probabilem sententiam
potest quis in praxi oppositum sequi.

Inter 3.o Utrum fructus pendentes tempore mortis
beneficiati ad illius creditores (vel secundum probabilem sententiam) ad he-
redes pertineant, vel ad successorem.

Resp. Fructus dividendos esse inter heredes beneficiarii, & in
beneficio successorem pro rata anni. Ratio est. quia beneficiarius aequi-
parari Marito rerum fundi dotalis, sed maritus fructus capit hac
ratione temporis praecedentis, quo mulier in matrimonio fuit.

Inter 4.o Utrum hoc capite dicta, locum etiam habeant
in religioso promoto ad Episcopum, vel parochiam, aliudque beneficium?

Resp. Alteraque locum habere saltem quoad eund. effectum,
ut n. plenam eorum admirationem a SS. Canonib. gessam, ita tamen
quae superflua sunt, non in alias, quam pias causas erogare ipsi liceat,
alioquin ad restitutionem obligabitur. Quae vero propria parsimonia, seu
parcius vivendo acquisivit, ea in quascumque causas inter vivos do-
nare potest, & absumere ipsi ex Ecclesiae benignitate licet.

Cap. 4.m

Inter plex sit Beneficium Eccl.cum

1.o beneficium aliud est saeculare, quod saecularib. Clericis

competit. aliud regulare, quod regularib. debitum est. Item
beneficium regulare conferri non potest Clerico seculari: neque vice versâ.
c. cum Beneficio. de praebend. in 6. c. super eo. de regular.

2.° beneficium aliud est Duplex, aliud Simplex.

Duplex est, quod aliquam eminentiam Jurisdictionis vel admirationem habet,
in quo non comprehenditur Capitulum, Episcopus &c: quia sunt Culmina beneficiorum.

Alia est Media, & est reliquae dignitates praeter illas sublimes
personatus & officia, quae omnia duplicia beneficia censentur.

Dignitas est Praeeminentia cum Jurisdictione fori exterioris
iuncta; huiusmodi beneficia obtinent Abbates & alii praelati, tam
regulares quam seculares. Personatus est Praeeminentia in Ecclesia
sine Jurisdictione fori exterioris. v.g. quod aliis praepositus est in choro, in
processione. Officium dicitur Admiratio sine Jurisdictione fori exterioris,
huiusmodi habet Custos, Thesaurarius. Parochus quoque, officium & beneficium
duplex, quasi duplici curâ & onere constrictum habere censetur.

Simplex beneficium est quod neque praeeminentiam neque Jurisdictionem,
neque admirationem habet. Ut Canonicatus, Capellania;

3.° beneficium aliud est Titulare, quod in titulum perpe-
tuum conferitur, ut beneficiatus sine gravi vel causa iusta auferri
non possit, s. per legem s. per Judicis sententiam. Aliud est Manuale,
quod in titulum quidem conferitur, sed revocabile, quia ad nutum praelati
auferri potest. Talia sunt ferme omnia regularia, quae nec curata,
nec Electiva sunt. Beneficia secularia speciali statuto
seu fundatione, et ad nutum amovibilia institui possunt.

4.° alia est Electiva, alia Patronata.
alia Libera. de quib. furius c. 10. hoc tract. Cap. 5.m

Cap. 5.m

De obligaõe anexa bñficio Eccl.co recitandi officij Can.ci

Bñficiati oes ad offm Canonicarũ pcũ obligarũ in Concilio Lateran. gnrli sub Leon. X. sess. 9. in Bulla Reform.

" Statuimus & ordinamus, q̃ quilibet habens bñfm cũ cura vel sũ cura, si post 6. menses ab obtento bñficio dicũ offm ñ dixerit, legitimo impedimento cessante, bñficiorũ suorũ fructus ñ faciat suos pro rata omissionis officij & temporis, sz eos tanq̃ iniustè perceptos, in fabricas Ecclesiarũ hmõi bñficiorũ, vel pauperũ eleemosynas erogare teneanũ. Ex his

Nota 1.o Quod obligaõ hæc rest.di fructus pro neglectu offm Can.cum scm sententiam ex Jure Naturali dependere videatur scm probliorem. qa bñfm dari pro offm; determinaõ v.o ac modus restituendi ex Jure Eccl.co proveniet;

Nota. 2.o q̃ bñficiatus post 1.m semestre Can.cas Horas dicere omittens, ante Judicis sententiam restituere teneatur fructus tempori negligentiæ respondentes; pt̃ tñ bñficiarius, si ipsemet sit pauper, tunc fructus restituendos sibi per modum eleemosynæ applicare.

Not. 3.o probl. aliud dici pœ et bñficijs curatis, q̃ ñ curatis. Raõ 3. qa bñfm dari pro offm. Jo redditus bñficij dabuntur ñ pro solas pœs Can.cas, sz et pro alia

spectia munera. Vn. stringere pt, vt curatus pp neglectum offm nil vel saltem parum restituere teneatur;

Rad. 3. qa Concil. Later.se n. videtur voluisse eo casu imponere obligoem rest.di fructus bnficij ob neglectum offm, cum spectato Jure Naali nulla oio incumbit obligao rest.di. Atq. si tam leves redditus bnficiatus habeat, vt n. expedant instum stipendium, qui pp alia officia iuste debetur, tunc Jure Naali ad nullam oio rest.mo obligatur pp neglectum offm.

Dictum est ab initio, oes bnficiatos sub m. p. ad Can.cas Horas obligari. De multis tn dubitari solet,

1.o Vr. ij, q Impio ac minis parentum cogunt ad statum Eccl.cum amplectendum recitare teneantur?

Rs. si talis fructus percipiat, obligari: si v. parentes percipiant, filium liberum fore.

2.o Qui solum titulum bnficij hb, n. obligatur ad Horas recit.das si n. stet p bnficiatum, q.o minus possessionem accipiat. Rad. 3. Quia aliqs n. censetur pfecte ac plene bnfm gsecutus, antequam possessionem accipiat.

3.o obligantur, q bnfm sm iusto titulo possideat, cum n. commoda sentiant, et onera sustineant.

4.o dubitatur, Vr. recitare debeat, q bnfm possidet, sz nubos inde fructus accipit? Neq. per eum stat, q.o minus accipiat?

Rs. Cum distinc. vel moraliter certus est, se bnficij fructus postea acceptarum, vel n. In priori

casu tenerur recitare. In posteriori n. quia beneficium non habet suum omnem effectum, cum beneficium sit jus percipiendi fructus. Exemplum habes, si fundus ab hostib. occupatus sit.

Ex his oritur Quaestio.

Utr. teneantur recitare Novi Can.ci, si eius 1.o vel altero anno redditus subtrahantur?

Rs. 1.o Talem gestandum a Pio V. Bulla 106. esse reprobatum. Rs. 2.o Si tamen talis gestandus in aliqb. locis adhuc vigeat, eam non esse damnandam, adeoque Can.cos in Horis recitandis morem et usum loci seq. posse.

Rs. 3.o contra Laiman, h. de jure communi teneri eos ad recitationem. Ratio est. quia tametsi fructus iam non percipiant, percipient tamen in futurum, sicut dictum est de eo, qui moraliter sperat se fructus percepturum.

Obijcitur. Illi post mortem nil percipient, quin obligantur. Rs. Illos per se quidem non percepturos, sed per suos vel debitores, vel consanguineos; Hinc est, qui facit per alium, perinde est, ac si fecit per seipsum. c. 72.a reg. jur. in 6.

Dubitatur 5.o Utr. is, qui teneatur ad Horas, qui habet tenue beneficium? Rs. gestandum Ecclesiae spectandum esse. Si n. gestando orandi non est, non obligatur ad orandum. Si vero est, obligatur.

Si vero redditus beneficiati fortuito casu, vel hostium incursione adeo minuantur, ut aestimabilem partem sustentationis non praebeant, neque spes sit, boeni tempore

ply quaeruntur ee, n incumbet Can.co p eo tempore orandi obligaõ.

Dubitatur 6.o Ver. Pstimonia, q ab Eul.cis redditib. abstracta, Clericis adolescentib. gferuntur, ad prosequenda studia litterarum, obligeat eos ad recitandum offm?

Rs. Si Pstimonium dari in titulum perpetuum, & habeat annexum aliq obsequium spirituale, q per laicum expediri n possit, ee beneficium Eul.cum. Si vero Pstimonium gsistat in sola temporalitate, & nullum servitium spirituale annexum habeat, tunc Pstimonium n ee beneficium Eul.cum, ss quoddam stipendium, et q n ee necesse fre mentionem in rescripto beneficiali, & ex hoc obligaõ Horas Can.cas recitandi n nascitur.

Dubitatur 7.mo Ver. Vicarij teneantur?

Rs. 1.o Vicarios perpetuos ad offm recitandum obligari, qa censentur ee viri beneficiati.

Rs. 2.o Vicarios temporales rone Vicariae n obligari, cum nullum jus seu titulum beneficij habeant, ss solam admiraõem & custodiam ad tempus. Excipe, si Vicario tota admiraõ beneficij cum authe Epi, tametsi ad tempus, committatur: Tunc n. tacito pacto committi censetur, ut oia officia Pstet, si videl. principalis, cuius Vicarius agit, offm n pholuat, v.g. pp aetatem, morbum &c:

Coadiutor a. n tenetur. Raõ 3. qa rone unius officij n obligantur duo ad recitandum Horas Can.cas

Ead. rõ 3. ut cooperatorib. parochorum, ut q ad alia offa, quam ad Horas Can.cas recitandas gstituuntur.

De Residentia

Cap. V.m

Residentia, et assiduitas commorationis in loco beneficij, causa servitij Eccl.ci generaliter praestandi.

Nota sententiam Lovanensis, 3. resolut. c. 13. n. 1. aliud esse, residere, et aliud officio interesse. Quare licet Can.cus Reg. interdum non sua culpa sua a divinis absit, ideoque incurrat poenas, sive privationis fructuum, Ex praesertim deputati sit, non tamen amittit fructus residentiae.

Quaeritur 1.o quae beneficia residentiam requirant!

Resp. Spectato jure communi, omnia beneficia ad residentiam obligant, ita DD. ex c. Conquerente. ubi Abb. num. 3. quaestio tamen obtinuit, ut in quibusdam simplicib. beneficijs non residentur;

De obtinentib. Canonicatus &c: in Ecclesijs Cathedralib. vel Collegiatis vide Trid. sess. 24. c. 12. de reform. ss. praeterea obtinentibus.

Porro Nota Duplicem esse Necessitatem residendi. Una est ad praestandum servitium, altera ad fructus lucrandos, Nam in aliqb. Ecclesijs Clerici residere tenentur, si fructus percipere velint, sed de hac residentia nobis non est sermo.

Quaeritur 2.o Utr. jure divino, an solum Eccl.co personalis residentia beneficiatorum requirat!

Resp. Trid.mo sess. 23. c. 1. de reform. Aperte indicare, residentiam in beneficijs saltem Curatis divino jure necessariam esse.

Ratio est. Cum causa obligandi Eccl.cos Pastores ad praestandam

personalem sit salus animarum, ideo ubi haec pastoris praesentiam exigit, non potest pastor gregem suum deserere propter aliquod suum commodum temporale. Nota tamen, quod si Ecclesiae atque subditis utilius vel aeque utile futurum sit, ut Episcopus vel parochia ab absente viro docto vel quod magnae potestatis et authoritatis est, per vicarium admoneretur, quod si ab alio quoquam praesente, consideratis circumstantiis loci et temporis, obligatio residentiae personis cessat secundum Jus divinum, et manet tantum obligatio Juris Ecclesiastici, in quo Papa dispensare potest.

Quaeritur 3°. Quomodo Clericus ad residentiam obligatus, compelli possit, ut resideat?

Resp. 1° per privationem fructuum; Ita Trid. s. 6. c. 1.

Resp. 2° per censuram, suspensionis, excommunicationis, et denique privationis beneficii. Ita Trid. s. 23. c. 1. de Reform.

Quaeritur 4°. quaenam iustae causae sint, a continua residentia excusantes? Resp. potest eos ad 4. capita revocari, quorum meminit Trid. s. 23. c. 1.

1mum est, Christiana charitas, ut si quis a loco beneficii discedat, causa iuvandi proximum, auxilio indigentem.

2um est urgens necessitas, ut si beneficiatus absit propter aëris intemperiem vel corporis infirmitatem, vel ob piam peregrinationem, aut similem honestam causam.

3um debita obedientia, ut si beneficiatus absit mandato Papae, vel in Apostolicae Sedis servitio occupatus; non tamen est iusta excusatio a residentia, quod Episcopus sit Romae Cardinalis, quando tale officium ab alio in Curia praestari potest.

4um est evidens Ecclesiae vel reipubl. utilitas, ut si Clericus absit ob negotium Ecclesiae, vel vocatus ad Synodum Ecclesiasticam

aut Imperatoriam: Item studiorum causa, quae ratione gressum est Epo in c. cum ex eo. De elect. in 6. dispensare cum promotis ad Ecclias parochiales, ut usque ad Junium, quo in studijs morari possint ad sacerdotium promoveri non tereantur, modo intra annum post ad epta parochiam subdiaconi fiant; Interim vero dum in studio fuerint, Ecclie eorum per idoneos vicarios murari debeant; vel in c. ult. De magistris &c: permittens beneficiatis ut 5 quaerij gratia Theologiae studere, eand. vero fundum voluerint docere absentes possint, sub redditum privatione, quod ipsum ad studium Juris Can.ci plerique extendunt. Item gratia in c. De caetero ad audientiam. De Cler. non resid. ut duo Can.ci in servitio Epi occupati pro residentib. habentur.

Denique Trid. s. 23. c. 1. De refor. indulget Epis et Parochis, ut ab Ecclijs suis duorum vel 3.um mensium fratio singulis annis ab iustam causam et sine gregis detrimento abesse possint.

Cap. 7.m

De Distributionib. Quotidianis.

Distributiones hoc loco sunt portiones Ecl.corum redditum, quotidie distribui solitae ijs beneficiatis, qui statis horis divino officio intersunt. De qb. c. unic. De Cler. non resid.

Quaer. 1.o quae qb. horis distributiones constitui debeant.

Ad Juris consonum esse, ut pro omnib. Horis Can.ci officij constituantur. gl. in Clem. ut hi. De aetate et qualitate. Jubo. certis horis. Constitutum in hisce distributionib. cuiusque Ecclie attendendum est. Ita Abb. in c. 1. De Cler. aegrot.

Quaer. 2°. quae ea debeant,

Rs. Trid. mo s. 21. c. 3. de reform. 3tia partem fructuum et proventuum tam dignitatum, quam Canonicatuum, personatuum &c: Clericis ea assignandam.

Quaer. 3°. quibusnam distributionis quotidianae competere debeant.

Rs. ex c. unic. de Cler. non resid. in 6. quod ijs assignat, qui officio intersunt, vel ob infirmitatem aut rationabilem causam interesse non possunt. Obijcitur ex c. cum non deceat. de elect. in 6. ubi distributiones quotidianae negantur et ijs, qui ob legitimam causam absunt,

Rs. 1°. Summum Pont. ibi loqui de ijs, qui absunt ab Ecclesia, non a. qui absunt a Choro, v.g. qui celebrant, vel ex officio vel ex devotione.

Rs. 2°. Illum loqui, quod sit de Jure, non a. reprobare consuetudinem, per quam contrarium introducitur. Unde tametsi Clerici distributiones absentib. tantum non debeant credere, tamen si crescerint, illi non tenentur ad restitutionem gl. hoc cap. ex utilitate.

Quaer. 4°. Utrum ijs qui in Ecclesia duo beneficia habent, v.g. dignitatem, archidiaconatum, et Canonicatum; simplices an duplices distributiones recipere debeant.

Rs. ab Abb. in c. Cum olim. num. 6. de stat. et re iudic. affirmative. — Ab Azor. v. Tom. 2. lib. 7. c. 7. q. 13. negative. — Sed consuetudo cuiusque Ecclesiae hac in re retinenda est.

Quaer. 5°. Utrum distributiones, quas beneficiati ob absentiam amittunt, alijs praesentib. accrescere debeant.

Rs. 1°. affirmative. Si distributiones ordinariae et ex communi mensa Capituli detractae sint, ut significat Trid. sess. 22. c. 3. de reform.

Rs. 2.° si ex proprijs aliquarum dignitatum vel officiorum fructib. detractae sint, ut per modum distributionum dentur his, qui illas dignitates obtinent, si praesentes sunt, tunc is absentib. fabricae Ecclesiae, vel alteri pio loco applicandas esse, decernit idem Trid. sess. c. 3.

Inter 6.to Ver. Can.ci qui Divo officio intersunt, licet non cantent, distributiones lucrari possunt.

Rs. 1.° ubi consuetudo antiqua adhuc viget, quam Trid. sess. 24. c. 2. renovavit, ut ipsimet Can.ci cantent, non possunt saltem integras recipere, ob meram praesentiam, etsi submisse in Ecclesia Horas recitent. Ita Less. c. 34. dub. 33. Ratio est, quia distributiones dantur pro servitio. Quia tamen in choro praesentia sua officium exornant, ideo rationi huius partem distributionum lucrari possunt.

Rs. 2.° ubi consuetudo est, ut Can.ci substitutos cantores habeant, sufficit eorum praesentia ad lucrandas distributiones, dummodo Horas privatim recitent. Ratio est, quia his dantur non ob canendi officium, sed ob moralem exhibitam praesentiam.

Inter dnos. Ver. mortaliter peccant Can.ci, si a choro sine iusta causa absint?

Rs. duob. modis peccare Can.cos mortaliter, si a choro absint, licet privatim Horas recitent. 1.° si frequentes absint, et quasi ex consuetudine. 2.° si ob illorum absentiam officium male perficiatur. Addo in particulari aliasque circumstantias, personae, temporis, loci, scandali &c. a Confessario attendendas esse.

Cap. 8.m
De Pluralitate Beneficiorum.

Nota 1.o quod actiones aliae sint absolute malae, ut fornicari, adulterari &c: aliae sunt indifferentes, ut tollere festucam; aliae sunt, quae absolute consideratae deformitatem vel deordinationem quandam important, quae tamen aliquibus circumstantiis adveniendis, bonae efficiuntur, ut hominem occidere, haerere plures praebendas &c:

Not. 2.o pluralitatem beneficiorum ex duplici capite deformitatem haerere. 1.o si alicui unum beneficium ad sustentandam vitam honeste, sufficiat, tunc superfluum vindicare, haerere altum.

2.o si ipsa aliquarum beneficiorum institutio non permittat, ut plura ab eodem admittantur;

Not.m 3.o quod beneficia alia incompatibilia dicantur, alia compatibilia. Incompatibilia sunt ea, quorum singula per se vel naturali jure, vel saltem Eccl.ca constitutione continua residentiam postulant; uti sunt, duo Episcopatus, duae Abbatiae, duo Canonicatus, ita sess. 24. c. 12. de reform. Item beneficia sub eod. tecto;

Not. 4.o quod incompatibilia alia sint 1.mi generis, ut duo beneficia curata, duo personatus; alia sunt 2.di generis, ut beneficium curatum, aut personatus cum simplici, aut duo beneficia simplicia.

Assertio 1.a ordinarie non est licitum, sed cum naturali iure repugnat, quod clericus plura habeat beneficia, qualiacunque, quorum unum ad honestam eius sustentationem sufficit. Ita colligitur ex c. 15 cui. de praeb. in 6. Rationem. quia alioquin Eccl.ci redditus male & inutiliter dispersantur,

A.

NB. mi Lector

Hac facies vacat.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

div. multis incumbit, q. et prima beneficiorum institutio quaedam in-
stitui non repugnat. Aliqui ordinarie, q. plures conf-
afferri solent ex quibus pluralitas eorundem pd. 1°. necessitas
Eccl., ut si sit ministrorum penuria. 2°. utilitas, ut si ali-
qui plura conferantur ut potentior sit q. deserviant. 3°. condig-
nitatem proportio, ut si labores, vitae ex posset, utili doctri-
na, consilio, scriptione etc.

Assertio 2a. Clerus beneficio curato dignitate, vel perso-
natu, praecanicis sine curatorum cura jure ordinario ab eodem retinere
non potest. Ita c. de multa. de praebend. et Trid. sess. 7. c. 4.

Ratio est, q. singula horum beneficia jure proprio residentiam requirunt.
Hinc si beneficia priora quidem spatio procurant, ipso jure vacant prima
beneficia. Incompatibilia a. sunt quia ipso jure vacant, si quis
in instituto q. nolit renunciare. Ita cit. c. de multa.

Dicitur tres casus afferunt, in quibus primo curato benef.
personatus aut dignitas non vacant, per adeptionem alterius. 1°. si non
habeat pacificam possessionem. 2°. si fructus percipere benefici prae-
[illegible] non possit. 3°. si [illegible] prius benefici collatoris [illegible] cele-
brare velit. Ex quo dignitas non vacant per adeptionem alterius
dignitatis, q. non ab Papa sine licentia Papae. Hinc talis collatio
ipso facta irritatur, nisi sit prima vel tandem titularis, ut saepe
gratis esse solent, quorum beneficia per adeptionem dignitas non vacant.
Ita colligitur ex c. cum ore de Praeb.

Assertio 3a. Duo beneficia uniformia sub eodem tecto
cum se invicem ordinare obtinere potest, cum vacat primum

Capitulo Sed. Ita c. de multa. c. litteras de praeb. et dign.
Si beneficium curatum possideat [illegible], obtinens aliud curatum vel incompatibile
quo minus simplex beneficium Canonicatus exspectativam vel Parochialem [illegible]
Dominus dispensat. Ita c. [illegible] ex [illegible] praeb. in 6.

Assertio 4a. Nemo potest obtinere duo beneficia simplicia
quorum alterum personalem residentiam [illegible] requirant, ut sunt Canoni-
catus diversarum Cathedralium [illegible] Trid. sess. 24. c. 12. de reform.
in Germania [illegible] in [illegible] [illegible], ut [illegible]
[illegible] in eis residentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

Assertio 5a. Licite aliquis obtinere potest plura beneficia
simplicia compatibilia, si ista non sint ad [illegible] beneficiato sufficientia.
Ita Trid. sess. 24. c. 17. de reform. Compatibilia beneficia in
[illegible] [illegible] sunt, quae nullam aut non impossibilem residentiam exigunt,
[illegible], in eadem [illegible] [illegible] [illegible] sunt, ut dignitates [illegible]
Canonicatus. [illegible] [illegible] [illegible], ut duo altaria [illegible] [illegible]
Capellanus satisfacere potest [illegible] [illegible].

Assertio ultima. Duo beneficia regularia [illegible]
Ordinis aut Monasterii, eidem conferri non possunt. Ita c. cum singula de
praeb.

Q. 1o. An in pluralitate beneficiorum dispensat [illegible]
[illegible] Summus Pontifex. [illegible] [illegible] dispensare posse. [illegible]
[illegible] Clem. c. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. Si [illegible]
[illegible] dispensatio [illegible] [illegible]. [illegible] 1o [illegible]

quidem validam esse, ut praeter non tenentes fructus praeceptos restitue-
re, teneri tamen praeter in conscientia resignare ea, in quibus iusta di-
spensandi causa non fuit. Resp. 2°. Beneficia compatibilia plura eidem
conferri possunt sine ulla dispensatione, siquidem praeter ad honestam sa-
stentationem indigeat, quod ius vel saltem consuetudo non permittit.

Dub. 2°. Utrum consuetudine obtineri possit, ut beneficia
incompatibilia fiant compatibilia? Resp. 1°. negative in dignitatib.
personatib. & officiis eiusdem Ecclesiae. Nam est diminutio cultus
divini. Resp. 2°. Incompatibilitatem residendi in simplicibus per
consuetudinem tolli posse in ipsa probabilem Rebuffi c. 66. arg.
c. de multa de praebend. tamen contrarium sentit Garcias p. 3. c. 2.
n. 197. notus Vind. sess. 24. c. 12. quod tamen consuetudinem re-
probat. Resp. 3°. In curatis, dignitatibus, diversae Ecclesiae
non posse incompatibilitatem consuetudine aboleri. Ita Trid. loc. cit.
posse n. in simplicib. obligatione residendi per consuetudinem tolli
quamvis Non. contrarium sentiat. Nam ipsius est, quod praelatio
aut dispensatio sum. Pont. induci potest, potest et immemorabili
consuetudine. Hinc consuetudines in Germania salvari possunt, etiam
beneficia curata conferantur, Ecclesiam Cathedralium Canonicis.

Dub. Ultimo. Cum plura beneficia obtinet, quorum
singula per se residentiam postulant, in quorum residere debeat?
Resp. si sint aequalia, positum esse in arbitrata beneficiatus resi-
dere in quo maluerit, si n. non sint inaequalia, tunc debet
residere in digniore.

Caput 9um

De Unione Beneficiorum.

Unio beneficiorum est actus [illegible] Ecclesiae facta [illegible].
Duplex est, Perpetua & temporalis, illa fit ob necessitatem et utilitatem Ecclesiae
sed in utilitatem beneficiati, ideoque durat tam ad vitam eius, neque est proprie
dicta unio, sed potius dispensatio, quae in beneficiis ingratitudinibus ab Episcopo fieri
non potest, quare omissa sunt de perpetua agemus.

Tribus modis fit unio 1o si ex duob. beneficiis fiat unum, ut ex
duabus Parochiis una. 2o si unum beneficium alteri uniatur tanquam accessorium
principale, et tunc unio operatur quasi extinctionem beneficii uniti. 3o
si duo beneficia, puta duae Ecclesiae sub eodem rectore uniantur, et tamen
propriam naturam, plurimum retineant, et neutrum alteri subiiciatur, sed utrumque
titulum suum retineat, et ideo de utroque in impetratione alterius bene-
ficii mentio facienda sit.

D. 1o Qui unire possint. Ex quo in iure assignari.
1o est Sum. Pont. cum in beneficiis plenam potestatem habet. 2o est Episcopus, qui potest
in perpetuum unire beneficia suae dioecesis (sub Episcopo illiterato et eum, qui
habet quasi Ecclesiae iurisdictionem. Eo sciunt ex c. sciat uniri de
excess. praelat.

Excipe beneficia quae Episcopus unire non potest. 1o Exempta & Summo
Pont. specialiter ac perpetuo reservata, in quib. non intelligitur beneficia ad
Papam devoluta ob negligentiam vg. conferentis, quae indubitanter ab Episcopo uniri
possit, deinde non intelligitur beneficia generaliter reservata, ut si collatio eorum
[illegible] alternis ad Papam spectet, talium unio Episcopis prohibita non est, quae
[illegible] facta ob causam legitimam mensis Pontificius extinguitur, dummodo
unio in fraudem non fiat.

Excipe 2°. Beneficia affecta ut alicui expectantur reservata. Limita istam exceptionem a trid. casib. sed si Ecclesia Parochialis propter exigat ut alia illi beneficia uniantur. Ita Trid. sess. 21. c. 5. 2° Erectio seminarii sess. 23. c. 18. 3° si praebendae Ecclesiarum Cathedralium ex vinculo tenuis sint sess. 24. c. 15. sed de unionibus fieri debent, ut beneficia uniuntur alicui collatione ad Papam spectante unio fieri non poterit.

Excipe 3°. Ne beneficia unius dioecesis uniantur cum beneficiis alterius dioecesis. sess. 19. c. 4.

Ne Ecclesiae Parochiales Monasteriis dignitatibus praebendis Ecclesiae Cathedralis uniantur sess. 24. c. 13. si tamen in ipsis memoriali unitae sunt Monasteriis &c. non debeat in dubium revocari, quin ipsis restat mensis Antistitis, ut praesentandi &c.

3°. Unire post beneficia Capitulum sede vacante, non per eam unionem iuris Episcopi non derogetur, vel sibi directe applicet. Hic directe ipsi Episcopi exigente causa non prohibetur beneficia unire fabricae Ecclesiae, quando non utilitas aliqua in ipsummet Episcopum vel Capitulum derivetur sess. 24. c. 15. de refor.

4°. Legatus a latere unire post beneficia suae provinciae, quae post ea quae Episcopus, non a. legatus non a latere. Alii inferiores collatores beneficiorum ea unire non possunt sine speciali licentia ordinarii, et ideo est, quod maior pars a unione beneficia ipsa conferre.

Causae unionis duae in c. Exposuisti de praebend. insinuantur scil. evidens necessitas, vel magna utilitas, ut si duae Parochiae vicinae propter sint, vel populus, bellis, peste et diminutus sit. Non solum

[illegible] ad [illegible] respectu [illegible] 1o. [illegible] consensu [illegible]
[illegible] resciendi [illegible]. 2o. [illegible] quantum [illegible],
patronus [illegible] c. 15. [illegible] patronum [illegible]
vel [illegible] collatorem [illegible] nihil interesse, [illegible]
illius [illegible] 3o. [illegible]
[illegible] quantum interesse [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible].

Caput X.mum

De Institutione et Collatione Beneficiorum Ecclesiasticorum.

Institutio in [illegible] est [illegible]. 1o. per Electionem,
[illegible] confirmat, [illegible] institutionem [illegible],
2o. [illegible] patronus [illegible] instituere [illegible]
[illegible] c. [illegible] 3o. [illegible] libera
[illegible], ad quod collatio [illegible], [illegible] electiva, pa-
tronata, et libera sive collativa.

Q. 1o. Cui [illegible] collatio. R. 1o.
Sum. Pont. [illegible] Beneficiorum Ecclesiasticorum, [illegible]
[illegible] conferre solet. 1o. Jure [illegible]
[illegible] collationem [illegible]
[illegible] Papa [illegible] legatus [illegible]
[illegible] collatio [illegible]
patronatus [illegible] tribuere. 2o. Jure [illegible]
Papa [illegible] Ordinarius in [illegible] jurisdictione

Nam quamvis Papa pro tempore conferendi ordinarius dudum, subito maiorem reservavit, unde ille nulla intervenientia negligentia inferioris collatoris beneficia conferre potest. Ad vitandum confusionem in concordatis Germaniae alterius mensis collatio Pontificia reservatur, permittitur ut si post 3. menses a die notae vacationis beneficio a Papa non provideatur, ordinarius ad collationem procedere possit. Ab eius reservatione

Regularis excipiendus beneficia patronata, in quibus ius patronatus ad laicum pertinet, ex constructione, fundatione, dotatione, quae a Papa sine expressa derogatione nominatione non facile reservantur.

3°. Beneficia conferuntur a Papa iure devolutionis de quo sequenti capite.

2°. Post Papam est Episcopus ordinarius collator beneficiorum, tam patronorum quam liberorum existentium in dioecesi sua c. 1. de Capellis Mon. et quod de Episcopis illigatum est et de praelatis similem Episcopali iurisdictione obtinentibus, qui videl. pleno iure exempti sunt ab Episcopo.

Porro Episcopus in collatione beneficiorum adhibere debet consilium, imo etiam consensum Capituli, alioquin irrita est institutio c. nonnulli de his quae fiunt a praelat. nisi legitime praescripta consuetudine aut privilegio obtinerit praelatus, ut sine Capituli consensu praesentare possit.

3°. Collator est Capitulum, quod vacante sede Episcopali tametsi conferre non potest beneficia libera si eorum collatio ad solum Episcopum spectet, quod talis collatio est velati spes, dominii et gratiae. ita c. relatum de praebend. indulgentiis. Potest Capitulum sede vacante s. a patronis praesentatos ad beneficia instituere in c. 1. de instit. in 6. deinde potest electos confirmare, vel ob causam iustam infirmare c. cum olim de maior. et obed. 3°. potest recipere beneficia resignationem non liberam, sed quae sit causa permutationis. ita Rebuff. tit. de revolut. n. 95. Reliquis exigente causa beneficia vacare potest.

lando nihil detrahatur iuri Capituli, quorum enim est, quod in ea va-
cante sede indulget Capitulo Ecclesiae iurisdictionem eorum reuerentiam, ne ex de-
fectu superioris periculum patiatur.

4.º Collator Vicarius Episcopi generalis, qui ex iure conferre non potest
nisi specialiter mandatum c. ex frequentibus. de instit. 2.º confirmare
electos. gl. in cit. c. final. v. ad pot. 3.º conferre beneficia vacantia
ex iure pontificio si datus ab Episcopo facultate recipiendi resignationes. 2.º 3.
quia hi actus sunt iurisdictionis et in Ecclesia, ubi specialem gratiam desiderant,
nam 4.º potest Vicarius generalis mandato dato, beneficia libere conferre,
nisi id specialiter concessum sit c. final. de offic. Vicar. in 6. quia
repugnat regulae donare, sed potest, cui generalis administratio et libera
commissa est. nec 2.º potest patrone ad beneficium iuris patronatus Episcopi est,
[illegible] utraque tamen conferre quia patrone est gratia liberalitatis.

5.º Collator est potest Legatus à latere, qui de iure concur-
rit cum Ordinariis in collatione beneficiorum, ita ut ex vi legis suae potestatis
in provinciis ipsius auctoritas est 1.º 9. conferre possit beneficia vacantia in
sua provincia etiamsi sint de iure patronatus Ecclesiastici, non item, quae sunt
iuris patronatus laicorum, nisi ea devoluta sint ad Episcopum propter negli-
gentiam patronorum laicorum. 2.º conferre etiam potest ea, quae spectant ad
collationem capitularium ipsorum in quorum iurisdictione sunt. 3.º etiam ea, quae
ad Papam devoluta, seu eidem reservata sunt. Limitatur 4.º hinc
potestas legatorum ad conferenda aut reservanda beneficia, unde
vide cit. c. deliberatione. de off. leg. in 6. Aliis 4.º nuntiis
sine speciali mandato beneficia conferre prohibentur; ita c. 1. de
offic. leg. in 6.

Caput XI.

De Beneficiorum reservationibus et devolutionibus.

Nota quod beneficium reservatum esse dicatur, cuius collatio superior, videl. Papa sibi propria vendicat, ut ab alijs ordinarijs conferri non possit.

Q. quod beneficia Papa sibi reservet. 1°. Reservat sibi collationem dignitatum, quae post Episcopalem maiores sunt in Ecclesijs Cathedralibus ut praepositurae etc. 2°. Beneficia quae magis praemendorum, quae vacant per assecutionem alterius beneficij aut dignitatis (v.g. Episcopalis) ab ipsomet Papa conferendae, neque refert etsi dignitas electiva sit, siquidem per electionem talem non censetur vacare beneficium prius habitum ab electo, sed primum accedente confirmatione Papali adepta et possessione. 3°. Omnia beneficia Cardinalium et Curialium, seu familiarium Papae tametsi extra Curiam vacent, imo reservantur et beneficia familiarium alicuius Cardinalis. 4°. Beneficia quae vacant per obitum Legatorum et Cursorum suorum, item aliorum quorumcunque ad curiam accedentium, vel in redeuntium; si in curia vel in loco ultra dietam a Curia non distantibus moriantur, et ad tunc beneficium in Curia vacare. 5°. Reservat sibi beneficia omnia, quae vacant per depositionem, privationem vel translationem auctoritate sed. Ap. factam. Item ea, ad quae alij in concordia vel discordia electi vel postulati sunt, si electio cassata vel postulatio repulsa, aut renuntiatio ab ijs facta et admissa per eandem apostolicam auctoritatem fuerit. Verum c. si Apostolica de praebendis in 6. constitutum est, de beneficijs curatis, ut si ea apud sedem vacaverint, va-

ante Sede Aplica, ordinarij liberè conferre pnt. Idem fundum si ante obitum suum, licet vivente talis vacarint, nihil de ijs disposuit.

6°. Beniq reservat sibi Papa alia omnia beneficia in mensib. alternis Pontificijs. Est a. Hac mensium reservatio personalis, ita ut mortuo Pontifice expiret, atq ordinarij dum Sed. Ap. vacat omnibus mensibus conferre pt. porro de reservationes Papales ipsis derogatione sunt, ordinarie collationis Episcoporum restringuntur 1°. ut locum tantum habeant in beneficijs perpetuis et monualib. 2°. ut locum habeant in beneficijs Eccles. et monasteriis receptivis. 3°. In beneficijs quae sunt iuris patronatus laicorum ex fundatione, constructione, dotatione, comprehenduntur 4°. Et reservantur beneficia quae sunt iuris patronatus Ecclesiae, vel in quibus ius patronatus laicis competit ex pluribus aut praescriptione fundata in pluribus. 4°. Non reservantur beneficia et resignata causa permutationis, quae non censentur proprie vacare, ex his gelude istam

Regula: Quaecunq Papali beneficia reservatione, aut quacunq dispositione seu nomine appositione, sed affecta sunt, de ijs postea disponere ordinarij omnino prohibetur.

Ad extremum Nota Rom. Imper. ex Pontificio pluribus Pontificiis consuetudine posse in quavis Ecclesia sed pas afferre primarios, quae admitti debeant, ad hoc ut beneficium in illa vacaturum personae ab ipso Imper. nominatae conferatur.

De Revolutione.

Notanda generalis doctrina, si collator beneficium indigno sciens conferat, vel electores scil. Capitulum sciens eligant indignum

seu impedito Canonico laborante, tali collatio seu electio ipso iure irrita est, & collator vel electores priuantur ea vice potestate conferendi & eligendi, & deuoluitur potestas ad alium, plerumque ad proximum superiorem, q.

1.° Deuolutio fit ad Sum. Pont. si Eccles. Cath.li Canonici indignum scientes elegerunt, nisi per Canonicorum saltem minor iudicet, quo casu apud illos manet ius eligendi.

2.° Si collator vel electores exempti, negligentiam aliamve defectum committant, ob quem iure suo priuentur, potestas deuoluitur ad Papam. ius scilicet Clem. vnicam de supplend. neglig. prelat. ad Episcopum tamquam Sed. Ap. delegatum.

3.° Deuolutio fit ad Episcopum 1.° si Capitulum in aliis inferioribus beneficiis, in quibus eligendi vel confirmandi potestas ad Capitulum pertinet, propter negligentiam vel delictum Capituli. 2.° si alius inferior, puta Abbas, non exempti beneficia conferre neglexit, tempore statuto, vel indigno contulit deuoluitur potestas ad Episcopum. q. si ex Episcopo deficiat fit deuolutio gradatim ad superiorem, puta ad Metropolitanum ab hoc ad Papam. arg. c. ne pro defectu de elect. 3.° si Episcopus negligentiam vel delictum committat in conferendis beneficiis, quae ad ipsum spectant iure proprio, non deuoluto, tunc ius collatio ad Capitulum deuoluitur c. cum in iunctis. et c. r. de conuers. praebend.

Sed quare beneficia spectantia ad Episcopum iure deuoluto etiam non deuoluuntur ad Capitulum? Respondeo non esse tantam coniunctionem inter Episcopum & Capitulum in beneficiis deuolutis sicut in beneficiis spectantibus iure proprio. Ratio est, quia in deuolutis Episcopus, vtitur potestate tamquam superior illius, ad quo facta

Devolutio, ideo Capitulum in quo non habet conditionem, et meritis ad aliam superiorem fit devolutio. arg. c. licet et c. finali. de suppl. negl. praelat.

Q. 1.° Quantum tempus requiratur ut devolutio fiat ad superiorem. Resp. 1.° Ultra 3. menses Cathedralem et Regularem Ecclesiam non posse vacare iuste impedito cessante. Ratio est, favor animarum, ne cura illarum diu vacare debeat. Ita Concil. Later. c. 23.

Resp. 2.° Bonifacius infra Episcopatum et Regularem Regularem intra 6. menses a die Sanctae Romanae cessante legitimo impedimento ad conferenda, aliquo devolutio fiet ad superiorem.

Q. 2.° Quomodo devolutio fiat. Resp. gradatim ab Episcopo ad Capitulum et vice versa, et ab Episcopo ad metropolitanum c. quia diversitate c. 2. dilectus de concess. praebend. Excipe enim casu, quo electio Episcopi propter delictum vel ob formam electionis non servatam per sententiam infirmatur, tunc casu devolutio fit ad Sum. Pont. Ratio tamen omnium est, ut Ecclesiarum concordia atque subordinatio tam inter se quam cum Romana omnium Matre clavius ostendatur et filius conservetur.

Hic agendum est et de electione, quae tamen de hac fusius in 1. instit. libro egimus, illa intrinseca ad alia progrediamur.

Caput XII.

De Iure Patronatus.

Q. 1.° Quid sit Ius patronatus? Resp. esse ius nominandi seu praesentandi aliquem instituendum ad beneficium Ecclesiae vacans competens ex fundatione

constructione & dotatione &c.

Q. 2°. Quibus ex causis acquiratur? Resp. ex tribus fundatione, aedificatione & dotatione; nam patronum faciunt dos, aedificatio, fundus. Hinc

Sequitur 1°. Quod & Verus possit esse Ecclesiae patronus, si idem eam fundet, construat & dotet. Sequitur 2°. si plures generant ad Ecclesiam fundandam, construendam, non licet inaequaliter, omnes acquirunt in patronatus in solidum, dummodo Ecclesiae detur dos competens, quae sufficiat ad necessaria ministrorum et luminaria, quae sine ea non acquiritur in patronatus. Sequitur 3°. ex c. ad audientiam 1. de aedif. Eccl. quod si antea Episcopi Ecclesia minor, quam maiori tonquam matrici subiecta sit, construatur, tunc non solum eum, qui Ecclesiam novam construxit aut dotavit, sed etiam rectorem maioris Ecclesiae efficit patronum.

Idem dicendum si intra fundum alicuius Ecclesiae a laico aedificetur, dotetur Capella; acquirit n. Ecclesia in patronatus una cum laico aedificatore. Porro non tantum omnes consecrationes Ecclesiae constituunt in patronatus sunt glossa eo quod ex rei sacrae imperii non possit, sed etiam post consecrationem acquiritur vig. a dotante. Quia favore Ecclesiae Episcopi retrotrahitur in patronatus, primum ac si ab initio constitutum fuisset ad sillabae. c. tanta. q. fil. sint leg.

Q. 3°. Quotuplex sit in patronatus; Resp. esse Triplex Ecclesiae & laicus. Ecclesiae dicitur, quod Ecclesiae personae competit vel ratione dignitatis aut officii, quod scil. est Episcopus, praepositus, vel ratione fundationis, aedificationis, dotationis a se factae ex bonis Ecclesiae. Laicus dicitur quod competit alicui, seu laicae seu Ecclesiae personae aut civitatis ratione fundationis, dotationis ex bonis propriis s. privatis, et tale officium Ecclesiae, si donatione, testamento, alienatione ratione in Ecclesiam vel Monasterium transferatur, et ii Ecclesiae fit laicus si patronatus ex redditibus Ecclesiae sit ab aliquo Ec-

rio acquisitus, qui ex consuetudine regionis, praeter hanc desuperfluis suis redditibus ad causas pro foro sustinendi, et consanguineis relinquendi.

Disputatio inter ius patronatus Ecclesiae et laicum sunt haec.

1.m si in patronatu laico intra quatuor menses a die vacationis cognitae patronus ecclesiae praesentet, amittit ea vice ius praesentandi, et collatio beneficii libera esse in Ecclesia vero sex menses concedunt; sin vero duo sint patroni, quorum unus Clericus, alter laicus, tunc laicus gaudet privilegio Clerici ob societatem. 2.m tametsi simplici concessione, unione vel reservatione alicuius beneficii facta a Papa derogetur patronatui Ecclesiae, non tamen laico, nisi expressum et specialis mentio fiat, nec tamen illique de iure patronatus laici competente ex fundatione, constructione vel dotatione, non item ex privilegio vel consuetudine praescripta, quo casu patronatus est laico derogatus, sed quod si duo sint patroni, quorum unus laicus alter Clericus. Respondeo non censeri derogatum iuri patronatui. 3.m Legatus a latere potest conferre beneficium et sine consensu patroni Ecclesiae, non vero potest derogari iuri patronatui laici. 4.m Patronus laicus potest variare, i. postquam praesentavit virum, praesentare alterum, quo casu iudicio Episcopi magis idoneus praefertur. In Ecclesia vero patronatu 1.o praesentatus institui debet. 5.m si laicus indignum praesentet, inhibendus est alium praesentare, si a. Ecclesiae indignum praesentet, privatur ea vice iure praesentandi, et libera collatio esse.

Q. 4.o Quae iura competunt patrono sive Ecclesiae sive laico? Respondeo quaestionem 4.am c. nobis de iure patr. 1.o Ad patronum pertinet praesentare Episcopo instituendos ad beneficia, tum simplicia tum curata postquam vacaverint, prius a. quam vacent, non solum praesentatio irrita est, sed et praecisio praesentandi alicui specialiter facta. Caeterum

in collegiatis Ecclesiis prelatus non ad patroni presentationem instituitur, sed a Capitulo eligi debet, post factam electionem prelati indul prohibet patroni consensum requirere, quem tamen is negare non potest nisi iusta de causa.

2°. Honor principum patrono debetur in processionibus, sessionibus etc. 3°. Si patronus eiusve filia ad inopiam vergant, ab Ecclesia eiusve beneficiatis alendus est ex superfluis redditibus. Idem statum patroni, aliorum prohibitum est sub poena excommunicationis ferendae, ne patronus Ecclesiae servitium imponat, vel exactionibus gravet. 4°. Patrono competit ius tuendi Ecclesiam, sive cura temporalium quoad defensionem, ac devotionem superiori Ecclesiae fidam, si res male administretur.

Q. 5°. Utrum Episcopus mutare possit causam s. conditionem beneficii, ad cuius quaestionis solutionem duo

Nota 1°. quod in hac quaestione quid sine consensu patroni possit; deinde quid fieri possit cum consensu pro tempore existentis patroni. 2°. absolutum ius Episcopo concessum esse ob iustam causam disponendi, de quibuscumque beneficiis ad suam iurisdictionem pertinentibus. Respondeo igitur ad 1. quaestionem, quod sine consensu patroni non potest Episcopus disponere iuris beneficii cum praeiudicio sive derogatione iuris patronatus. Excipitur tamen casus necessitatis, in quo et iudicante patrono mutatio fieri potest. Ratio est, quia patronus non potest magnam utilitatem Ecclesiae impedire, cum ius patronatus ipsi ab Ecclesia ex gratia, non absoluto debito concessum sit. Ex dictis

Sequitur 1°. Quod Episcopus non potest absque consensu patroni Ecclesiam parochialem convertere in Collegiatam. 2°. Nec unire beneficium patronatum. Ratio est, quia patronus ex tali mutatione et unione praederet ius praesentandi. 3°. Institutus non potest beneficio in favorem alterius

renuntiare, neq illud puntare. Alij a. casus sunt, in quibus ipsi
patroni non ex necessitate, sed ex quadam honestate requirendi ac videntur
1°. si institutus liberam renunciationem fieri velit, cum de patroni
praejudicio hic non agatur. 2°. si rector Ecclesiae novas fundationes altarium
recipere cupiat. 3°. si cooperatorem vel vicarium temporalem deputare
velit. 4°. si ad titulum vel potius sustentationem Ecclesiae suae ordi-
nandos Episcopo praesentare velit. 5°. pensio temporalis atque ad successores
non transiens ab Episcopo beneficio imponi potest. 6°. Episcopus ob iustam causam
res Ecclesiae alienare vel fructus beneficii ad pium usum ad certum tempus
applicare potest.

§. 6°. Utrum natura aequalitas beneficii a primo fun-
datore apposita mutari possit. Quaeritur igitur hic 1°. quid et quantum
ipse patronus pro tempore existens sine praejudicio fundatoris facere possit.
2°. Utrum conditiones a fundatore appositae ab Episcopo tolli possint.

Resp. 1°. Patronus eiusque successor iuri patronatus renunciare
potest suo arbitratu et collationem beneficii liberam efficere. Ratio est, quia
in hoc casu proprio iuri renunciat. Resp. 2°. Patronus similiter
minuere et tollere posse eas conditiones, quae in solum suum favorem,
ij vel praeter ij conditiones a fundatore appositae sunt. Ratio est eadem.

Resp. 3°. Si iusta vel rationabilis fuit dispositio fundatoris, ea
ab Episcopo vel alio Papa inferiore praelato mutari non potest, quia solius
supremi Papae est auferre uni et alteri dare. Si vero dubium sit
de voluntate defuncti, ad loci Episcopum pertinet eam interpretari. Nam
si voluntas defuncti irrationabilis existat, potest Episcopus se opponere

ut executio alter fiat, quamquidem defunctus Epo legem imponere non potuit. Reciq dicta assertio locum est, si qualitas seu conditio a fundatore apposita mutanda sit in totum seu perpetuum. Unde quidem quas fundator ob cultum divinum vel ob sui memoriam honorem & commodum familiae observari voluit, eas successor quamvis consentiente Epo mutare vel tollere ratio non potest in defuncti voluntatem; quia pia & honesta voluntas defunctorum observari naturalis aequitas postulat. L. 1. C. de sacros. Eccl. et c. ultima voluntas 13. q. 1.

Ex dictis Sequitur 1°: Quod haeres ipseque Epus (nisi gravissima causa postulante) auferre non possint insignia fundatoris posita in Ecclesia quam construxit aut dotavit, neque liceat successori si alterius familiae sit sua insignia eo loco ponere. eodem enim ratio de sepulchro fundatoris tali lege expressa vel tacita constituto, ut in eo soli descendentes sepeliantur. neque refert etiam familia extincta sit. Ratio est quia nihilominus optat fundator in eorum memoria vivere, quae hoc ratione excitantur ad orandum pro anima illius; alia ratio est eorum benefactorum, qui Ecclesiam non construxerunt, sed tantum in ea in sepulturae sibi comparaverunt, nam licet his et eorum haeredib. invitis (extra necessitatis casum vel magnae utilitatis) alios ibi sepelire non liceat, quia talia sepulchra instar hospitii esse censentur tam posteaque tota progenies benefactoris extincta est, videlicet usus sepulturae aliis concedi posse. Ratio est, quia sicut morte usufructuarii eiusque descendentium redit usufructus ad proprietarium, ita et in sepulturae mortuo benefactore, eiusque haeredib. redit ad Ecclesiam ut aliis concedi possit.

Sequitur 2°: si fundator apposuit aliquem ex familia

ad bnfm putandum esse, si idoneus adsit, non posse tunc alium promoveri.

Sequitur 3°. Non posse Epm redditus unius Ecclae pro fabrica deputatos quos abundantiores sunt ad alterius pauperioris Ecclae subsidium transferre, quia res legata vel dotata ad unum usum vel locum non potest ad alterum transferri. Excipe magnam abundiam redditum, et manifestam necessitatem alterius Ecclae, cui ex lege charitatis subveniendum sit.

Sequitur 4°. Si fundatio requirit ut in certo altari sacrificium offeratur, non posse ad alium locum transferri, tamen nihil obstabit, semel aut iterum alibi sacrificare causa necessitatis.

Sequitur 5°. Neque Epum neque patronum nostrum Missarum vel perbendarum minuere aut personalem residentiam in fundatione requisitam tollere posse praeterquam ex causa necessitatis, puta si temporis progressu redditus sufficientes non sint ad tale onus servitii.

Q. 7°. Quis casum necessitatis in hac materia declarare debeat? R. 1°. Papam ex plenitudine potestatis suae perpetuam mutationem instituere posse si causa subsit, et ii fundatoris voluntatem. R. 2°. Quotiescunque casus aliquis incidit ob quem a conditione beneficii nobilis recedendum videtur, talem interpretationem ac mutationem fieri partim ad Epum pertinere, partim ad heredem fundatoris, quippe qui ipsum fundatorem repraesentat.

Obiic. Papa debet in his casib. dispensare, quo non Epus. R. Papam ex dictis perpetuam mutationem fieri posse, Epum vero cum fundatoris defuncti herede voluntatem secundum epikiam ob incidentem aliquem casum interpretari, interdum et pro una aut altera vice ob iustam causam dispensare posse, non a. penitus tollere. Nec obstat

Concil. Trid. sess. 25. c. 5. de rer. qui illud non nomen alius
in condidit, sed declaravit et renunciavit quod omnino prohibitum erat, ne Episcopi
instituti fundatorum voluntatibus derogarent.

Q. 8°. Quibus in patronatus competere possit. Resp. Non
tantum masculo sed et foeminae. distingue tamen inter minorem et pupillum; nam
patronatus sine curatoris auctoritate a minore facta subsistit, quia curator
non datur minori quoad ecclesiam, non autem patronatus facta a pupillo, quia
tutor constituitur et ad actiones personae regendas.

Q. 9°. Quid agendum sit si plures existentes patroni,
in patronando non consentiant. Praesciendum quod in patronatus patronis possit
convenire, vel coniunctim vel divisim. Resp. igitur in 1° casu si plu-
ribus patronis universitati vel Collegio id coniunctim competat, nec ad ut
consentiat maior pars totius corporis. Resp. 2°. si plures in patronatus
sunt divisim, sive ut personae singulares, tunc 1° in quem plures
comparatione aliarum partium consentiunt aliis patronatus praeferendus est.
quod si vero 2° duo vel plures patronatus paria suffragia sunt, praeferri
debet Episcopi iudicio, qui magis idoneus est. Sin 3° aeque idonei omnes vi-
deantur, tunc in quem Episcopus voluerit instituere potest, cum non omnia paria
sunt, tunc gratificior locus est; imo Episcopus libere instituere potest, quem
voluerit si patroni intra tempus ad patronandum ipsi concessum non consentiant,
sed parib. suffragiis discordent. Potest igitur Episcopus in duob. casibus
beneficiis patronatus providere 1°. si ob discordiam patronorum scandalum
oriatur. 2°. si contentio de iure patronatus oriatur, eaque intra
tempus patronis a iure concessum non fuerit definita; sed ad huius casus
maiorem explicationem distinguendum est. Vel: lis alicui mota est de
possessione, vel de proprietate. In priori casu patronatus admittenda est

si vero bis moneatur de proprietate, tunc vel putatio fit ante litis contestationem vel post: si ante, putatus institui debet, si moneatur post litis contestationem, putatio admittenda est, sed putatus pendente lite, non est instituendus. Ratio est, quia putatio est veluti fructus quidam, iuris patronatus, plus a. iuris ut b. f. possessor in fructib. ante litis contestationem, quam postea.

Q. 10.° Quib. modis ius patronatus transferatur. Respondeo modis, scil. successione, donatione, permutatione & venditione ursitis.

Successione hereditaria devolvitur ius patronatus tam ex testamento quam ab intestato non solum ad agnatos, sed etiam ad extraneos tam masculos quam feminos. Ratione gratuita; sed refert utrum donatio fiat pio seu religioso loco an alteri personae vel civitati. 1.° casu non requiritur Episcopi consensus; at vero in 2.° de ecclesia requiritur. Permutatione translatio est concessa, si fiat non re temporali, sed spirituali; ubi pari modo requiritur Episcopi consensus, si in laicum transferatur. Ratio horum est, quia iuris talis ne patronum deteriorem acquirat. Reliquis transfertur per accidens, una cum ursitate, quae alicui venditur, legatur, donatur etc. Nomine ursitis illigitur hereditas, castrum, villa etc. Nota igitur licet ius patronatus per se vendi nequeat, tamen per accidens vendi potest, nam in venditione alicuius commutatione rerum temporalium, quibus ius patronatus annexum est, nulla eius ratio habetur in aestimatione; nam si sapiens instituit rei temporalis valorem, aliquid daret & acciperet, ratione iuris patronatus ius spirituale per se emeret, quod simoniacum esset, quamvis ipsum dorent Gartius p. 5. c. 9. n. 35. Hi & plures modi ~~a iure~~ abalienandi ius

patronatus à iure patrono sunt concessi. Ratio est, quia ius patronatus gratia est, quod ultra praescriptos limites extendi non potest.

Deinde quaeritur, Quibus modis amittatur. Respondeo Ius patronatus amitti per destructionem Ecclesiae, sive iam studio destruatur, sive corruat. Alia ratio est, si aliquali restauratione indigeat, nam quod eam fuit, benefactores consentit non patroni.

Caput XIII.

De requisitis qualitib. eorum, quibus Beneficia Ecclesiastica conferuntur.

Octo qualitates in hoc capite enumerantur. 1.a est Aetas. Igitur in Episcopo requiruntur 30. anni, in Abbate & Curato 25. in promoto ad beneficia duplicia si non sunt annexa curam animarum, requiruntur 22. completi. in canonicis Ecclesiarum Cathedralium, cum omnes saltem subdiaconi esse debeant, anni 21. quos saltem incoasse debent. In Abbatissa 8.o et quavis Praeposita Regulari 40. anni, quae 8. annis professa sit ante, et si talis non reperiatur, tum decem eligere licet ex iis, quae 30. saltem excesserunt, et 5. annis professae sunt. In beneficiis simplicibus anni 14. ita sess. 23. c. 6.

2.a Qualitas est Clericatus s. prima tonsura, quae vitae est patrono absolute facta, si praetatus eo tempore, quo Episcopo exhibetur sit laicus. Nota tamen quod quaedam beneficia sunt sacerdotia, quae de iure consuetudine aut propria fundatione ordinem sacerdotalem requirunt, alia diaconalia, quae ordinem diaconatus exigunt, idque duob. modis vel aptitudine, vel actu ipso. et quidem iure communi nec non est instituendum

actu hre sacrum ordinem, quem Eccles. beneficium requirit, sed satis est si in-
tra annum iusto impedito cessante se promoveri fecerit.

3.a Est, ut provenerit ex leg.mo matrimonio sit natus, vel si hoc
non, ut sit dispensatus aut legitimatus. Nota hic 1.o Quod di-
spensatus à Papa ad ordines non censetur dispensatus ad beneficia, nisi etiam
adhuc accedat dispensatio Epi, qui deinde potest ad quas beneficia simplicia, et
Eccles. Cathedrali Canonicatum dispensare, non ad beneficia curata.

Nota 2.o Dispensatus ad beneficia simpliciter non censetur dispensatus
ad curata, neque ad dignitates & personatus, quae cum beneficiorum nomine non uni-
unt, neque ad Eccles. Cathedrali Canonicatum.

Nota 3.o Quod dispensatus ad officia quaecunque et dignitates,
non censetur dispensatus ad praelaturam, neque ad dignitatem in Eccla primaliter.
Nam eorum est, quae in beneficiis curatis, dignitatibus, et praelaturis maior ha-
bilitas requiritur.

Nota 4.o Hodie Rom. Curiae proprium est, ut cum illeg.mi
dispensetur ad obtinenda officia quaecunque praeter dignitates & Canonicatus
in Cathedrali Eccla, & primaliter in collegiata. Ita Garc. n. 71.
aliqui et dispensati et leg.mi à quibusdam beneficiis arcentur, scil. filii
presbyterorum, quod Vid. Sess. 25. c. 15. illeg.mi nati et naturales, qui ex Cleri-
catum ex fornicatione nati sunt, ubi eorum praeter beneficium aliquod Ecclesiae
habent, aut habuerint quodcunque et difficile beneficium obtinere non possunt.
Nam est, ut praeter ingenuitatem memoria à locis Reo consecratis, quam lon-
gissime arceantur. Hanc constitutionem

Limita 1.o Quod non habet locum in nepotibus quae appellatione
filiorum in materia penali non comprehendantur nepotes. Limita 2.o
Quod filii illeg.mi, non prohibentur ex devotione ministrare vel cele-

brare in Eccla ubi pr. beneficium est.

2°. prohibentur filii et leg.mi Clericorum pri in eod. beneficio immediate succedere, ne hereditaria successio videatur. idem sicut probatum illegitimum est et de nepotibus, quia nepos cum quoad iura successionis in locum pri succedat, instar filii reputatur. Haec a. constitutio non est illegitima de beneficiis in eadem Eccla diversis, pt. a. filius leg.mus in eadem Eccla cum pre obtinere beneficia, sed dicta. deinde pr. nullo iure prohibetur filio suo leg.mo seu illeg.mo mediate vel immediate succedere.

4.a Qualitas est Caelibatus, nam coniugatus ad Ecclesiam beneficia non admittitur, nisi castitatem voveat perpetuam, et qui vinculum virginem habuerit uxorem, unde Colligitur 1°. quod beneficiatus si matrimonium validè contrahat, ipso iure amittat beneficia; quia Clericus coniugatus beneficii possidendi incapax est, non a. si invalidè contrahat, unde talis pt. beneficia resignare in gratiam alterius, atque per iudicii sententiam privetur. Colligitur 2°. Quod contrahens sponsalia de futuro non perdat beneficia ipso facto, nec quod sine potestate parochi contrahit. Ratio est, quia talis sponsalia contrahere censetur. Porro sicuti matrimonio carnali, ita et spirituali sine religionis professione expressa vel tacita ipso iure vacant beneficia ad habita, tempore a. Nominatus reservari debent eisque nominatus non nisi intra duos menses professionem antecedentes renunciare pt. Ita Trid. sess. 25. c. 16.

5.a Qualitas est morum probitas. 6.a Literarum scientia, pro qualitate beneficii. 7.a Ut promovendus non sit irregularis. 8.a Ut sit eiusdem professus ordinis, cui regulare beneficium confertur. Trid. sess. 14. c. 16. vel secularis, cui beneficium seculare confertur.

§. 1°. Qualem intentionem debeat habere, qui ordinem aliquem suscipit.

Re duplici intentione dicitur quis potest. 1° de intentione perseverandi in statu Clericali. 2° de intentione suscipiendi sacros ordines, quos benefactum requirit.

Ad 1am questionem R. In eo qui beneficium simplex aut curatum accipit, sufficere voluntatem conditionalem perseverandi, et ad ordines ascendendi, nisi nova circumstantia s. causa mutandi voluntatem accesserit. Ratio est, quia ex una parte praecisus non dolosum animum adfert, cum vere habeat voluntatem perseverandi, quamvis conditionatam: ex altera parte talem conditionatam voluntatem non damnat Ecclesia.

Ad 2am R. Beneficium esse vel curatum vel non curatum, sed quod habeat annexam obligationem suscipiendi sacros ordines, v.g. Capellanias, Lacerdotes; vel denique beneficium absolute simplex. Si curatum est, et praecisus non habeat animum intra annum Lacerdotium suscipiendi, sed Ecclesiam parochialem dimittendi, ipse non solum mortaliter peccat, sed insuper et ad restitutionem fructuum perceptorum ante suam iudicii tenetur, licet beneficii titulum et perceptorum fructuum dominium percepit. Ratio est, quia Ecclesia beneficium curatum Clerico non dum Lacerdoti cum hoc onere conferre solet, ut obligatus sit intra annum Lacerdotium suscipere. Ita c. commissa de caetero de elect. in 6. Idem dicendum est de eo, qui beneficium non accipiti suscipit, utrum velit intra annum ad Lacerdotium ascendere, quia dubitans et fluctuans non habet intentionem suscipiendi, quo. Ac si quis intendebat a principio, sed postea mutata voluntate promotus fuit, quid de tali dicendum. R. non teneri ad restitutionem fructuum. Hoc verum putat gloss. de praecepti ante mutatam voluntatem, de aliis postea praecepti credit secus. Reinde si quis ab initio non intendebat promoveri, sed intra annum voluntatem suam correxit, de tali quaeritur, ut ad quid teneatur? R. non teneri ad restitutionem fructuum, quia fraus ab initio intentionem per subsequens propositum

purgatur. Deinde quia potest quoad dispensare poterit, ut pinsio ad be-
nefitium curatum tempore sacerdotii suscipiendi prorogetur. Item ad Sum.
Pont. proprie pertinere. Ergo et dispensare potest, ut promotus ad Ecclesiam
Parochialem constitutus Vicario septennium in studiis insumat, non intra
annum post tempus promotionis subdiaconus fiat. c. cum ex eo. de elect. in 6.

Si Beneficium non sit Curatum sed Ecclesiae annexum obligatione sacri
ordinis, tunc is qui illud suscipit cum intentione se habilem non efficiendi
peccat mortaliter, sed ad fructuum restitutionem non obligatur. Ratio prioris est,
quia in re magna fraus intervenit. Ratio posterioris, quia constitutio loquitur
de curatis duntaxat.

Si denique Beneficium simplex sit, tunc Rx. qui beneficium sim-
plex cui sacri ordinis obligatio annexa non est, cum intentione in Cleri-
cali quidem statu permanendi, sed ad ordines maiores non ascendendi, acci-
pit, is omni culpa vacat. Rx. 2°. Qui simplex beneficium cui nullus
ordo annexus est, eo animo accipit, ut fructus lucretur post tempus dimissurus
et ad statum saecularem rediturus, damnari non potest peccati mortalis. Ratio est
quia iura permittunt licentiam ad statum saecularem, et ad nuptias tran-
scendi. Negari tamen non potest quin talis susceptio aliquam perversionem contineat,
ratione cuius venialis saltem gravior culpa erit.

Caput XIV.

De Peccato aliisque incommodis oriri solitis ex provisione indigni.

Rx. 1°. Mortale peccatum esse Ecclesiam beneficium conferre in-
digno, si dignus haberi potest. Probatur tamen ex gravitate poenarum,

q̄ indignę collatio decretę sunt. c. in cunctis de elect. c. grave nimis de praebend. Tum ex incommodis q̄ in Eccl̄ accidere Eccl̄ solent. Ut

Observa qualitates superiori capite enumeratas adeo in promissione requisitas esse, ut si earum aliqua desit, promissio non solum illicita, sed etiam ipso iure irrita sit.

Rx 2º. Invalide promissus tenetur in foro conscientiae non Judicis sententiam beneficium resignare, cum nullum in beneficio ius habeat. Excipe, Nisi titulus ei revalidetur per novam legitimam institutionem praecedente absolutione vel dispensatione, si canonicum impedimentum habet, Ut

Infertur 1º. Quod sublato impedimento ordinarius collator beneficium iterum conferre potest personae habili effectae. Infertur 2º. Quod si collatio ad inferiorem pertineat, et superior in impedimento dispenset, titulus collationis, q̄ ipso iure irrita erat, non revalidetur absque consensu eius, ad quem collatio pertinet. Ita Abb. in c. innotuit n. 11. de elect. nisi defectus (ut alii volunt) per dispensationem sublatus fuerit occultus. quo casu titulum revalidari volunt, ita ut promissus in conscientia sit tutus. Infertur 3º. Quod invalide promissus interim administratione beneficii sedem propriam personam abstinere debeat, ne vitium intrusionis incurrat, ob quod demum inhabilis fiat ad beneficium illud, Abb. cap. cum in dubio n. 3. de praebend.

Rx 3º. Quod invalide promissus teneatur beneficii fructus Ecclesiae restituere vel successori relinquere. Sumitur ex c. dilecto filio in fine de praebend. Hanc conclusionem

Limita 1º. Si beneficium vel per se vel per alium administravit, potest cum confessarii consensu retinere fructus ad vitae sustentationem necessarios. 2º. Si titulus beneficii revalidetur, recuperantur fructus

si Eccles. consuetudo sit, ut vacantis beneficii fructus successori relinquantur. 3.° Si impedimentum ignorans b. f. fructus percepit, non tenetur postea restituere nisi extantes, et quatenus factus est locupletior, quoniam et eorum ipsorum fructuum dominium usucapione triennali acquirere possit. imo si triennii tempore pacifice ac b. f. cum titulo colorato beneficium possideat plenum in eo ius acquirit. Ita Lessius l. 2. c. 6. d. 10. in fine.

De Institutione digni praetermisso digniore.

R. Illicitum esse conferre beneficium digno praetermisso digniore, quoniam collatio subsistit. Ratio posterioris est evidens. Ratio prioris est, quia id cedit in detrimentum Ecclesiae, tum quia committitur peccatum acceptionis personarum consistit a. Ex peccatum in eo quod aliquis vel iure dicendo, vel in bonorum aut honorum distributione non attendit ad causam sed personam, sive qualitatem aliquam personae, quae v.g. consanguineus, vel amicus est etc. 2.° Ad hoc peccatum necessarium est, ut res uni potius quam alteri debeatur, qualicunque debito.

Notandum 1.° Quod personae qualitas non absolute spectanda sit, sed cum ordine ad Ecclesiae commodum. Hinc doctior sabium sanctioris praeferendus est, et ejus. 2.° Si in fundatione statuto et Ecclesiae requiritur ut beneficia certo personarum genere ex tali nobilitate, familia, patria etc. conferantur, ita observandum est, dummodo idonei adsint. Hinc patronus laicus ex speciali favore, ratione fundationis ipsi concesso obligatur suae satisfacit si non dignum praesentet. 3.° Iure statutum est, ut ad praelaturam non eligatur, nisi qui est de Ecclesiae gremio, quia talis magis diligit Ecclesiam in qua est nutritus. Hinc Episcopus, Sum. Pont. etc. non potest reprehendi, quia magis consanguineos suos promoveant, quam alios, quia ipsi magis obligati sunt

ad beneficia; tum etiam quia magis fideles praesumuntur.

Quaeritur cum quale peccatum sit dignum praeferre dignioris?

Resp. 1°. In beneficiis curatis et dignitatibus est peccatum mortale. Ratio est, quia est in bonum statum, et regimen Ecclesiae dignum praeferre dignioris, cum ea re Ecclesiae magnum commodum decedat, quia tum electores et collatores beneficiorum promovere magis quam alii tenentur. Item potest venialiter peccari, si respectus habetur ad ipsos promovendos. Ratio est, quia iustitia distributiva nonnihil violatur, cum beneficia saltem secundario ob commodum eorum, qui de Ecclesia bene merentur, instituta sint. Resp. 2°. In aliis simplicibus non videtur esse peccatum mortale, praetermittere dignioris, dummodo qui instituitur dignus est, quia Ecclesia plerumque non magnum inde detrimentum capit. Resp. 3°. Oportet et peccari, potest si officia saecularia conferantur indignis aut minus idoneis, cum respubl. exinde gravem nocumentum accipere soleat.

De iis qui praelaturam aliquam ambiunt.

R. Praelaturam appetere primaliter propter Dei honorem et salutem animarum promovendam, sicut vero propter bona temporalia ei annexa non est illicitum, modo tamen conditiones adsint. 1°. Ut qui praelaturam appetit ea dignus sit. 2°. Ut alius non adsit ad regendum magis idoneus. 3°. Ut sine scandalo, illicita largitione, donatione non appetat. Ut altera assertio pars probetur.

Praesciendum est, 3. modis praelaturam appeti posse. 1° primaliter propter honores, commoda et tanquam finem operis, ut hoc referat Epatum ad temporalia tanquam finem eius, et talis affectio est cum peccato mortali. 2°. appeti potest propter temporalia, tanquam finem operantis, commodi fieri est, qui, et cum

expiat seu movet hoc ad appetendum aliquem non appetiturum, et est potius veniale. 3°. appeti potest primum propter Rei gloriam, et salutem animarum, tanquam finem operis et operantis, concomitantem tamen propter Episcopalia, ita ut tanto ferventius praelaturam appetat, et libentius acceptet. Et hoc affectio sine culpa est, quia S. Thom. 2. 2. q. 185. a. 1. est multum afficiatur ad istam doctrinam, ubi dicit 1°. Episcopatum propter celsitudinem vel honorem, aut divitias appetere illicitum esse, quia ad ambitionem et inordinatam cupiditatem spectat. 2°. Appetere praelaturam et boni fieri praetextu, videl. ut Ecclesiae prosis, videtur praesumptuosum, quia videl. Eo nimium de suis viribus confidat, atque ergo celsitudine gradus, honoris et inordinate affectus sit. Addit tamen idem S. Bart. extra casum necessitatis et legitimae vocationis, quibus verbis insinuat, interdum esse licitum esse praelaturam appetere.

Utrum aliquis ad praelaturam cogi possit.

Resp. 1°. Fieri potest ut aliquis in casu necessitatis, vel magnae utilitatis iure naturali et divino obligetur ad praelaturam acceptandam. Resp. 2°. Qui habilis est ad praelaturam si renitatur, compelli potest praecepto sui superioris, at 3°. Episcopatus a solo Papa imperari potest. Hinc praelatus ordinis religiosi suo praecipere non potest, ut Episcopatum acceptet, quia praelatus ea solum subdito praecipere potest quae ad regulam pertinent, Episcopatus a. potius subducit subditum a regula. Resp. 3°. Episcopus unius Ecclesiae, plurimis cogi potest a Papa ad acceptandum alterius Ecclesiae Episcopatum. Imo Episcopatus vocat per translationem a Papa decretam et confirmatam ad translati acceptationem.

Caput XV.

De numero Canonicorum, aliorumque Conventualium augendo vel minuendo.

Praesciendum est, quod numerus Canonicorum, Monachorum aut monialium alius sit determinatus, alius indeterminatus. Resp. igitur 1.° Si numerus non est determinatus, tot institui vel suscipi debent, quot ex Ecclesiae redditibus commodè sustentari possunt. ita cum c. Cum M. de constit. et c. 1. de instit. et non plures. Ita Trid. sess. 25. c. 4. de regul. Resp. 2.° Si numerus Canonicorum statuto determinatus est, tunc distinguendum est, vel adesse sufficientes redditus, pro numero destinato, vel non sufficientes. Reiectis redditus vel multum augeri vel parum. Si igitur augmentum redditum multum augeatur, tunc et numerus augeri debet, sin vero modicum sit augmentum, non debet augeri, sed redditus accrescunt mensae capitulari, si bona communia possidentur in fine omnium inter Canonicos dividendi, vel accrescunt propriis beneficiatis, si praebendae sint distinctae. Si vero non sint sufficientes tanto Canonicorum vel Monachorum pro numero sustentando numerus imminui debet, non obstante confirmatione Papae, cum confirmatio Papae illigatur, si res in eodem statu permaneat, quemadmodum in Ecclesiae dedecus tendit, si Clerici se ex redditibus alere non possint. Ex his

Notum 1.° quod Episcopus pro Ecclesiae utilitate beneficia patronata imminuere, vel supprimere possit et invito patrono. 2.° Si redditus unius praebendae abundantiores sint, quod Episcopus possit cum Capitulo in subtrahere ad supplendum defectum alterius praebendae. Hic a. subtractio debet fieri vacante beneficio, tunc a. et alia onera Ecclesiae vacanti praebendae imponi possunt. 3.° Plurimum refert, utrum numerus Canonicorum ipsis Ecclesiis in quibus praebendae distinctae non sunt statuto aliquo determinatus sit, nec ne. Quod si numerus determinatus non est, non vacat canonicatus alicuius morte, neque devolutio fit ad superiorem. Nec refert, etsi longo tempore consuetudo fuerit, tot Canonicos

vel Monachos suscipiendi, quod quidem consistere in actibus mere voluntatis
indicit leges. Si a. unius Canonicorum statuto determinatus est, cum
vacat Canonicatus morte beneficiati, et devolutio fieret ad superiorem,
nisi ab ordinario provideretur.

Caput XVI.

Quibus modis beneficia amittantur et vacent.

Resp. Quantum modis beneficia posse vacare. 1°. Per mortem
naturalem beneficiati, nec tamen est, ut tenuerit ius in re, et ad rem, puta ut
in beneficio electivo per legitimam electionem confirmatus sit, vel ut
collatum beneficium acceptatum sit. 2°. Vacat iuris dispositione decer-
nentis ipso facto beneficium vacare, atque ab altero impetrari posse
ut si beneficiatus aliud incompatibile accepit. Si matrimonium contraxit, si reli-
gionem professus. Si crimen patravit, ob quod primo beneficio ipso facto
incurritur, quamvis est tunc sit opus sententia declaratoria criminis
c. cum in cunctis de elect. c. de multa de prebend. 3°. Amittitur
per iudicium sententiam ob crimen cui talis poena inferenda est a iure decreta
videl. in homicidam c. Clerici. ne Clerici vel monachi etc.

Discrimina duo inter primum beneficium ipso iure latum, et eam
quae per iudicium sententiam inferenda est a Rdo. assignantur. 1m est, si poe-
na primum ipso iure ficta est, sententia condemnatoria iudicis re-
trotrahitur ad diem commissi criminis, atque non solum omnes fructus ex beneficiis
ab illo tempore percepti auferuntur, sed et beneficiorum commutatio vel re-
signatio in favorem tertii post criminis admissionem facta rescinditur;
at 2°. si beneficium vacare debeat per sententiam a iudice ferendam,
neque fructus percepti ante condemnationem obsecii neque resignatio, aut
commutatio beneficii ab eodem facta rescindi potest.

2.° Discrimen est, si beneficium ob crimen ipso iure alicui adimatur, illud est an declaratoria sententia cum tamen iure vacans impetrari et criminoso non vocato conferri potest, quoad titulum, non item quoad possessionem. In iudicio vero casu non potest impetrari aut conferri, atque privatio sententia in criminosum feratur.

4.° Vacat beneficium per liberam renunciationem, quae defert: Spontanea proprii beneficii dimissio facta coram legitimo superiore id acceptante. Ar. spontanea, quae metu extorta sunt et dolo elicita, irrita est. Ar. coram legitimo superiore s.e. ad quem beneficii collatio de iure spectat. Ar. id acceptante. Hic requiritur consensus superioris, qui non nisi iusta causa suadente renunciationem admittere debet; sin a. iusta renunciationis causa suadens renunciationem adsit, tunc is ad quem pertinet eam admittere, si malitiose recuset, a superiore cogi potest. Imo ad religionem solum petita quamvis non obtecta licentia quis transire potest. Porro licet renunciatio beneficii coram alio quam legitimo superiore facta, non valeat ex parte Ecclesiae, valet tamen ex parte renuntiantis, si superior eam ratam habere velit. Ad maiorem illam horum

Sciendum est, quod Eplex sit Renunciatio, Expressa et tacita. Prior verbis expressis fit. Haec facto aliquo renunciationem significante, ut si beneficiatus matrimonium ignorat, militiae nomen det etc.

Expressa iterum Eplex est, una pura, quae fit sine ulla conditione et pacto. Altera conditionalis. Huius duae species sunt. Una quae fit in favorem certae personae, i. ut cum conditione ut personae nominatae conferatur, cum resignatio in favorem coram Episcopo et aliis ordinariis excepto Papa fieri non potest. Ratio est, ne beneficium spe

aliquam hereditariae successionem augeant. Ita gl. in c. ex parte 1.
de off. leg. Altera ipsa resignatio conditionalis est, quae fit causa
permutationis, cum duo beneficiati unum vel plura sua beneficia Papae non reser-
vata in manu ordinarii sui resignant, ea conditione, ut postea vi-
cissim alteri alterius beneficium conferatur. Cum resignatio causa per-
mutationis facta, Episcopus aliunde quamvis Episcopali iurisdictione praeditus prae-
latus ob causam Ecclesiae proprium admittere potest. imo interdum si
necessitas postulet, motu proprio instituere debet vacatis iis quo-
rum interest, et ita vero praelatus inferior et Episcopo subiectus permutationem
recipere potest, tametsi collatio beneficiorum permutandorum ad ipsum proprio
iure spectet. gl. in Clem. 2. conferantur. Sed in hoc re Eccla-
rum consuetudo spectanda est. Porro necessarium est ad permutationem

1° ut utrique habeat ius proprium. 2° ut utrique habeat ius reale
pacificum quod permutat, licet possessionem eius nactus non sit. Hinc
cum Ordinarii consensu permutari non potest ius, quod aliquis habet ratione expecta-
tivae vel praesentationis cum beneficio alterius, quod beneficiorum quaesitorum,
non quaerendorum permutatio permittitur.

Quaeres hic, quod beneficium suum resignare possint, coram eo, quod
recipiendi potestatem habet. Resp. 1° Ordinarie omnes beneficiati ob instantem causam
resignare possunt, licet resignationes Episcoporum difficilius recipiantur ut ipsi.
Resp. 2° Etiam is qui aliquid crimen commisit, ob quod beneficio primum
dignus est, primum sententia primum feratur valide renuntiat. Resp. 3°
Etiam is qui crimen commisit ob quod et ipso iure beneficii primum incur-
rit, indicio valide renuntiat in favorem alterius vel causa permutationis
licet ea postea per iudicii sententiam rescindi possit, prius ac si facta
renuntiatio non fuisset. at vero Parochus qui toto anno sacerdotium
suscipere neglexit commutare illud non potest, quod tunc Parochiam di-
mittere tenetur, potest tamen Parochiam permutare ante finem anni,

cum adhuc ipsi in beneficio obtinet. Ex denique si constitutus in infirmitate beneficium suum in ordinarii manu resignavit, & intra ro. dies sequentes, ea infirmitate mortuus fuerit, beneficium per resignationem, sed per mortem beneficiati vacare censetur. Vide Lagn. c. 17. l. 3. tr. de benef. circa finem.

Caput ultimum. De Beneficiis.

Q. 1°. Quid sit pensio. Est certa portio ex alieno beneficio ad tempus iusta causa detracta: differt a beneficio in duobus, 1° quod pensio quae sit quidem iuris beneficialium reditum. 2°. Beneficium materia sua est perpetuum, pensio a. ad tempus constituta.

Q. 2°. Quotuplex sit pensio. Respondeo triplicem. laicam & clericalem. Laica seu temporalis est, quae laico ob temporalem aliquam causam constituitur, v.g. editur, cantori etc. Clericalis est, quae in solos clericos cadit. quae iterum triplex est, una simpliciter spiritualis, quae clerico ob spirituale ministerium datur, v.g. cancionatori, vicario Parochi etc.

Altera media seu mixta, quae in clericali quidem statu fundatur, tamen est propter spirituale ministerium confertur, sed ob aliam causam vel lucrosam, ut quae clerico pauperi vel Parocho seu loco alimentorum assignatur, vel ob causam onerosam, ut quae aliquis lite beneficiaria cedit, vel quae beneficium alteri resignat, servata sibi cum ipsa antea pensione.

Porro inter personas laicam & clericalem maximum discrimen esse dignoscitur, quod laica indul ferme cum Eccl. beneficio esse Eccl. Clericalis a. cum eo multum convenit 1°. Annexum est iuri spirituali vel est ipsum ius spirituale. 2°. Statum clericalem requirit. 3°. ferme eisdem modis, quibus beneficium amittitur. Hinc talis pensio,

nec emi nec vendi potest, sed gratis reinitti debet. Nam objectum mutuum vel religiosis professis, ipsi vere Deum sunt Beneficia. Nam pertinet tempus clericali annexa et obligata reintradi officio Ob. Vig. et hoc effectus et Ubi recepta.

L. 3°. Quibus personis Beneficia conferre possit. Ad quem Pont. tales ptes obiectas ius simpliciter spectare.

Ad 2°. Ego ordinario licitum et ea Beneficia conferre posse. Sine Ego religiosis Beneficia in favorem alterius ~~Beneficia~~ personae designare et ei uire eis. Quam in calib. spiritalib. ac reservis, Ex. ~~et~~ ~~ut~~ ~~ptate~~, Nam religiosis ~~aliqua~~ obstitit, ipsi personae, aut loca, quando Ruthy in quantum beneficiorum, adhuc hodie Ego spectat personae Beneficia conferre Equales, et a. spectant. Nam ob institutum reuitti vel Utilitatis cuius ~~et~~ Ego ea ~~effectu~~ capto sua cuere, et ps aliqua redditus Beneficiorum ad certos Usus sunt, Ex. Euter, subiunt applicet. Verum hi tria

Nota 1°. Quod ~~qualitas~~ ~~est~~ patronus ~~ecclesiae~~ ~~regere~~, si Beneficia patronatus sit. Ad 2°, ~~ep~~ patronus si praesentare ~~subiectum~~ ~~indecorum~~ ~~sit~~, ~~unpaliq~~ eum removere potest. Ad 3° Ego praesentare ~~Ad~~ debet ad Beneficia collata, ad ~~si~~ ea fuerit in ipsa collatione reservata ~~et~~ ~~ecclesia~~ Beneficiali punctum 3 partium symmetriae, quod ex tali subtractione fructuum, Utilitas, aliqua directe vel indirecte in ea redundat. 3° Posteaq" cum subtractio fructuum effecerit Beneficium sine diminutione ~~ecclesiae~~ debeat.

L. 4°. Quarta praesentatio designari debeat. Ad quaerere ea ea ordinata, et tu ~~unum~~ Beneficiatus, qui ~~unde~~ se pastere, ~~et~~ ~~ad~~ ~~ea~~ ~~g.~~ pauper, et Inquilinitati eius ~~pegrinis~~ ~~ep~~ arcere. Ita Jura Ecclesiae solvere possit.

Q. denique utrum pensionarius pro ratione pensionis suae, obligatus sit ad praestandum subsidium charitativum; item collectas cum ordinarias tum extraordinarias, quae ob necessitatem publicam exigunt?

Rx 1.° Sensum in casu pensionarium obligari, quod quis sentit commodum sentire debet &c. Rx 2.° Pensiones frequentissime designantur liberae & exemptae ab omni praestatione; idque partim ex consuetudine curiae Rom. partim vero ex voluntate ordinarii ipsumque tituloris s. rectoris pensionem tali modo designantium: siquidem eo minus pensio designari potest, quod onera praestationum solum pene rectorem eam tenent. Atque haec de materia beneficiaria brevit.

Tit. XXXII.

De reb. Eccl. non alienandis.

Quia res Eccl. propriae ipsius Eccl. sunt, in eius usum et ministerium dedicantur; idcirco disertè à SS. Conciliis cautum est, ne illae à Clericis et à Sum. Pont. vel aliis quibuscunque alienari, hoc est dominium earum in alium transferre possint. Ita per totum tit. expt. et in 6. et in Clem. de reb. Eccl. c. 1. et 12. q. 2. Quid a. nomine alienationis illigatur, seqq. quaestionibus decidemus.

Q. 1.° Quid nomine alienationis illigatur? Rx in hoc materia solum illigi venditionem, permutationem et donationem, sed et feudum, emphyteusin, et locationem in longum tempus, quibus rei usufructus s. dominium utile transfertur. ita c. nulli liceat 3. c. 5. Praeterea hic quaeritur, quia constitutio pignoris aut hypothecae specialis, sive item generalis, ut colligitur ex cit. c. nulli. quia per generalem hypothecam non tantum in rem cum periculo eam alienandi transfertur, quam per specialem. ita cit. c. nulli.

Theses de Electione Can.ca

Electio in genere est ex ipsa rei natura, et ex multis placentib. in ordine ad finem Unig. praeceptio; Specificè a. est Can.ca angusta, et Personae idoneae ad Eclesias Vacantes particulares dignitem Can.ca vocao. Et q.a tam tam in Ecclesiis, quam in ord. religs Juris Can.ci particib. extat proprius ac distinctus titulus de Elect. et elect. pte inscriptus. Quae a. in eo titulo statuta sunt, ad quat. pot. capita reducuntur. 1.o quinam possint eligere. 2.o qui eligi. 3.o qs eleci debeant ritus observare. 4.o q sint eleci vitia.

De ijs, qui possunt eligere!

Th. 1.a

Eleci nam duba in ecclesiis est, et pecci Collegia s. Congregationes. Collegium a. constituunt ex pluribus minimum 3b. Quod si unus moriatur, aut à Societate abeat, manet Collegium, sed quodamodo imperfectum. Sin a. Unus solus remaneat, non erit Collegium actu, Jus tamen Collegij in ipso persistet, donec alij accesserint. Si est o Collegio vel virtute moriantur, in eligendi et similia Jura ac privilegia perenni, si per se conecta sunt cum Collegio vel Congregatione. Secus a. est, si conexa sint in ordine ad bona, et realib. potius, quam personalib. Juribus annumeranda sint.

Th. 2.a

Sed q. est, nunquis et, q de Collegio non est, in eligendi jure competere? Ad. pte per constitutiones legitimas. Scriptam. Tale a. in Scriptis non pnt, ni soli Clerici, nam laici Juris istius sunt incapaces et: ni forte ex privilegio Sed. Apl.ca munitis, aut talem consuetudinem fama auctoritate privilegij non bona fide, et temporis immemorialis decursu eligendi Jus sibi vindicarent. q.o tum casu talis non agnosci antiquissima assumlari, ex potius Apl.ca.

Th. 3.a

Porro inter ipsos, qui de Collegio sunt, ab electione repellunt, qui certum Eccl.ae violati sunt, 1.o qui excommunicati, quam. maiori; Minor a. (mixta non) nil impedit. 2.o suspensi, ab officio; Ab officio (inquam) non suspensio à beneficio cum pertinet tum à percipiendis fructib. inter eos a. in eligendi non numeretur, ab electione et non impedit. Quod a. tam de excommunicatis, quam et suspensis hic loco tenendum est tum de publicè denunciatis, seu notoriis, et item de alijs. 3.o dicis personaliter impeditis, imò et interdictum locale aut personale violantes. 4.o his accensendi sunt degradati.

Vs. 4.a

Praeterea ab electione sectina s. iure eligendi arcuit Ampliores. Jms in Cathedralib. vs Collegiatis Ecclesijs, quoniam non nisi in ordine Subdiaconatus capitulari eligere poterant, vt electores rr. etatis annum attigerint. In regularib. a. Ecclesijs s. Monasterijs electores steerant vel saltem professi esse et professi, regr vt saltem 16. etatis annum expleverint. In modo dictis monasterijs excludunt et ij, quos Fratres, s. Conversos Laicos vocamus, ne forte vel ex relaxatione gratiae aut privilegio, vel certe, statuto ordinis admitterentur.

Vs. 5.a

Deinde aliqui, aut ex solum capitum, arcetur ab electione, vt separata, aut in perpetuum, sed ad vnum duntaxat actum, vel ad certum tempus; idque ob aliquam culpam aut errorem admissum. Tales sunt 1.o si qui non eligent, intra tempus à Jure praescriptum, id est, infra 3. menses in Ecclesia Cathedrali aut regulari. 2.o qui eligunt per abusum saecularibus ptis admissis. hi n. cum per 3.m sint suspendendi ab officijs et beneficijs, durante tempore suspensionis eligere non possunt. hac tamen prima duntaxat eligendi non est lata sententia, sed ferenda. 3.o qui sciente indignum eligunt.

De Electo, vt eius qualitat.

Vs. 6.a

Decens eio vt gravior est, vt vnus ex vacantibus Ecclesiae gremio ad praelaturam assumatur, si adsit idoneus. quare innitur Capitularib. alij tunc obtinendi non sint, si forte iure suo cedere velint, vt alioqui personam idoneam assumere. Non g. quaevis persona eligi potest, sed ea duntaxat, quam Jura, velut inhabilem vt indignum, non respuunt. — Respuunt a. 1.o eos qui cal.is crimijs vt irretiti, vid. excom. excom. maior suspensi item, s. à beneficio s. ab officio; qui dictum dicunt interdicto personali, vt violantes interdictum locale aut personale.

Vs. 7.a

2.o repellunt sinoria labe infectum, si omnes progressus sit, vt simoniam ipso opere, datione scil. vel receptione complenerit. 3.o infamem, infamia s. iuris, s. vt (vt quidam Doctores continent.) facti, tunc scil. qui criminosus, seu infamia facti notatus in crimine publice non emendato haeret. vt a. Vl. 2 C. de dignit. lib. vi. Autiuter, famosi vt notati vt quos scilicet vita turpi

tudo

tudo inquinat, & quos infamia ab honestorum coetu segregat, dignitatis portae debent patere.

Th. 8.

4.° Repellunt et ij, qui alijs defectib. et ex parte ipsorum, et non culpabilibus sunt impliciti. Ut si quis non habeat debitam aetatem, si non sit legitime natus, si non habeat sufficientem litteraturam, si laboret aliquo impedito irregularitatis. Si electus in regulare praelatum, non sit in ea religione professus, si electus iam semel sit reprobatus ob vitium aliquod personae.

Th. 9.a

Quotiescunque quispiam ex indignis, trib. proxime superiorib. thesib. recensitis, electus fuerit, electio ipso iure nulla & irrita erit. Sed si eligatur excommunicatus excom. min. electio non est irrita, sed irritanda. Similiter si pactio simoniaca in electione intueriens, opere completa non fuisset, electio irrita non foret, sed a superiore irritari posset.

De Forma Electionis.

Th. 10.

Triplex est electionis forma, per Scrutinium, Compromissum & Inspirationem. Per Scrutinium fit electio, cum praesentib. omnib. qui debent, volunt, ac possunt, commode intrare, tres de Collegio fide digni assumuntur, qui secrete & sigillatim vota & suffragia cunctorum diligenter exquirunt, ea in scripturam redigunt, & collatione numeri ad numerum, zelo ad zelum, meriti ad meritum habita, eum demum electum pronunciant, in quem omnes vel maior & sanior pars collegij consensit.

Th. 11.a

Quod si suffragia ita dividantur, ut hinc quidem eligentium pars maior consistat, illinc minor, sed quae non minus authentice suffragantium, quam meritis electi sanior appareat, ad infirmandam electionem maioris partis minori facultas concedatur quantum tum locum habet, cum non magnus in altera parte contigit excessus. Alioquin duab. electionib. factis pars una eligentium alterum numero duplo superaret, contra 3mos electores ad extenuanda merita, vel authentem ipsorum infirmandam paucioribus vel electo facultas opponendi se non est. Nisi obijciatur quod electio sit ipso iure irrita, vel ob inhabilitatem electi, v.g. excommunicati, vel ob defectum formae substantiae, non servatae.

Th. 12.a

Th. 12ª

Caeterum q̃ th. 10. et collatione numeri ad numerum &c: diximus, n̄ in oib. eleoib. necessario observanda est, sigdem in gbusdam Eccliis, praesert. ordinum, n̄ alia collatio fieri solet, nisi numeri ad numerum, cum ob perfectam probitatem eligentium, eorumq; iuramentum dubitari n̄ liceat, cum, qui à maiori parte electus est, vere idoneus esse. Th. 13ª

Fra elig.di per Compromissum est, qn oes è Capto ptem elig.di platum alijs idoneis viris committunt, et gb. spes sit, q Ecclie vacanti bonum pastorem provisuri sint. Nec obstat — 1º an tales eligantur ex gremio Capti, an aliunde, dummodo Clerici sint, q. ad hoc munus assumuntur, qa Laici Eccl.ca negotia tractare n̄ debent. Nec obstat 2º an in plures s. in unum compromittantur. Nec obstat. 3º an, si in plures compromittitur, compromissum fiat in personas pares numero, vel impares, commodius tn fieri solet in numerum imparem.

Th. 14ª

Fieri a. pt compromissum duob. modis, absolutè et limitatè. Si absolutè fiat, certum oes elig.di ptas in compromissarios translata, ita ut quemcunq; idoneum, etsi ex gremio Ecclie n̄ sit, eligere possint, dummodo capax & idoneus sit. Limitatè a. fit, qn v.g. unus ex Capltib. eligitur, in quem secretò exquisitis voltib. singulorum Capltrium, maior & sanior eorum pars consenserit.

Th. 15ª

Non vero valet compromissum eâ fra, ut exquisitis voltib. singulorum, is eligatur, in quem pars maior n̄ simplr, sz aliarum partium comparatione, consenserit. qa id coe est oi eleoi Can.ca, tametsi scm fram scrutinij n̄ fiat, imò oi decreto, q à Collegio seu à Capto, procedit, ut pars maior totius congregati corporis gsentire debeat. Eleo per Inspirationem fit, cum electores nullâ praeced. consultatione, quasi divini spiritus impulsu excitati, simul oes in unum gsentiunt, ac omnium è capto vota in unum conspirant.

De Vitijs —

De Vitijs Electionis.

Th. 16a.

Nisi conditiones hact. enumeratae diligenter observentur, electio vitiatur, ita ut vel ipso iure sit nulla, vel certè per sententiam superioris irritari possit. Unde ipso iure irrita est — 1o. quando fit post lapsum temporis iure statuti, quo casu electio non sustinetur, nisi de patientia superioris, cuius est confirmare illam. Porrò pro huius th. illustratione — Notandum est, iure statutum esse, ut ad Ecclesias Cathedrales ac regulares intra trium mensium spatium nova Pastoris electio fiat. Aliae a. Praelaturae, dignitates, et beneficia Eccl.ca intra sex menses conferantur, alioquin ius providendi devolvatur ad proximum superiorem, qui habet potestatem confirmandi Electum.

Th. 17a.

2o. electio ipso iure irritatur, quae peracta est per vim, et abusum saecularis potestatis. Dicitur a. electio celebrata per abusum potestatis saecularis, si laicus cum authoritate se immisceat electioni, ita ut libertatem s. Clericorum, s. regularium, ad quos proprie electio spectat, quomodocunque impediat. Porrò electio per abusum saecularis potestatis celebrata, ex alio quoque capite irrita esse potest, si videl. electus consensum dare, seu electionem quat. à laicis perfecta est, acceptare praesumpserit.

Th. 18a.

3o. electio contrahit vitium invalidans, saepè ab ipsismet Electoribus, si n. pauciores, quàm duae partes conveniant ad eligendum, posito quod plures adesse possint, irritus censeri debet eorum tractatus, atque secuta electio. Imo et casu quo duae partes Capitulum ad eligendum gererunt, si unus et plures contempti fuerint, (id est, non vocati, cum debuerint ac potuerint vocari) non quidem ipso iure invalidatur electio, sed contempti agere possunt, ut rescindatur, maxime si illam Ecclesiae non utilem fore arbitrarentur. Aliàs ob bonum pacis consentire, et electionem pro rata agnoscere possunt.

Th. 19a.

4o. et ipso iure irrita est, si Capitulares impuberes sint, vel puberes quidem,

sed aut

sed aut non legitimae aetatis, aut in ordine ad à Jure requisito non constitut

5.° si in censura excommunicationis maioris, suspensionis ab officio, interdicti per eligunt; 6.° si sint irregulares. At quid! si tamen unus vel duo sint beres, non aetatis debitae, excommunicati, suspensi, interdicti, aut irregulares? A ijs privatis tota vis Capitulis, in reliquis censurâ non notatis, residet, plano Jure eligere possunt.

Th. 20.ª

7.° Invalida est ex parte Personae, sicut eligatur indigna; Indigna a. censetur, cum excommunicatus, suspensus, interdictus, irregularis, infamis, illiteratus, sy cus, illegitimus, clericus non celebs, legitimâ aetate destitutus, vel alio iure communi probato Laborans, ad praeturam per electionem assumatur. Siquidem tamen electus nullum Jus agrit ad electionem prosequendam.

Th. 21.ª

Si denique gravis difficultas inter AA. vertitur, annè ipso iure irrita electio, quae fit forma scrutinij non observatâ? Affirmant aliqui communiter, ex ea, c. quia propter. 42. de Elect. (alter electio non valeat.) — Verum sententia verior esse videtur, quia ex ea illa (alter electio non valeat.) illegi debent, electio non quidem ipso iure irritam esse, sed tamen ita vitiosam, ut à superiore rescindi, proinde acsi ab initio irrita fuisset. Aliquando vero si non rescindatur, quia est, qui eam impugnet, electio firma manet, et electus in gratia tutus ex naturalis obligatio orta ex consensu eligentium subsistat. Quare electus defendere se potest regulâ Cancellariae, et triennali possessore, id est post 3.um à die possessionis agritae, molestari amplius non debeat.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

118

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

118

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

restauriert Juli 1974, Kr
Bl. 118 umgedreht (r u. v vertauscht)

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

restaurir 14, Kr
Bl. 11 (r u. v vertauscht)

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST